

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ויקהל-פקודי

לקראת שבת מלכתא

פגנים לפרשת ויקו"פ (החודש) | גליון מס' 266 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

אמא שבה הביתה, ואבא נטל על עצמו לשמור על מנוחתה. הוא הביא את הכסא ואת הסטנדר סמוך לכניסה לבית, וכפי שצפה - אף אשה לא העזה לעבור את הסף. אבל ההסדר נמשך רק יום אחד. למחרת הגיע הרופא, והנה, נשים ממלאות את הבית כמימים ימימה! הוא ניגש לאבא ודרש מפיו, מדוע הוזנחה השמירה על מנוחתה של הרבנית. אבא השיב לו: "הבטחתי לשמור על מנוחתה, וקיימתי זאת, אך נוכחתי לדעת..."

מידת החסד של בית מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, כפי שמתארת בתו הרבנית ר. צביה

Aharon Krohn/Flash90

"וְכָל אִשָּׁה חֲכַמַת לֵב" (שמות ל"ה, כ"ה)

כמימים ימימה! הוא ניגש לאבא ודרש מפיו, מדוע הוזנחה השמירה על מנוחתה של הרבנית?

אבא השיב לו:

"אמנם הבטחתי לשמור על מנוחתה, וקיימתי זאת, אך נוכחתי לדעת כי היא נעשית חולה מכך שהנשים מנועות מלבוא אליה; הן דופקות ומוצאות את הדלת סגורה, והדבר טורד את שלוותה. הבנתי כי למען בריאותה חובה לפתוח את הדלת - ואכן, היא הולכת ומבריאה..."

המשך בעמוד 26

ביום קיצי אחד לא חשה אמא בטוב. לבה הלם בחזקה, וחולשה נוראה אפפה אותה עד כי לא יכולה היתה לקום מהמיטה. היא הובהלה לבית חולים, שם נערכו לה בדיקות מקיפות, ונמצא שהיא שרויה באפיסת כוחות, ועליה לגזור על עצמה מנוחה מוחלטת. ברור היה שבבית לא תוכל לנוח - הן מפני הנשים הרבות הממלאות אותו כל שעות היום, והן מפני שאינה מסוגלת לסרב לאיש, וכפי שהיתה אומרת: 'אצלנו אין סוגרים את הדלת'. משום כך אושפזה בבית החולים לשם מנוחה.

כעבור יומיים חשה אמא כי נחה דיה, והיא ביקשה לשוב הביתה, אולם הרופא עצר בעדה: "אסור לך ללכת; את חייבת לנוח!". אמא התעקשה: "כשאני בבית בעלי לומד יותר טוב; תורתו של בעלי חשובה יותר, ואני חוזרת לבית".

אמא שבה הביתה, ואבא נטל על עצמו לשמור על מנוחתה. הוא הביא את הכסא ואת הסטנדר סמוך לכניסה לבית, וכפי שצפה - אף אשה לא העזה לעבור את הסף כשהרב יושב שם ולומד. אבל ההסדר נמשך רק יום אחד. למחרת הגיע הרופא, והנה 'מפטירין כדאמול'... מה שהיה הוא שיהיה, נשים ממלאות את הבית

זימנא חדא, הבחין באחד מן התלמידים שיש לו משקפיים, אשר הצבע של עדשותיהם מתכהה מאור השמש בחוץ, וכשנכנסים עמם בפנים הבית, הוא מתבהר אט אט. רבינו פנה אל התלמיד ושאלו, אם מותר להרכיב משקפיים אלו בשבת. התלמיד הופתע משאלת רבינו, ואף חשש שמא נכשל...

ילקוט עובדות וסיפורים, אודות דבקותו בהלכה של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל, כפי שסיפרו בני משפחתו וחשובי תלמידיו

הרב יעקב הייזלר

"יְכַל חֲכָם לֵב פְּכָם" (שמות ל"ה, י')

אנו מביאים בזה פרק מיוחד, ובו עובדות והנהגות של שר התורה ועמוד ההוראה, מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל המעידות על היותו איש ההלכה וההוראה, עוד משנות נעוריו ועד לשנות זקנה ושיבה, כאשר כל כולו היה דבוק בהלכה אשר מבלעדיה אין לזוז שום צעד בחיים.

ואכן מאז עמדו על דעתו, תירגם רבינו כל עובדה שנתקל בה, בשבתו בביתו ובולכתו בדרך, לשפת ההלכה. כאשר נתחדשו בעולם מכשירים טכנולוגיים - מבטו עליהם היה מבט הלכתי גרידא!

בוצין בוצין מקטפיה ידיע

עודו ילד רך-שנים, חזר רבינו מבית תלמודו ב'עץ חיים'. אותו יום למד לראשונה את המשנה הראשונה במסכת בבא קמא "ארבעה אבות נזיקין, השור והבור והמבעה וההבער". מלמד הדרדקי הסביר לחניכיו: 'השור' - היינו שכאשר השור נוגח, על בעל השור לשלם את ההיזק.

בדרכו הביתה, הילד הצעיר כנראה חיפש את השור הנגחן. שוורים לא היו ב'שערי חסד', אולם תרנגולים היו גם היו. ובעוד הוא חושב על השור שנגח, נפל מבטו אל התרנגולים שבאחת החצרות. מי שראה את הנער הצעיר מביט על התרנגולים, לא יכול היה להעלות על דעתו מה עובר במחשבתו ברגעים אלו.

אפס, מיד בשובו הביתה פנה לאביו הגרש"ל זצ"ל בשאלה: "האם גם התרנגול דינו כשור להתחייב על נזקיו?". האב השיב לו, והוסיף: "מובטחני בכך, שתהא מורה הוראה בישראל!".

אותו ילד רך, שראה את התרנגולים ונזכר בקרני השור שנגח, הוא אותו עמוד הוראה, רבינו בעל ה'מנחת שלמה', אשר עיניו, לבו ומוחו היו תמיד עירניים, למצוא בכל אחת מהוויות העולם את המבט ההלכתי. הוא גילה את הבעיה, ונד בבד גם את פתרונה.

בכל שהתבונן, ראה רבינו את ההלכה. הוא עצמו סיפר, שבצעירותו, כשהיה עובר בשער יפו בירושלים, ראה אנשים יושבים בבית קפה, כאשר לצד ספל הקפה החריף היתה ליד כל אחד כוס מים. היה

רבינו בטוח, שהם עושים כן כדי לצאת מספק ברכה אחרונה, משום שנחלקו האחרונים, אם מברכין ברכה אחרונה בשתיית דבר חם בהפסקות, ולכן מניחים כוס מים קרים לידם, כדי שישתו אותם אחר כך בבת אחת. לא עלתה בדעתו של רבינו, סיבה אחרת לנוהגם זה... שוב היה מעשה, וראה ילד משחק בדבק שרף היוצא מן העץ, ועשה כמין חוטים. מיד ניקרה במוחו השאלה, האם מותר לקרוע חוטים אלו בשבת? והוכיח, שאין בזה משום 'קורע' ממה שכתב ה'חיי אדם' שמותר לשים קורי עכביש על פצע...

לשטוף כלים בשבת

סיפר חתנו של רבינו, הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג זצוק"ל, כי לאחר אירוסין, כשהתארח בביתו בשבת, נשא ונתן עמו בהלכות שבת, וזכר שאמר לו על דבר שכל אחד עושה ואין איש שם על לב, כגון ששאל לכאורה איך מותר לשטוף כלים בשבת, כשצריך לסעודה אחרת, ומדוע לא נאמר שאסור מדין בורר?

עוד סיפר חדב"נ הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג, שבתקופת נישואיו שאלו רבינו לשעה שמסיימים את עריכת 'הסדר' אצל אביו. במבט ראשון, היתה נראית שאלה זו כשאלת נימוס גרידא, הנהוגה אצל רבים. אולם תוך כדי הדברים התברר, שכל מגמתו של רבינו לא היתה, אלא כדי לחקור ולדרוש, האם רק בביתו הוא מאריכים ומשתהים יותר מכדי שיעור עיכול, בין כוס ראשון לכוס שני מבלי לברך ברכה אחרונה, או שגם בשאר בתי ישראל, נהוג כך.

אירע, שבדרך הברקה קפץ ממקומו, והצביע בהתפעלות על נפקא מינה למעשה, שהתעוררה תוך כדי שיחה על אחת מהויות העולם. ומעשה שהיה כך היה: ישב לו רבינו בביתו של הגאון רבי זליג ראובן בענגיס זצ"ל, גאב"ד ירושלים, ושוחח עמו בדברי תורה.

באמצע נכנס לבית ד"ר וולך ז"ל, והפסיקם בשאלה מעניינת: "היות ואני מגדל בחצרי 'בכור', ועלה לו החום ונחוץ להקיז לו דם, בכדי לדעת באיזה דרך לרפאותו, האם מותר להקיז דם בכור לצורך רפואתו?"

מששמע רבינו את השאלה, פנה לד"ר וולך בהתעניינות: "מה זאת אומרת יש לו חום? מה היא דרגת החום?". ד"ר וולך השיבו במדויק.

רבינו, המוטרד כאן ממשוהו צדדי, ממשיך בשאלה: "ואיך במצב רגיל, מה דרגת ומידת החום שלו?", שוב השיבו ד"ר וולך במדויק.

קפץ רבינו מתוך התפעלות של שמחה, ופנה להרב בענגיס: "הנה לפנינו דרך לחישוב שיעור יד סולדת בו", והמשיך לחשב את השיעור על פי האמור בגמרא: "בית השחיטה, צונן הוא..."

כאן, בביתו של בעל ה'לפלאות ראובן', בעקבות שאלת הבכור של ד"ר וולך, קרם עור וגידים פסקו הידוע בעניין שיעור יד סולדת בו, בין הפסקים המפורסמים ביותר של רבינו, אותו פסק שהועתק בעשרות ספרי הלכה, ומפורסם בשמו בכל תפוצות ישראל, שעד 45 מעלות צלזיוס, אין לחוש שמא הוא יד סולדת'.

חינוך התלמידים

וכך חינוך גם את תלמידיו אחריו. זימנא חדא, עם כניסת רבינו אל השיעור היומי, הבחין באחד מן התלמידים, שיש לו משקפיים אשר הצבע של עדשותיהם מתכהה מאור השמש בחוץ, וכשנכנסים עמם בפנים הבית, הוא מתבהר אט אט.

רבינו פנה אל התלמיד ושאלו, אם מותר להרכיב משקפיים אלו בשבת. התלמיד הופתע משאלת רבינו, ואף חשש שמא נכשל... מיד הניח רבינו דעתו, אך גם הוכיחו: "איני אומר שהדבר אסור, אולם למה לא חשבת על זה כאשר רכשת את המשקפיים!?"

שמעתתא אליבא דהלכתא

עד היכן הגיע כוחו של רבינו לאסוקי הלכתא מן השמעתתא, תלמוד העובדא הבאה:

היה זה לפני שנים רבות. בתקופה בה מכרו עדיין את הסוכר והמלח מתוך שקים. אירע פעם שהחנווני טעה, ובמקום לשים ללקוחות מהשק של הסוכר, שם להם מהשק של המלח. וכך, במקום לבזוק בתבשילים סוכר, בזקו מלח.

כאשר התגלה הענין, היה ברור שהחנווני חייב לשלם את ההפרש שבין הסוכר למלח. אבל השאלה היתה, האם החנווני חייב לשלם גם את נזק הפסד המאכלים שלא ראויים היו לאכילה?

רבינו פסק שמדין 'בור המתגלגל', החנווני חייב לשלם את הנזקים שנגרמו (אמנם, ישנם כאלו שטוענים, שרבינו לא אמר בדיוק כך, אלא אמר שיש צד לחייב את החנווני מדין בור המתגלגל, משום שיש לדון האם יש לחייב מדין בור המתגלגל כהאי גוונא). אולם,

כשאחד מקרובי משפחתו שב מאמריקה, שאלו רבינו אם ביקר ב'בנייני התאומים' שבמנהטן (כאשר עדיין עמדו על תילם). כאשר הלה השתאה על התעניינותו של רבינו, אמר לו: "הינך יודע שבבנין הזה שייך לפי כמה פוסקים, היכי תימצי, ששני תינוקות יולדו באותה שעה בדיוק, ואולם זמן הברית של שניהם יהי' במועד שונה: כאשר אחד נולד במרום הבנין, שם יש עוד אור יום, והשני נולד למטה, שם חושך כבר כיסה ארץ..."

הראשון שהחל לפתור השאלות החדשות

רבינו היה הראשון שהחל בפתרון השאלות שהתחדשו בזמננו, ע"י בירור וליבון לעומק ולרוחב בכל הפרטים, הן בפרטי המציאות היטב-היטב, וגם בהסתכלות חודרת ומעמיקה לקבוע סוגיות הגמ' המשתייכות לנידון, וכמו בכל בירורי הלכה בבירור הדק היטב, כל פרט בעומק הסוגיא ובפרטי המציאות גם יחד.

החוש למצוא את ההיבט ההלכתי בכל דבר ודבר, כנודע, היה מפותח אצל רבינו, באופן מופלא ונעלה עד לאחת.

פעם, בשעת עוברו על מספר מילים בספר 'שמירת הלשון', מילים שאינן כלל מגוף הספר, אלא רשומות בסופו, בהן מודה ה'חפץ חיים' לאלו שהלווהו כסף להוצאת הספר, שמח רבינו שמחה גדולה מאד. משפט שולי, כמעט טכני, שעין רגילה לא מייחסת לו חשיבות, הפך אצל רבינו ללימוד גדול. ללימוד הלכה חשובה, שלא נידונה בספרי הפוסקים:

הנה, מאז ומקדם נקט רבינו לדבר פשוט, שהמלווה את חברו, אף שאין הלווה רשאי להקדים למלווה באמירת שלום, באם לא היה רגיל לזה לפני ההלוואה, משום 'ריבית דברים', זהו מפני שאמירת 'שלום' היא ברכה, וכן מטעם זה אסור ללווה לומר למלווה 'תזכו למצוות', אבל אמירת 'תודה', אין בכך משום ריבית דברים, משום שבוודאי שאסור ללווה להיות כופר בטובה שעשה לו המלווה, ואמירת 'תודה' - אין זה אלא כהכרת טובה שהלווה חייב בה בוודאי. תוך קריאת שורה שולית זו שכתב ה'חפץ חיים', מצא רבינו, שלכאורה, יש כאן סיוע וראיה לשיטתו. אחרת לא היה כותב ה'חפץ חיים' תודה למלווים...

עסק שלם עשה רבינו משורה זו, אלא, שטרם החליט אם הדברים מהווים כראיה וחיזוק לשיטתו, טרח לברר אצל יודעי דבר, מה התכוון ה'חפץ חיים' והיאך היתה צורה ההלוואה.

ואמנם למעשה, אחר הבירור העלה שאין כל ראיה מכאן. הוא גילה, כי החפץ חיים התחייב להחזיר את ההלוואה מכספי מכירת הספרים, כך שאילו לא היה החפץ חיים מצליח למכור את ספריו, לא היה נשאר בעל חוב. נמצא שלא השתעבד להחזיר החוב, ואם כן אין בו איסור זה, ושוב אין מכאן ראיה.

היכן, מתי וכיצד חישב רבינו שיעור של יד סולדת בו?"

פעמים הפתיע רבינו את סביבתו בתפיסתו המהירה, לראות בכל ענין את הנפקא מינה ואת ההשלכה ההלכתית.

סיפר לי יהודי שעמד לפני סגירת שידוך לבתו, והתקשר אל המשמש בקודש לבקש ממנו שירשום עבורו קוויטל. כשנכנס לקודש פנימה, והגיש את הקוויטל לפני אבי הק', ואמר שפלוני מבקש שהרבי יעיין בשמות ויאמר אם הם תואמים לשידוך, נענה אבי הק' בפליאה: "וכי מבין אני בשמות? הלא הם צריכים להתעניין על יראת שמים של הבחור, אם יש לו מידות טובות, רק אז אוכל להעניק את ברכתי, בלי יראת שמים לא שייך להאציל ברכות"...

גחלי אש מכבשן נועם עבודת הקודש, של כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זצוק"ל. מתוך אוצר זכרונותיו של בן זקוניו, הגה"צ רבי שמואל מרדכי פורטוגל שליט"א, אב"ד סקולען ב"פ

הרב יוסף מאיר האס

"וְכָל חֶכֶם לֵב בְּכֶם" (שמות ל"ה, י')

אבי הק' היה כליל המעלות והמידות, כאשר על כל מידה ומידה שנכללה בתבנית דמותו - אפשר להאריך ולהרחיב לפרטי-פרטים, אך בכל זאת יש להצביע על נקודה מרכזית, עליה סבבה כל התנהגותו: "לעבן מיט אידישקייט" - לחיות עם המידה היהודית, כפי שהיה רגיל לומר, שאת מרדכי הצדיק מתארים במגילת אסתר בתואר יחיד ומיוחד: "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי וגו' איש ימיני", שזהו אכן תואר מופלג מאד - להיות 'איש יהודי' בכל הרמ"ח והשס"ה, ומידה טובה זו בלטה מאד אצל אבי הק', שכל סדר יומו היה סביב זה: "זיין א איד מיט אלע רמ"ח איברים און שס"ה גידים ביי יעדע זאך, קליין און גרויס" (להיות יהודי בכל רמ"ח איברים ושס"ה גידים בכל דבר, קטן וגדול).

לא בכדי היתה רגילה בפיו, אמרתו הטהורה של סגורם של ישראל, הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, על דברי חז"ל במסכת אבות: "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עוון", והיה מסביר במתק לשונו, שאם אדם נמצא כעת בשעת משא ומתן בעיסוקיו, ונקלע לידו ניסיון של גזילה או אונאה, אך הוא נזכר שבתורה הקדושה נכתב 'לא תגזול' או 'לא תונו איש את עמיתו', ועל ידי זה הוא מתגבר על יצרו ונמנע מן העבירה - הרי נמצא כי באותה שעה הוא דבוק ומקושר אל התורה הקדושה, שהיא זו שהצילה אותו מן החטא, והיא זו שעומדת נגד עיניו גם ביציאתו לעסוק בפרנסה. והיינו 'יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ', שגם באמצע עיסוקו בענייני דרך ארץ הוא דבוק בתורה הקדושה, כי יהודי הוא יהודי בכל מצב, גם בשעת עסקיו בהבלי העולם הזה.

פעמים רבות היה מרבה לעורר על כך, שתהילה לא-ל אכשר דרא כיום, שאנו זוכים לראות דור ישרים מבורך, רבבות אלפי יהודים

יראים ושלמים, ההולכים בדרך התורה והמצוות בדחילו ורחימו, אך בכל זאת חסר עדיין 'דאס פינטעלע איד', להיות דבוק באידישקייט במלוא מובן המילה, לחיות את הקב"ה בכל רגע נתון, ולכוון לעשות חוקיו ומצוותיו שיהיו נחת רוח לפניו יתברך.

והנה מעשה, המעיד על זכייתו הגדולה לשעבד את כל מחשבותיו לעבודתו יתברך שמו, עד שאיבריו כמו-מאליהם רצו לעשות רצון קונם:

היה זה בשבת שקלים לפני כ-15 שנים. אחי הגדול כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען שליט"א, השיא את אחד מילדיו. שבת ה'אופרוף' התקיימה במונטריאול במקום מגוריו, ואבי הק' הגיע לעשות את השבת במונטריאול [שמחת הנישואין התקיימה בבארא-פארק].

במוצאי שבת קודש, אחרי סעודת 'מלווה מלכה' שהסתיימה בשעה מאוחרת מאד, נכנס אבי הק' לתוך המכונית בדרך חזרתו לבארא-פארק, אך כעבור שעה קלה, בעודם במונטריאול, התרחשה תאונה, והרכב החליק מהשלג הכבד שירד על הכביש. הוא התהפך כמה

פעמים עד שנעצר בניסי ניסים בשולי הדרך, כשכל יושבי הרכב נחבטים ונחבלים בכל חלקי גופם.

היה זה באישון לילה, ובחוף שרר כפור גדול. השלג הגיע לגובה רב, והמעלות צנחו מתחת לאפס במספר ניכר. והנה, בהגיע רכבי החילוץ וההצלה לזירת התאונה, דבר ראשון שלחו אל תוך הרכב שמיכות חמות כדי לחמם את יושבי הרכב המעוך, שלא יקפאו חלילה בקור הנורא [כנראה שזה אחד הכללים שלהם במקרים מעין אלו].

ברגע שהשמיכה הראשונה הוכנסה מבעד לחלון אל תוך הרכב, קפץ אבי הק' כנשון נחש וזעק בקול: "מ'דארף זיך הוטן פון שעטנו..." (צריך להיזהר מאיסור שעטנו)...

תארו לעצמכם, באיזה מצב איום נורא היו נמצאים יושבי הרכב באותה שעה: הכפור הגדול חודר אל תוך הרכב, ומאיים להקפיא את עצמותיהם של היושבים בפנים, שנאלצו להתמודד עם הקיפאון העז מלבד החבלות שנחבלו מחמת התאונה, אבל את אבי הק' מעניין עכשיו רק דבר אחד: להיזהר מאיסור שעטנו! **אמנם קר מאד וחייבים להתכרבל בשמיכה מחממת מחמת 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם', אבל בשום אופן אסור לזה להיות על חשבון איסור שעטנו...** גם במצבים כאלה לא שכח לרגע את דביקותו בהשי"ת ובתורתו הקדושה, לקיים כל מה שנאמר בה הלכה למעשה.

בגודל דביקותו ראה בכל דבר גשמי את חלקו הרוחני, כי עיניים גבוהות היו לו, והביט דרכן על כל העולם כולו במבט עליון ומרומם. כל המשמשים בקודש יכולים להעיד מה שראו עיניהם, שבכל הטיסות שנסע אבי הק' באווירון, תמיד ישב על-יד החלון אבל אף פעם לא הביט החוצה לראות מבעד לחלון. בכל פעם לקח לעצמו ספר-קודש, ועיין בו מרגע ישיבתו במטוס ועד רגע יציאתו ממנו.

אירע פעם שישבתי לצדו באחת הטיסות, והנה בשעת ההמראה שמתי לב שהוא מביט החוצה, ומתפעל ממראה עיניו. לתמיהתי על כך השיבני בבת-שחוק: **"ראה נא והביטה, ככל שמתעלים ומתרוממים יותר כלפי מעלה, נעשית הגשמיות קטנה יותר..."**

כל הלכה המובאת בשולחן ערוך, היתה מונהגת ונעשית על ידו בשלמות וכהלכה, פשוטה כמשמעה, גם הלכות שלא כולם מקפידים עליהן בחיי היום-יום. עובדא הווי לפני כמה שנים, כשהייתי מטופל בילדים קטנים, הבאתי בשבת קודש את אחד הילדים - שהיה בן שמונה בערך - להתפלל יחד עמי בבית הכנסת. מקום תפילתי היה בשולחן הצמוד אל אבי הק', והילד נכנס פנימה אל תוך הגדר והתפלל שם.

בתחילת התפילה הראיתי לילד בסידור איפה צריכים להתפלל, והמשכתי להתפלל לעצמי, אך בינתיים התברר שהילד לא בדיוק הבין היכן אווזו הש"ץ והוא התפלל הלאה לפי דרכו, עד שבשעה שהציבור הגיע לברכת 'יוצר אור' הוא נעמד להתפלל שמונה עשרה. אדהכי והכי, ביקש אבי הק' להתיישב על כסאו כדרכו בקודש בברכת 'יוצר אור', אך משום מה נותר להישען על עמוד התפילה ולא התיישב.

בתחילה לא הבינו מדוע אינו מתיישב, עד שסימן באצבעו על הילד

שהוא עומד ומתפלל תפילת שמונה עשרה ואינו יכול להתיישב מחמת האיסור לעבור בתוך ארבע אמותיו של המתפלל...

למרות שמדובר בילד קטן בן שמונה שנים, שבקושי יודע איך מתפללים ולמי מתפללים, איסור תורה הוא איסור בכל מצב שהוא, ולא התיישב על כסאו עד שעקר הילד את רגליו וסיים תפילתו...

והנה הנהגה נוספת שהבחנתי בכל פעם מחדש: כבוד הספרים היה חשוב בעיניו עד מאד. בכל פעם שהגיע רופא, והיה צריך להוריד מעליו את הקאפטן, כדי שיוכל לבדוק פעימות לבבו, הורה להוציא תחילה את כל הספרים מתוך החדר, שלא יתבזו בהסירו את מלבושו העליון. זכורני שהרופא עצמו אמר לו, שאין צורך להסיר כלום מלבד הקאפטן והוא יכול להישאר עם כל הבגדים, אבל למרות זאת חשש לכבודם של הספרים הקדושים, והורה להוציאם החוצה.

כמו כן, היה מקפיד מאד על כבודה של המזוזה, שלא תתבזה חלילה משום דבר שעלול לגרום לה ביזיון. משום מה, היה עומד פח האשפה מול המזוזה בפתח ביתו, ותמיד היה מעורר על כך שאין זה ראוי לכבודה של המזוזה להיות מול האשפה. בכל יום לפני יציאתו מן הבית, לטייל ברחוב העיר כמצוות הרופאים, ידענו שצריך להזיז משם את פח האשפה, אחרת היה מעיר על כך בכל פעם מחדש.

יראתו על פניכם

מאד מאד תפס אצל אבי הק' הנושא של יראת שמים בכל פרט וענין, והיה מרבה להזכירו באמרותיו הטהורות ובשיחותיו הבהירות תמידים כסדרם. הוא ראה ביראת שמים אבן שתיה ויתד נאמן לכל המידות והמעלות שבעולם, וכפי שהיה מרגלא בפומיה, לחזור ולומר בנעילת חג השבועות בכל שנה, ואף בדברות קדשו האחרונים עלי אדמות בסעודת רעווא דרעווין פרשת יתרו תשע"ח הזכירם שוב, שאנו קוראים בפרשת יתרו ובמסכת שבת את כל פרשת קבלת התורה, שהיתה מלווה בקולות וברקים, באימה ובריאה, בהכנות גדולות של שבועות ארוכים, בהתקדשות מיוחדת של בני ישראל, וכל זה למה? הנה נכתב בפסוק במפורש (שמות כ, טז): **"כי לבעבור נסות אתכם בא האלוקים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו"**.

והיה אבי הק' מרעיש עולמות בדברותיו על כך, שהרי כל המתבונן בזה משתומם ונבהל לנוכח מקרא שכתוב, שכל הסיבה של קבלת התורה וההכנה דרבה לקראתה, היתה בשביל דבר אחד שהוא יסוד היסודות של כלל ישראל מאז קבלת התורה ועד הלום: **"בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו"** - **מכאן נגזרת מעלתה וחומרתה של יראת שמים זו, הנדרשת מכל איש ישראל באשר הוא, שהרי היא היא הנותנת לקבלת התורה ואמירת עשרת הדברות, שהן הבריח התיכון של מרכזי חיי האיש היהודי.**

רגיל היה לחזור על דבריו של הרה"ק בעל 'יושר דברי אמת' זי"ע בספרו הק' - וכל מי שזכה להסתופף בצילו הטהור של אבי הק', בוודאי שמע דברים אלו מפי קדשו כמה וכמה פעמים - שעיקר הניסיונות שלנו הם על מצוות 'לא תעשה', שהרי היצר הרע יכול ומוכן להסכים שנשב בסוכה תשעה ימים, או להניח תפילין פעמיים

שאל השופט את השוטרים: "וכי מצאתם דבר-מה פלילי בעבר שלו?" השוטרים השיבו בשלילה, ואז התרגז השופט וגער בהם ואמר: "כיצד אפשר לכלוא אדם על לא עוול בכפו, רק מפני שלא רצה לנפק לכם הסבר על העיסקה המוזרה שלו?" - השופט הורה לשחרר את היהודי, ולשלם לו פיצוי של מיליון דולר על העוול שנעשה לו!"

הסיפור המדהים על הזכייה במיליון דולר, שסיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

"זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשָׁת" (שמות ל"ה, ה')

בכל הדורות לא היו צריכים להביא ראיה לאמיתותו של מאמר חז"ל (אבות, פרק ד' משנה א'): "איזהו עשיר השמח בחלקו", אבל בדורנו החומרני, מי שלא יתקע את האמת הזו עמוק-עמוק בתוך ליבו, עלול להיגרר בקלות רבה אחר דברי הבל שאין בהם ממש, ולמצוא את עצמו לפתע-פתאום מהלך בעולם אחר, שמושגיו רחוקים מעולם התורה כרחוק מזרח ממערב.

רק מי ששמח בחלקו יכול להיות מאושר, שהרי אין הוא שרוי במתח על המשכורת שלא נכנסה בזמן, אין הוא נלחץ מכל הפסד או נזק שנגרם לו בנכסיו, כי על כל מה שקורה לו הוא אומר: "זו מתת אלוקים היא" (קהלת, פרק ה' פסוק י"ח), ואם אני עשיתי את המוטל עלי - יכולני להשליך את כל השאר על בורא כל העולמות, שכל מעשיו אמת וצדק ואין בהם מתום.

אין הוא מתרגש יתר על המידה כשילדיו מגיעים לפרק "האיש מקדש", ואין הוא נרתע מעשיית שידוכים עם משפחות, שעשירותן אינה מתמקדת בתקציב כספי מוגדל, אלא בעושר מופלג בתורה וביראת שמים, במידות ובדרך ארץ; הוא מוכן לקיים בלב שלם את הוראת הרמ"א ב'יורה דעה' שלא לחפש 'שווער' [חותן] עם כסף...

אף כוס לא נשברה

כסף טהור מביא ברכה על האדם ומונע ממנו הפסדים. ויתירה מכך. מהמעשה המופלא שיסופר בשורות הבאות, על הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, אפשר לראות שאם כספו ורכושו של האדם נקיים מחשש-גזל, לא יוכל לשלוט בהם נזק כלשהו. אלמלא היה הסיפור מצוטט על ידי מקורות נאמנים, אי אפשר היה להאמין שזה מה שקרה בביתו של הגר"ח.

פעם התקיימה בביתו אספת רבנים גדולה, ועל השולחן היו צלחות וכוסות רבות. לפתע משך מאן-דהו את המפה וכל הכלים נפלו ארצה בקול רעש גדול.

קם ר' חיים ממקומו והרגיע את הנוכחים. "עכשיו אופל לבדוק אם הכסף בביתי נקי וטהור הוא", אמר, וציווה לבדוק מה קרה עם הכלים שנפלו. לתדהמת כל הנוכחים לא נשברה ולו כוס אחת!!!

אם לוקחים בחשבון, שחומר הגלם ממנו נוצרו הכוסות בתקופה ההיא, לא הגיע לקצה-קצהו של ה'דורלקס' של ימינו, ובדרך הטבע צריכים היו כל הכלים להתרסק לגמרי, הרי מדובר בנס גלוי ועצום עד מאד. אבל אליבא דהגר"ח אין זה נס, כי 'בדרך הטבע' לא ישלוט נזק במה שקנו מכסף נקי...

ספרי תולדותיהם של גדולי הדורות, מלאים בסיפורים אודות זהירותם המופלגת של אותם ענקים מכל ריח של איסור גזל, והיו שהחמירו על עצמם בעניינים אלה באופן נורא, יען כי אמונה זו היתה חדורה היטב בליבם, עד כדי כך שהרגישו שגם אגורה אחת שאינה שלי - היא כגחלים לוחשות המאיימות לשרוף את הארנק ואת בעליו גם יחד, וכשם שנמלט אדם מלהבות האש, כך ברחו גדולי הרוח ממזמון שאינו כשר.

"אספר כאן", אמר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בעת רעווא-דרעווין בפרשת 'תרומה', "סיפור שהתרחש בארה"ב, ממנו אפשר ללמוד עד כמה יש להיזהר בכסף שאינו-כשר:

המדובר היה בגביר יהודי שרכש מכונית יקרה מאוד, במחיר המתקרב לחצי מיליון דולרים. לאחר שסיים את העסקה, ניגש הקונה אל המוכר ואמר לו שברצונו למכור לו את הרכב, בחזרה, ב-20,000 דולרים בלבד! מכמעט חצי מיליון דולרים, ירד עד לעשרים אלף!

אם לוקחים בחשבון, שחומר הגלם ממנו נוצרו הכוסות בתקופה ההיא, לא הגיע לקצה-קצהו של ה'דורלקס' של ימינו, בדרך הטבע צריכים היו כל הכלים להתרסק לגמרי

מרון הגר"א קוטלר את כל ילדיו, ביקש מהנהלת הישיבה... להוריד לו ממשכורתו סך מסויים, כי הרי עכשיו פחתו הוצאות הבית והוא מסוגל להסתדר בסכום קטן יותר...

וכדאי להתבונן, ולחזור ולהתבונן, באושרו של האיש המאמין באמונה שלימה, שפרנסתו ופרנסת אנשי ביתו נגזרה כבר מן השמים מראש השנה ועד ראש השנה. כמה מאושר הוא, מאחר שבמוחו נקבעה המסקנה הבהירה, שאין כל עניין להרבות במאמצים להשגת הכסף, אלא אם עושה אדם את ההשתדלות המינימלית בנושאים אלה, ומטיל את יתר המעמסה על הקב"ה, שבידיו כל הכסף והזהב, הרי בוודאי שהאלוקים ייתן לו את כל מה שמגיע לו, ויריק עליו שפע ברכות עד בלי די.

ומי פתי יאמין שהעושר תלוי בריצתו של האדם אחריו?! - גם אם יצליח איש זה לצבור בקופתו רווחי עתק, הרי לימד אותנו שלמה החכם מכל אדם, שיש עושר השמור לבעליו לרעתו, ולא עוד אלא זו היא "רעה חולה ראיתי תחת השמש, עושר השמור לבעליו לרעתו, ואבד העושר ההוא בענין רע" (קהלת, פרק ה' פסוקים י"ב-י"ג). והיינו כפי שהוסבר לעיל, שהכסף שהושג במרמה, יילך להוצאות על תיקון מיכשור שהתקלקל 'לפתע', או לטיפול הרופאים, רח"ל.

שלוות נפש שאין דומה לה

ומאידך, כמה מאושר הוא אותו יהודי הבוטח באלוקיו בכל ליבו, ויודע שלאחר שעשה את ההשתדלות המינימלית - יכול הוא לישב בשקט ובשלווה על מבועי התורה, ולעסוק בדברי רוח ככל אשר יחפוץ, והקב"ה ישלח לו כבר את עזרו ממעל, ועל זה אמר שלמה המלך (שם, פרק ה' פסוק י"ז): "הנה אשר ראיתי אני, טוב אשר יפה לאכול ולשתות ולראות טובה בכל עמלו וכו' אשר נתן לו האלקים כי הוא חלקו".

(מתוך 'קול ברמה' ביטאונה של רמת אלחנן, ניסן תשפ"א, בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

המוכר לא ידע את נפשו מרוב תמהון, וכפי המקובל בארה"ב הזעיק את המשטרה, בחששו שמדובר בעבריין רציני. השוטרים הגיעו, ושאלו את הקונה לסיבת המכירה המוזרה שהוא רוצה לעשות, ותגובתו היתה: "אינני חייב למסור לכם דו"ח. כך אני רוצה לעשות, וזהו!"

בארה"ב, תשובה שכזו רק מכפילה את החשדות נגד האדם, והשוטרים לקחו את היהודי וכלאוהו בבית המעצר עד הבאתו לידי שופט. כיון שהדבר אירע בסוף השבוע, והשופטים יושבים רק ביום שני, נכלא האיש ל-4 ימים.

משהובא עניינו לבית המשפט, שאל השופט את השוטרים: "וכי מצאתם דבר-מה פלילי בעבר שלו?". השוטרים השיבו בשלילה, ואז התרגז השופט וגער בהם ואמר: "כיצד אפשר לכלוא אדם על לא עוול בכפו, רק מפני שלא רצה לנפק לכם הסבר על העסקה המוזרה שלו?" - השופט הורה לשחרר את היהודי, ולשלם לו פיצוי של מיליון דולר על העוול שנעשה לו!

בסופו של דבר התברר, שהיהודי הוא תכנן את הכל בכוונה תחילה. דהיינו, הוא ידע שעל ידי שיציע עסקה כזו למוכר, הוא יזעיק את השוטרים, וכשיסרב לתת הסבר, הם יאסרו אותו, ולבסוף ינתן לו פיצוי...

מרון הגר"א זילברשטיין אמר, שהמעשה הזה הגיע אליו מאחד מראשי הישיבות, שסיפר שהגביר ההוא התקשר אליו וביקש לתרום לשיבתו סכום כסף גדול בסך מאה אלף דולר, והדגיש שמדובר בכספי מעשר... ראש הישיבה שהתוודע לסיפור העסקה, והפיצוי שניתן לו על ידי השלטונות האמריקנים, שאל האם מדובר בכסף כשר, או שמא כיון שכל הדבר נעשה בתרמית, אסור לו לקחת את הכסף?

אמרנו לו שבוודאי מדובר בכסף שאינו כשר, ואסור לו לקחת את הכסף. גם גיסי מרון הגר"ח קניבסקי הסכים לכך, ואמר שלא יקחו את הכסף הזה.

הנהגותיו בכסף של מרון הגר"א קוטלר

תלמיד מובהק של מרון הגר"א קוטלר זצ"ל, סיפר לי שני סיפורים על רבו, הממחישים את גודל ישרותו בעניין הכסף. ראש ישיבת ליקווד הורה לרעייתו הרבנית ולבני ביתו, שכאשר הם נמצאים בתוך תחום הישיבה - הוא מתיר להם לאכול מהמזון של הישיבה. היתר זה חל גם כאשר הם נוסעים בדרכם מן הישיבה הביתה, אולם ברגע שהם נכנסים לתוך הבית עם לחם של הישיבה, חייבים הם להודיע לו על כך "כיוון שאסור לי להכניס לביתי אוכל השייך לשיבה, ובמקרה זה אני צריך להוריד את הלחם ממשכורת".

הרי הרבנית ובני הבית פעלו אף הם למען מוסדות הישיבה, ואם כן מדוע אסור לו לראש הישיבה להכניס אוכל של הישיבה לביתו? - אבל אותו גאון וצדיק, מקים עולה של תורה באמריקה, המעוניין להורות לתלמידיו תורת אמת, מקדש את עצמו במותר לו בכל מה שקשור לענייני ממונ.

הסיפור השני שסיפר לי התלמיד המובהק, הוא, שכאשר השיא

היה זה בתקופה שהיה בבעלותי בית חרושת לעורות. יום אחד פנה אלי מרן החזו"א ואמר לי: "אני רוצה להיות פועל אצלך - האם הדבר אפשרי?". לא הבנתי למה הוא מתכוון ואמרתי: "אשמח מאד, אבל מה פירושו של דבר?". מרן הסביר לי...

הרב שלמה לורינץ על חכמה, 'קנאות' ודרכי נועם של מרן החזו"א זיע"א

"וְכָל חֶכֶם לֵב בְּכֶם יָבֵאוּ וַיַּעֲשׂוּ" (שמות ל"ה, י')

אחד היסודות החשובים, אשר עמל מרן להחדיר בנו ובציבור החרדי כולו, הוא העמידה האיתנה והעקבית על עקרונות היהדות, גם כאשר לאלו הרחוקים מאור התורה, האמונים על ערכי ה'דמוקרטיה' וה'סובלנות' - נראית עקביות זו כ'עקשנות' בלתי מובנת.

בעניינים אלו, אפשרות של פשרה לא עלתה על הדעת. לא היה אצלו מושג של 'אין לנו כח לעשות', וממילא לא היה מקום לפשרות. כאשר התעורר הצורך לעשות דבר מה, הייתה שיטתו: אין ויתור ואין פשרה, את הדבר הזה צריכים לעשות - ואנחנו נעשה.

דרך זו אינה יכולה להצליח, כאשר עושים בה שימוש ללא הבחנה. קנאות אמיתית זקוקה לשיקול דעת תמידי, היא זקוקה לדעת תורה היודעת לשקול בפלס, מתי היא רצויה ומתי היא מזיקה, מתי תשיג את מטרתה ומתי אין בה כל תועלת, והיא אף תגרום נזק. כמה עמוקים דבריו של רבינו הרמח"ל ב'מסילת ישרים' בענין זה של 'משקל החסידות':

"ותדע שזוהי המלאכה הקשה שבחסידות, כי הרבה דברים טובים ויכול היצר לרחק כאילו הם רעים, והרבה חטאים לקרב כאילו הם מצוות גדולות... ובאמת שלא יוכל איש להצליח במשקל הזה, אלא בשלושה דברים: (א) שיהיה לבו ישר שבלבבות. (ב) שלא תהייה פנייתו אלא לעשות נחת רוח לפניו יתברך, ולא זולת זה כלל. (ג) ושיהיה מעיין על מעשיו עיון גדול, וישתדל לתקנם על פי התכלית הזו, ואחר כל זאת יהיה משליך יהבו על ה'".

באישיותו של מרן התקבצו כל התנאים שמנה הרמח"ל, והוא הוכיח שאין סתירה בין קנאות של אמת לבין "דרכי דרכי נועם". בשניהם יש צורך במקומם ובזמנם הנכון, כפי שתלמדנה העובדות שנביא בפרק זה. הוא סלל לדורות שאחריו את הדרך כיצד לקיים "האמת והשלום אהבו".

כידוע, הייתה דעתו של מרן לאסור את השימוש בחשמל המיוצר ע"י חילול שבת, כולל שימוש במים המסופקים מכח חשמל זה. יש לציין, שגם בענין זה ראינו את עדינות ההרגשה בזולתו. כאשר באו אליו זוגות צעירים כדי להתברך מפיו, ביקש מהם שלא יעשו שימוש בחשמל בשבת, אך לא דרש זאת במפגיע, אלא כמבקש

בעלמא. מרן ידע, שאיש לא יסרב לבקשתו, ואין צורך לומר, שבקשתו אכן נענתה ברצון.

אגב, אביא בענין זה קטע מהספר 'גנזי שערי ציון', מרשימותיו של הגרב"צ במברגר: כאשר בנו את תל אביב, נערכה תעמולה לרכישת מניות גם בקרב היהדות החרדית, ובכדי לרכוש את לב החרדים הבטיחו שמירת שבת בנמל.

כאשר לא קיימו את ההבטחה, קם אחד הנציגים החילוניים ושאל: "ולמה אתם משתמשים בחשמל שלנו בשבת?". טענתו זכתה לפרסום גדול בעיתונות, והרבנות הראשית נאלצה לפרסם, כי נציג מטעמה ביקר בחברת החשמל ביום השבת במשך שעתיים, וראה שעושים שם רק כיוון, שימון ותיקון המכונות, שאם לא יעשו זאת, תהיה סכנת נפשות.

מרן הגיב אז ואמר: "וכי זו תשובה?! 'רק' מלאכות דאורייתא הם עושים, ולא שאר מלאכה. ומה עוד הם עושים בשאר היום, מלבד אותן שעתיים שהוא ביקר שם?! לדעתי, אם כל שומרי השבת היו מתאחדים שלא להשתמש בחשמל בשבת, הם היו נמנעים לגמרי מלחלל את השבת, כל הענין אצלם הוא ענין של 'להכעיס'. חילול ה' הוא איסור חמור יותר ממלאכת שבת!"

מעבד עור לרצועות

שום מגבלה לא עמדה בפני מרן. כאשר הבין שצריך לעשות משהו,

שום קושי לא מנע אותו מלעשותו.

היה זה בתקופה שהיה בבעלותי בית חרושת לעורות. יום אחד פנה אלי מרן ואמר לי: "אני רוצה להיות פועל אצלך - האם הדבר אפשרי?"...

לא הבנתי למה הוא מתכוון ואמרת: "אשמח מאד, אבל מה פירושו של דבר?"

מרן הסביר לי: "אני רוצה לעשות בעצמי את הרצועות לתפילין שלי, שיהיו הרצועות מתחילת העיבוד לשמן. אני יודע שהדבר יפריע את העבודה הסדירה בבית החרושת, וברצוני לשאול, האם תוכל לדאוג לכך שאני בעצמי אעשה את כל העבודה?"

מובן שהסכמתי בשמחה. מאד התפלאתי על כך, הרי זו עבודה של בורסקי ממש - להכניס את העורות לבור הסיד, ולאחר מכן לעבדם בחומרים כימיקליים... שאלתי אותו, למה הוא רוצה לעשות עבודה קשה זו בעצמו דווקא, הרי אפשר שהוא יכוון, והפועלים יעשו את המלאכה? אולם מרן ענה שכך רצונו, לעשות את כל העבודה לבד. וכך במשך שלושה שבועות הגיע מרן מידי בוקר, וכדי לא לגרום להפרעה גדולה, הקפיד להופיע מיד עם הפתיחה, ובמו ידיו עשה את כל העבודה.

מרן היה מאד מרוצה מכך, שהצליח לעבד את העורות לתפילין שלו בעצמו. הבנתי שהדבר חשוב בעיניו, אולם לא ידעתי עד כמה. זמן רב לאחר מכן, כאשר קובץ אגרותיו יצא לאור, מצאתי איגרת שכתב בענין זה למרן הרב מברסק, ממנה הבנתי כמה העריך מרן את הענין. אצטט כאן חלק ממנה:

"שמח אני לבשרם, כי עלתה בידי למצוא מי שהתרצה לתת לי האפשרות לעבד עור הרצועות כפי חפצנו, היינו לעשות בעצמי את כל העבודות עד גמרן, והטלתי בעצמי בשרי' ראשונה באמירת פה 'לשם רצועות של תפילין', וכבר החלפתי בעצמי לבור השני הוא בור הסיד, ושהה שם ערך ה' ימים, ועכשיו הועבר לבור שלישי ג'כ על ידי" (קובץ אגרות ב, קלד).

עם זאת, הבחין מרן היטב בין קנאות אמיתית הנובעת ממקור טהור - קנאות שתכליתה לבנות, לבין קנאות מזויפת שתוצאותיה הרות אסון. במישור המעשי היה מרן שוקל כל שאלה שנדונה לפניו לגופו של ענין, בידעו דגם מעשים טובים ונכונים עלולים לקלקל, ואף להשיג תוצאה הפוכה, כאשר הם מבוצעים שלא בזמנם ושלא במקומם הנכון.

להלן נביא כמה עובדות, מהן משתקפת גישה זו.

כאשר באו אליו אנשים מירושלים מחוגי ה'נטורי קרתא', וביקשו ממנו למחות באחד מגדולי התורה בבני ברק, הקפיד עליהם מאד באמרו: "באים מירושלים ללמד אותנו איך עלינו להתנהג?!...". מרן התבטא על ה'נטורי קרתא': "משולים הם לשעון מעורר. טוב שהם מעוררים, אך למעשה, צריך להחליט אם לקום או להמשיך לישון..."

היחס לכנסת - ולבחירות לכנסת

כידוע, דעתו של מרן הייתה, כי על היהדות החרדית לשלוח

נציגים לכנסת ולהשתתף בבחירות. מרן בעצמו פעל רבות, והמריץ את מקורביו לקדש שם שמים על ידי ריבוי מצביעים לרשימת אגו", והוסיף, שגם אם לא ישיגו מנדט נוסף בכנסת, הרי עצם ההצבעה לרשימה החרדית - מהווה קידוש ש"ש, בכך שיש יותר קולות של מצביעים חרדיים, הנאמנים לדעת גדולי התורה. מרן עצמו נמנע, כידוע, מחתימה על כל נושא שהוא, אולם גיסו, מרן ה'קהילות יעקב' כותב על דעת מרן בענין זה במכתבו משנת תשל"א: "בדבר הבחירות לכנסת אין כאן מקום להאריך כלל וכלל, רק אכתוב לכב' שדעת רוב רובם של גדולי הדור... שאין בזה שום צד של איסור כלל, ובכללם מרן ה'חזון איש' וצללה"ה, ואדרבה וכו'" (קריינא דאגרתא ב, קנד).

כאשר קצב הפעילות למען רשימת אגו" לא השביע את רצונו, העיר לי שאולי כדאי שהפעילים ילמדו לפני היציאה לפעילות פרקו' במסילת ישרים, המדבר בענין מידת הזריזות... אולם ההתגייסות למען ההשתתפות בבחירות, לא פגמה ביחסו השלילי לכנסת כמקור השלטון החילוני. הוא התייחס למוסד זה בהסתייגות יתירה, והיה מתעניין אצלי, מתי תצא הכנסת לפגרה. כאשר התפלאתי על שאלתו, ושאלתי מדוע הוא מתעניין כ"כ בנדון, השיב: "בעונת הפגרה של הכנסת יש גם לי קצת מנוחה, ביודעי שבתקופה הזו, לפחות, לא מרחפת סכנה של גזירות חדשות..."

לא חומרא אלא קולא...

מרן ידע, שפעמים תחת מעטה הקיצוניות - מסתתר הרצון להתפשר, כאשר קיצוניות זו משמשת כ'הוכחה' שדרך זו אינה אפשרית...

בזמן שלחם על קיום מצוות השמיטה כהלכתה, נמצאו רבנים אחדים בארץ שלא הסכימו עם קולא מסוימת שלו, וערערו עליה בפומבי, למרות שבדרך כלל רבנים אלו לא היו נודעים כ'מחמירים'. היו רגילים לדבר, כי מטרתם היא להוכיח שלא תתכן במציאות של ימינו שמירת שמיטה כדן, ואין מנוס מקיום 'היתר מכירה'.

מרן התבטא בענין זה בחומרה ואמר: "בוידוי של רבינו ניסים גאון נאמר 'את אשר החמרת הקלתי, ואת אשר הקלת החמרת' - לכאורה, אין זה מובן, מה חטא יש בו באדם המחמיר על עצמו אף במה שמותר לו מן הדין?... אלא, הכוונה לכגון דא: רב המצדד להתיר לחלוטין איסורי שביעית בדרך של מכירת קרקע לגוי, ובאותו זמן מתקומם נגד כל קולא שמקילים לשומרי שמיטה, מפני שחפץ בסתר ליבו להוכיח, שאין אפשרות לשמור שביעית כהלכתה, ומוכרחים להגיע להיתר מכירה, רב כזה - ודאי צריך להתוודות ולבקש כפרה על 'את אשר הקלת החמרת'..." (שמעת מרבי משה שנפלד).

(מתוך הספר 'במחיצתם של גדולי התורה')

ויהי יונה ירא את אלוקים, צנוע ומעולה, מאנשי הל"ו של ירושלים של מעלה. איש אינו מכירו ואין עומד על סודו מלבד אבא זצ"ל ראש הישיבה. אבא, מקורבם של גדולי ישראל, ניחן בטביעת עין של תלמיד-חכם, וזיהה תמיד את מה שאיש לא ראה. מידי ראש חודש היה אבא לוקח אותנו למכולת של יונה, ורוכש לנו קוביית סוכר לכל ילד לכבוד היום. היה זה מאורע בלתי נשכח, והוא צרוב בתודעתנו עד עצם היום הזה...

הגאון ר' יצחק דוד גרוסמן שליט"א, על שבת קודש ואנשי מעלה

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה" (שמות ל"ה, ב')

הוא היה דר בשכונתנו, בבתי ורשה המיתולוגים. קראו לו יונה דער קרעמער (יונה החנווני). בבעלותו היתה מכולת שכונתית קטנה, אמה על אמה, שם יושב היה במשך כל היום ומוכר ממרכולתו: לחם, חלב, גבינה, שוקולד, ביצים, שמן וסוכר. מפעם לפעם היה מביא מוצר נוסף לחנות, והעוברים ושבים היו תמהים: "יונה, וכי מה צורך לך לסחוב חלווה מהשוק? ואם כבר היית במחנה יהודה, היה עליך להביא מעט סיפולוקס שיש לכולם צורך בו".

ויהי יונה ירא את אלוקים, צנוע ומעולה, מאנשי הל"ו של ירושלים של מעלה, איש אינו מכירו ואין עומד על סודו, מלבד אבא זצ"ל ראש הישיבה. אבא, מקורבם של גדולי ישראל, ניחן בטביעת עין של תלמיד-חכם, וזיהה תמיד את מה שאיש לא ראה. מידי ראש חודש היה אבא לוקח אותנו למכולת של יונה. ורוכש לנו קוביית סוכר לכל ילד לכבוד היום. היה זה מאורע בלתי נשכח, והוא צרוב בתודעתנו עד עצם היום הזה. מובן שהיינו צריכים להוכיח רמת לימודים נאותה. כדי לזכות ב'צוקער'. אבא ייקר לנו את ראש חודש, את התורה ואת האדם.

לפני שהיינו נכנסים, היה אבא מלמד אותנו איך להתייחס לכל יציר נברא: "ראו את יונה. נראה לכם אדם פשוט? דעו לכם כי יש לו דעה בשמים יותר מכל אחד אחר. הוא איש דבוק בריבון העולמים מעת לעת". אבא היה אומר לנו כי לו נברר אחריו, נגלה כי שם שמים שגור על פיו וכולו דבקות בה'. מובן שכילדים לא עמדנו על סוד הדברים, אבל הבנו כי איש קדוש שרוי בתוכנו.

יונה היה נוהג בפשטות. עיפרון עתיק ומשופשף היה תלוי בקצה אוזנו השמאלית, ובו היה עורך חשבון ללקוחותיו, בפנקס צהוב שידע ימים יפים יותר. אבא היה נוהג לומר לנו, הילדים: "ראו היטב איך הוא עורך חשבון. הוא היה רושם באותיות גדולות בראש עמוד הפנקס: 'בסייעתא דשמיא, לה' הארץ ומלואה'. רושם את החלב, הלבן והלחם שלקחנו, ואז רושם את התוצאה". כמעט תמיד היה יונה 'מתבלבל' ורושם בשורה התחתונה את ה'תוצאה' המעניינת: "סך הכל: אין עוד מלבדו..."

יונה היה צוחק צחוק גדול, כמי שנתפס בקלקלתו, אבל אבא היה אומר לנו: "הוא לא טועה. כשהוא עורך בראשו סך הכל, יש לו תוצאה אחת ויחידה: אין עוד מלבדו!".

בפרשת השבוע, פרשת ויקהל, אנו לומדים על שמירת שבת. "ויקהל משה את... עדת בני ישראל ויאמר אליהם: אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות... ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה".

חכמינו ז"ל למדו (מכילתא): "כשם שנצטוו ישראל על מצוות עשה של שבת, כך נצטוו על המלאכה". ולכאורה קשה עד מאד להבין את הדברים כפשוטם. וכי יהודי מצווה על עבודה? ואם הוא יורש שקיבל כספו בירושה, גם עליו מוטל לצאת לעבוד?

אין זאת אלא שבא הכתוב ללמדנו, איך צריך להיות היחס שלנו לעבודה, למלאכה, לפרנסה.

כלל ראשון: האדם צריך לעבוד בעבודה - ולא העבודה אצל האדם. כל אחד צריך לדעת לשים את הגבולות. לא עובדים כשמתפללים, כשאוכלים, כשנמצאים בבית עם הילדים.

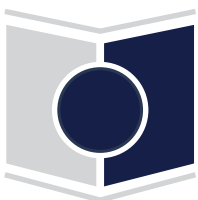
כלל שני: העבודה היא אמצעי להביא פרנסה - ולא החיים עצמם.

**בעזה שיי"ת
יהיה לך
גם השנה
שפע של
מצות
מהודרות**

**השאלה רק
עם כמה
דפים של
מסכת שקלים
תגיע לחג**

**ביום שלישי י' בניסן
מתחילים מסכת שקלים
במסגרת הדף היומי
הצטרף גם אתה
לרבבות לומדי הדף היומי!**

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

כשעה לפני השקיעה ראה הרב מפוניבז' שסבא שלי לא רגוע. הוא הוציא אותו למרפסת והראה לו את השמש: השמש עוד לא שקעה, נכון? זאת אומרת שעדיין ראש חודש עכשיו. עד שהחמה תשקע, כבר יהיה כסף לכל אחד מהבחורים. אני בטוח בזאת". סיפר לי סבא שמאותו רגע, לא משו עיניו מחדרו של הרב מפוניבז'. עקבתי אחריו בשבע עיניים כדי לראות כיצד יפול דבר. ברור היה לי שהקב"ה בוודאי ייענה לתפילותיו וישלח את הכסף בזמן, אבל הייתי חייב לראות את זה קורה

הרה"ג רבי יצחק פרידמן, בעל 'מתיקות התורה',
בשיחה מרגשת עם סיפורים מופלאים של אמונה יוקדת

יעקב א. לוסטיגמן

לכבוד קוראי 'לקראת שבת' פנינו אל הרה"ג רבי יצחק פרידמן שליט"א, המוסר שיעורי 'דף היומי' תמידים כסדרם בביהמ"ד דחסידי צאנו ברחוב רבי יהודה הלוי בני ברק, מחנך דגול, מרצה ודרשן נודע בכל הקהלים. רבים מכירים את הרב פרידמן מקו 'מתיקות התורה' שבו הוא מזין תוכן נפלא ומתוק מדבש לשמחת לבם של רבבות המאזינים, ושיעוריו מתפרסמים בקביעות בארץ ובעולם.

ביקשנו לשמוע מהרב פרידמן מעט מדברותיו על ענייני הפרשה, וזכינו לדלות ממנו מלוא חופניים מאמרי חיזוק ואמונה, דברי שלום ואמת.

"בתקופה האחרונה נתקלתי במודעה מאוד מעניינת" מספר הרב פרידמן, "היתה שם תמונה של אדם המחייך חיוך רחב ומאושר. ידיו שלובו וכל כולו אומר רוגע ושלווה. התמונה הזאת הוכפלה על פני המודעה 31 פעמים, בסגנון של לוח שנה, וכל תמונה של חיוך משקפת יום אחד בחודש הלועזי.

"הרעיון שעמד מאחורי המודעה הזאת הוא שבליווי של הארגון שמפרסם אותה, יוכל כל אחד לחייך בכל ימי החודש, גם בימים הקשים לכאורה כמו העשירי לחודש, ה-15 וה-20 הידוע לשמצה בקרב הרגילים לחזר על פתחי הגמ"חים לא עלינו.

"אם תתאם אתנו פגישה", זה המסר שהעבירה המודעה, "אנחנו כבר נעזור לך להתנהל נכון מבחינה כלכלית, ואז תוכל להיות רגוע ולחייך כל החודש".

"חשבתי לעצמי", ממשיך הרב פרידמן, "שמשהו לא מסתדר כאן. וכי כל אחד יכול לחייך מלוא פיו ברגע שהוא לא צריך לגלגל גמ"חים? האם כל מי שיש לו כסף הוא בהכרח מאושר? חסרים אנשים עשירים ועצובים? ובכלל, האם הליווי הזה שהארגון מלווה אנשים מתאים לכל אחד ופותר את הבעיות של כל אחד? ומה

לגבי מי שההכנסות שלו נמוכות במיוחד וההוצאות ההכרחיות שלו גדולות יותר?

"אבל בכל זאת, חייב להיות שיש מפתח אחד שכן יכול להתאים לכולם, מפתח כזה שיכול להביא לכך שכל אדם יחייך מלוא פיו. השאלה היא רק מה הוא המפתח הזה והיכן הוא נמצא.

"נו... ברור! אנחנו כיהודים מאמינים בני מאמינים יודעים היטב שלמפתח הזה קוראים 'אמונה'! יהודי שמאמין באמת ובתמים בקב"ה, בוטח בו בכל כוחו, ויודע בוודאות מוחלטת שהקב"ה כבר ידאג לו ויסייע לו בכל צרכיו. יהודי כזה יכול לחייך מלוא פיו גם כשהוא מתמודד עם קשיים כלכליים, וגם כשהוא מתמודד עם קשיים אחרים.

"האמונה גוברת על כל הבעיות, על בעיות בריאותיות חלילה וחס, ועל כל בעיה אחרת, ולכן מה שאנחנו צריכים לעשות זה בראש ובראשונה להתחזק באמונה, ולאחר מכן אנחנו צריכים לחייך, אבל זה כבר יבוא ממילא כי מי שמאמין - מחייך!

"בבוקרו של ראש חודש, אחרי תפילת מוסף, ניגש סבא לרב מפוניבז' והמתין לקבל את המעטפה עם הכסף, אבל הפעם הרב לא נתן לו מעטפה: "אין לי כסף", אמר לו בפשטות

"הרב מפוניבז' היה עובר על הרשימה מחליט איזו הוצאה לאשר ואיזו לדחות, לפעמים היו דברים לא כ"כ דחופים, או דברים שיכלו לחכות לחודש הבא, וכך אחרי שהחליטו מה שחייבים לתת לבחורים, הוא היה מכין כסף ונותן לסבא שלי בראש חודש בבוקר את כל הכסף הנדרש. הסבא רבי נחמיה היה נכנס לחדר האוכל בשעת ארוחת הצהרים, ומחלק לכל בחור כסף כפי מה שמגיע לו, לצורך קניית הדברים הנחוצים לו.

"חודש אחד רשם סבא את כל הדברים, קיבץ וחישב, סידר וערך, ולקראת ראש חודש הגיש לרב מפוניבז' את הרשימה המסודרת כדרכו מימים ימימה.

"בבוקרו של ראש חודש, אחרי תפילת מוסף, ניגש סבא לרב מפוניבז' והמתין לקבל את המעטפה עם הכסף, אבל הפעם הרב לא נתן לו מעטפה: "אין לי כסף", אמר לו בפשטות.

"סבא הרגיש לא בנוח: "אבל הבחורים יתאכזבו מאוד בצהרים, הם חייבים את הכסף כדי לקנות דברים נחוצים מאוד", אמר, אבל הרב מפוניבז' לא נלחץ: "אין לי כסף. כשיהיה כסף אתן לך".

"שעת הצהרים הגיעה, חדר האוכל מלא מפה לפה, כולם יודעים שעוד מגיע הרב קלויזנר ומחלק כסף לכל הבחורים, אבל הרב קלויזנר מגיע בידיים ריקות. הבחורים כמובן התאכזבו מאוד כמה אפילו התחילו להתמרמר, מה זאת אומרת אין כסף? איך נקנה גרביים חדשות במקום אלו שבלו? או נקנה חולצה במקום זאת שנקרעה? מה עם נעליים?

"סבא הבין לליבם ומיהר לרב מפוניבז' כדי להזכיר לו שוב, אולי בכל זאת הוא יוכל לעשות מאמץ ולגייס את הכסף, אבל הרב מפוניבז' משיב בשלווה שעדיין אין לו כסף. "אל דאגה רבי נחמיה", הוסיף הרב מפוניבז', היום ראש חודש, היום יגיע כסף. הקב"ה כבר ידאג לשלוח לי את הכסף בדרכים שימצא לנוכח".

"אז מה יעשה מי שנמצא במצב של לחץ ומועקה? יאמין בה' וכשיאמין בה' הלחץ יהפוך להצלחה. הרי אם ניקח את אותיות 'לחץ' נגלה שהן השורש למילה 'הצלחה'. כל מה שחסר להן זה ה' לפני וה' אחרי, והרי האות ה' רומזת לקב"ה, ללמד שמי שמפנים שה' נמצא איתו תמיד מתחילת כל יום עד סופו אצלו הלחץ נהפך להצלחה.

"כעין זה שמעתי משמו של הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל שהוא שואל למה כשאוכלים מרור בליל הסדר אוכלים אותו בלי הסיבה, כי הוא מר ואין לאכול אותו דרך חירות, אבל כשאוכלים אותו עם המצה ב'כורך', אז כבר אפשר וגם צריך להסב. לכאורה זה תמוה למה השתנה דינו של מרור זה מהמרור הקודם?

"אלא, אומר רבי ראובן זצ"ל, התשובה היא שהמרור מרמז לצרות לקושי השעבוד, והמצה מרמת לאמונה כידוע, ולכן כשיש צרות זה קשה ומר, אבל כשזה מגיע עם אמונה, אז הצרות כבר לא מרות, המרור כבר לא מרור כשהוא מגיע יחד עם המצה, האמונה ממתקת את כל הקושי.

ובאמת, הרעיון הזה הרי טמון בפרשה שלנו. כי יש ווארט שאמרו צדיקים על הפסוק "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו", בפרשת בהעלותך, שאומרים צדיקים שיהודי בכל מסעותיו צריך לדעת שהכל על פי ה', לזכור שכל מסע ומסע, בין אם רוחני או גשמי, בין אם מתוכנן ובין אם ספונטני, כל מה שעובר עליו בחיים, הכל זה על פי ה'.

אומר ה'ייטב לב': זה מה שכתוב בפרשה שלנו בסוף פרשת 'פקודי' על פי ה' "לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם", שתמיד צריך להיות לנגד עיניו של כל יהודי, ההכרה הזאת שכל מסעותיו הם על פי ה', וזה 'לעיני כל בית ישראל', שכל בית ישראל צריכים לשמור על כך שהנושא הזה של "בכל מסעיהם", הם על פי ה', זה צריך להיות לנגד עיניהם יומם ולילה.

"ומי שמצליח לחיות עם ההרגשה הזאת, זוכה להגיע לדרגות מופלאות, ובעניין זה שמעתי סיפור מופלא מסבי הגאון רבי נחמיה קלויזנר זצ"ל, שהיה מגיד שיעור במשך שנים רבות בישיבת 'חוג חתם סופר' בבני ברק, ועוד קודם לכן היה מסייע לרב מפוניבז' זצ"ל, בניהול ישיבת פוניבז' בבני ברק.

"באותן שנים, הנוהג היה שלא רק שהבחורים שלמדו בישיבה לא שילמו על כך שכר לימוד, אלא שהישיבה גם דאגה לכל צרכיהם, כי הרי רבים מהם היו יתומים שעלו מהשואה בעירום ובחוסר כל ולא היה להם שום דבר כדי להתפרנס. לא היו להם הורים שיוכלו לממן להם את הבגדים והנעליים ושאר צרכיהם, ולכן הישיבה היתה עושה זאת.

"הסדר היה שכל בחור היה מגיש פעם בחודש רשימה עם דברים שהוא צריך ונזקק להם בדחיפות, סבא שלי היה רושם את הכל, עושה חשבון כמה עולה כל דבר, ומגיש את הרשימה לרב מפוניבז' לקראת ראש חודש.

אבל השאלה היא איך עושים את זה בפועל, איך מגיעים לכאלו דרגות של אמונה?

יש פתרון ידוע לעניין, שאדם ירגיל את עצמו במשך תקופה לכתוב מדי ערב את הניסים שעשה לו הקב"ה במשך היום. כל מאורע של השגחה פרטית, אפילו דברים קטנים לכאורה. הגעת לתחנה יחד עם האוטובוס ולא היית צריך לחכות לו אפילו חצי דקה? תכתוב! הגעת למכולת והספקת לקנות את החלב האחרון לפני שנגמר ונסך ממך הצורך לרוץ למכולת אחרת ולחפש חלב בבהלה? תכתוב! כל דבר טוב שהקב"ה עשה לך.

"כשמתרגלים לכתוב, הראש מתרגל לחפש את הדברים הטובים כל היום. אנחנו מתחילים לשים לב, וכך הולכת ומתחזקת האמונה החזקה והידיעה הברורה שהקב"ה נמצא אתנו בכל רגע ורגע.

"ולסיום אספר פה עוד מעשה אחד ששמעתי לפני כמה ימים מחבר שלי, מעשה שאירע עמו בתקופה האחרונה.

"הוא רגיל כבר שנתיים לכתוב את כל הדברים הטובים שקורים לו בכל יום, לפני שהוא הולך לישון. שעת השינה שלו היא ב-12 בלילה, ובדרך כלל רבע שעה קודם לכן הוא מסיים להתארגן לשינה, ויושב לכתוב כמה דקות את מקרי ההשגחה הפרטית שקרו לו.

"בשבוע שעבר, הוא החליט להקדים בשעתיים ולכתוב את מקרי ההשגחה הפרטית שלו בשעה 10:00 בלילה.

"הוא נכנס לחדר, מדליק את האור ונוזכר שבעצם היום השכיבו את הילד בן החמש בחדר ההורים, כי הוא בכה ולא נרדם במיטה שלו. תוך כדי הוא שם לב שמישהו דחף את השידה ולכד את רגלו של הילד בין המיטה לשידה. הוא הזיז את השידה ורצה להרים את רגלו של הילד למיטה, אבל הרגל היתה סגולה, קרה כקרה, והרגישו שלא הגיעה אליה זרימת דם זה כמה שעות!

"כמובן שהוא התחיל לעסות את הרגל של הילד במשך שעה ארוכה עד שהצליח להחזיר אותה לצבע נורמלי והילד שכמובן התעורר וזעק מכאבים, נרגע והצליח סוף סוף להזיז את הרגל.

"התרגלתי לכתוב ניסים של השגחה פרטית", מספר לי החבר, "ובזכות זה זכיתי לנס גדול של השגחה פרטית, כשבאופן חריג הקדמתי בשעתיים וזכיתי באותו ערב לכתוב על נס מופלא, כשרגלו של הילד שלי ניצלה.

"הנה כי כן, כשמתרגלים לכך, לומדים לראות כמה טוב ה', ומחזקים את האמונה בו באופן יומיומי, בכל מסעיהם, לעיני כל בית ישראל".

להאזנה לשיעורי הרב פרידמן בקו 'מת'יקות התורה' 03-6554292

השעות נוקפות וסבא לי הרגיש מאוד לא נעים, הוא היה בין הפטיש לסדן. מצד אחד הרב מפוניבו' מבטיח שעוד מעט יהיה כסף, מצד שני הבחורים שרוצים לקבל את הכסף בהקדם, והוא באמצע לא יודע מה לעשות...

"כשעה לפני השקיעה ראה הרב מפוניבו' שסבא לא רגוע. הוא הוציא אותו למרפסת המערבית והראה לו את השמש: "אתה רואה את גלגל החמה?", שאל את סבא, "הוא עוד לא שקע, נכון? זאת אומרת שעדיין ראש חודש עכשיו. עד שהחמה תשקע, כבר יהיה כסף לכל אחד מהבחורים. אני בטוח בזאת".

"מאותו רגע, סיפר לי סבא, לא משו עיני מחדרו של הרב מפוניבו'. עקבתי אחריו בשבע עיניים כדי לראות כיצד יפול דבר. ברור היה לי שהקב"ה בוודאי יענה לתפילותיו וישלח את הכסף בזמן, אבל הייתי חייב לראות את זה קורה.

"עשר דקות לפני השקיעה נשמעה חריקת בלמים. מונית נעצרה ליד בניין הישיבה, וממנה יוצא אדם הדור מראה, רץ במהירות במדרגות, נוקש על דלתו של הרב מפוניבו' ונכנס בחופזה, מניח מעטפה על השולחן ואומר: "כבוד הרב, הבאתי לך כסף לישיבה!".

"כשסבא שלי היה מספר את הסיפור", מתאר הרב פרידמן, "הוא היה מחקה את תנועתיו של הרב מפוניבו' באותם רגעים. הוא מספר שהרב היה רגוע, בלי התרגש, הוא פתח את המעטפה, ספר את הכסף והתברר כצפוי שהסכום התאים בדיוק נמרץ לסכום שהיה צריך לחלק לבחורים, לא חסרה אפילו אגורה אחת! הוא הושיט לסבא שלי את המעטפה בשלווה ואמר לו: "נו, רבי נחמיה, עדיין ראש חודש, צריך למהר ולחלק לבחורים את הכסף לפני שתשקע החמה".

"התברר שאותו יהודי נדיב רצה לתרום כסף לישיבה במשך מספר חודשים, אבל בכל פעם העניין נדחה לפעם אחרת והוא לא מימש את רצונו. "היום אחר הצהריים פתאום התחלתי להרגיש צורך עז לתת את הכסף בקרוב", סיפר הנדיב. "לא מצאתי מנוח, הכסף בער לי באצבעות, הרגשתי שאני ממש חייב לתת אותו לישיבה, ויפה שעה אחת קודם, פשוט לקחתי 'טקסי' ובאתי מתל אביב לבני ברק, כדי לתת לכם את הכסף".

"עם כזאת אמונה", מחדד הרב פרידמן, "אני די בטוח שהרב מפוניבו' חיך גם הוא כל החודש, גם בעשירי וגם בעשרים. הוא לא איבד את האמונה לרגע, ותמיד ידע בוודאות מוחלטת שהקב"ה יסייע לו ויתן לו כל צרכיו.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרו עולמית לחייוק
 ועידוד לימוד התורה

הבטיחו לעצמכם את המתנות לחג הפסח

לאור הביקוש הרב, אנו מדפיסים מהדורות חדשות של ספרי 'דרשו', שימו לב: **אוטומו המבצעים מסתיימים**, אז הקדימו את הזמנותיכם עוד היום, והספרים שכבשו את העולם היהודי בדרך אליכם הביתה

תרום 28 ש"ח לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 448 ש"ח

וקבל מיידית
 סט 'משנה ברורה'
 סט 'לקראת שבת'
 סט 'דרש דוד'
 חמשה חומשי תורה
 וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, לקראת שבת - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמשה חומשי תורה בדרך אחר, חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 24 ש"ח לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 384 ש"ח

וקבל מיידית
 סט 'משנה ברורה'
 סט 'לקראת שבת'
 ספר 'דרש דוד'
 וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על פסח / מסכת אבות, חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 23 ש"ח לחודש
 למשך 12 חודשים
 סך כל התרומה 276 ש"ח

וקבל מיידית
 סט 'משנה ברורה'
 של 'דרשו'
 * 6 כרכים

וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

תרום 20 ש"ח לחודש
 למשך 10 חודשים
 סך כל התרומה 200 ש"ח

וקבל מיידית
 סט 'לקראת שבת'
 וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת השבוע מלוקטים מהמבחר של עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו' חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 21 ש"ח לחודש
 למשך 6 חודשים
 סך כל התרומה 126 ש"ח

וקבל מיידית
 3 עותקים של ספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

המבצע לזמן מוגבל 02-5609000

"אומרים שלימוד מסכת 'שקלים' זו סגולה גדולה לפרנסה טובה. אנחנו לא רגילים ללשון של הירושלמי, זה עולם חדש, מעין הצצה ייחודית לעולם אחר, כמו טיול מעניין במדינה לא מוכרת, קסומה ומרתקת..."

הרה"ג ר' מאיר שפרכר, מגיד שיעור ב'דרשו', לקראת לימוד 21 הדפים במסכת 'שקלים' במסגרת 'הדף היומי', עם עצות להתמודדות עם השוני החד מהתלמוד הבבלי לתלמוד הירושלמי

יעקב א. לוסטיגמן

לקראת סיום מסכת פסחים, מתחילים רבים מהלומדים לדפדף מעט בין דפיה של מסכת שקלים, ומי שלא למד אותה בעבר, מרגיש מעט חוסר ביטחון לפני תחילתה של המסכת הלא מוכרת, שהוכנסה אומנם יחד עם התלמוד בבלי, אבל מקורה הוא בתלמוד הירושלמי, ולשונה שונה ובלתי מובנת, לכאורה, למי שהורגלו בלימוד התלמוד הבבלי לבדו.

פנינו לשוחח עם מגיד השיעור של 'דרשו', הרה"ג ר' מאיר שפרכר, שיספר לנו קצת על המסכת החדשה שאנו צפויים ללמוד בקרוב, ויסייע לנו לצעוד בבטחה בין בתריה.

"אומרים שלימוד מסכת 'שקלים' זו סגולה גדולה לפרנסה טובה", פותח הרב שפרכר בחיוך, "אם כן כדאי לנו לוודא שאף אחד לא נופל חלילה מהלימוד, ושכולנו ממשיכים הלאה ממסכת פסחים למסכת שקלים, כדי שנזכה כולנו לפרנסה ברווח בסייעתא דשמיא! "הסיבה שבגינה נכנסה מסכת 'שקלים' לדפוס של התלמוד הבבלי, היא בגלל שהיא המסכת היחידה בסדר 'מועד' שאין עליה תלמוד בבלי, ולכן רצו מדפיסי הש"ס להשלים את החסר באמצעות הוספת המסכת מתלמוד ירושלמי.

"ובאמת זאת הזדמנות מיוחדת ללומדי התלמוד הבבלי. אנחנו בדרך כלל לא רגילים לפתוח 'תלמוד ירושלמי', ברוב הבתים אין בכלל תלמוד ירושלמי, ברוב בתי הכנסת יש רק סט אחד או שניים, מונחים בקרן זוית, ולא רבים מאוד הם הלומדים בתלמוד הירושלמי בקביעות.

"והנה עכשיו זימנה לנו ההשגחה העליונה, לכל עם ישראל, הזדמנות נפלאה, ללמוד מסכת אחת בתלמוד ירושלמי, ולראות בטוב ה'.

"הזוהר הקדוש אומר, שתלמוד ירושלמי זה כמו אור, לעומת לימוד תלמוד בבלי שנקרא 'ללכת בחושך'. ואכן בתלמוד ירושלמי הסוגיות הרבה יותר פשוטות ובהירות מהתלמוד הבבלי, בדרך כלל, יותר קצרות וממוקדות. יש משנה, הגמרא שואלת, עונה, מתרצת ומבארת ומיד ממשיכים למשנה הבאה. רוב הסוגיות הן קצרות, אין הרבה מה להסתבך.

"אלא מה? אנחנו לא רגילים ללשון של הירושלמי, זה עולם חדש, מעין הצצה ייחודית לעולם אחר, כמו טיול מעניין במדינה לא מוכרת, קסומה ומרתקת. צריך לעשות דרכון לפני שנכנסים לירושלמי, אולי אפילו דרכון ירוק..."

"אציין עובדה מעניינת, שבמסכת שקלים שלנו יש 21 דפים, אבל אם תפתחו מסכת שקלים בדפוס של תלמוד ירושלמי, תמצאו בה 33 דפים. השינוי במספר הדפים, לא מגיע בגלל שאצלנו בבבלי חסר חלק מהמסכת, אלא שפשוט הדפים יותר צפופים, ויש יותר טקסט בכל דף בסדר של ש"ס וילנא, וצריך לקחת בחשבון, שכשאנחנו לומדים דף אחד במסכת שקלים בדף היומי, זה כמו שלמדנו דף וחצי של מסכת שקלים בתלמוד הירושלמי".

אולי תוכלו לתת לקוראים כמה עצות מעשיות, שיקלו עליהם בלימוד מסכת שקלים בפועל?

"כשאני למדתי מסכת שקלים, במחזור הקודם של 'הדף היומי', מסרתי את השיעורים מתוך הגמרא של 'מאורות הדף היומי'. יש להם בסוף ביאור נפלא עם הגמרא לפי גרסת הגאון מוילנא. למעשה הגר"א עשה המון תיקונים בגרסא של מסכת שקלים, והם מובאים ב'הגהות הגר"א' על הדף.

"מקובל ללמוד עם הגהות הגר"א, אבל זה קצת מסבך את העסק כשלומדים מתוך הגמרא, וכל הזמן מציצים עם חצי עין על הגהות הגר"א כדי לקרוא את הטקסט בצורה הנכונה. בחיבור של 'מאורות הדף היומי' מובא שם הנוסח של הגמרא עצמה, עם התיקונים של הגהות הגר"א, המשולבים לכתחילה בתוך דברי הגמרא, וזה מאוד מקל על הלימוד.

"צריך לדעת שה'תקלין חדתין' שזה פירוש של הגר"א, שנכתב על

Dirshu
דרשו ד' ועונו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לרבות טבא זמא ספר המפתח למשנ"ב

לגלות את כל אוצרות
'המשנה ברורה'
והביאורים ומוספים
שבמהדורת 'דרשו'

כולל הפניות להלכות שהביא
'המשנה ברורה' בשער הציון,
ביאור הלכה, ובנידונים
בהקשרים אחרים בכל
ששת חלקיו

MAKOVER

א

אינדקס מורחב

30,000

ערכי 'משנה ברורה'

6,000

ערכים

700

עמודים

עכשיו בחניות הספרים • 'דרשו' 02-5609000 • להשיג במחיר מבצע במוקדי המבחן

כאשר כל התוכניות היו מוכנות, והכל היה נראה כה קוסם ומוצלח, הוא נכנס לקבל את ברכת הדרך ממרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל. ראש הישיבה שמע את הפרטים והגיב בנחרצות: "כך לא בונים ישיבה... ישיבה בונים בעמל ויזע... לישיבה כזאת שהכל בא על מגש של כסף - אין קיום!". ואכן הרעיון ירד מעל הפרק ונגנז...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הישיבות - ישיבת וואלוז'ין. שכן מייסד הישיבה, מרנא הגאון רבי חיים מואלוז'ין זצ"ל, שיקע את אבן הפינה בדמעותיו, והוא זה שנתן את החוסן לנצח, לרעיון המחודש של הקמת ישיבה במסגרת המוכרת לנו כיום. היסוד מוכרח להיות איתן, מיוסד ומושתת על טהרת לב וכוונה זכה, להגדיל כבוד שמים וכבוד התורה. מסיבה זו התייחסו מאורי ישראל בכל הדורות, להנחת אבן הפינה כאל משמעות סמלית חשובה מאין כמותה, ובהקמת רבות מהישיבות הקדושות, התענו ראשיתו ומידיהן בו ביום, והתפללו בדמעות שליש להצלחת הבניין. בעיני רוחם הם ראו וחשו כיצד כל הצלחת הישיבה ועתידה - תלויים ביסודות.

מסופר שכאשר הגיע מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל', לביקור בארצות הברית, לגייס כספים לטובת ישיבת 'קמניץ', הראו לו העסקנים את היכלי התורה הקיימים שם, שהרשימו במיוחד במראם החיצוני, וציפו לשמע ממנו תגובה נלהבת. אך לתדהמתם הגיב רבי ברוך בער: "אין זו צורה של בית המדרש! אצלנו בתי המדרשות בנויים מאבנים רטובות מדמעות. 'אויס געווינטע שטיינער'..." מקום תורה אמור להיות מבוסס על יתדות איתנים, לא על יופי והדר חיצוני. מקום תורה מקימים בדמעות, בדם, אחרת אין לו זכות קיום!

כך מתארים חז"ל במדרש (ריש ויקרא רבה) את עבודתו הזכה של משה רבינו בהעמדת קרשי המשכן:

"ויקרא אל משה' - מה כתיב למעלה מהענין פרשת משכן, 'כאשר צוה ה' את משה'. משל למלך שציווה את עבדו ואמר לו בנה לי פלטין, על כל דבר ודבר שהיה בונה היה כותב עליו שמו של מלך; היה בונה כתלים וכותב עליהן שמו של מלך. היה מעמיד עמודים וכותב עליהן שמו של מלך. היה מקרה בקורות והיה כותב עליהן שמו של מלך. לימים נכנס המלך לתוך פלטין, על כל דבר ודבר שהיה מביט היה מוצא שמו כתוב עליו. אמר: כל הכבוד הזה עשה לי עבדי, ואני מבפנים והוא מבחוץ? קראו לו שיכנס לפני ולפנים. 'כך, בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה עשה לי משכן, על כל דבר ודבר שהיה עושה היה כותב עליו 'כאשר צוה ה' את משה'. אמר הקדוש ברוך הוא, כל הכבוד הזה עשה לי משה ואני מבפנים והוא מבחוץ? קראו לו שיכנס לפני ולפנים. לכך נאמר 'ויקרא אל משה'..."

כל הכוונות הללו, לשם שמים בלבד ולשם מלכותו יתברך, החדירו קדושה וטהרה בבנין המשכן וגרמו שיהיה לו קיום.

זהו גם היסוד האמור בחז"ל (מגלה כט, א), שהיתה תרומה מיוחדת עבור אדני המשכן, מלבד התרומה הכללית שהתבקשו ישראל להביא לשאר מלאכת המשכן. וזאת, על מנת ללמדנו כי האדנים שהם יסודות המשכן, ועל גבם מושתת הכל, אמורים להיות מתרומה נפרדת, מהזך והנקי - כולה קודש לה'!

מה שאנו לומדים מכל זה הוא, שקיום הבנין ועתידו, וכן כל דבר רוחני - חוסנו וחוזקו תלויים לפי רמת הטהרה וכוונת הלב שהיו בעת ייסוד הבנין, ואילו רצונות ושאיפות נטעו ביסודות הבנין בעת היוסודו!

'ישיבה בונים עם דמעות' - ישיבת וואלוז'ין

מרן הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון, כותב בספרו 'דליות יחזקאל' (חלק ב עמוד תג) שכך הוא גם בנוגע ללימוד התורה. יסוד ההצלחה בלימוד הוא הכוונה הטהורה ומסירות הנפש שמוכן האדם להשקיע מתחילה ועד סוף!

הוא הדבר אשר קבע לדורות את הצלחתה הרוחנית של אם

כך גם סיפר הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א, רבה של אחוזת ברכפלד, בשם חותנו הגאון רבי אפרים צמל שליט"א, כי פעם פנה אליו אחד מחשובי ראשי הישיבות, והציע לו לשמש כמרבין תורה בישיבה שהוא עומד כעת להקים. אותו ראש ישיבה קיבל מפילנתרופ בניין מפואר, שכבר עמד על תילו בשכונת 'הר נוף' הירושלמית. בסיעתא דשמיא לאחר עבודה מאומצת, הוא הביא גם צוות מובחר וקבוצת בחורים מטובי בני הישיבות, איתם קיווה לפתוח את הישיבה לשם ולתפארת.

כאשר כל התוכניות היו מוכנות, והכל היה נראה כה קוסם ומוצלח, הוא נכנס לקבל את ברכת הדרך ממרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל. ראש הישיבה שמע את הפרטים והגיב בנחרצות: "כך לא בונים ישיבה... ישיבה בונים בעמל ויזע... ישיבה כזאת שהכל בא על מגש של כסף - אין לה קיום". ואכן הרעיון ירד מעל הפרק ונגנז...

בתי המדרשות שלנו בנויים על תעצומות נפש, יזע ועמל!

בספר 'אמרי חיים', מובא מה שסיפר הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל, מגדולי גאוני התורה בדורנו, שבתחילת דרכו של ה'סבא מנובהרדוק', מרן הגאון רבי יוסף יזל הורביץ זצ"ל, היה בו רצון עז להקים ישיבות. כידוע, ה'סבא מנובהרדוק' היה 'חד בדרא' במידת הבטחון, עליה עמל בכל כחותיו כל ימי חייו. הוא קנה כרטיס הגרלה, והיה סמוך ובטוח להיות וכוונתו היא להעמיד תורה לשם שמים בודאי יזכה בסכום כסף גדול לצורך כך, ויוכל להקים ישיבות כאוות נפשו; אך לבסוף לא זכה בהגרלה.

בצר לו, נסע ל'סבא מקלם', מרן הגאון רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל, להשיח את לבו ולספר על אכזבתו. הוא חשש שמא אין מידת הבטחון שלו שלימה. אולם כששמע ה'סבא מקלם' את דבריו, אמר לו משפט אחד: "רצון הבורא יתברך הוא, שאת מקומות התורה יבנו במסירות נפש!"

הדברים הלהיבו את הסבא מנובהרדוק, ושינו את כל נקודת מבטו. מני אז, בעמל נפש ובכוחות עלאיים, זכה להעמיד כשבעים ישיבות בכל תפוצות הגולה, בלי שום אמצעים, אלא עם כח 'מסירות הנפש' בלבד!

מקורביו של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר, מספרים על הנהגה מאלפת ויחודית שהיה נוהג בה ראש הישיבה, בכל פעם שהיה נוסף נדבך חדש לממלכת התורה - ישיבת מיר המעטירה.

כידוע, שימש רבי נתן צבי כאות ומופת לדורו, כיצד מקימים ומייסדים אימפריה עצומה של תורה, בכוחות נפש עצומים ומעט מאוד כוחות הגוף. בעודו מלומד מכאובים ויסורים נוראים, שלמעלה מכח אנוש לשאתם, בתמצית דמו וחלבו התגבר כארי, ובעשר אצבעותיו חולל מהפך אדיר, הכפיל ושילש את ישיבות מיר בארץ הקודש ללא היכר. היכלי תורה גדולים המלאים באלפי לומדים, שפרוסים בכל פנותיה וזוויותיה של שכונת 'בית ישראל' בירושלים, ומקרינים מאורה של תורה על כל ארץ הקודש.

הנהגתו של רבי נתן צבי היתה, שכל אימת שהיו יוצקים את אבן הפינה לבניין חדש מבנייני הישיבה, התעקש להיות נוכח שם בעצמו,

ללחוץ על דוושת היציקה, וליצוק בעצמו את המלט במקום הראוי. כך היה בכל עשרות מקומות התורה, שנבנו עם השנים בקרית הישיבה ובערים השונות בארץ. בקיץ ובחורף, ביום ובלילה; מעולם לא ויתר על כך.

רבי נתן צבי ידע והבין, שכדי שיהיה לישיבה קיום - יש להטביע ביסודות את 'מסירות הנפש' עימה הכפיל, שכלל והחזיק את הישיבה; ולכן טרח והגיע בעצמו בכל פעם ליצוק את היסודות!

הגאון רבי בנימין קרליבך שליט"א, מראשי הישיבה, מספר שכך גם הוקמה ישיבת 'מיר' לפני עשרות שנים. בתבנית זו בנה מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל את הבנין המרכזי של הישיבה.

אז טרם נהגו להשתמש בפועלים זרים לבניה, ומי שנלקח לפועל הבנין היה יהודי ירא שמים, שלימים התמנה אף למשגיח בישיבה חסידית, אך אז אולץ בנסיבות החיים לעסוק לפרנסתו כפועל בניין. יחד עמו הועסק יהודי נוסף, תלמיד חכם אף הוא, שהיה החברותא שלו. תוך כדי יציקת המלט והנחת הלבנים - הם עסקו בדברי תורה, שקלו וטרו בלימוד הוויות אביי ורבא. קושיות הרשב"א וישובי הרמב"ם התערבו בבטון ובמים...

כך נוצקו יסודות הבית הגדול הזה! כך נבנה בניינה של ישיבת 'מיר', וכך זכתה הישיבה לקיום ושגשוג מעל דרך הטבע!

לימוד התורה והעמדת תלמידים בנקיות ובטהרה

תלמיד חכם חשוב שוחח בהזדמנות מסויימת, עם מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל. בתוך הדברים התנצל בפניו, על כך שהוא מטריח את ראש הישיבה בשביל שאלותיו האישיות, וגוזל ממנו את זמנו היקר.

ברוך ובחמימות השיב לו מרן הרב שך: "שבעים שנה דחיתי את כולם... הייתי שקוע בלימוד בלבד. כשהגעתי לגיל שמונים ושלוש שנה, גיל ה'בר מצוה' לאחר שנתקיים בי 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה', הנני מפקיר את עצמי לגמרי בשביל כלל ישראל. היות וכל פעולה שאני פועל, שלם אני עם עצמי - יודע אני בוודאות שהיא בנויה על שמונים ושלוש שנות עמל התורה בנקיות!..."

מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, אמר כעין זה: "שמעתי מה'חזון איש' שאמר על ה'חפץ חיים' כי למד שישים שנה, איני זוכר אם אמר לשמה או לא, ואחר כך הנהיג את כלל ישראל. כך היה אצל ה'חזון איש' עצמו שלמד עשרות שנים בצנעה, רחוק מעין הצבור, ואחר כך נגלה אורו והנהיג את כלל ישראל. כך היה אצל הרב מבריסק, ה'סטייפלער' ואצל הרב שך - על ידי היגיעה בתורה לשמה שהיתה אצלם עד להפליא, שלא לשם פרסום ולא לשם התפארות והתגדלות, מתוך נקיות - הם זכו להנהיג את כלל ישראל".

בזמן שקמו עוררין לערער על כמה מפקייו של מרן פוסק הדור, הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, פסקים שהכריע בספרו 'אגרות משה', התבטא רבי משה ביטוי מפליא באורח נדיר: "שלם ורגוע אני עם עצמי, היות ויודע אני שכל ההוראות שלי בנויות על לימוד התורה בנקיות ובטהרה, ומעולם לא התעניינתי בחכמות חיצוניות!..."

כיוצא בזה שמעתי פעם מרבינו, מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר

הרב פישר שמע את הדברים, לבו נחמץ והוא נאנח מתך השתתפות בצער. אחר כך, ניגש למגירה שבצד שולחנו, והוציא ממנה - - - סוכריה! הוא הגיש לרב ט. את הסוכריה, והרב ט. לא הצליח להביין: וכי הרב פישר מבקש לנחמו בסוכריה? וכי מדובר כאן בילד שמעך ונפל? והרי הוא מספר שהוא עומד בפני גזר דין בבית המשפט...

כיצד סוכריה הצילה מ-12 שנות מאסר?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"מֵאֵת אֲדָנִים לְמֵאֵת הַפֶּכֶר" (שמות ל"ח, כ"ז)

העידן הנוכחי בכלל, ובתקופה זו בפרט, הוא עידן בו כל יהודי מחפש להיות שמור מכל צרה, מוגן מכל נגיף, בטוח מכל מצוקה. בזמנים בהם מחלה עוברת דרך האוויר, חיידקים שאינם נראים מעוררים מהומות, כל לב יהודי חרד ודואג, מבקש למצוא את הכלי והדרך לשמור על חייו ועל חיי משפחתו, להיות מוגן מפגעי הטבע, למיניהם ולסוגיהם.

המעניין הוא, שזה לא דבר חדש. לאורך כל ההיסטוריה, מעת לעת היו תופעות כאלה, שהתרחשו בעוצמות משתנות ובמקומות שונים. ובכל זאת, אין בידיעה הזו כדי להמעיט מהחשש והדאגה המקננים בכל לב, לובשים צורה מאיימת עוד יותר מדי יום מחדש. ככל שהשגרה משתבשת, תנאי החיים הרגילים משתנים, ההרגלים שלנו מוחלפים ומתעדכנים בהתאם למצב, כך בעומק הלב מזדחל וירוס הדאגה והחשש, מי יודע מה ילד יום.

אולם אם נרצה להיות מוגנים ושמורים מפני נגיפים או מחלות בכלל, אם נרצה לחבוש כיפת ברזל מאבטחת לראשנו, לנפשנו, לגופנו, ואפילו לנשמתנו הרוחנית, נוכל לדלג בין דפי ההיסטוריה, ולראות מה עשו אז בימים כאלה, כיצד קידמו אז את פני הרעה, מה גילו לנו חכמינו בדבר כלים לנצח כל צרה ומגיפה, להתגבר על כל נגע ומחלה.

הנה למשל, בטור אורח חיים ס' מ"ו, מובא תיעוד מוחז"ל, על מחלה מסתורית שאירעה בזמן דוד המלך, אז היתה מגיפה ממנה נפטרו מאה נפשות בישראל מדי יום (!), ולא היו יודעים מדוע. עד שדוד המלך חקר ודרש ברוח הקודש, ותיקן לעם ישראל לומר מאה ברכות בכל יום ויום, כהגנה ושמירה מפני המחלה והמגיפה, שלא נדע מצרות.

כלומר, כאשר צרת בריאות משתוללת בחוצות קריה, בתקופה בה כולנו נענים לצו הפסוק 'לך עמי בוא בחדריך וסגור דלתך... עד יעבור זעם', יש לנו כלי, יש לנו דרך. בנוסף לקיום כל הנחיות הבריאות אשר הן השתדלות חובה, לעם ישראל ישנה תרופה נוספת, משברת וירוסים ומחסלת נגיפים: לברך מאה ברכות בכל יום,

להודות לה' מאה פעם ביום.

ואם רצינו לדעת מה סוד כוחן של מאה הברכות הללו, בא בעל ה'לבוש' ומגלה סוד נשגב, ששופך אור וחושף את הסיבה לגזירות ומחלות כאלה: המחלה שהשתוללה אז, אותה מגיפה אימתנית שהפילה מאה יהודים מדי יום, היתה 'מפני שלא היו משבחים ומפארים כראוי להשם יתברך', כלשונו. כלומר, כשמחלה מתפשטת כאש בשדה קוצים, מדביקה רבבות וקוטלת אלפים ברחבי תבל, זה קורה כי אנשים לא מספיק מחוברים לזכות המוטלת עליהם להודות לה' על חסדו ונפלאותיו!

לפיכך, הפיתרון למחלות כאלה והתרופה הטובה והבטוחה ביותר, הם להתחזק באמירת ברכות השבח וההודאה לבורא עולם, להודות לו מכל הלב, תוך שמירה על מינון מינימלי של מאה פעמים ביום בהן נאמר 'ברוך אתה השם'. הדרך והמסילה דרכה נהיה מוגנים, שמורים וניצולים, עוברת דרך הפה - לא רק בשמירתו מפני כניסת נגיפים, אלא גם ואולי בעיקר בהקפדה יתירה על אמירת מאה שבחים ביום לבורא עולם.

פרשת השבוע מספרת את סיפורם של אנדי המשכן - מאה במספר, עליהם עמד המשכן כולו. הרה"ק בעל ה'חידושי הרי"ם' ז"ע מגלה, כי כשם שמאה האדנים היו הבסיס האיתן עליו עמדה השראת השכינה בקרב העם היהודי במשכן הקודש, כך מאה הברכות הן האדנים עליהם מבסס היהודי את השראת השכינה בלבו פנימה,

את הקשר והחיבור שלו לאבא שבשמים.

כלומר, לא רק שמאה הברכות הן שמירה והגנה בריאותית - פיזית ונפשית, הן גם הגנה רוחנית חזקה, שומרות על הקשר שלנו עם בורא עולם - חזק, יציב, איתן ויצוק כסלע. כדי לזכות ב'ביטוח מקיף' כה איכותי, המבטח את היהודי גשמית ורוחנית, פיזית ונפשית, בריאותית ונשמית - כל מה שכדאי לעשות הוא להקפיד ביתר שאת על אמירת מאה ברכות ביום, ולא רק על כמות הברכות - אלא גם על איכותן, על הכוונה בהן, על החיבור אליהן...

הבה נתחזק בימים אלו באמירת מאה הברכות מדי יום. בימי החול אנו מגיעים קרוב למספר הזה ממילא, שכן בתפילות הקבועות אנו מגיעים לכתשעים ברכות ביום, ואילו בשבתות ובחגים נוכל להוסיף ברכות שבח כדי לוודא שאנו מגיעים למינון הזה. אבל לא פחות חשוב מהכמות - הוא לתחזק את איכות הברכות הללו:

הבה נקבל על עצמנו לברך בקול, בכוונה, ביישוב הדעת, מתוך הכתב. ברכות שמותר לברך בישיבה - נשב בברכתך, כדי להתרכז טוב יותר. נכין מראש יהודי שיאמר אמן אחר ברכתנו - כי זה מה שמשלים את הברכה. כשמבינים שהברכה היא תרופה והגנה מפני מחלה - מפנימים שכדאי להשקיע כל מאמץ כדי שהברכה הזו תהיה איכותית וטובה: להבין למי אנו מברכים, על מה אנו מברכים, להתבונן ולכוון בכל מילה, להכיר ולדעת את כוונת הברכות כהלכה. וגם אם איננו יכולים עדיין להקפיד כך בכל הברכות, לפחות נקבל על עצמנו כמה ברכות מדי יום, לאומרן בצורה המובחרת והמושלמת ביותר, בצורה האיכותית והטובה ביותר. כמה ברכות ביום שיהיו עבורנו כמו 'קרם הגנה', משחה אותה נמשח במילים היוצאות מפינו, וכך נגן עלינו מכל פגע. הבה נתחזק באמירת הברכות בכוונה וכראוי, ונזכה לצאת מהתקופה הזו מחוזקים ואיתנים רוחנית, בריאים גופנית ומאושרים בכל לב!

דרמה באולם המשפט!

חייו של הרב ט., אברך ירושלמי נחמד, אב לתשעה ילדים, התנהלו על מי מנוחות עד היום ההוא. אבל ביום ההוא - הכל השתנה בבת אחת, והוא נקלע למערבולת מסחררת...

מדובר בפרשה משפטית מורכבת, ששמו של האברך שורבב לתוכה שלא באשמתו. כל נסיונותיו להבהיר או להסביר כי מדובר בטעות והוא כלל אינו קשור לעניין הפלילי הנדון - נפלו על אוזניים ערלות. הפרקליטות עתרה להאשימו ברשימה ארוכה של עבירות פליליות, ולהטיל עליו עונש חמור של 12 שנות מאסר בפועל.

האברך לא ידע את נפשו, העולם כולו כמו נפל עליו באבחת חרב אחת. ללא כל הכנה מוקדמת, בלי לשער או לתאר שעלולה להתרחש התפתחות כזו - לפתע הוא מוצא עצמו במרכז של פרשה פלילית סבוכה, כאשר איום מאסר משמעותי מונף מעל ראשו, על משמעויותיו הנרחבות: התנתקות מהילדים ומהמשפחה, בושות איזמות, נזק כספי כבד, ועוד ועוד. עורכי הדין ששכר בהון תועפות לא נתנו הרבה סיכויים שיזכה, והוא חש קרוב לאיבוד עשתונות מרוב לחץ ומתח...

בברכיים כושלות ורוח נכאה עשה האברך את דרכו לביתו של הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל - ראב"ד 'העדה החרדית', וכשנכנס לפניו פרץ בבכי ותינה את מר גורלו. הוא הסביר כי כל העניין אינו קשור בו, הוא נקלע לכל הסיפור הזה בטעות גמורה, אולם אין לו דרך להוכיח זאת. בהתייפחויות נרגשות תיאר כי הפרקליטות מבקשת לגזור עליו מאסר ממושך בן 12 שנים, כלומר - להותיר את משפחתו ללא עטרה לראשה למשך תקופה כה ארוכה וקשה...

הרב פישר שמע את הדברים, לבו נחמץ והוא נאנח מתך השתתפות בצער. אחר כך, ניגש למגירה שבצד שולחנו, והוציא ממנה - - -

סוכריה!

הוא הגיש לרב ט. את הסוכריה, והרב ט. לא הצליח להבין: וכי הרב פישר מבקש לנחמו בסוכריה בודדת? וכי מדובר כאן בילד שמעיד ונפל? והרי הוא מספר שהוא עומד בפני גזר דין קשה ומחריד, ומה עניין סוכריה לכאן?!

הרב פישר הבחין במבטי התמיהה, חייך והסביר: 'קח את הסוכריה איתך לאולם בית המשפט, ומיד עם תחילת הדיון - תשכח מהנעשה סביבך, תתעלם מכל רעשי הרקע, אטום את ליבך לנעשה באולם, והתרכז אך ורק באמירת ברכת 'שהכל נהיה בדברו' על הסוכריה. זכור לכוון היטב בכל מילה...!' - אמר הרב פישר והסביר בפרוטרוט את הכוונה:

'ברוך אתה השם - בורא עולם הוא מקור הברכה, הוא היה הווה ויהיה, אדון הכל. אלוקינו - הוא התקיף ובעל היכולת, בעל הכוחות כולם, כל יכול בכל העולמות. מלך העולם - הוא המלך, המנהיג הבלעדי, הקובע והמכריע בעולם. שהכל נהיה בדברו - שכל מה שקורה בעולם, כל מה שמתרחש, כל מה שהשופט ישמע, יחשוב, יחליט או יגזור - הכל הכל הכל נהיה בדברו של הבורא, כל עורכי הדין, הפרקליטות, השופטים - הכל הצגה אחת גדולה, הכל נהיה בדברו של השם!'

הרב פישר סיים את ההסבר המפורט, ונפרד מהאברך בברכה חמה. בהגיע יום המשפט, חבריו וידידיו יעצו לו עצות שונות, צוות ההגנה נערך בטענות ותירוצים שונים, ואילו הרב ט. - אין לו בעולמו אלא סוכריה, נכון יותר לומר: ברכה על סוכריה, ברכה שיש בה קביעת עובדה: הכל נהיה בדברו של ה'!

המשפט החל, עורכי הדין טענו שהנאשם חף מפשע, וכי גם אם פשע - הרי העונש המבוקש מוגזם ויש להפחיתו באופן משמעותי. הרב ט. יושב על ספסל הנאשמים, סביבו ייחום סער המשפט, עורכי הדין מתווכחים בקולניות בניסוחים משפטיים מפולפלים, ואילו הוא עוצם את עיניו בדבקות, שוכח מכל הנעשה סביבו, מוציא סוכריה מכיסו ומתחיל לברך ברכה המוכרת לכולנו, אולם באותה עת - הוא בירך אותה כתפילת נעילה ביום הכיפורים, מחדד לעצמו שוב את כוונת הברכה:

בורא עולם, הוא המלך, הוא הקובע, הוא המכריע. והכל, כל מה שיהיה כאן היום, כל שמה שייפסק, כל מה שייגזר, כל דרך ההתמודדות עם הגזירה, הכל הכל הכל נהיה בדברו, הכל מוכרע על פיו, הכל מוחלט לפי התוכנית שלו. 'שהכל נהיה בדברו' - זעק הרב ט. באלם קול, הוא

בעל הבית!

הוא מכניס את הסוכריה לפיו, אולם אינו מפסיק לרגע מכוונת הברכה. לפתע התחוללה דרמה באולם, כאשר השופטים ביקשו לצאת להפסקה קצרה, וכל הנוכחים המתווכחים המתווכחים במתח ובדריכות, אינם מבינים את פשרה של ההפסקה המשונה בעיצומו של הדין. רק האברך כמעט שלא שם לבו לנעשה מסביב, מרוכז הוא בברכה, ב'שהכל נהיה בדברו!'

דקות ארוכות חלפו, שעה ויותר, עד שהשופטים שבו לאולם. במבע חמור סבר, פתח השופט הראשי והטיח בנחרצות: 'המעשים המתוארים בכתב האישום חמורים, אולם נדרשת מכם' - אמר השופט והפנה את מבטו לעורכי הדין של התביעה - 'קצת יותר רצינות בגיוס העדים. הנה, העד המרכזי סותר את עצמו מניה וביה, בתוך דבריו קיימות סתירות מהותיות שאינן מתיישבות עם המציאות. לפיכך אני פוסק לסגור את התיק בזיכוי מוחלט של הנאשם! - - -'

כך פסק השופט, ודבריו הדהדו באולם עוד דקות ארוכות. כולם היו מבולבלים, עורכי הדין של הפרקליטות שהיו נבוכים מהביקורת שהוטחה בהם, עורכי הדין של הרב ט. שלא ייחלו לתוצאה שכזו, בני משפחתו של הרב ט. שהתקשו להאמין למתחולל, ורק הרב ט. עצמו עוד היה שקוע בכוונה אחת ויחידה: 'שהכל נהיה בדברו. הכל!'

עוד באותו היום, כשהוא חופשי ומשוחזר מכל כתב אישום, שוב עשה הרב ט. את דרכו אל הרב פישר, לספר על הנס שהתרחש. הרב פישר קם ממקומו באנחת רווחה ובייך אותו בשמחה גדולה, ואחר כך הוסיף ואמר: 'הנה כי כן, ראית בעיניך עד היכן כוחה של ברכה מגיע. מעתה, זכור נא שזו ברכה אחת מתוך רבות שמזדמנות לנו במשך היום, התרכזו בלכוון בהן, הן בעצמך נוכחת מה יכולה כוונת הברכה לחולל!'

את הסיפור המפעים מספר הרה"ג רבי גואל אלקריף שליט"א, ומובא בספר 'דורש טוב' לחג הסוכות, כדי ללמדנו: הברכות המזדמנות לנו במשך היום, הינן הזדמנויות פז. בכל ברכה טמונה הזדמנות להתחבר לבורא עולם, להפנים את תוך הלב ולחזק את ההבנה כי הוא מלך העולם, הוא הקובע והמכריע, ואנו מודים לו על חסדו עימנו - ובד בבד מחזדים את הקשר וההישענות עליו.

הבה נחזק את ההבנה הזו בלבנו, הבה נכוון בכל ברכה כהלכתה. הבה נתפוס את מאה ההזדמנויות היומיות הללו בשתי ידיים, לברך כראוי, בכובד ראש, בכוונה. כך נזכה להתחבר לבורא עולם בכל כוחנו, ונזכה לזכות לשפע אושר מאוצרו הטוב!

עצה שמצילה חיים!

האיש שנקש באותו יום בדלת ביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, לא היה אדם פשוט. מדובר היה בתלמיד חכם מופלג שרבים צועדים לאורו, יהודי מבוגר למדי, שיום קודם לכן נודע לו כי הוא חולה במחלה. הבשורה הייתה אותו ואת בני משפחתו ומקורביו בהלם, דואגים היו לחייו ולשלומו... הוא נכנס אל רבי שלמה זלמן, וסיפר את אשר אמר לו הרופא, ועד

היכן הדברים מגיעים. לבסוף, כשדמעות זולגות מעיניו, פנה אל רבי שלמה זלמן וביקש עצה, מה הוא יכול לעשות כדי לנצח את המחלה.

אחר כך סיפר, כי רבי שלמה זלמן שמע את השאלה ופניו הפכו אחוזה להבה, מבעו כאבוקת אש. הוא עצם את עיניו והשיב תשובה קצרה ומטלטלת: 'אמנם אינני ראוי להורות לאחרים' - פתח בענוות חן, 'אולם אגיד לך מה אני הייתי עושה במצבך: הייתי מתחזק באמירת הברכות, כל מילה ומילה כראוי. 'ברוך' - שיהיה 'ברוך' בהיר ונהיר, 'אתה' שיהיה 'אתה' ברור ופשוט, כוונה בשמות הקודש, שכל מילה תיאמר בשלמות ובכוונה. זה מה שהייתי עושה כהתחזקות בעקבות בשורות כאלה!'

הסיפור מופיע בספר 'להתענג בתענוגים', ומצויין שם כי רבי שלמה זלמן היה אז בשנת חייו האחרונה, ואף שהיה דמות מופת של כוונת הברכות, עד שרבים באו להאזין ולשמוע כיצד הוא מברך, עדיין חיזק עצמו באותה עת עוד יותר לכוון ביתר שאת וביתר כוונה, מתוך דביקות והתלהבות.

כי כוונת הברכות היא משהו שאין לו גבול, תמיד אפשר לחזק עוד ועוד, לומר כל מילה בדייקנות, להקפיד על הברה נכונה, על דקדוק התיבות, ובעיקר - על כוונה מושלמת, בכל אות ומילה. הבה נחזק את אמירת הברכות, מאה במספר מדי יום בכוונה ראויה, כי זו הדרך לנצח מחלות קשות, זה הכלי להפעיל הגנה שמימית, זה המפתח להרעיף שפע אושר וברכה!

הדרך לאריכות ימים...

את העדות הבאה מספר הרה"ג רבי מאיר מיכאל גרינוולד שליט"א: 'ביקרתי לאחרונה אצל יהודי אחד שליט"א, בן 107 שנים!, הלה בריא לגמרי, הולך על רגליו בלי שום משענת, אפילו אינו מרכיב משקפיים. שאלתי אותו בהתפעלות מרובה: 'ר' איד, מה סוד אריכות ימין? כיצד ניתן לזכות לאריכות ימים ושנים כזו בבריאות כה איתנה?!' ותשובתו הפליאה אותו, וכך השיב:

'לדעתי, סיבת הדבר היא, כי מיום עומדי על דעתי הייתי זהיר מאוד לברך כל ברכה וברכה בכוונה הראויה. לא בירכתי אף ברכה תוך כדי הליכה, אלא תמיד עצרתי במקום אחד, ובירכתי - בישיבה או בעמידה, ובלבד שאתרכז כהלכה בכוונת הברכה. כמו כן, תמיד אני נזהר לברך מתוך הכתב, ואפילו ברכת 'אשר יצר', כדי לשמר את הכוונה היטב...'

זו היתה תשובת אותו יהודי קשיש, בריא ואיתן כארז! - מסכם הרב גרינוולד, ומותיר לכולנו את המסר: ברכה בכוונה היא מפתח לאריכות ימים בבריאות איתנה! - כל מה שצריך לעשות הוא להימנע מלברך ברכות כבדרך אגב או כלאחר יד. לעצור, להתרכז, לקרוא מתוך הכתב, להבין שאנו ניצבים ברגע של חיבור עם אבא ומודים לו - וכך נזכה בעז"ה לבריאות איתנה לאורך ימים ושנים!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

רק למחרת נודע הדבר... כשהתחיל הגשם לרדת, שלחו אנשי הנהלת חברת 'סולל בונה' פועלים לאתר הבניה כדי לכסות את חביות המלט שלהם, אך בחשכת הלילה הם טעו...

השבת היא מקור הברכה!

הרב בנימין בירנצוויג

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי..." (שמות ל"ה, ב')

"ששת ימים תעשה מלאכה" - וכי מומתי מלאכת האדם נעשית מעצמה? "ששת ימים תעשה מלאכה" - צריך להיות כתוב? שאלה נוספת על אזהרה זו של התורה, הקשה ה'חפץ חיים' זיע"א: מדוע בשביל להזהיר על שמירת השבת, יש להזכיר כי "ששת ימים תעשה מלאכה"? - בישובה של השאלה תתיישב גם הקושיא הראשונה.

שאלה זו שאל ה'חפץ חיים' את אחד הסוחרים הגדולים בעיר צרניקוב שברוסיה, וזה היה סיפור המעשה כפי שהביא הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, בספרו 'דרכי מוסר', מעשה ששמע מפי ה'חפץ חיים' בעצמו:

פעם הגיע ה'חפץ חיים' לעיר צרניקוב, ושמע שיש שם בעיר יהודי בעל בית חרושת, המעסיק פועלים יהודיים בשבת! נכנס אליו ה'חפץ חיים' ודיבר על לבו שיפסיק את העבודה בשבת, וימנע מלגרום חילול שבת לו ולעובדיו היהודים.

ענה לו בעל בית החרושת: "אני מרוויח בכל יום ארבעת אלפים רובל מתוצרת בית החרושת, וכי רוצה אתה שאפסיד כתוצאה מן השביתה בשבת, סכום כל כך גבוה בכל שבוע?"

אמר לו ה'חפץ חיים', שהוא אינו צודק כלל ואין לו ממה לחשוש, כי משמירת השבת לא מפסידים, ולעומת זאת מחילול השבת רק מפסידים!

והמשיך ה'חפץ חיים' לשכנעו בזכות של שמירת השבת, והביא מדברי הפסוק: "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת..." - וכי בשביל אזהרת שמירת השבת, צריכה התורה להזכיר את ששת ימים שבהם מותר לעשות מלאכה? מה זה נוגע לעניין אזהרת המלאכה ביום השבת?

אלא ביאר ה'חפץ חיים' במתק לשונו: בוודאי שהתכוונה התורה לומר בזה לאדם, שהאחד תלוי בשני: אם הנך רוצה שתהיה לך מלאכה בששת ימי השבוע, זה בתנאי שביום השביעי שבת וינפש, אבל אם לא תנפוש ממלאכה ביום השביעי, אז גם בששת ימי השבוע לא תעשה לך מלאכה, ותפסיד את כל עסקיך ופרנסתך! לשמע דברים אלו ענה לו בעל בית החרושת בלעג: "מה הרבי חושב? וכי פסוק אחד בחומש, יעמיד את בית החרושת שלי ללא עבודה עשרים וארבע שעות בכל שבוע?"

זמן קצר אחרי השיחה הזו, שהתקיימה בין ה'חפץ חיים' לבין בעל בית החרושת, נכנסו הבולשביקים לרוסיה, וכבשו בסערה גדולה את כל הערים והמושבות, ובין שאר פעולותיהם שם החרמו את כל בתי החרושת ובתי המלאכה, ואיתם גם את בית החרושת שהיה בבעלותו של אותו האיש. ממש ברגע האחרון הצליח בעל בית החרושת עצמו, בדרך נס, לברוח בעירום ובחוסר כל, אבל שמח שזכה להינצל ממוות ודאי.

בראותו את אשר עבר עליו נזכר בדברי ה'חפץ חיים' ומיד הריץ לו מכתב בו הודה לו וכתב: "עכשיו אני רואה שדבריו צודקים ואמתיים! אכן יש בכוחו של פסוק בחומש לשתק את בית החרושת!" מעתה גם מתורצת הקושיא הראשונה, שהובאה בראשית המאמר: מדוע כתבה התורה: "ששת ימים תעשה מלאכה", והרי המלאכה לא נעשית מעצמה? אלא שגם מלאכת ששת ימי השבוע, לא נעשית בידי האדם בלבד, אלא היא נעשית בזכות שמירת השבת: "ששת ימים תעשה מלאכה - אם ביום השביעי שבת וינפש!!!"

מעשה נוסף שמחזק מאד את הלבבות, ליסוד כי השבת מקור הברכה, קרה בימי הבראשית של הקמת המדינה: בתקופה ההיא החלה עליה גדולה של שארית הפליטה לארץ ישראל, והחלה תנופה גדולה של בניה בכל רחבי הארץ. יישובים רבים נבנו באותה תקופה. קבלן אחד שומר מצוות זכה במרכז לבניית שכונה בעיר חדשה שהוקמה אז, כאשר בבניית השכונה הסמוכה זכתה חברת 'סולל בונה'.

המשך בעמוד 28

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

בני הזוג הביטו זה על זה, ופניהם נפלו, הם לא היו צריכים לשמוע יותר... עוד באותו יום איתרו את העני ועדכנו אותו בכתובתם החדשה והעקרבים נעלמו...

למי שיש בו חכמה, שנאמר (דניאל ב כא) 'יהב חכמתא לחכימינ ומנדעא לידע בינה'.

וביאר בנפש החיים (שער ד' פרק ה' בהגהה) שהחכמה הראשונה היא היראה, ואף היא נקראת חכמה, שנאמר (איוב כח כח) 'ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה'. וכמו שהאב המחלק תבואה לבניו, יחלק לכל אחד לפי מידת אוצרו שהכין. ואף אם ירצה להיטיב עם בנו, לא יוכל לתת לו תבואה אם לא הכין כליו, כן הוא יתברך שמו, ידו פתוחה להשפיע תמיד לכל איש מעם סגולתו רוב חכמה ובינה יתירה, אמנם הדבר תלוי לפי אוצר היראה שתקדם אצלו, וע"ז אמר הכתוב (תהילים קיא י) 'ראשית חכמה יראת ה'.

למדנו מדברי ה'נפש החיים', אומר הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל (תוכחת מוסר מאמר ו'), שיראת שמיים אינה רק תנאי סגולי לקנות חכמה, אלא בהעדרה אי אפשר במציאות שיהיה לו חכמה.

והביאור בזה, כי חכמת התורה אינה תלויה רק בשכל האדם ובידיעותיו, אלא כדי להבין חכמת התורה צריך לקנות קודם דעת תורה והשקפת התורה, וכבר כתב היעב"ץ (אור החיים פרק ח') וז"ל: 'כי כמו שהיצר בטבע אוהב עשיית העבירות ומואס מצוות לא תעשה וכו', כן שכל האנושי מטעה את האדם בטבע ואוהב המושכלות אשר יתבארו אליו ומואס דעות התורה האמתיים... על כן צריך האדם להרגיל עצמו בזכירת המצוות אשר הם המושכלות האלוקות, כדי להנצל ממארב השכל האנושי האורב לאדם בכל עת'.

ועל כן היראה היא הכלי קיבול לקבלת החכמה, כי חכמת התורה לא תימצא במי ששכלו יתאוהב אחר יצרו הרע, לילך אחר דעת בני

הרב ישראל ליוש

ביום כ"ז באדר חל היא"צ של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה אור'.

רבי חיים פנחס נולד בכ"ז באלול תר"ע ב'אוסטרוב' שבפולין. וכשהיה כבן תשע עברו הוריו להתגורר בארצות הברית.

עד גיל ארבע עשרה למד בישיבת רבנו יעקב יוסף, ובשנת תרפ"ד עבר ללמוד אצל הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל בישיבת רבנו יצחק אלחנן. וכן אצל העילוי מומייטשט, הגאון רבי שלמה פולצק זצ"ל והגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל שהגיע לארה"ב לאסוף כספים לישיבתו, ונשאר שם שנה למסור שיעורים בישיבה. וכבר בהיותו כבן שבע עשרה סיים את הש"ס.

בשנת תרפ"ט נישא למרת באשע, בתו של הגאון רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל, ששם עינו עוד בהיותו צעיר מאוד, וכשהיתה בתו כבת שבע עשרה ורבי חיים פנחס כבן תשע עשרה, השתדכו.

אחר נישואיו קיבל סמיכה מהגאון רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל, ולאחר כמה שבועות עבר בעצת חמיו להתגורר ב'מיר' שבפולין, כדי ללמוד שם בישיבה.

בשנת תרצ"ה, לאחר שעמל שם בתורה חמש שנים, ויצא שמו לתהילה כלמדן עצום, שב לארה"ב, ושימש כעשרים וחמש שנה כמשגיח בישיבת 'חפץ חיים'.

בשנת תש"כ הקים את ישיבת 'תורה אור' בברוקלין, ובשנת תשכ"א, אחר שביקר לראשונה בירושלים, חש כמיהה עזה להעביר את ישיבתו לעיר הקודש, בתחילה שכנה הישיבה בבנין בית היתומים דיסקין בירושלים, ובשנת תשל"א עברה למשכנה הקבוע בקריית מטרסדורף.

נהג להתעטף בכמה וכמה ציציות וטליתות, והיה עטור כל היום התפילין. בשבת לא דיבר דברי חול, ולא אכל אלא בסעודת מצווה. חיבר חיבורים נפלאים על ספרי הקצות החושן, אבני מילואים ושב שמעתתא. ותורתו אף התפרסמה בספרי 'משמרת חיים', 'אמרי חיים' ועוד.

נלב"ע בכ"ז באדר תשע"ב כשהוא בן יותר ממאה שנה ונטמן בהר הזיתים.

"וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה בְּתוֹנָה וּבְדַעַת" (שמות ל"ה, ל"א)
א' בחז"ל (ברכות נה א) 'אמר רבי יוחנן אין הקב"ה נותן חכמה אלא

האדם ההפוכה מדעת התורה, וע"י היראה ישכיל ויקנה דעת תורה.

החדשה והעקרבים נעלמו...

הסיפור הבא הוא דוגמא חיה לחכמת התורה של רבי חיים פנחס זצ"ל שנקנתה מיראתו שקדמה לה:

בני זוג אירחו בביתם בקביעות איש עני וערירי. בביתם הוא מצא מרגוע לנפשו האומללה, והן השתדלו ככל יכולתם להנעים לו את השהות בבית, שכן מלבדם לא היה איש מתעניין בשלומו ובצרכיו. היתה מצווה גדולה ולא מאוד נעימה, הוא היה רגיל לחזור על סיפוריו ועל קורות חייו כל פעם מחדש, ותחילת הארוחה היתה מתעכבת עד שיגמור הלה את קורותיו המוכרים...

ככל שעברו השנים ומספר הילדים הלך וגדל בביתם של בני הזוג, נעשה האורח לטורח יותר ויותר, אך המחשבות להפסיק לארחו נדחו כאשר ראו את החיות והשמחה שהן גורמות לאורח האומלל. עד שדירתם הקטנה כבר היתה צרה מלהכיל את כל בני המשפחה והם העתיקו את משכנם לדירה רחבה יותר, ואז החליטו שלא יספרו לאורח העני את כתובתם החדשה, ובכך יזכו עוד אנשים במצווה חשובה זו...

ישבו בני הזוג וילדיהם במנוחה בדירתם החדשה, וסיפוריו של ההלך העני לא הטרידו אותם יותר. יום אחד כאשר האשה עמלה במטבח בהכנת ארוחה, נמלטת זעקה גדולה מפיה, בעלה שחש לעזרתה נחרד לראות עקרב גדול ומפחיד. הוא לא איבד את עשתונותו, וכבעל טוב ומסור לקח מטאטא והרג את העקרב...

אך בזאת לא תם הסיפור, עוברות כמה שעות, והנה עקרב נוסף מטייל בביתם, וכבעל ניסיון הרג אותו הבעל במהירות, אבל עד מהרה נוכחו לראות שאין אלו עקרב אחד או שניים, אלא מכת עקרבים בביתם, הורגים את האחד בא השני, בהלה ופחד נוראיים... מדביר מקצועי הוזמן חיש לביתם, שימצא את קינם של העקרבים וידביר אותם אחת ולתמיד, אך הוא קבע נחרצות שעל אף התמחותו הגדולה אינו יודע מהיכן מגיעים העקרבים...

בצר להם, פנו בני הזוג אל הגאון רבי חיים פנחס זצ"ל ושאלו בעצתו, אולי דבר שמיימי הוא...?

'הביאו פרק שירה!' - הורה רבי חיים פנחס - 'הבה נראה מהי שירתו של העקרב!'

'טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו', העקב נשלח כדי להזכיר לבני האדם שהם צריכים לרחם על מעשי ידיו של הקב"ה, אולי עברתם לאחרונה על פסוק זה...?' שאל אותם רבי חיים פנחס...

בני הזוג הביטו זה על זה, ופניהם נפלו, הם לא היו צריכים לשמוע יותר... עוד באותו יום איתרו את העני ועדכנו אותו בכתובתם

ה'ורחמיו על כל מעשיו' של רבי חיים פנחס, היתה באמת ובתמים ולא רק בדרשות, נלמד ע"כ מסיפורו של מנהל ישיבת 'תורה אור' בארה"ב: "באתי פעם לביתו של הראש ישיבה, הוא היה שם לבדו ולא רציתי להפריע לו, לפתע אני רואה שהראש ישיבה נעמד ומסתכל באחת מטליותיו למטה ומחפש דבר מה...

"הכל בסדר?", שאלתי אותו, "הראש ישיבה מחפש משהו?" הוא הבחין בי מיד וברכני לשלום, ושאל אותי אן משהו מתהלך על אחת מהטליות, הבטתי ואכן מצאתי נמלה מטיילת על הטלית. רציתי לתפוס אותה ולסלקה, אך ראש הישיבה עצר בעדי וביקש ממני שאביא כוס מהמטבח...

הוא הניח את הכוס על הטלית ושם בתוכה את הנמלה. עתה רציתי לזרוק את הכוס לפח האשפה, אך גם כעת עצר אותי ראש הישיבה ואמר לי: "רד בבקשה למטה... לגינה... תניח שם את הנמלה שתלך לדרכה... היא הרי בריאה של הקב"ה..." "הייתי בהלם מהיחס של הראש ישיבה לאותה נמלה, ובזכות זה התחזקתי אני וביתי באידישקייט..."

וקל וחומר בן בנו של קל וחומר שרחמיו המרובים היו אף על בני האדם. פעם באו אליו ילד קטן עם אביו להתברך אצלו. לפתע החל הילד לבכות. "מדוע אתה בוכה?" - שאל אותו ראש הישיבה ברחמים, "יש לי אח תאום שאינו יכול לעמוד על רגליו ואינו יכול ללכת, אני מתחנן לראש ישיבה שיברך אותו שיילך כמוני..."

צערו של הילד חדר לליבו של רבי חיים פנחס, ובירכו בחמימות שבעזרת ה' הילד יוכל ללכת בקרוב...

הם שבו לביתם, ולמחרת, באורח פלא, הילד שלא היה מסוגל ללכת כבר שבע שנים, נעמד על רגליו, ואף התחיל ללכת...

העיר כולה רעשה וגעשה, הרופאים היו המומים, ורק האבא ואחיו התאום ידעו שרחמיו של רבי חיים פנחס הם אלו שהביאו לברכה מלב עמוק, שבזכותה נרפא הבחור.

בשמחה סיפר אבי הילד לרבי חיים פנחס שהוא ייעד סכום כסף גדול לטיפולים במחלת הילד, ועתה משנרפא וכבר אינו צריך כסף זה, הוא רוצה לתרום כסף זה לטובת הישיבה...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אינה משיבה ריקם

אמא לא היתה עקרת בית פנויה שעתותיה בידיה. יומה היה גדוש מעש ופעילות. כל ענייני הבית והמשפחה הרחבה היו מוטלים על כתפיה, ואלו מילאו את כל זמנה, אבל לבה הרחום לא הרשה לה לעמוד בפני רצונו של מי שחפץ לשוחח עמה, תהיה סיבתו אשר תהיה. אמא לא היתה מסוגלת לסרב לאיש, ואין זה משנה מה גילו ומה מעמדו.

באו לקבל ממנה עצה ותושיה, מפני חכמת החיים המופלאה שבה; באו להסיח בפניה מועקות בשברון לב, כי חשו בהשתתפותה הכנה; באו להתברך מפיה, כי ידוע ומפורסם היה שברכותיה מתקיימות - ואמא לא יכולה היתה להשיב את הפונים ריקם.

אמא לא יכולה היתה לסרב למי שביקש ממנה עזרה מעשית. **עשרות, מאות ואלפי מכתבים יצאו מתחת ידיה**, ממוענים לכל מי שרק אפשר - למנהל מוסד שיקבל ילד פלוני, למנהלת סמינר שתקבל נערה אלמונית, לגביר שיתרום למוסד מסויים, לרב שישכין שלום בין איש לאשתו, למורה שתעלה את הציון בתעודה של תלמידה. כל מה שביקשו ממנה, או כשראתה מעצמה שהדבר יהיה לתועלת - קמה ועשתה.

ואנשים ידעו לבקש בלי סוף... הנה למשל, נערה ירושלמית אחת חשה הכרת הטוב לאשה פלונית, שסייעה בידה להתקבל לסמינר מבוקש. עולה בדעתה להעניק לה מתנה מיוחדת. היא קונה ספר ומבקשת מאמא שתרום את ההקדשה! אמא אינה קשורה לסיפור - לא מצד הנערה ולא מצד אותה אשה. ומהיכן נעשתה שייכת לעניין זה? - מצד החסד, כמוכן. ואמא יושבת וכותבת. אמא לא ידעה לסרב לאף בקשה. המילה 'לא' לא היתה קיימת באוצר המילים שלה...

סיפרה שכנה: "פורים אחד חיפשנו מגילת קלף, כדי שבעלי יקרא לי בבית. מאחר ומגילותיהם של השכנים כבר 'נתפסו', שלחנו לשאול את המגילה של הרב. כמוכן הרבנית נתנה אותה בחפץ לב. בעודי מאזינה לקריאה, נשמעה דפיקה על הדלת: הרב זקוק למגילה כדי לקרוא בה לאמו. רמזנו לשליח כי נחזירנה ומיהרנו לסיים. כשהחזיר בעלי את המגילה, התנצל לפני הרב, אבל הוא הפטיר: 'אני ידוע שהרבנית אינה יכולה לומר 'לא' כשמבקשים ממנה משהו'..."

לבם של כלל ישראל

המונים-המונים החלו משחרים את פניה של אמא, עד שאבא אמר, וברצינות גמורה, כי רק בגלל פרסומה של אמא באים גם אליו... בלבה הרחב נמצא זמן ומקום לכולם. ננסכו בה כוחות עילאיים שאפשרו לה לקבל את כולם, ולספק את רצונותיהם במלואם. היתה זו תופעה שאין לה אח ורע - אשה אחת, הנשאת על כתפיה את משאם של אלפי בני אדם. חידה היא: כיצד היא עושה זאת? ופתרונה - ברוחב לב.

לבה הגדול היה לבם של ישראל.

נשים שבאו פעם אחת, שבו ובאו אליה שוב ושוב. הן מצאו באמא

אוזן קשבת למצוקות ובעיות, חכמת חיים ולב רחב, וגם - ברכות שמתקיימות. חברה הביאה חברה, וציבור הפונים הלך וגדל עד שהגיע לממדי ענק. אמא לא סירבה להכניס אף אחת, ואפילו לא הסכימה לקבוע שעות לקבלת קהל. אם אשה דופקת, משמע שהיא צריכה עזרה! כיצד אפשר שלא להכניסה? אם אשה מבקשת לעלות, ואנו אומרות לה שעכשיו אי אפשר, אמא מגיבה: 'למה אי אפשר? ודאי שאפשר!', כאומרת: וכי יש משהו שאי אפשר לעשות למען הזולת?

"שאני לא אכניס אשה יהודייה?"

וכך הלך זרם הפונים וגדל וגדל.

בשלב מסוים הבינו כי הדברים אינם יכולים להמשך בצורתם זו. כוחותיה של אמא לא יעמדו לה, והיא עלולה לקרוס תחתיה. יזמנו מצדנו תורנות בתחתית גרם המדרגות המוביל אל הבית, ובשעות מסוימות מנענו מנשים לעלות אליה. אמא הקפידה מאד, וכל הניסיונות לשכנעה להסכים להסדר מסוים בקבלת הקהל, עלו בתוהו.

מישהו הגה רעיון גאוני: הוא בא לאמא וטענה חזקה בידו: לא יתכן לאפשר לכל אשה לעלות מתי שתרצה, מאחר שאף אל אבא באים אנשים רבים, והדבר גובל בחוסר צניעות! עם טיעון זה לא יכולה הייתה אמא להתמודד... היא נתנה הסכמה למחצה, כי בשעות קבלת הקהל אצל אבא - ימנעו מן הנשים לעלות אליה. בהמשך הצלחנו להשיג ממנה הסכמה לקביעת תורים מסודרים. זמן מה אחר כך הוספנו שעות 'שמירה' נוספות בבוקר, בצהריים ואף בערב.

למעשה, סדרים אלו לא הועילו בשלמות - הן בגלל הנשים שהגיעו בלי תור והתחננו להיכנס, והן מצדה של אמא, שהורתה להכניס את כל מי שפנה אליה. נשים רבות התחכמו ושאלו את אמא אם תוכל לקבלן, ואמא כמוכן לא סירבה. אחרות הפצירו בבנות הבית שתאמרנה לאמא כי 'פלונית' מבקשת להיכנס. "אם הרבנית תדע שאני כאן", היו אומרות בבטחה, "ודאי תורה להכניסני, שהלא אני חברתה הטובה"... אמא אכן הורתה, ולא רק לזו, אלא לעוד רבות רבות, שכולן היו 'חברותיה הטובות'...

'דרך אחרת' היתה: נשים היו באות וצועקות כי הן רוצות להיכנס. למשמע הקולות היתה אמא יוצאת ושואלת לפשר המהומה. כששמעה כי מונעים מאשה פלונית להיכנס, יען לא הזמינה תור מראש, היתה מוחה ואומרת לה כי תוכל להיכנס ללא כל חשש.

ותמיד-תמיד הורתה אמא לבל נדחה אף אדם.

שכנה מספרת: פגשתי את הרבנית לאחר שהחלו סדרי קבלת הקהל בביתה, והפטרתי לעברה: "נו, עכשיו בוודאי קל יותר לרבנית"... אולם הרבנית השיבה בחיוך: "להפך, לכל אלו שנכנסו תמיד ללא תור, נוספו עתה הנשים שקבעו להן תור"... לא הצלחתי להבין והצעתי: "שהרבנית לא תאפשר לנשים שבאו ללא תור להיכנס!", אבל הרבנית נדהמה: "שאני לא אכניס אשה יהודייה?!"...

אגה לכל אדם

אמא קמה ממנוחת צהריים קלה, וכבר היא שואלת: "האם מישהי ממתינה?". אם התשובה חיובית, אמא ממחרת אליה, "שלא תחכה סתם". אם התשובה שלילית, אמא מרוצה: "ברוך ה', איש לא התעכב בגללי!".

אמא שבה מבית הכנסת, מביטה לכל עבר כדי שלא להחמיץ, חלילה, אשה החפצה לשוחח עמה. אמרתי לה: "אמא, אם לא תסתכלי לכל הצדדים, לא תתעכבי כל כך בדרך לבית!". אמא הביטה בי ושאלה בתמיהה: "ומה בכך שאתעכב? הלא אני יכולה לעודד עוד כמה נשים, ולזכות בעוד מצווה אחת שאי אפשר לקיימה על ידי אחרים!".

פעם נחלשה אמא, ושומרים הופקדו לבל תופרע מנוחתה. אמא התלוננה: "הגברים הללו - יש להם מצוות בשפע - תורה, תפילין, ציצית... לנו אין מצוות רבות כל כך, והנה, גם את מצוות החסד הם לוקחים לי!".

(מתוך הספר 'בית אמי')

אכן, כל אשה באשר היא מצאה מקום בלבה של אמא. בפרט הקפידה אמא על כבודן של אלמונות. פעם אחת אף טרחה ללוות אלמנה בצאתה, ואף ירדה עמה למטה כדי להראות לה את הדרך לתחנת האוטובוס, וזאת בשעה שנשים רבות חיכו לה בבית.

באחד הימים עלתה אשה, הנראית כמי שאינה שפויה בדעתה. היא התיישבה בבית וביקשה ללון במקום, באין לה מקום אחר לישון בו. בני הבית הצליחו להוציאה החוצה, והדבר ציער את אמא מאד: "היכן באמת היא תישן?... אמא לא נרגעה עד שארגון 'עזר מציון' סידר לה מקום לינה.

אחותי הגיעה לבקר את אמא. היא סיפרה לאמא לפי תומה, כי אשה דפקה על הדלת והיא לא פתחה לה. אמא לא היתה רגועה: "שמא אשה זו באה מרחוק? אולי דבר מה דחוף בפיה?". אמא ירדה בעצמה לרחוב לחפש אחריה, ומשמצאה אותה קראה לה לעלות עמה הביתה...

המשך מעמוד 3 | מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל

עצם הרעיון, לדעת ש'בור המתגלגל' אינו מושג רק ב'בבא קמא', אלא צריך לראות כיצד ליישמו בחיי המעשה.

כל הליכותיו - הלכה

אחת העובדות הידועות על רבינו, המלמדות עד כמה כל נייע מתנועותיו היה שקול ומחושב על פי הלכה, היתה, כאשר הוזמן לביקור במעונו של הגאון רבי יהושע משה אהרונסון זצ"ל, וכך היה המעשה:

בשהותו בעמנואל, הוזמן רבינו לבקר בביתו של הרב אהרונסון זצ"ל (אשר באותם הימים התגורר בעמנואל). והנה, כאשר דמותו של רבינו נראתה בשערי ביתו של הרב אהרונסון, יצא זה האחרון החוצה להקביל את פניו, וכך צעדו יחדיו אל פתח הבית.

כדרכם של גדולי ישראל מני אז, שנהגו כבוד זה בזה, התעכבו השניים על מפתן הבית, כאשר איש מכבד את רעהו להיכנס ראשון אל הבית. לבסוף מצא רבינו 'פשרה': הוא אחז בידי רעהו הטוב, וכאיש אחד, עברו את מפתן הדלת.

משנכנסו פנימה, הרב אהרונסון - שהיה נרגש מהביקור הרם - כיבד את רבינו לישיב על מקומו הוא, בראש השולחן. והנה הפעם, ללא דין ודברים, תיכף ומיד ניגש רבינו וישב בראש השולחן, על מקומו

של בעל הבית. כאשר הסתיים הביקור ורבינו יצא את הבית, נשאל ע"י אחד ממלווי, שהיה כולו השתוממות: מאי האי? בתחילה, כשעמדנו בשערי הבית, סרב רבינו להקדים את הרב הישיש, על אף הפצרתו המרובה, ואולם משכיבד את רבינו לשבת על מקומו, התיישב רבינו, ללא כל היסוס?

ענהו רבינו בפשטות: "אכן, נעתרתי להתיישב על כסאו, משום שהגמרא בפסחים, מורה כן להדיא. הגמרא שם מספרת שרבי הונא בריה דרב נתן, הזדמן לביתו של רב נחמן בר יצחק, וכיבדו לשבת על מיטתו, והתיישב. כששאלוהו מה הטעם שנהג כן? השיב משום 'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה'..."

"מה שאין כן" - המשיך רבינו והסביר את צעדו - "כאשר עמדנו מחוץ לבית, על המפתן, אז הייתי אמור לציית לרב אהרונסון - לא מדין 'בעל הבית', אלא רק משום ש'אין מסרבין לגדול', והתוס' שם הלא אומרים, שאם מכבדים בדבר שיש בו גסות ושררה, אין תופס הדין של 'אין מסרבין לגדול'. חששתי אכן, שמא בצעד הזה של 'להיכנס ראשון', יש משום שררה, ועל כן נמנעתי מלהיכנס ראשון, על אף שכיבד אותי..."

(הדברים נלקטו מתוך הספר 'אחיו ממתקים')

המשך מעמוד 16 | הרה"ג ר' מאיר שפרכר

'ושננתם' וכדו', אפשר למצוא ביאור לכל דבר ועניין וזה מקל מאוד. "בסך הכל 'שקלים' זאת מסכת ממש מרתקת, עם הרבה אגדות, הרבה מושגים חדשים ומעניינים, ובטוחני שמי שילמד אותה - יהנה מכל רגע, ממש בבחינת 'דרוש וקבל שכר'..."

ידי תלמידו המובהק רבי ישראל משקלוב זצ"ל, הוא כמו הפירוש של רש"י על הש"ס, והוא מבאר את הפשט, לצד 'משנת אליהו', ששימש כמו תוס', וגם הוא מבוסס על דברי הגר"א כמוכן. "כמוכן שבביאורים החדשים, כמו 'שוטנשטיין' ו'מתבתא' או

"תעשה" מלאכה, אלא תעשה, דהיינו נעשית מאליה. העבודה צריכה להיות בבחינה כזו, שהאדם יאמין באמונה שלמה, שפרנסתו שלוחה ומוכנה משמים, והעבודה היא רק אמצעי להגיע לפרנסה. "וביום השביעי יהיה לכם קודש" - הוקשה המלאכה לשבת, לומר לך, שכשם שהשבת מוכנה מששת ימי בראשית, ואין כל צורך להכין אותה, כך היא הפרנסה בששת ימי המעשה. "שבת שבתון לה" - כשאדם נוהג כן, וממילא כל השבוע שלו בחינת שבת, אזי השבת שלו הרבה יותר גבוהה, שבת שבתון לה'.

(מתוך 'אור השבת')

כלל שלישי: גם בעבודה השוטפת מוטל עלינו להרים ראש מהמים, ולזכור כי הקב"ה הוא הנותן לך כח לעשות חיל. אלו הדברים שאמר הרבי מקוצק זצ"ל, על הכתוב בתהילים (קכח, ב): "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך" - "יגיע מוחך ולבך לא נאמר, אלא 'יגיע כפיך' - כשאדם לא מכניס את ראשו לעסק, אלא שומר רק על כפיו בתוך העסק, עליו נאמר (ברכות ת, א): 'גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים'; ועל יגיעה שכזו דרשו חז"ל שם: אשריך וטוב לך; 'אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא'". זה הרמז בפרשתנו: "ששת ימים תעשה מלאכה". לא כתוב

המשך מעמוד 19 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

משובחים, הרי האילן בעצמו מעיד כמאה עדים, שכל עבודות השדה נעשו בצורה טובה וראויה; חפירת היסוד, הנטיעה, השקאה במידה הנכונה, טיפוח הגידולים, הרחקת החרקים ושאר מזיקים שעלולים להזיק לעץ ושתליו. כך גם ברוחניות: כאשר רואים את התוצאות המבורכות של הפעולה - אזי ניתן לקבוע בודאות שהיא נעשתה בשורשה מתוך כוונה זכה וטהורה, בקדושה ובנקיות.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', שהתבטא: "כל השנים פחדתי שמא כל מעשי בהרבצת תורה באים חלילה מצד שמאל, דהיינו לא לגמרי לשם שמים. אבל לאחר שאני זוכה לראות את הפירות, ברוך ה', שתלמידי הם תלמידים הגונים, ומהם רבים שצמחו מורי הוראה ומרביצי תורה, זה מגלה לי שמתחילה כבר היו המעשים מצד ימין, לשם שמים...". היסוד בזה הוא, כי כאשר רואים אילן גדול המצמיח פירות

המשך מעמוד 23 | הרב בנימין בירנצווייג

שר את הזמירות כרגיל, למד חומש ורש"י ועסק באמירת תהילים כהרגלו, כאילו שום דבר לא קרה ולא יקרה! באמונת איתן בדברי חז"ל, כי השבת מקור הברכה!

בצאת השבת אחר שהבדיל על היין, החל להרגיש את פעימות לבו, ולחשוב על ההפסד הגדול באיבוד הכמות הגדולה של המלט, שעלתה לו בדמים ויגיעה רבה. עכשיו ירד הכל לטמיון! מיד קם ונסע למקום הבניה, אולם כשהגיע לשם הופתע ונדהם ממראה עיניו!!!! כל חביות המלט שלו היו מכוסות היטב בקרשים, פחים ואבנים כראוי וכיאות, ומאומה לא התקלקל!

הוא לא האמין למראה עיניו, ורצה למשש את הנס בידי! הוא תחב ידו לתוך אחת מחביות המלט, והנה הוא יבש לחלוטין וטוב לשימוש! הוא כבר התחיל לחשוב על הנס הגדול שקרה לו, על מלאכי עליון שנשלחו אליו משמים כדי לכסות את חביות המלט בזכות שמירת השבת...

רק למחרת נודע הדבר...

כשהתחיל הגשם לרדת, שלחו אנשי הנהלת חברת 'סולל בונה' פועלים לאתר הבניה, כדי לכסות את חביות המלט שלהם, אך בחשכת הלילה הגיעו הפועלים בטעות לאתר הבניה של מיודענו הקבלן, שומר התורה והמצוות, וכיסו את החביות שלו, במקום לכסות את החביות של 'סולל בונה' וכך ניצל רכושו... בזכות שמירת השבת שהיא מקור הברכה!!!

בימים ההם, העלות הכספית הגבוהה ביותר בענף הבניה, היתה של רכישת המלט, כי הוצרכו לקנותו ולהביאו מחוץ לארץ תמורת הון רב. הקבלן שומר המצוות הזמין כמות גדולה של מלט, והמתין בצפייה להגעת המשלוח.

אלא שלתדהמתו וצערו הרב, ההזמנה הגיעה ביום שישי אחרי הצהריים, בארגזי עץ ללא כיסוי. כיון שכבר היו הימים ימי סוף האביב, לא חשש הקבלן, והשאיר את שקי המלט כשהם מגולים. אבל הלא יאומן קרה!! אחרי הצהריים של אותו יום שישי, כשכל המלט היה מונח באתר הבניה והפועלים כבר חזרו לעיר מגורם יפו, התקדרו פתאום השמים בעננים, והיה נראה שבכל רגע עלול לרדת גשם זלעפות. בשיחה שקיים הקבלן עם הפועלים, הציעו הם שכיון שאם ירד גשם הרי כל המלט יירטב ויתקשה, ולא יהיה ראוי כלל, וההפסד הכספי יהיה עצום - אין ברירה אחרת, אלא שהם ייסעו לאתר הבניה עם משטחי קרשים, כדי לכסות את החביות היטב.

אולם בדיקה מהירה של הקבלן העלתה, שהזמן שנותר עד שבת הוא קצר, והוא חושש שפועליו יגיעו בנסיעה זו לחילול שבת רח"ל. כיון שהוא היה איש ירא אלוקים, הוא אמר להם בנחרצות: "אני אינני מוכר את השבת תמורת כל הון שבעולם, ואני מזהיר אתכם, שאף אחד לא יעז לחלל את השבת עבורי, גם לא בכדי להציל את כל רכושי שעלול לרדת לטמיון!!!"

ואכן בליל שבת התחילו לרדת גשמים עזים בכל רחבי הארץ, והיה ברור שכל המלט שנמצא באתר הבניה - אבד ונפסד.

אולם יהודי יקר זה, ערך את שולחן השבת שלו בפנים מאירות,

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

אמר לי פעם אחד הרבנים החשובים שפקדו את מעון קדשו של אבי הק', רעיון נפלא שהוא אמת לאמיתו: אם מישהו יעיין בדברות קדשו של אבי הק', ויראה כמה דיבר ועורר על יראת שמים ויראת חטא, עלול הוא לחשוב שמן הסתם, היה אבי הק' עסוק כל היום בלחץ וב'נערון' לקיים כל דבר כהלכתו ובשלמותו, אולם מה מאד תהיה הפתעתו, כשישמע מכל המשמשים בקודש ומכל באי הבית הגדול והקדוש, שהשמחה היתה חלק בלתי נפרד מאישיותו הדגולה, והחיוך הנצחי לא מש מפניו הטהורות שקיבל כל אחד במאור פנים שוחקות, כפי שזכור לכולם, לשמו ולזכרו תאוות כל נפש.

אדרבה, הכל נעשה אצלו מתוך שמחה וחביבות של מצוה, מתוך אהבת השי"ת ויראת הרוממות, ולדבקה בו, כפי שהיה רגיל לחזור על אמרתו של אביו הק' בעל 'נועם אליעזר' זי"ע, שתמה על הנוסח בברכת החודש שאנו כופלים פעמיים לבקש על יראת שמים, בראשונה אומרים "חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא", ושוב מבקשים אנו "חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים", וכפילות זו למה לנו?

אין זה אלא שתחילה אנו מבקשים יראת שמים ויראת חטא בפשטות, אבל אחר-כך אנו חוזרים ומבקשים, שיראת שמים זו לא תהא חלילה מתוך לחץ ופחד, אלא מתוך אהבה ושמחה, והיינו "חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים", שיראת שמים זו תהיה מתוך אהבת התורה הקדושה, והרצון הפנימי לקיים מצוותיה וחוקותיה בלבב שלם; והוא היה אומר.

(מתוך הספר שנכתב בימים אלו לזכרו הטהור של הרבי זצוק"ל בעריכת הרב יוסף מאיר האס)

ושלוש במשך היום, אולם על מצוות 'לא תעשה' הוא אינו מוכן לוותר, ומנסה להכשיל את האדם שוב ושוב עד שמצליח בכך, ועל זה התבקשנו להתגבר כארי ולשבר כוח היצר הרע, "בלבתי תחטאו". מבחינתו, יראת שמים היתה עיקר העיקרים שהכל נמצא בה, אם יראת שמים יש כאן - הכל כאן, ואם יראת שמים חלילה אין כאן - כלום אין כאן. סיפר לי יהודי מכובד, שהיה מבאי ביתו של אבי הק', שעמד לפני סגירת שידוך לבתו, והתקשר אל המשמש בקודש לבקש ממנו שירשום עבורו קוויטל עם שם הבחור המיועד ושם בתו המדוברת.

כשנכנס המשמש לקודש פנימה, והגיש את הקוויטל לפני אבי הק', ואמר שפלוני מבקש שהרבי יעיין בשמות ויאמר אם הם תואמים לשידוך, נענה אבי הק' בפליאה: "וכי מבין אני בשמות? הלא הם צריכים להתעניין על יראת שמים של הבחור, אם יש לו מידות טובות, רק אז אוכל להעניק את ברכתי, בלי יראת שמים לא שייך להאציל ברכות"...

במבט לאחור, אפשר לומר כיום בבירור, שעיקר דרישותיו מאיתנו ומקהל עדת מרעיתו - נסוב היה על יראת שמים ויראת חטא. בשגב רוממות קדושתו לא היה מסוגל לראות דברים הנעשים נגד ההלכה המפורשת, או מעשים הנוגדים את דת תורתנו הקדושה. על זה היה מדבר ומעורר בכל עת מצוא שוב ושוב, כשהוא עצמו עומד ומשמש לרבים כדוגמה אישית למופת, כמה צריך להקפיד בכל דבר, קטן כגדול, לעשותו בשלמות כמצווה עלינו בהלכה, בלי לחפש תירוצים שונים שיביאו את ההיתר או את הקולא המתבקשת.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

שואלין ודורשין בהלכות הפסח

- ◆ כמה זמן לפני פסח צריך להגעיל את הכלים?
- ◆ האם ניתן להגעיל כלים בשמן רותח?
- ◆ האם מותר לבני אשכנז לאכול בפסח שמן קטניות?

להגעילו רק במים רותחים בכלי העומד על גבי האש. ואם הגעילוהו במים העומדים על האש אך אינם רותחים - צריך לשוב ולהגעילו.

• מים שהגעילו בהם כלי מאיסור, ויש בהם פי שישים מהכלי - למרות שהאיסור בטל בהם, אין להשתמש בהם לבישול ולשתייה.

מהלכות חמשת מיני דגן וקטניות בפסח

• את מצות אכילת מצה בליל הסדר, ניתן לקיים במצה העשויה מחמשת מיני הדגן: חיטה, שעורה, כוסמין, שבולת שועל ושיפון. אולם, לכתחילה יש לקיימה במצת חיטה.

• מצה העשויה מחיטה ומאורז - ניתן לצאת בה ידי חובת מצות אכילת מצה בליל הסדר, ולכתחילה יש להקפיד שבכל כמות של 'כדי אכילת פרס' שבמצה זו יהיה 'כזית' מהחיטה.

• גרגירי חיטה כשרים לפסח שהתערבו בהם גרגירים שהחמיצו מלחות הקרקע וכדומה, וכמות הגרגירים הכשרים היא פי שישים מהגרגירים שהחמיצו - ניתן לטחון את התערובת לפני הפסח, ואזי החמץ בטל בתערובת.

ורצוי לאפות את המצות מקמח זה לפני הפסח.

• גרגירי דגן שנגסו בהם עכברים - אין לחשוש שהחמיצו מחמת הרוק שבפי העכברים.

• מנהג בני אשכנז מימות עולם שלא לאכול בפסח אורז וקטניות, דהיינו, הן תבשיל העשוי מהן, הן קמח ומאפים המיוצרים מהם, והן שמן המופק מהם. ונחלקו הפוסקים האם מנהג זה הוא רק כאשר הם במצב שאילו היו דגן היו מחמיצים, וכגון שנשטפו במים; או אף במצב שבו לא היו מחמיצים, כגון בקטנית חיה. ולמעשה, מנהג בני אשכנז שלא לאוכלם בכל צורה שהיא.

מהלכות הגעלת כלים

• מנהג ישראל מקדמת דנא שלא להכשיר כלי 'בן יומו' בהגעלה, מפני שחששו שמא יטעו ויגעילו כלי 'בן יומו' מבליעת איסור אף כאשר כמות המים אינה גדולה פי שישים מהכלי. אולם, מותר לכתחילה להכשיר כלי 'בן יומו' מבליעת איסור על ידי 'ליבון חמור', כיון שבהכשרה זו מתאפלת הבליעה לחלוטין, שלא כבהגעלה, בה הבליעה נפלטת מהכלי אל מי ההגעלה.

• בהגעלת כלים לפסח, יש המהדרים להמתין שלושה ימים מעת השימוש בכלי לחמץ עד להגעלתו, ויש המהדרים אף לבצע את ההגעלה עצמה לפחות שלושה ימים לפני הפסח.

• בהגעלת כלים, אין להגעיל כלי בשרי וכלי חלבי 'בני יומם' בבת אחת, משום שפליטות הבשר והחלב פגועות זו בזו ומתערבות, ושבבות ונבלעות יחד בשני הכלים, ונמצא שטעם בשר וחלב בלוע בכלי.

• בהגעלת כלים, אין להכניס אל המים כלים רבים בבת אחת באמצעות רשת כאשר הם נוגעים זה בזה, משום שאנו חוששים שבנקודת המגע בין הכלים לא ירתחו המים כנדרש.

באילו מים מגעילים כלים?

• לכתחילה יש להגעיל כלים במים בלבד, ובדיעבד, אם הגעילו כלי בנוזלים אחרים, לכתחילה יש לשוב ולהגעילו, אך בדיעבד, אם בישלו בו, או בפסח, שבו לא ניתן להגעיל כלי מחמץ, ניתן להקל.

• לא ניתן להגעיל כלים שבלעו איסור ב'חמי האור', דהיינו חום שמקורו באש, ב'חמי טבריה', דהיינו, מי מעינות רותחים שבטבריה, וכיצא בהם, שמקור חומם הוא השמש ולא האש.

• כלי ש'בלעו' טעם איסור, ב'כלי ראשון' שעל האש, ניתן

גליון 456
שנה י' תשפ"א

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ראו קרא ה' בשם בצלאל

בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה בהר על מלאכת המשכן, הראהו כל כלי וכלי היאך לעשות, היה משה סבור שהוא יעשה את המשכן שאמר לו, ועשית את הקרשים, ועשית שולחן ועשית מזבח, ועשית פרוכת, ועשית כיוור, כך כל מלאכת המשכן כיון שסדר לו כל דבר ודבר, אמר משה מי יעשה כל זאת? אמר לו ראה קראתי בשם בצלאל, כשירד משה אמר להם לישראל כך אמר לי הקדוש ברוך הוא לעשות לו משכן, קרשים מזבח ושולחן, אמרו לו מי יעשה כל זאת? אמר להם בצלאל, התחילו ישראל מרננים על משה ואמרו, לא אמר הקדוש ברוך הוא למשה לעשות את המשכן על ידי בצלאל, אלא משה מעצמו ממנה אותו, על שהוא קרוב, משה מלך, אהרן אחיו כהן גדול, בניו סגני כהונה, אלעזר נשיא הלוי, בני קהת נושאי המשכן, וזה שליט על מלאכת המשכן, כל הגדולה מבקש משה לכוון על פי דעתו, ולא על פי הקדוש ברוך הוא. אמר להם משה אני לא עשיתי כלום מדעתי, אלא הקדוש ברוך הוא אמר, והוא מראה להם ראו קרא ה' בשם בצלאל.

(תנחומא ויקהל ג')

פרשת השבוע

אשר ידבנו לבו (כ"ה - ב')

מסופר על הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זיע"א שפעם באחת משיחותיו התבטא ואמר, שכל צדקה וחסד שעושים ישראל בכל הדורות, ממתן תורה עד עצם היום הזה, הכל נובע מכח אמירה זו מפי עליון, "אשר ידבנו לבו", אמירה זו החדירה אז בבני ישראל את רוח הנדיבות עד סוף כל הדורות, והוסיף ואמר הרבי, שמהאי טעמא התרחש גם במלאכת המשכן הענין הידוע "מרבים העם להביא" (שמות ל"ז - ה') כי משה רבינו נוקק אז להחדיר בישראל רוח נדיבות חזקה כל כך, שתספיק לכל הדורות.

לא תבערו אש בכל מושבותיכם

ביום השבת (ל"ה ג')

מסופר על הרה"ק רבי יוסף חיים זונענפלד זיע"א רבה של ירושלים ת"ו, שבאו והודיעו לו, כי בבית אחד הבעירו אש ומבשלים בשבת. מיד קם ורץ בבהלה לאותו מקום, נכנס אל הבית מבלי לשאול רשות

והתחיל להוכיח את מחללי השבת על רשעם. עמד בעל הבית כנגדו ושאל, וכי כך דרכו של יהודי תלמיד חכם להתפרץ ולהיכנס בתוך בית חברו פתאום? החזיר לו רבי יוסף חיים, אף הוא בתמיהה, כלום דרכו של אדם להתעכב על עניני דרך ארך ונימוס בשעה שרואה אש בוערת בבית חברו?

וכל אשה חכמת לב בידיה טוו

ויביאו מטוה (ל"ה - כ"ה)

מסופר: תלמידים שאלו פעם את הרה"ק רבי חיים מוולוז'ין זיע"א: איך יתכן שהנשים הביאו תרומה ממעשה ידיהן, והלא מעשה ידיה של אשה לבעלה? שמעה את השאלה אמו של ר חיים שישבה בחדר הסמוך ואמרה: הגמרא אומרת שתיקנו מעשה ידיה תחת מזונותיה (כתובות נ"ח) אבל במדבר לא הבעלים פרנסו את הנשים, שהרי המן ירד משמים, ולפיכך לא היה מעשה ידיהן שייך לבעליהן.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 6:22 ת"א: 6:24 ר"ת: 7:00

פרשת ויקהל-פקודי-החודש

זמני כניסת השבת

ירושלים: 5:09 ת"א: 5:22

הרה"ק ה"אוהב ישראל" מאפטא זיע"א

הרה"ק רבי יהושע העשיל ה"אוהב ישראל" מאפטא זיע"א (יומא דהילולא ה' ניסן) נולד בשנת תקט"ז בעיר ז'מיגראד (פולין), לאביו הרה"ק רבי שמואל שכיהן כראש אב בית הדין בעירייה ניישטאט והיה לאחד מחשובי הרבנים בפולין. לאחר נישואיו הוזמן לכהן כרב בעיר קולבאסוב שבפולין, שם כיהן כרב ודיין והתפרנס בדוחק רב. בקולבאסוב החל להתקרב לחסידות על ידי שני צדיקים אשר ביקרו במקום, הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א והרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א, שהשפיעו עליו בדיבוריהם הנפלאים בעבודת השם. לאחר שהתקרב, נסע אל הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א לראות האם יפתור את קושיותיו בעבודת השם שהתנגשו עם דרך החסידות, ואכן הרבי מזלאטשוב תירץ לו את כל קושיותיו.

למרות שיהודים רבים החלו לנהור אל הרה"ק מאפטא על מנת לקבל מתורתו ומברכותיו, ולמסור בידיו פדיונות ופתקאות, הוא סירב לכך בכל תוקף. כאשר הגיע לעירו פעם הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, פנתה אליו הרבנית והתלוננה על סירובו של בעלה הקדוש לקבל את הפדיונות והפתקאות מהאנשים הפונים אליו. רבי אלימלך קרא לו ושאל לסיבת סירובו, וכאשר רבי אברהם יהושע העשיל ענה שאינו רוצה להזדקק לבריות, הסביר לו הרבי ר' אלימלך שבגודל קדושתו הוא ישפיע ישועות על אלו שנותנים לו פדיונות, ובכך לא ייחשב לנזקק. לאחר מכן החל לנסוע בקביעות אל רבי אלימלך מליזענסק וקיבלו לרבו המובהק, שם למרות שהיה מצעירי התלמידים תפס מקום מכובד מאוד בקרבת הרבי. הרבי מליזענסק היה מלא התפעלות מתלמידו החדש ואמר ששמו מתאים לאופיו: "יש לו מעלת אהבת ישראל כאברהם אבינו, מראה נסיכי כיהושע בן נון וראש חריף כזקנו הגה"ק רבי יהושע העשיל מקראקא". בשנת תק"ס עבר לכהן כאב בית הדין בעיר אפטא שבפולין שעל שמה נקרא – ה"אוהב ישראל" מאפטא. בעיר זו הייתה עיקר פעילותו ושם קיבל עליו את עול האדמורו"ת. אלפי חסידים החלו להסתופף בצילו, בני העיר אהבוהו מאוד והמון העם נהרו לשמוע מתורתו.

לאחר כשמונה שנים, בשנת תקס"ח, הוזמן לכהן כאב בית הדין בעיר יאסי שברומניה. תושבי העיר אפטא לא הסכימו לוותר על רבם הקדוש, וכדי להרגיעם הבטיח הצדיק שתמיד יקרא על שם עירם ולכן שמו נודע כ"הרבי מאפטא". בשנת תקע"ג, כאשר נפטר הרה"ק רבי ברוך ממעזיבו זיע"א, עבר לשם ה"אוהב ישראל" ושם המשיך לכהן כאדמו"ר. ומעשה שהיה כך היה: כמה שנים קודם לכן כאשר רבי אברהם יהושע שימש כרבה של העיר יאסי שהייתה עיר מרפא ואנשים רבים היו מגיעים אליה לצרכי רפואה, הגיע לעיר גם הרה"ק רבי יעקב מיארטשוב זיע"א אחיו של הרה"ק רבי שלום מבעלזא זיע"א ותלמידו של רבי ברוך ממעזיבו. היה זה בחודש ניסן וכששמע רבה של העיר על בואו, הוזמנו לליל הסדר במחיצתו.

לאחר ליל הסדר יצאו שני הצדיקים לטייל ופתאום פנה ה"אוהב ישראל" אל רבי יעקב ואמר לו: "ברגע זה אומר רבי ברוך את 'שפוך חמתך'". רבי יעקב הביט בשעונו והשעה נחקקה בזכרונו, וכשחזר

לאחר החג למעזיבו, נכנס לרבו רבי ברוך וסיפר לו את מה שהיה, כששמע זאת רבי ברוך ממעזיבו ענה ואמר כי אכן זו הייתה השעה שבה אחז באמירת "שפוך חמתך" בליל הסדר. רבי ברוך הוסיף כי הוא מוכרח להכיר את הצדיק הזה וביקש מרבי יעקב שישוב לעיר יאסי ויביא עימו את רבה של העיר. כאשר הגיע ה"אוהב ישראל" למעזיבו קיבלו רבי ברוך בשמחה עצומה ושוחח עימו במשך זמן רב, וכשעזב אמר לבני ביתו כי מעולם לא ראה אדם המדבר בלשון זהב כמו רבה של יאסי. זמן קצר לאחר מכן נפטר רבי ברוך ותלמידו רבי יעקב מיארטשוב נסע ליאסי להזמין את ה"אוהב ישראל" שיבוא לשבת על מקום רבו, הוא הסכים ובא להשתקע במעזיבו, שם נשאר עד לפטירתו.

מסופר: ה"אוהב ישראל" מאפטא זיע"א, היה זהיר באופן מיוחד מפני חשש של חמץ בפסח. בביתו ידעו, שאפילו כאשר התעורר חשש קל שבקלים בנושא זה, היה פוסק לחומר. במיוחד היה מקפיד על שלוש המצות שמהן היה אוכל בליל הסדר. אף שגם יתר המצות שעלו על שולחנו בכל ימי החג כשרות היו למהדרין מן המהדרין, הרי על אותן שלוש מצות היתה הקפדתו חמורה בתכלית החומרה. הוא עצמו היה מתעסק באפייתן ולא נתן לאיש להתקרב אליהן. מיד בתום אפייתן היה אורזן באריזה כפולה ושומר אותם בפינה מיוחדת, בחדר מיוחד שהותקן לקראת החג לאיכסון מצות אלה וכל יתר המצות. מדי שנה היו חסידים קרובים של הרבי מוזמנים לסעוד עימו על שולחן הסדר.

עריכת הסדר נעשתה תמיד ברוב עם, ומוכן שההכנות לקראת הסדר היו רבות. באותה שנה בה התרחש סיפורנו, היה מספר האורחים המוזמנים רב במיוחד, וההכנות לחג היו בהתאם. הרבנית טרחה ועמלה סביב העזרות שעסקו במלאכת הבישול, ובמקביל ניצחה ביד רמה גם על אלה שעסקו בשאר ההכנות: סיוד הקירות, מירוק הרהיטים, התקנת החצר, ועוד ועוד. כמו בהרבה קהילות ישראל, נהוג היה גם בעיר אפטא, שבימים הסמוכים לחג היו עוברים גבאי הצדקה מבית לבית ומלקטים מצרכים שונים לעניי העיר. בראש וראשונה, היו אוספים מצות, שכן לא זו בלבד שאכילתן היא חובה מן התורה, אלא שהן גם היקרות ביותר מתוך כל מצרכי הפסח. לא נמצא בית בכל העיר שהגבאים התדפקו על דלתותיו ולא נענו ברצון וביד נדיבה. גם על ביתו של הרבי לא פסחו גבאי הצדקה, כמוכן. כשהגיעו לבית הרבי היו ידיה של הרבנית מלאות עבודה. היא הורתה לאחד השמשים לגשת לחדר המצות ולקחת מן המצות שלוש מצות עבור גבאי הצדקה. העבודה לפניה הייתה רבה והיא לא הלכה לבדוק אילו מצות מסר השמש לגבאים.

הגיע ערב החג והרבנית ניגשה לעריכת השולחן. והנה, שומו שמים – המצות המיוחדות של הרבי נעלמו. ליבה של הרבנית פג. במהירות שיחזרה את כל מה שאירע והבינה כי השמש, בתום לבו, בחר דווקא במצות המיוחדות של הרבי כדי לתת אותם לגבאים! לבה של הרבנית נפל בקירבה. דבר כזה טרם אירע בבית. מה תעשה עתה? כיצד תוכל לספר זאת לרבי? במחשבה מהירה החליטה להעלים את הדבר. הן ממילא אין כל אפשרות להשיב את הנעשה. מדוע אפוא להסב לרבי עוגמת-נפש מיותרת! נטלה הרבנית שלוש מצות אחרות והניחה אותן מול מקום מושבו של הרבי.

צישל ונמשל

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם
קדש שבת שבתון לה' (ל"ה - ב')

דברי הכתוב יובנו על פי משל

מעשה באדם אחד שהרחיק נדוד ויעזוב את משפחתו ובני ביתו לגור בארץ אחרת, והיו עיניו נשואות וכלות אולי יראה איזה אורח הבא מעיר מולדתו, למען ישאל את פיו על בני ביתו ומשפחתו. לימים בא עני הסובב ומחזר על הפתחים, והנה בבואו אל ביתו, הכיר בו כי הוא מארץ מולדתו ושמח מאד לקראתו. רצה האיש להשתעשע עמו שיספר לו על בני ביתו. אמר אליו העני מדוע תעצרני, והרי לעשות מלאכתי באתי הנה, ולמה תגרום לי הפסד? אמר לו האיש, הגד נא לי כמה אתה מרוויח כאן ביום? אמר לו שלשה זהובים. אמר לו הנה קח לך שלשה זהובים ותספר לי על משפחתי ושלומם. והנה כאשר התחיל האיש לספר נפלה עליו תרדמה וישן, כעס עליו בעל הבית ואמר לו, הלא אני שילמתי לך שכר יום שלא תפסיד, ולמען תספר לי משלום משפחתי, ועתה מה לך לשכב ולהירדם?

והנמשל: השם יתברך נתן לאדם נפש עליונה החצובה מתחת כסא הכבוד, ונתרחקה ממעונתה, ובכל ימי השבוע גם כי השם יתברך משתוקק לשמוע טובות ממנה, אך האדם טרוד במעשיו, ולכן הגביל להשתעשע עמנו ביום השבת מבלי כל טרדה. וזהו שאמר הכתוב "ששת ימים תעשה מלאכה" ואתה טרוד בעסקי הגוף, אבל "וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה'", כלומר לייחד את השבת רק להשם יתברך לבדו, כי הוא נתן לך את המנוחה כדי להשתעשע עמך, ולא תתעדם בשינה מרובה ובעניינים אחרים.

(אהל יעקב)

במקום אחר בעיר אפטא, התכונן לקראת הפסח זוג צעיר. זה להם הפסח הראשון לערוך את החג בצוותא. בערב החג, משנכנס הבעל למטבח, מצא את רעייתו עוסקת בהכנת קניידלאך מקמח מצה. אחדים מהקניידלאך כבר התבשלו בתוך סיר המרק. הבעל, שהיה ירא-שמים ונוהר כל ימיו ממצה שרויה, נרעש ממראה עיניו והרים קול זעקה: "שרויה בפסח!". הרעיה הצעירה הגנה על עצמה בטענה כי אימה וסבתה אף הן אכלו שרויה בפסח. הבעל כעס וצעק שלא העלה על דעתו שצריך להבהיר דבר פשוט כל-כך, שבפסח אין אוכלים שרויה. אולם האשה עמדה על שלה והצהירה כי לא תשנה ממנהג אימותיה. גם הבעל לא אבה לוותר. הרוחות בבית התלהטו.

בהגיע ליל הסדר היתה האווירה בבית הזוג הצעיר עגומה למדי. הבעל לא אכל מתבשיליה של רעייתו, והביט בלב מתפלץ בקניידלאך העולים על השולחן. בביתו של הרבי מאפטא, היתה אווירת ליל-הסדר עילאית ומרוממת. הרבנית שמחה על התבונה שהדריכה אותה לא לספר לרבי על עניין המצות. קודם לכן, כשהגיע זמן אכילת המצה, החסיר לבה פעימה, אך מיד נרגעה. התנהגותו של בעלה לא חרגה מהרגיל. הוא נטל בידיו את המצות, בירך עליהן בכוונה רבה כהרגלו, כאילו לא אירע דבר. ליל-הסדר עבר בשמחה ובהתרוממות-רוח.

ימים אחדים לאחר הפסח הופיע אותו זוג צעיר בביתו של הרבי. הם סיפרו על המריבות שנתגלעו ביניהם בפסח האחרון וביקשו את עצתו. הרבי ביקש לשמוע מה אירע, והשניים סיפרו לו על המריבה הגדולה שפרצה ביניהם בנושא המצה השרויה. הרבי הרזה קלות ולפתע פנה אל שמשו וביקשו לקרוא לרבנית. הרבנית נכנסה פנימה תמדה במקצת. "ספרי להם בבקשה אילו מצות אכלתי השנה בליל הסדר", פנה אליה הרבי. לשונה של הרבנית דבקה לחיקה. לבה הלם בקרבה: האמנם ידע בעלה הקדוש ולא דיבר? בלית-ברירה נאלצה הרבנית לחשוף את סיפורן האמיתי של המצות. פנה הצדיק מאפטא אל הבעל הצעיר ואמר: "רואה אתה, אני שהקפדתי על הידור המצות בליל-הסדר ידועה לכל, אכלתי השנה מצות רגילות, ככל האדם, ולא פציתי פה. ידעתי גם ידעתי, אך החרשתי כדי לא להפר את שלום הבית. ראוי היה גם לך, שלמרות הקפדתך לא לאכול שרויה בפסח, תמצא את הדרך לשכנע את רעייתך, בנועם ובסבלנות, ללכת בדרכך ולא להפר את שלום ביתך בחג הפסח. מיהרו שני בני הזוג להתפייס ופנו לביתם שמחים והשלום חזר לשכון באוהליהם כבראשונה.

צ'ין אדם לחברו

לזכותה של היתומה אנכי הולך פעם פרצה אי הבנה בין הרבנית אשתו של הרה"ק רבי זאב מבזאריש זיע"א (יומא דהילולא ג' ניסן) לבין המשרתת, והחליטו ללכת לדין תורה. ראה רבי זאב אותן יוצאות לדין תורה, מיהר והלך אחריהן, לאן? שאלה אותן הרבנית. השיב לה, לדין תורה. אין לכבודך לעמוד בדין ודברים עם משרתת, אדע בעצמי לטעון טענותי, אמרה הרבנית. טעות בידך, נענה רבי זאב, לא בשבילך אני הולך, את חזקה עליך שתדעי לטעון, אולם יתומה עלובה זו, מי יריב את ריבה, לזכותה אני הולך.

גמילות חסד בברזיל הרחוקה

מן המפורסמות היא, שביתו של הרה"ק רבי יואל בעער מראצפערט זיע"א (יומא דהילולא כ"ט אדר) (חותנו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א) היה פתוח לרווחה לכל אורח שהגיע לעיר סאן פאלו בברזיל, חדרים עם מיטות מוצעות בכבוד וברוח, ארוחות 3 פעמים ביום וכו'. היו מוכנות לאורחים הרבים שהיו מגיעים למקום. אחד מבאי ביתו של הרבי סיפר: כי בלילה קיצי אחד באישון לילה, העיר אותו האדמו"ר, וביקשו שיצטרף אליו בדחיפות לבית מרקחת בעיר, כדי שיוכל לרכוש מכשיר להרחקת יתושים. משתמה על משאלה זו באמצע הלילה, השיב הרבי: כי

שמע שאחד השדרים שהתארח בביתו מתלונן על הטרדות היתושים בלילה, ולכן החליט לעשות מעשה ולהסיר את הטרדה כדי למנוע סבל מהאורח.

להתפלל על השונא

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מולאטשוב זיע"א ציווה לבניו: התפללו בעד שונאיכם שיהיה להם טוב, כסבורים אתם שאין זו עבודת השם, זוהי עבודה יותר מכל תפילה.

הנעלבין ואינן עולבין

מספרים: סנדלר אחד מהמוני העם ביזה ברבים את הרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א בעל "שומרי אמונים" (יומא דהילולא ו' ניסן) בכל מיני בזיונות וגידופים, הרבי קיבל על עצמו באהבה רבה ולא ענה דבר. עבר זמן וביום הכפורים קם הצדיק, לקח עמו את אחד מחסידיו והלכו יחדיו אל הסנדלר הנ"ל שביוזה את הצדיק, ואמר לו בזה הלשון: "לא ראיתך זמן רב, מבין אני שבוודאי יש בלבך עלי שום כעס, לכן היום יום הכפורים ובאתי לפייס אותך", הסנדלר בשמעו דברים אלו, התבייש מאד כי ידע היטב כי אדרבה הוא בייש את הרבי בצורה הגרועה ביותר, ועליו מוטל לפייס אותו, וכשראה צדקתו וענוותנותו זו של הרבי, נתמלא לבו חרטה גמורה ואהבה נפשית, ונתקרב אליו ולשיטתו, ונעשה אחד מחסידיו הנלהבים.

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ט אדר

הרה"ק רבי שלמה הכהן מראדומסק ב"ר דוב צבי (תפארת שלמה - תרכ"ו)
הרה"ק רבי יואל בעער מראצפערט ב"ר יעקב שלמה (תש"ן)

יום ראשון א' ניסן

נדב ואביהוא בני אהרן (ב"א תמ"ט)
הרה"ק רבי אלימלך מגראדזיסק ב"ר חיים מאיר יחיאל (אמרי אלימלך - תרנ"ב)

יום שני ב' ניסן

הרה"ק רבי שלום דוב בער מליובאוויטש ב"ר שמואל (תר"פ)

הרה"ק רבי יעקב יוסף ב"ר דוד מסקוורא (תשכ"ח)

יום שלישי ג' ניסן

הגה"ק רבי אפרים בן הגאון חכם צבי (תקל"ב)
הרה"ק רבי בנימין זאב מוזבאריז ב"ר יחיאל מיכל מולאטשוב (תקפ"ב)
הרה"ק רבי אליעזר ירוחם מראדישיץ ב"ר ישראל יצחק (חתן הדי"ח מצאנו - תרנ"ב)

יום רביעי ד' ניסן

הרה"ק רבי אהרן שמואל ב"ר נפתלי הירץ הכהן מסטעפין (תלמיד המגיד - תקע"ד)
הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקע ב"ר מרדכי מטשרנוביל (תרנ"ה)

יום חמישי ה' ניסן

הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא ב"ר שמואל (אוהב ישראל - תקפ"ה)
הרה"ק רבי צבי אלימלך מבלאזוב ב"ר דוד מדינוב (צבי לצדיק - תרפ"ד)

יום שישי ו' ניסן

הגה"ק רבי חיים אבואלעפיא ב"ר יעקב (אב"ד טבריה - תק"ב)
הרה"ק רבי אהרן ב"ר שמואל יעקב ראטה (שומרי אמונים - תש"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

מאת הרה"ג נגליאל הכהן רבטיבין שליט"א
פתי"ס "גם אני אודך" רמזים יוסף חרשים" על המערים.

השארת ספר פתוח (ב')

א) אין לכסות הספר הפתוח בספר אחר. (ישועות חכמה [מבעל מסגרת השלחן על קיצור שו"ע] סימן כ"ו, ס"ק מ"ח, ברכת נפתלי, ח"ב, דף ס"ה, הלכה י"ג) ויש מתירין לכסות הספר הפתוח בספר אחר. (גנוי הקודש, פרק ב', סעיף כ"ז, ובהערה מ"ז, וראה בספר חסידים סימן תתק"ט)
ב) יש שנוהגין לכסות ספר פתוח במפה מיוחדת לכך. (משנת חכמים למהר"ם חגיו אות ר', ראשית חכמה, שער היראה, פרק ט"ו)

שבת מברכים ניסן

המולד ליל ראשון 19:03 5 חלקים
ר"ח יהיה ביום ראשון בשבת

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת וַיְקַהֲל-פְּקוּדֵי - לְשֵׁם שָׁמַיִם

"וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוֹ אֹתָהּ כְּאִשֶּׁר צִוָּה ה' כִּן עָשׂוֹ, וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה"
(שמות לט, מג)

אלא בכל מעשה ידיהם גם בימי החולין, בכל מעשה ידיהם ביום יום, ובכל מעשה ידיהם בבית ובשדה!

כאשר משה רבינו ראה את מסירותם של בני ישראל להקמת המשכן בדיוק כמו ציווי של הקב"ה - הוא בירך אותם.

אם כן ברכתו של משה רבינו היתה שאותה רוממות ואותה נדיבות לב, אותה מסירות נפש ואותה התפעלות של עם ישראל - כל המעלות הטובות האלו אשר ליוו אותם במהלך הקמת המשכן - ילוו אותם גם הלאה בכל מהלך חייהם והשכינה תשרה בכל מעשיהם

זו גם צריכה להיות שאיפתנו. שאיפתו של כל אחד ואחד מאיתנו. אנחנו צריכים לעשות את הנדרש כדי שגם חיי היום יום שלנו - יהיו קדושים ומרוממים והשכינה תוכל לשרות עליהם.

זאת ניתן להשיג על ידי שנעשה את כל מעשינו לשם שמיים. על אדני התורה והקדושה! לכן נאמר: "עֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכָם" (שמות כה, ח). לא נאמר בתוכו אלא בְּתוֹכָם, בתוך כל אחד ואחד מהם!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים ש.מ.ל ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר דרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

רש"י הקדוש פירש על הפסוק: "וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה" (שמות לט, מג) - אמר להם: 'יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו', והוא אחד מי"א מזמורים שבתפילה למשה".

אנחנו מבינים בפשטות, שאחרי שבני ישראל סיימו את הקמת המשכן - משה רבינו בירך אותם שחפץ ה' יצלח בידם, והשכינה הקדושה תשרה במשכן שהם סיימו עכשיו להכין.

והשאלה הנשאלת היא לשם מה היתה נחוצה ברכה מיוחדת לנושא זה? הלא כל מטרת המשכן- היתה כדי שתשרה בו שכינה, כמו שנאמר בפסוק: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכָם" (שמות כה, ח).

ברור שמכיוון שנאמר לעם ישראל להקים את המשכן בכדי שתשרה בו שכינה - הרי שמיד בסיום הקמתו תשרה שכינה במעשה ידיהם!

ראיתי לרב 'מקדש הלוי' שביאר, על פי הנאמר בתפילה: "וְהִשְׂאֵנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ אֶת בְּרַכְתּוֹ מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים בְּשִׂמְחָה וּבְשָׁלוֹם".

אנחנו מבקשים מהקב"ה שהקדושה והברכה המיוחדת שהורעפה עלינו בימי החג, לא תיפסק, אלא תמשיך להיות שופעת עלינו גם בהמשך, כאשר נשוב אל חיי החולין של היום יום.

מעתה נראה, כי זו היתה כוונתו של משה רבינו בברכתו לעם ישראל. הוא לא התכוון שתשרה שכינה רק במשכן מעשה ידיהם,

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן ארייס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

צאת לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חס
י"ט	17:10	18:23	19:04
כ"א	17:27	18:20	19:01
מ"ט	17:28	18:21	19:02
כ"ב	17:29	18:22	19:03

שואל ומשיב בהלכה – מוצרים לפסח

באלו מוצרים צריך להקפיד שתהיה להם כשרות לפסח?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

נייר סופג - וכן מפינונים - יש בהם חשש חמץ. מכיוון שבאים במגע עם אוכל חם או רטוב, יש להקפיד לקנות עם הכשר לפסח. **הערה:** נייר עשוי בד"כ 95% עץ ו-5% עמילן, שמקורו אינו ידוע. יתכן שהוא חמץ, מכיוון שנעשה מחיטים ומשמש לחיזוק הנייר. למרות שלכאורה נפסל החמץ מאכילת כלב, מ"מ אפשר שאין החמץ עצמו נפסל, אלא שעששיו שהוא בתוך הנייר - הרי הוא במצב, שאינו ראוי לאכילת כלב, אך אם יפלוט הבליעה של החמץ לתוך מאכל, אפשר, שייתן טעם הראוי לאכילת כלב. כ"כ בספר חוט שני- פסח (פ"ז).

ובשו"ת תשובות והנהגות ח"ה (סימן קכה) כתב להחמיר - וטענתו, אף שהעמילן נבלע בנייר ואינו ניכר ומותר לקיימו, היינו לעניין 'בל יראה' אבל לאיסור הנאה - לא פוקע ממנו איסור חמץ, מכיוון שאולי יש שדות, שזורעים את החיטים לצורך העמילן בנייר, אין להתיר אף כשאין צורת החמץ עומדת. [בנייר עיתון או נייר טואלט אין עמילן]. ע"ש. יש לציין, שנייר המיוצר כאן בישראל - העמילן שבו הוא ברובו מתירס ולא מדגן [כך נמסר לי מחברת סנו, טאצ']. אולם לדעת בני אשכנז, שמחמירים בקטניות, אף כאן יש להחמיר.

הוא הדין בנייר אפייה ומנג'טים. **הערה:** הנייר הוא שומני ויש חשש שנמרח בשמן אסור. **המקל - יש לו על מה שיסמוך.** **הערה:** היות שמבואר ברמב"ם ובשו"ע - בגדים, שכיבסו בחלב חיטה, וניירות שדיבקו אותם בחמץ - מותר לקיימם, כיוון שאין צורת החמץ עומדת. וכתב הרמ"א באופן שאין החמץ נראה מבחוץ כוולי, עלמא מודו דחשיב שאין צורת החמץ עומדת, ולכן אין בו איסור חמץ. וכן דעת הרשל"צ הגר"ע יוסף הובא בשו"ת מעין אומר ח"ג (עמוד סא). ובעדכון כשרות שע"י הרבנות הראשית לישראל (ניסן תשע"ד) נכתב: בכל נייר סופג המיוצר בארץ לא מוסיפים עמילן מחיטה או תירס בכל השנה, אלא עמילן מתפוחי אדמה. ישנה חברה אחת המייבאת את הנייר מטורקיה - ושם לא מוסיפים עמילן.

כפפות ח"פ (ניילון לטקס) - ברובם יש עמילן שמקורו אינו ידוע. למהדרין יש לרכוש כפפות ללא אבקה עם הכשר לפסח.

כלי פלסטיק חד-פעמי - צלחות סכו"ם, אין בהם חשש חמץ. אך יש המחמירים בכל זאת לרכוש עם כשרות לפסח, מכיוון שמשתמשים בהם לדבר מאכל חם.

מוצרי קוסמטיקה - עלולים להכיל חמץ. אולם מכיוון שטעמם פגום, לרוב השיטות אין צורך בכשרות. **הערות:** איפור (מייקאפ, רימל) אין בו חשש חמץ. אולם יש לציין כי אודם פעמים רבות היצרן אינו פוגם אותו ממאכל כלב. לכן יש לרכוש לכתחילה אודם עם כשרות. [חלק ממוצרי קוסמטיקה הכשרים לפסח: ד"ר פישר, קרליין, רבלון, רוזנבלום].

חומרי ניקוי - (אקונומיקה, אבקת כביסה, משחת נעליים וכיו"ב) עלולים להכיל חמץ - אולם אין צורך בכשרות, מכיוון שטעמם פגום למאכל כלב.

זלזין - [מדובר בתוצר נפט ואין בו טריפות כלל] - כאשר הוא טהור, אינו מכיל חמץ ואין צורך בכשרות. ואף אם יש בו מרכיבי חמץ, מכיוון שהנפט מהווה חלק ניכר - יש כאן ביטול ונתנית טעם לפגם. אולם, אם הוא בטעמים - יש צורך בכשרות.

אלומיניום נייר כסף - בשנים האחרונות לא נמצאה בעיה של שימוש בחומר משיחה מן החי או ממרכיבי חמץ. **מקורות:** עדכון כשרות ע"י הרבנות הראשית לישראל (ניסן ה'תשע"ד). ויש מחמירים כל השנה, מכיוון שלעיתים משתמשים בשמן מן החי בתהליך הייצור.

תבניות חד-פעמי - פעמים רבות משתמשים בשמן מן החי בתהליך הייצור. לכן יש צורך בכשרות לכל השנה, אך המשחות אינן מכילות חמץ.

ובלבד שלא יבייש

עד כמה רבותינו מוכנים להתבזות, ובלבד שלא יתבייש חלילה אדם בגינם ואפילו בעקיפין. הגה"צ המשפיע רבי אהרן טויסיג שליט"א מספר, שאביו הגה"צ רבי יחזקאל זצ"ל הגיע פעם לביהמ"ד לומר הספד על אדם שנפטר ר"ל. אך כשהגיע תורו, השתמט ואמר, שאינו יכול לדבר והלך הביתה.

בבית שאלנו אותו, למה הוא לא דיבר, והרי הכין את עצמו והיה לו הספד מרגש ומחזק מאוד. השיב אבינו ברוב טוב ליבו: "המספיד שלפני ספד די טוב. אך אם הייתי מספיד את הנפטר לפי מה שהכנתי, הייתי מקלקל לקודמי את כל ההספד, כי שלי היה מרגש ומחזק יותר. אשתו של הקודם עמדה בעזרת נשים. תארו לעצמכם איך היא היתה מרגישה, כאשר היא היתה שומעת הספד טוב יותר ומבינה, שבעלה לא דיבר כל כך טוב, איזה צער ובושת פנים היה עלול להיגרם לה מזה. **לכן העדפתי להתבזות ובאמתלה כל שהיא להשתמט ולא לדבר...**"

(מעובד מתוך 'נועם שיח' שיחות הרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב לייקווד)

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל
PphineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב אליהו שוויי צ"ל

הגאון הרב אליהו שוויי צ"ל - נולד ב-י"ג אדר ב' ה'תרפ"ד (1924) בקובנה שבליטא. כנער צעיר הגיע לארצות הברית. בתחילה למד בביה"ס של רבי יעקב יוסף ולאחר מכן בישיבת 'תורה ודעת'. בהמשך למד בישיבת לייקווד. בשנת ה'תשי"ה (1955) החל לשמש כראש ישיבת פילדלפיה (שנסדה שנתיים קודם לכן בהוראת רבו הגאון הרב אהרון קוטלר, במקום הגאון הרב דב שוורצמן ולצידו של הגאון הרב שמואל קמנצקי), תפקיד אותו מילא עד יומו האחרון. בשנת ה'תשמ"ו (1985) לאחר פטירת הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין צ"ל היה למנהיג היהדות החרדית בארצות הברית ונשיא מועצת גדולי התורה.

יגע כל ימיו בתורת היראה טהור לב. בעל מידות תרומיות לתפארה. העמיד תלמידים קרוב ליובל שנים בשיעוריו הנפלאים, שיחות והדרכה ודאג להם במשך כל דרכי חייהם. ענוותן מופלא. בתחילה התייעץ עם הגאון הגדול הרב אלעזר מנחם מן שך צ"ל ולאחר שאמר לו כי אין לו כבר כוח לענות החל להתייעץ עם הגאון רב אהרון יהודה לייב שטיינמן צ"ל. התבטל מולם ביטול גמור וקיבל את דבריהם כ'אורים ותומים'.

השפלות והגאונות שלו היו מופלאים. נפטר ב-א' ניסן ה'תרט"ט (2009). חי כ-85 שנים. בהלוויותו השתתפו עשרות אלפים שיצאה מישיבת פילדלפיה ומשם המשיכה לישראל. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: ר' שמואל לייב (מתלמידי כולל קובנה בהנהגת רבי ישראל מסלנט). **אמו:** מרת מלכה (בת ר' שמעון יהודה ושולמית דויטש). **אישתו:** מרת דבורה (בת ר' אברהם קלמנוביץ מקים ישיבת 'מיר' בארצות הברית). **מרבנותיו:** הגאונים אביו, ר' שמואל לייב, ר' אהרון קוטלר (רבו המובהק), ר' שלמה היימן. **בניו:** הגאונים ר' יהודה (ראש ישיבת פילדלפיה), ר' מלכיאל, ר' מאיר שמחה, ר' אברהם, ר' אהרן שלמה, ר' חיים יוסף. **חתניו:** הגאונים ר' איסר גורליק (ר"מ ישיבת 'סאות' פולסבורג). נישא למרת לאקי, ר' מוטל דייק (ראש ישיבת 'היכל התורה' סטון איילנד. נישא למרת סורי), ר' יוסף ליפשיץ (ר"מ ישיבת 'נחלת צבי' טורונטו. נישא למרת נחמה). **מספריו:** **ירוח אליהו** - מאמרי חכמה ומוסר נערכים לפי סדר הפרשיות.

אחד מתלמידיו של הגאון הגדול רבי אליהו שוויי צוק"ל לא זכה לזרע של קיימא במשך שנים רבות. ויהי היום ונולד לו בן זכר בשעה טובה ומוצלחת. מאחר והתינוק היה פג, טיפלו בו בחודשי חייו הראשונים בפגייה שבבית החולים.

הצוות התמסר לתינוק ימים ולילות. אבי הבן ורעייתו חשו כלפי הצוות הרפואי הכרת הטוב גדולה. כאשר הגיע יום השחרור ניגש התלמיד לרבינו ושאל אותו כיצד לדעתו עליו להביע בפני הצוות את הכרת הטוב. השאלה לא הייתה מורכבת במיוחד, שכן כל הספק נע בין מכתב תודה, פרחים, ציור קיר או ממתקים.

אך רבינו השיב תשובה אחרת לחלוטין שאי אפשר היה לצפות לה. "אל תקנה כלום", קבע רבי אליהו. **"אבל הרי הם עשו עבור בני המון ובמשך ימים ולילות טיפלו בו במסירות רבה!"**, תמה האבך לשמע תשובה זו. "מה עם הכרת הטוב?!", תהה.

השיב לו רבי אליהו: "אסביר לך למה התכוונתי בתשובה זו. כאשר הסתכנו המיילדות שפרה ופועה ויילדו את בני ישראל במצרים למרות ציוויו של פרעה, גמל עימם הקב"ה בכך ש'ו'רַב הָעַם וַיַּעֲצְמוּ מֵאֵד" (שמות א, כ).

עצם זה שהמיילדות ראו ברכה בעמלם, שעם ישראל הולך ומתעצם, הייתה עבורן המתנה הכי יפה! ולכן אני מציע לך במקום לגמול להם עם פרחים או ממתקים וכו', תגיע עם הילד לבית-החולים בכל שנה ביום ההולדת שלו ותציג אותו בפני הצוות הרפואי. כך יוכלו לראות כיצד ה'פג' הולך ומתפתח. ואכן אותו תלמיד שמע לדברי הצדיק ומידי שנה נסע עם הילד לבית-החולים והראה אותו לצוות הרפואי והם היו מתכנסים סביבו.

כעבור שלוש עשרה שנה, לקראת הבר-מצווה, הופיע הבחור בבית-החולים וחילק הזמנות לצוות... זמן קצר אחר כך הגיע לאביו הביתה מכתב אישי מראש מחלקת הפגיה בבית-החולים ובו כתוב: **"מזל טוב! רצינו שתדעו עד כמה הביקורים שלכם ריגשו אותנו במשך השנים. אנחנו עובדים בסביבה בעלת סיכון גבוה. אף פעם איננו יודעים האם הדברים בסופו של דבר הסתדרו, לאחר שהיילוד עוזב את טיפולנו. אין לנו אפילו מידע מועט מה ייצא מכל עמלינו"**.

"אני אישית אומנם עדיין לא הייתי בבית-החולים כאשר הילד שלכם טופל כאן בהיותו פג. אבל כדאי שתדעו לכם שאנחנו עוסקים בתפקיד קשה ביותר. ימים ולילות אנחנו משיגים ומטפלים בפגים ועושים ככל שביכולתנו לתת להם את הטיפול להם הם זקוקים. בדרך כלל נעשים הדברים ללא כל תודה."

"במשך השנים משמש בנכם עבורנו כדוגמא, למה שיכול להתהוות מכל פג! שוב ושוב אנו מזכירים את 'אותו התינוק', מתוך ידיעה שכל תינוק, שאנחנו מטפלים בו ייתכן שיגדל ויתפתח כמו בנכם. אנחנו עושים ימים כלילות ודואגים לכל אחד התינוקות הנמצאים תחת פיקוחינו!"

"אנשים רבים כמובן שמודים לצוות הרפואי העומד לצידם ומטפל בילד שלהם. הם שולחים לנו פרחים, בלונים, מכתבים וממתקים וכו'. אולם הפרחים נובלים, הממתקים נאכלים ולא נותר מהם מאומה. אבל שוויה וערכה של המתנה, שאתם נתתם לנו בעובדה, שאתם מגיעים מדי שנה בשנה ביום ההולדת של הילד עולה מעבר לכל דמיון!"

(מעובד מתוך 'הלמות עמלים' וכן הובא ב'יתד נאמן' שמות ה'תשע"א)

להרגיש בצער הזולת

פרטית! אני לומד את בספר חסידים לע"נ אבי ז"ל מדי יום.

בדיוק עכשיו אני עוסק בסעיף שעונה על שאלתך! ר' יהודה החסיד, שחי לפני כ-850 שנה כתב בסעיף תקנ"ג: יש מתפלל ונענה ויש מתפלל ואינו נענה. הטעם, לפי שצער חברו ועלבון של חברו אינו מעלה על ליבו של מתפלל זה, כי היה לו לחשוב, אם הייתי מצטער בצער החבר, הייתי מתפלל עליו... מאחר שאינו מצטער בצער הצדיק, לא יתכן שיהיה נענה, כי המרחם ירחם.. מה בין זה לבהמה שאינה חוששת בצער חברתה".

אני שומע את הדברים הנפלאים, ונזכר במשהו חשוב. ניגשתי ללוח שנה עם תאריכי הפטירה של גדולי ישראל, והתברר, כי אכן. היום, י"ג באדר, הוא יום ההילולא של רבי יהודה החסיד! אין זה, כי אם מסר ישיר משמיים. עלי לבדוק, צערו של מי לא נגע לליבי, ומי הוא אשר אטמתי את אוזני לשמע זעקתו.

חזרתי הביתה, וסיפרתי לאשתי. היא חשבה מספר דקות ולאחר מכן אמרה: "נראה לי, שאני יודעת למה הכוונה. לפני שמונה שנים השכן הצדיק שלנו ביקש לסגור את החצר שלו ולבנות חדר. יש לו עשרה ילדים כן ירבו והוא מצטופף איתם בשניים וחצי חדרים. זוכר שלא הסכמנו? עד היום הוא מצטופף בדירה קטנה. זה אחרי שאנחנו הרחבנו את הדירה שלנו. לא הרגשנו את הצער שלו. יש לי הרגשה, שהעניין קשור לזה.

בפורים הבאתי משלוח מרשים לשכן. הוא התרגש והתפעל, וכמובן שאל: "מה יום מיוחדים?". סיפרתי לו על חשבון הנפש ואמרנו לו, שהוא יכול לבנות מיד. הוא אמר, כי בשעתו היה לו כסף. עכשיו לא נשאר מאומה, ואין לו אפשרות לבנות.

החלטתי לשמח את השכן בחדר נוסף. הרבה יותר זול לבנות לשכן חדר, מאשר לפרנס ארבעה מורים. לשכן סיפרתי, שמצאתי נדיב, שמהדר במתן בסתר וישלם על הרחבת החדר. מספר ימים אחרי פורים כבר התחילו עבודות הבניה. רק דבר אחד ביקשתי ממנו, "הנדיב אמר, שהוא תורם את החדר, בתנאי שתתפלל על צאצאיו שיחיו שיצליחו בלימודים!". כמובן שהוא הסכים. בפסח הם חגגו את המועד בתוך בית מרווח ומשופץ.

בזמן הקיץ שאחרי פסח ראינו אצל הבנים שיפור עצום משבוע לשבוע. תוך חודשיים שלחנו את המורים הפרטיים לדרכם. עד סוף הזמן הפכו בני לבחורים הטובים ביותר בכיתה! בשנת ה'תשע"ט נעו הציונים שלהם הם בין תשעים למאה. בתוספת הערות של התפעלות מצד הבוחנים.

במקום שילמדו אותם, הם מלמדים אחרים. הבחורים שלי נעשו לחברותות המבוקשות ביותר. אנחנו מרגישים, שנשברו המחיצות וכל התפילות והתחנונים והדמעות שהשקענו כל השנים, עלו בבת אחת למעלה.

להלן סיפור, המעובד מתוך 'השגחה פרטית' ויש בו כדי ללמדנו עד כמה עלינו להיזהר בצער הזולת. להלן הסיפור מפי בעל המעשה: חבר סיפר לי שהוא צריך לשלם למורה פרטי עבור הבן שלו. "עולה הון תועפות. חוץ מזה צריך הרבה תפילות, שההשתדלות תעזור", כך אמר.

אני מביט בו וחושב: בן אחד שלו צריך מורה פרטי, והוא נבהל. לי יש ארבעה בנים. בצעירותם הם הצליחו והבינו. לפתע הכיוון התחלף. הציונים התחילו לרדת, הקליטה וההבנה נעלמו, ברגע שהם פתחו דף גמרא.

המורה הפרטי, ששילמתי לו טבין ותקילין היה מסופק מאוד. הוא טען, שהוא משתדל מאוד, אבל הוא לא יכול לשנות את המוח של התלמיד מבפנים. כך עבור ארבעה בנים! מה לא עשינו! כמה תפילות וכמה תחנונים, כמה צדקות וסגולות, דמעות ובכיות. הצער שהיה מנת חלקנו אינו ניתן לשיעור כלל. כל כך משקיעים בהם ומתאמצים בשבילם.

התסכול היה עצום. אפשר להשלים עם זה שהבן שלך לא 'השפיץ של הישיבה', אבל אי אפשר להשלים עם זה, שהוא בינוני עד חלש, כשאתה יודע, שפעם היה אחרת, והמלמדים בגיל הצעיר צפו לו עתיד מזהיר. כך לארבעתם!

הרגשנו, שהתפילות שלנו תקועות! בערב פורים ה'תשע"ט, השתתף הבן בהכנות לקראת מסיבת פורים בשיעור שלו. הבן, שבכל מה שקשור לרעיונות ותכניות הראש שלו עובד יפה. הוא אמר את דעתו, אלא שאז השתיק אותו אחד החברים בקול רעש גדול, וכך אמר לו אותו 'חכם':

"מה אתה מתערב? יש לך דעה של בהמה! מי שאל אותך בכלל? ושתדע לך, שאתה לא סתם בהמה, כי אם אביך מוכן לגדל אותך, אז אתה בהמה גסה". הבן שתק. מה היה לו לענות? הוא חזר הביתה וסיפר לי על העלבון הנורא הזה.

כאן נשברתי. כל כך הרבה אני משקיע. כל כך הרבה משלם, מתאמץ, ממש כורע תחת הנטל של הכספים ושל כאב הלב, וזאת התוצאה? שמכריזים ברבים על בני כבהמה? למחרת, ב-י"ג באדר, החלטתי לקיים מה שאמרו חז"ל, שמי שיש לו צרה, ילך אצל חכם, שייבקש עליו רחמים.

שליח הציבור בבית הכנסת שאני מתפלל בו, הוא ת"ח עצום. בגלל היותו בשנת אבל על אביו, הוא מתפלל אצלנו לפני העמוד. אחרי התפילה הוא יושב ולומד לעילוי נשמת אביו.

אחרי הסליחות של תענית אסתר, ניגשתי אליו ושפכתי את ליבי. סיפרתי, כי היינו בפולין ב-י"ג מנחם אב ה'תשע"ח לרגל יומא דהילולא של סבי הקדוש הרה"ק נתן נטע שפירא ה'מגלה עמוקות', שבני שיחיו הם נכדים בן אחר בן. היינו גם בציון של הסבא של אשתי, הרמ"א זיע"א. כמה התחננו וכמה העתרנו, ואנו מרגישים, שתפילותינו אינן מגיעות למעלה.

"ואחרי כל זה קוראים לבן שלי 'בהמה', קראתי בכאב. הת"ח השתתף בצערי. הוא התבונן ואמר לי: "תראה איזו השגחה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסטריא טאון זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	נעמי בת כותון ע"ה	אביחי בן אסתר ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מזל בת שמעון ע"ה	נעימה בת גורג'יה ע"ה
דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	חי זיזי בן קלרה ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה	יעקב בן אסתר ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
סלים בן פרחיה ז"ל	רחל רפאת בת השמת ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחיה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	דוד יצחק בן פרחיה ז"ל
אברהם בן טובה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	גורג'יה בת נעימה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישושה בן סטה מקנין זצ"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
דוד בר חסיבה ז"ל	חוה בת יעקב צבי ע"ה	יצחק יצקן בן רחל ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה	יעקב בן נעמי ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל		

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויק"פ - החודש

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת ויקהל-פקודי - החודש

- א..... לחשוב מחשבות בזהב ובכסף - אף בעת עסקיו יזכור שהבורא זן ומפרנס לכל
- ד..... כי ענן ה' - מעלת המתחזק והמתגבר אף כשנראה לו כי חשך עולם בעדו
- ו..... תוכו רצוף אהבה - עיקר עבודת האדם להשתוקק לטוב
- ח..... עבודת הקודש - התחזקות כנגד מדוחי היצר
- ט..... לא תבערו אש - זהירות ממחלוקת בכל עת ובפרט בער"ש ושב"ק
- י..... ויקהל משה - בחשיבות אסיפתן של ישראל
- יב..... זכרון לבני ישראל - לזכור מעלתו שהוא בן מלך, ושנתן ה' 'חכמה' בקרבן
- יד..... משכן העדות - בית המדרש וד' אמות של הלכה הם המשכן בזמן הזה
- טו..... בארץ מצרים החודש הזה - כח ההתחדשות אף מעמקי שאול וטומאת מצרים

סדר ועימוד:

א.י.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת ויקהל פקודי - החודש

ובכוהו ועוצם ידו משיג את פרנסתו על ידי רוב חכמתו וכשרונותיו עסקיו ותחבולותיו, אלא ידע נאמנה כי הקב"ה הוא העושה את כל המעשים, אלא שגזר על האדם לעשות השתדלות ולהתעסק במעשה ידיים, אך בעצם השי"ת הוא עילת כל עילות וסיבת כל הסיבות, וכל הנעשה כאן אינו אלא 'דרך' להביא אליו את הנגזר עליו מן השמים, ואין הפרנסה תלויה כלל בעבודתו ומלאכתו". וזהו שאמר הכתוב 'ששת ימים תעשה מלאכה', שיתחזק באמונה² לדעת שהמלאכה נעשית מאליה³, ובלי שייכות אליו כלל⁴.

לחשוב מחשבות בזהב ובכסף - אף בעת עסקיו יזכר שהבורא זן ומפרנס לכל

בפרשתו (ויקהל לה ב), 'ששת ימים תעשה מלאכה', ולכאורה קשה אומרו תעשה מלאכה, שהיה צריך לומר 'תעשה' ולא תעשה שמשמעו שתעשה מעצמה ומאליה (וכמו לענין המנורה לעיל כה לא וברש"י). וביאר הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע (הו"ד בבאר משה קאזניץ פקודי ד"ה ויעשו) שבא הכתוב ללמד היאך צריך האדם לעשות מלאכתו ב'ימי המעשה', שלא יעלה על ליבו ח"ו שהוא הוא העושה את המלאכה,

א. ובאמת, האמונה כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל היא ה'סגולה' לפרנסה. וכאותו רמז נאה שאמרו בעניין אבני החושן שנכתבו בפרשתן (פקודי לט יא), וכתב רבינו בחיי (כח ט), כי האבן ששמה 'יהלום' היא כנגד שבט זבולון, וז"ל, זבולון על יהלום וכו', והיא לבנה כולה על שם שהכסף לבן, והוא סימן לעשרו של זבולון שנאמר (בראשית מט יג) 'זבולון לחוף ימים ישכון', לכך ניתנה לזבולון והיא מצלחת בפרקמטיא, וסגולת האבן שמביאה שינה על האדם, עכ"ל. ונמצא שאבן היהלום מביאה עשירות ושינה, ובדרך צחות יש לומר, כי אכן דווקא על ידי שהאדם מרגיש כ'ישן' שאינו עושה מאומה, אלא מכיר שהשפעת הפרנסה היא רק מן השמים בלא שום שייכות למעשי ידיו אזי באה עליו העשירות, אכן מי שנדמה לו שהוא 'ער' ועושה רבות בכוחו ועוצם ידו הרי העשירות מתרחקת ממנו ח"ו...

וכמו שיש ללמוד מסדר התפילה לפרנסה שהביא השל"ה הק' (תמיד אות קלד) ליום קודם (עי' הג' יד רמ"ה על השל"ה) ערב ראש חודש ניסן אשר לא מוזכר בה כלל בקשה לפרנסה, אלא כל תוכן התפילה היא הכרה שהקב"ה הוא הזן ומפרנס לכל, וכמו שפותחת ב'אתה הוא האלוקים, הזן מקרני ראמים ועד ביצי כינים, ואתה הוא המכין כל צרכיהן, ונוסף על הצרכים ההכרחיים אתה הוא הנותן במילוי ורווח ועושר וכבוד, וכל זה אתה עושה בנדבך לבך הטוב כי אתה הוא הנדיב באמת' וכו', ולכאורה וכי לזו תפילה לפרנסה תקרא כאשר אינו מבקש שיזמין לו הקב"ה פרנסתו, אלא, אדרבה ריבוי וחיזוק האמונה שאתה הוא זן את כל העולם הא גופא ממשיך השפעות הפרנסה.

אגב אורחא, ימי ניסן הם שעת הכושר להתפלל על פרנסה בהרחבה, וכמו שכתב השל"ה הק' (קודם סדר התפילה) 'כי בניסן, טללים שהם לנרכה - נפתחים'. בדרך זה ביאר הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (לשבה"ג ד"ה א"י מצות) את אשר הובא בגמ' (ברכות לה:): 'אמר להו רבא לרבנן, במטותא מינייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא שתא' - בבקשה מכם, ביומי ניסן וביומי תשרי אל תתראו לפני כדי שלא תהיו טרודים במזונותיכם כל השנה, וכפשוטו היינו משום שימים אלו הם עיקר עבודת השדה והכרמים. אך הקשה ה'תפארת שלמה' וכי תלמידי רבא היו עובדי אדמה, אלא נרמז כאן 'כי ביומי ניסן ותשרי עת לעשות לבקש על הפרנסה, שלא יהיה להם טרדות כל השנה' (ועי' עוד בתפא"ש להו"ר שהרחיב בזה).

ב. כה היה מעשה לפני כשבועיים ימים ושמענוהו מבעלי המעשה. אחד ממוסדות החינוך המפורסמים בארה"ק ערך מגבית גדולה, כשמתן שכרה בצידה להיכנס לגורל, שבו הזוכה יקבל לידי ג' מתנות, א. דירה בטבר'י. ב. רכב מפואר. ג. 'משכורת' של 10,000 שקלים מדי חודש בחודשו במשך שנה תמימה. ביום שני י' באדר תשפ"א בשעה 11 בלילה נערך הגורל ברוב עם, והנה עלה שם הזוכה, מיד התקשרו אליו להודיע לו על זכייתו הגדולה, אך הלה כבר אינו עונה בשעות אלו, והשאירו לו הודעה בתא קולי (voice mail), למחרת הגיע הלה אל ה'משרד' ובישרוהו בהתלהבות על זכייתו, אולם הלה 'לא יצא מהכלים'... ואמר להם, כי היה בטוח בה' הטוב שישלח לו כל צרכיו, והחל לספר להם קורות חייו, ונתברר כי הוא איש תם וישר, אשר לאחרונה התחזק ביותר, והוא 'בעל אמונה' באופן נפלא שא"א לתאר על גבי הכתב. וגילה שהוא כבר בן 26 שנים ועדיין לא מצא זיווגו, ולא עוד אלא שעליו 'להשיא את עצמו' ואין לו פרוטה לפרוטה לצורך הוצאות הנישואין, גם סיפר שלאחרונה התקלקל רכבו, ולגודל

באר הפרשה - פרשת ויקהל פקודי - החודש

היא נצחית וקיימת לעולם ועד, והיכן מתקיימת בדורות הללו מתנה זו של ירידת המן.

ומבאר הרה"ק מנעשכיו זי"ע (הובא בוילקט יוסף עמו' רע"ו, לרב"צ אסטראווער), כי אכן, הבטחת הבורא הנני ממטיר לכם לחם מן השמים - לא לשעתה הייתה, אלא היא עומדת וקיימת עד עצם היום הזה. ועדיין באה הפרנסה לכל איש ואיש מאותה 'ברכת המן' כדרך שהמטיר הקב"ה בהיות בני ישראל במדבר, וכדרך שהייתה אז מכוסה בטל מלמעלה ומלמטה, כך היא באה כהיום מכוסה בטל - כלומר תחת הסתר ועיטוף, שנראה כאילו 'השתדלותו' ועסקו בל"ט (אותיות

זכנאמר עוד בפרשתן (שם א-ב) 'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש'. וקשה, א. הלא הכתוב בא להזהיר על 'שמירת שבת' ולמאי נפקא מינה כתב 'ששת ימים תעשה מלאכה'. ב. מאחר שעיקר הציווי הוא איסור מלאכה בשבת, אם כן היה צריך לומר 'אלה הדברים אשר צוה ה' שלא לעשות אותם' ומדוע אמר 'אשר צוה ה' לעשות אותם' [ודוחק לומר שהכוונה על ששת ימי המעשה שהרי אין ציווי וחוב לעשות מלאכה, כי אם רשות]. ג. הרי מתנתו של הקב"ה

אמונתו הוא מודה ומשבח את הקב"ה על כל מה שבא עליו, ובכלל זה הודה מקרב לבו לפני הקב"ה על ה'טובה' הגדולה אשר חנן אותו בשבירת הרכב, אף נאלץ לצמצם בשעות העבודה מסיבות שונות, וכמובן שניכו לו ממשכורתו, ועדיין היה רגוע ושליט לתוקף בטחונו בהקב"ה שהוא זן ומפרנס לכל, ומה שנגזר עליו - יגיע גם בלא אותם שעות עבודה... וגם על הפסד השכר הרבה בשבח והודאה לה'. ועתה, כשקנה את כרטיס הגורל היה בטוח וסמוך ליבו כי הקב"ה ישלח לו עזרו מקודש, ישלח לידו את הדירה - כדי שיהיה לו להוצאות הנישואין, ואת הרכב תמורת רכבו הישן שנהרס, ואת המשכורת במקום אותה המשכורת שהיה מקבל במקום עבודתו...

והואיל והזכרנו מעניין ההודאה נזכיר מאמר נפלא, כך אמר דוד המלך ע"ה (תהילים ל ט-י) 'אליך ה' אקרא ואל ה' אתחנן, מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמיתך', והיינו שהוא נותן טעם לבקשתו, כי מה בצע - מה תועלת יהיה לך ה' אם אמות וארד אל שחת, וכי אודה לך כשאהיה בעפר, על כן מוטב שאשאר בין החיים ואז יהיה כביכול תועלת במה שאודה ואשבח אותך. הרי לך שלא אמר דוד 'היתפלל לך עפר' או 'היעשה מצוות' וכיו"ב, אלא הזכיר רק את עניין ההודאה, ללמדנו כי הדבר החביב ביותר אצל הקב"ה הוא כשברואיו מודים לו ומהללים ומשבחים אותו, ו'ההודאה' היא הפותח שערי חיים וישועה.

ג. הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע היה יושב יומם ולילה סגור ומסוגר בחדרו על התורה ועל העבודה וכמעט שלא היה יוצא אל המון העם. פעם הגיע לעיר קראסנא גוי מומחה, שהיה עושה 'חכמות' שונות ומשונות, ואחד מהם שקשר חבל דק מגדות הנהר אל עבר האחר, והיה מהלך ופוסע על החבל ועובר מעל הנהר כולו כמהלך על היבשה בשלווה ובבטחה. ויקהלו כל העם בני העיר לראות את המחזה הנורא הזה, ואף הרה"ק רבי חיים יצא אל עבר הנהר לראות את המחזה הנורא, ויפלא העם מדוע יצא הצדיק הקדוש מד' אמותיו של קדושה וטהרה לראות המחזה, אחר גמר המחזה פנה הרה"ק לשוב אל ביתו, בהיותם בדרך שאלו המשמש - ילמדנו רבינו על מה ולמה ראה הרבי להגיע הנה לצפות באותו ערל המהלך מעל הנהר וכפסע בינו לבין המוות. ויענהו הרבי ראה נא, גוי זה מסכן את נפשו עבור פרנסתו, אך מכל מקום באותה שעה שהוא מהלך על גבי החבל, אינו מעלה בדעתו מאומה מענייני הפרנסה, אלא כל מעייניו ומחשבותיו שקועים אך ורק בפסיעותיו ובחוט הדק אשר הוא עובר עליו, שהרי אם יסיח דעתו אף לרגע כמימרא לחשוב על פרנסתו וכדו', מיד ימעד ויצנח לתוך הנהר (וכבר לא יצטרך לפרנסה...). כמו כן יש לנו ללמוד מהאי גברא שאף כשיוצאים אנו על הפרנסה ועל הכלכלה, וכל חד וחד טרוד מבוקר עד ערב להביא טרף לביתו, מכל מקום צריכים אנו לדעת שבעת העיסוק בפרנסה אין לנו לתלות את מחשבתנו ודעתנו כי אם בא-ל עליון (שאין הפרנסה תוצאת השתדלות), שאם לא כן מיד ניפול ח"ו למחשבות פיגול באמונה, ואין לנו כי אם לקשר את מוחנו ולבנו באבינו שבשמים, כי ממנו תבוא לנו הפרנסה בריווח ובנקל.

ד. הוסיף הרה"ק ה'באר משה' זי"ע להסמיק לזה מאמרו של אביו הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (אבות פ"ב מט"ו) ש'מלאכה' נוטריקון א"ל מלא כל הארץ, ומבאר שהעוסק במלאכה מתוך אמונה בבורא כל העולמים שהוא מביא לו את פרנסתו, אין התעסקותו במלאכתו נחשבת הפסק מעבודתו ית"ש ומהדבקות בו ית', אלא כשעמל ביגיע כפיו הרי הוא עובד את א"ל מלא כל הארץ.

את דאגותיו - כלומר, שלא ישקע בדאגת הפרנסה ובענייני עולם, אלא 'וירקעו' מלשון רקיע השמים - היינו, שיזכור ש'אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים' (עי' סוטה מט.), והכל נקצב ונגזר ברקיע ממעל, ומה יתן לו ומה יוסיף לו אם ירבה בניעה לחינם. ובוזה יהפוך את הררי וחבילי צרותיו ל'דקין' - כשיאמין ויבטח שאביו שבשמים הואג לכל מחסורו, וכל גורלו אינו מסור אלא ביד ה' ולא בידים אחרות כלל וכלל.

ובמאמרו הנודע של הרה"ק מקאצק זי"ע (שש"ק רפט) בלישנא דקרא (תהלים קכח ב) 'יגיע כפיך כי תאכל', כי בדווקא אמר יגיע כפיך ולא יגיע ראשך, לומר, שאף שעל האדם להתעסק בפועל ידיו, לצורך פרנסתו או לשאר עניינים, מכל מקום יראה לעסוק בהם רק בידיו, ואילו ראשו ומחשבתו לא ישקעו יחד עם ידיו בפועל הגשמי.

ובך פירשו צדיקים (עי' דברי שמואל) את האמור בפרשתן (ויקהל לה לב) 'לחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת', שבא הכתוב לומר שגם כשעושה בזהב כסף ונחושת אל יתייגע 'בראשו', להיות שרוד כל כולו מהיכן ישיג טרף לביתו, אלא מחשבותיו יהיו לשמים באמונה

'מל' מלאכות כזורע חורש קוצר וכו' הם המביאים לו פרנסתו, ובאמת אינו כן [עיי' במס' שבת (ע.) שאיסור ל"ט מלאכות בשבת נלמד מפסוק דנן - 'דברים הדברים אלה הדברים', אלו ל"ט מלאכות שנאמרו למשה בסיני עי"ש].

ובך ביאורו של מקרא, אלה הדברים, כלומר, ל"ט מלאכות צוה ה' לעשות אותם, שיתעסק האדם בששת ימי המעשה, וזהו שאמרו שהמן ר"ל השפעת הפרנסה מבוסה בט"ל מלמעלה ומלמטה, דהיינו שנראה לבאי עולם שהט"ל אלו הל"ט מלאכות, הם המביאים לאדם את מזונו, אך באמת אינם אלא הסתר וכיסוי ל'מן' ולפרנסה הנשפעת ממעל על ידי הקב"ה.

וההתחזקות באמונה שהפרנסה באה מן השמים ולא על ידי ההשתדלות תביא אותו לידי מנוחה ומרגוע, ותסיר ממנו את דאגת הפרנסה. וכדכתיב בפרשתן (פקודי לט ג) 'וירקעו את פחי הזהב, ובאונקלוס תרגם 'וירקעו - ורדידו', שעשו אותן דקין. וביאר ה'דברי ישראל' זי"ע ד'פחי הזהב' מרמז על דאגת המזון שהוא הפח יוקשים של האדם בידוע, ועל כך נאמר 'וירקעו את פחי הזהב' - לעשותן דקין, היינו שימעיט ויפחית

ה. בפרשתן (פקודי לט כא), 'ולא יזח החושן מעל האפוד', וביאר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה תצוה), שהנה אמרו חז"ל (זבחים פח:) שהחושן מכפר על עיוות הדין ואילו האפוד מכפר על ע"ז, אמנם באמת שני חטאים אלו שורשם אחד, והוא חסרון באמונה, כי המאמין בא-ל חי שהוא קוצב את הפרנסה, ואי אפשר לשום אדם להרוויח יותר מאשר נגזר עליו אפילו משהו, אינו נוטל משל חברו מאומה שלא כדין, ואף אינו מורה 'היתרים' שונים לעצמו, כי הוא יודע אל נכון שלא יועיל לו כלום ומה לו לעשוק ולגזול, וזה שחטא ונטל משל רעהו סימן שחסר לו באמונה השלימה, והרי זה מעין כפירה ועבודה זרה, ועל כן 'לא יזח החושן מעל האפוד' - להורות שב' עניינים אלו שורשם ממקור אחד.

וכך אמר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל שהאיש הבוטח במלאכתו ובעיסוקיו וחושב שמהם יש לו מזונות ופרנסה, הרי הוא כעובדי הכוכבים ומזלות - כי מה בינו וביניהם, הללו מדמים בנפשם כי יש בכח הכוכבים והמזלות להשפיע עליהם שפע פרנסה ושאר הצטרכויותיהם, וכיו"ב ממש הוא הסומך על עסקיו ו'עובד' אותם, בחשבו כי מהם תצמח ישועתו... אלא יאמין האדם שכל הצלחת העסק אינה אלא צינור ואמצעי שעל ידו שולח לו הקב"ה פרנסתו בכל עת ובכל שעה, וכל מה שהוא צריך לקבל בודאי יקבל בין אם יעבוד ובין אם לא יעבוד, אלא שעליו להתנהג כמנהג העולם ולעשות פעולות השתדלות כדי להמשיך את השפעת הפרנסה מידו הפתוחה והמלאה.

ו. מעניין לעניין באותו עניין, הזמן גרמא להרבות בשמחה ולמעט את הדאגות, שהרי איתא בגמ' (תענית כט.) 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', ופירש רש"י (סם) 'משנכנס אדר - ימי נסים היו לישראל פורים ופסח', נמצא שהשמחה של חודש אדר נמשכת עד אחר חג הפסח...

ביסוד הדברים ביאר הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע הטעם שכתב השו"ע בריש הלכות פסח (סי' תכ"ט ס"ב) 'אין נופלין על פניהם בכל חודש ניסן' (ואף 'שם הסימן' נקבע על הלכה זו), כי היסוד הראשון של כל 'הלכות הפסח' הוא שלא להלך בפנים נפולות וברוב דאגה, אלא רק מתוך שמחה.

ז. ביסוד זה היה הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע מבאר את דברי הגמרא (ברכות ח.) 'גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים', ולכאורה צ"ב במה גדלה מעלתו של הנהנה מיגיע כפיים יותר מהירא שמים. וביאר, שהכוונה

באר הפרשה - פרשת ויקהל פקודי - החודש

טהורה שהקב"ה זן ומפרנס, וא"כ דאגה מניין, אלא שעליו לטרוח בידיו לעשות ב'זהב כסף ונחושת'.
 כי ענן ה' - מעלת המתחזק והמתגבר אף כשנראה לו כי חשך עולם בעדו
 בפרשתן (פקודי מ לח), 'כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל

לעוסק ביגיע כפיו בלא יגיע ראשו, שאף בעסקו בענייני עולם, הוא רואה את בוראו בכל צעד ושעל, מדריגה זו של אמונה זכה וברה עולה יותר על מדריגת ירא שמים (הובא בחמדת דוד פר' עקב).

ח. כבר הבאנו שאבן יהלום שבחושן היא כנגד שבט זבולון, וכתב הרה"ק מאיזביצא זי"ע (מי השילוח תצוה) לבאר שייכות אבן זו דייקא לזבולון, וז"ל, יהלום הם אותיות י"ה הלום, כי הוא בטח שהשי"ת אתו בכל העניינים שהוא, ואף שנראים שהם ענייני עוה"ז כדאיתא בגמ' (מגילה ו.) זבולון עסק בפרקמטיא, גם אז הוא דבוק בהשם יתברך, עכ"ל, וכלומר ש'יהלום' מורה על האמונה והידיעה כי השי"ת נמצא עמו בכל דבר שעושה, שהרי 'יהלום' הוא אותיות י-ה הלום, ו'יהלום' משמעו כאן (בראשית טז יג באונקלוס ובאבן עזרא), ומידה זו היתה מצויה אצל 'זבולון' אשר היה יוצא למסחרו ועוסק בפרקמטיא, בכל ענין וענין ובכל אתר ואתר שעסק בעסקיו ידע ידיעה אחת - הקב"ה נמצא עמי כאן. וכבר נתבאר הענין בעומק נפלא ע"י חכם וצדיק אחד, בהקדמת דברי הרבינו בחיי' - זבולון על יהלום והוא הנקרא פירל"א, והיא הנקראת פנינה (פערל). מעתה יש להתבונן בדרך יצירתה של ה'פנינה', וכך הטביע הקב"ה בבריאת תבל ויושבי בה, ישנו בעל חי הנמצא במעמקי הים וישמו 'צדפה' הגדל בתוך מין בית (בנוי משני אבני 'צדפות' המוכרות מחופי הים) וכאשר נכנס לתוכו גרגר חול וכדומה והוא מאד מפריע לאותו בעל חי, מיד הוא מפריש 'נוזל' מגופו ובו הוא מכסה את גרגיר החול, ושוב הוא מוסיף לייצר נוזל כיו"ב, וחוזר ומכסה אותו בשכבה על גבי שכבה, אותו חומר מתקשה ונעשה כאבן וזהו ה'פנינה'. ולכשנתבונן בדבר נמצא, כי אותו גרגיר חול ה'מפריע' הוא הוא הסיבה ליצירת הפנינה שהיא אבן טובה ויקרה, וכך הוא דרכה של אותו צדפה להפוך את ה'מניעות' ל'נעימות'... לעשות מאותו מפריע אבן חן נדירה בערכה. וכעניין הזה היתה עבודתו של זבולון, אשר לכאורה זימן לו הקב"ה 'מפריעים' ומניעות מעבוד את השי"ת, שאינו יכול לשבת באהלי תורה כמו יששכר אחיו, אלא 'לחוף ימים ישכון' ומפליג באניות למסחר, אך זבולון באמונתו הזכה והטהורה שה' עמו בכל מצב, ושהקב"ה הוא ששלח אותו לעסוק באותם עניינים, היפך והעלה אותם לעבודת השי"ת, עד שעשה מהם 'יהלום', כי אכן 'י-ה הלום', וגם בתוככי המסחר ה' נמצא כאן.

וכדרך זה ייאמר לכל שאר ענייני הסתר וחושך ענן וערפל, שצריך לדעת כי י-ה הלום, הקב"ה נמצא כאן בתוך ההסתר, והוא קרוב אליו ביותר, וידיעה זו תהפך את הרגשתו לטוב ותרומם את רוחו. וכך שמעתי מאיש צדיק שהיה ב'בידוד' מחמת הטיפולים שעבר עקב שחלה במחלה הנוראה רח"ל, כי הנה מצינו בספה"ק שדרשו תיבת 'בדד' (דברים לב יב) שהוא ר"ת ב'כל ד'ריכך ד'עהו (לשון הכתוב משלי ג ו), אך יש לומר עוד בדד ר"ת ב'כל ד'ריכיו (של הקב"ה) ד'עהו, כלומר בכל מידה שהוא מודד לך ובכל דרך שנוהג עמך דעהו, וגם אם הושיבך 'בדד' - דעהו..., וכידוע ש'דעהו' הוא לשון חיבור ודבקות (רש"י בראשית ג א), וכלומר שבתוך ה'בדד' דעהו כי הוא קרוב אליך ונמצא איתך בתוך כל מחשכים.

ט. סיפר הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניב'ז, שבשנות לימודו ב'מיר', היה דר בסמוך לישיבה יהודי פשוט הנקרא בשם ר' יעקב, לדאבון לב לא היה ר' יעקב יכול להלך על רגליו אלא על ידי קביים, והיו נושאים אותו על כפיים להכניסו להיכל הישיבה בעת התפילות, למראית עין היה נראה כאיש פשוט מאוד, בלא שום מעלה ניכרת ומיוחדת זולת היותו בשמחה תמיד. בהגיע עיתו וקיצו הספידו המשגיח הגה"צ רבי ירוחם זי"ע, ופתח דבריו בכינוי רבי יעקב הקדוש, נדהמו כל בני הישיבה והשתוממו, מעולם לא ידענו כי איש קדוש שוכן בקרבנו, וכי מה קדושה יש בו, שמא הוא צדיק נסתר... המשיך רבי ירוחם בהספדו ואמר, לגודל קדושתך היה ראוי לשתות את המים בהם רחצו את רגליך, והפליאה גדלה שבעתיים, עד שהסביר רבי ירוחם את דבריו, יהודי בעל ייסורים כמותו,

שעבים מכסים ומסתירים את האור, תדע, שבאמת הוא יומם, ולבסוף תראה שאלו הימים החשוכים הם הם המאירים ובאים", ואילו כשהוא במצב של ואש תהיה - כשכל כולו בוער בשלהבת אש קודש הרי זה בחי' לילה בו, כי עיקר העבודה להתחזק במצב של חשיכה והסתר², וענין זה יעמוד לעיני כל בית ישראל, בכל מסעיהם - בכל 'מסעות' ותהפוכות חייהם, להתחזק ביותר בעת שענין ה' על המשכן³.

מפני חושך וחושך מפני אור, וה'לילה' אינו אלא הקדמה ל'בוקר'.

ובן רמזו צדיקים לגבי 'עבודתו' של אדם, כי הנה פעמים מתלונן האדם, רצוני ומאווי לעבוד את בוראי עבודה שלימה עבודה תמה, אבל מה אעשה, ותמיד חופפים עלי ענן וערפל המחשיכים בעדי, לזה אמרה תורה כי ענין ה' על המשכן - כשנדמה לך

שצריך לשאת אותו בידיים להביאו לתפילה, ומכל מקום היה שמח וטוב לב ומעולם לא נראתה עליו עצבות ושברון לב, הרי הוא בן עולם הבא (הובא במשכיל לדוד עמ' רנ"ג).

י. שמעתי מאחד שנסע ל'קאנטרי' (מחנה נופש) שבהרי הקעסטילס ביחד עם משפחתו, באחד הימים יצאו ב"ב לטייל ביער הסמוך, ונשאר בבית לשמור על התינוקת הקטנה, והנה לפתע זכה לביקור לא נעים כלל... להקת דבורים נכנסה אל תוך הבית, ונאלץ האברך לברוח החוצה ביחד עם בתו בכדי שלא יספוג מעקיצותיהם... לאחר זמן מה היא חזרה מהטיול ושבו אל הבית אחר שהיה ברי להם שאין כאן שום 'מעופף', ותאמר אל הבעל, ריח עז וחזק של 'גז' (גזז) שורר בחלל החדר, ונתברר שכבר כמה שעות הריח מתפשט בבית מחמת דליפת גז, אלא שהבעל לא חש בדבר מחמת שחוש הריח שבו נפגם בתחילת הקיץ (ווירוס שנת תש"פ...), אז ראה והבין איזו טובה גדולה שלח לו הקב"ה על ידי ה'דבורים', שהרי אילו היה נשאר בבית לא היה יודע כלל שהוא שרוי בסכנת חיים (וגם התינוקת הקטנה אינה יכולה להתריע על הסכנה), ומאת ה' היתה זאת להצילו, וראה בחוש כי הדבורים לא נשלחו לעקוץ אותו אלא להביא לו 'דבש'...

יא. ידוע שבסוף ימיו נענה הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע ואמר כי בימים מקדם היה נראה לו שהימים שהיה אור במושבו, ועבודתו הייתה מתוך הארה והרחבת הדעת הם הם הימים הנעלים והחשובים, והימים שחושך היה בעדו הם כפשוטם ימים אפלים שאין בהם ממש. אולם, כעת הוא רואה כי אדרבה, ימים הללו שעבד בהם את ה' מתוך חשכות והסתרה הם המאירים באמת...

וכן איתא ב'תורת אבות' (דרכים בעבודת הבורא אות מח), בשם הרה"ק מקאברין זי"ע בזה"ל, סיפר, פעם אחת הייתי חולה גדול, האבין זיך מיר גישטעלט די טעג, וראיתי כי הימים שנראו בעיני כמאירים היו נמוכים מאד מאד, ואלו שנראו בעיני כנמוכים היו מאירים מאד. עכ"ל.

יב. בשנה הראשונה לאחר ה'מלחמה' הנוראה, ערך ה'בית ישראל' זי"ע את 'ליל הסדר' כדרכו ברשפי אש, ומשהגיע לפיסקה יכול מראש חודש, תלמוד לומר ביום ההוא, אי ביום ההוא יכול מבעוד יום, תלמוד לומר בעבור זה, בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך, וביאר יכול מראש חודש - שמא יבוא האדם לומר אינני יכול לעבוד את ה' כי אם בזמני אורה כ'ראש חודש' וכדו' (אבל לא בזמני החשיכה - אחר המלחמה...) תלמוד לומר ביום ההוא - שאתה עומד בו, תיכף ומיד עליך להתחיל לעבוד את הבורא 'שוין... שוין...' אי ביום ההוא יכול מבעוד יום - אכן, אולי לכל הפחות ביום זה גופא אחכה למעט בהירות - מבעוד יום (ולא בלילה המרמז לחושך), תלמוד לומר בעבור זה, בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך, דייקא באותה שעה ש'מצה ומרור' מונחים לפניך - והנך עומד בשפל המצב, אז הוא הזמן הראוי והמוכשר להתגבר, להתעלם מהכל ולהתחיל לעבוד את הקב"ה באש קודש שלהבת י-ה. יג. ביום כ"ב שבט תרי"ט נסתלק לעולם שכולו טוב הרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאצק זי"ע, ביומי הפורים כשעדיין לא נגמרו 'שלושים' (מיום הפטירה) נענה ואמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, הנה בקבלת התורה שהייתה בחג השבועות לא ארכו הימים ו'נשתברו הלוחות', והסבר הדבר הוא כי היה מעיקרא מתוך אורה והארה גדולה מן השמים, ואין זה בהכרח שישאר בר קיימא. אבל בקבלת התורה שהייתה בימי הפורים - הדר קבלוה מאהבה, מאהבת הנס, זה היה מתוך 'הסתר' שהוכרחו לשבר ולגלות את הקב"ה מתחת ההסתר, שבירה זו היא הגורמת לקבלת התורה להיות 'בר קיימא', וכוונתו הייתה לחזק לבות נשברים בהסתלקות רבם, כי אדרבה ההתחזקות מתוך השבר והיגון, היא היא תעמיד אותם להיות מקבלי תורה בת קיימא.

באר הפרשה - פרשת ויקהל פקודי - החודש

מרצונם ותשוקתם של בני ישראל, שהרי יש מהם שרצו להביא לנדבת המשכן ולא עלתה בידם, אם מטעם שלא השיגה ידם, אם מטעם שכבר הכריזו 'אל יביאו יותר', ודבר זה הבעיר בקרבם תשוקה ורצון ב'אש קודש' - מרצונות אלו נבראת בריאה מיוחדת, והיא 'מקום הארון אינו מן המידה'. נמצא שרצונותיהם ותשוקותיהם של ישראל גברו על המתנדבים בפועל, ומהם נבנה בית קודשי הקדשים וארון הברית⁷.

ביו"ב ביאר הרה"ק מהר"י מטשורטקוב זי"ע, שהרי המשכן וכליו נתקדשו ב'שמן המשחה', ובמה נתקדש חלל המקדש, אלא כנ"ל, דזה נתקדש מהרצון והשתוקקות של בני ישראל. וזהו כחו של הרצון¹⁰.

תוכו רצוף אהבה - עיקר עבודת האדם להשתוקק לטוב בפרשתו (ויקהל לו א), 'ויעש בצלאל את הארון עצי שטים'. איתא בגמרא (מגילה י): 'אמר רבי לוי, דבר זה מסורת בדינו מאבותינו, מקום ארון אינו מן המדה' (שכן לפני הדביר כ' אמה, וכל כרוב היה י' אמה) והיכן עמד הארון אלא בע"כ שאינו מן המידה). היינו שהארון עצמו לא תפס מקום כלל, אלא עמד בנס מיוחד מאת ה'. והנה, תבנית המשכן וכל כליו נבנו מ'נדבות' בני ישראל זה בכסף וזה בזהב ובנחושת או בעצי שטים ושאר דברים, מעתה צריך ביאור, מניין נלקח מקומו של ארון שלא היה מן המידה, ועמד בדרך ניסית. ומבארים בשם הרה"ק השפת אמת זי"ע, דזה בא

יד. בכל אופן ידע שאין הקב"ה דורש ומבקש מאתו אלא את ה'ראשית' - שמצידו יתחיל בעבודתו המוטלת עליו, אז יגמור ה' בעדו. וכך רמז הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (פקודי, ד"ה אי נמי י"ל) בדברי הכתוב בפרשתו (פקודי לח כח) 'וצפה ראשיהם וחשק אותם', 'וצפה' - הקב"ה מצפה ומייחל מהאדם רק את הראשית וכשיתחיל יגמור ה' בעדו, לתת לו חשק והתלהבות דקדושה, וזהו 'וחישק אותם', כי מכאן ואילך יערב לכם.

מענין לענין, הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (תרע"ה) דקדק בלשונות הכתובים בעניין עשיית המשכן וכליו, כי על כל כלי וכלי שעשו נאמר 'כאשר ציוה ה' את משה', חוץ מאצל ה'חצר' בו נאמר (מ לג) 'ויקם את החצר סביב למשכן ולמזבח', ולא כתיב כאשר ציוה ה' את משה. ומבאר בדרך הרמז, כי הנה איתא בגמ' (שבת לא.) שהתורה דומה למפתח הפנימי ויראת שמים היא כמפתח החיצוני, ומי שיש בו תורה ואין בו יר"ש הרי הוא כאותו גזבר שנתנו לו מפתחות הפנימיות ולא נתנו לו מפתחות החיוניות, שאין לו דרך להיכנס פנימה, נמצא שהחצר החיצונה היא כנגד יר"ש, על כן לא נאמר בחצר כאשר ציוה ה' את משה, לרמז שהאדם צריך לעבוד בעצמו, שהרי בידי שמים חוץ מיראת שמים...

טו. מתאמרא משם הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע על המאמר המפורסם 'אין דבר עומד בפני הרצון', כי בשעה שתשאל את רעך מדוע לא עשית את אשר היה מוטל עליך, יכול הוא לתרץ את עצמו ולומר - לא היה ביכולתי לעשות כך וכך. אמנם, על טענה אחת אין לו מה להשיב - מדוע לא היה לכל הפחות רצון לעשות את המוטל עליך עשות, כי 'אין דבר העומד בפני הרצון' - אין דבר בעולם שיוכל לעכב את האדם מלרצות כך וכך.

ידוע דבר המעשה, שהגאון רבי אייזל חריף זצ"ל חיפש בחור עילוי ותלמיד חכם מופלג לחתן לבתו, מה עשה, הכין לעצמו קושיא קשה כברזל, נסע לאחת הישיבות הגדולות והציע את קושייתו לפני התלמידים. וכה אמר להם, המוצא תשובה נכונה אקחנו כ'חתן', מיד התחילו הכל לאמץ את ראשם, בכל כישרונותיהם וכוחותיהם בפלפול ובסברא כדי למצוא יישוב הגון ונכון לקושייתו, אך אחד מהם לא עמד בכור המבחן אצל הגאון, כי בחריפותו ובכוחו הגדול דחה את דבריהם מכל וכל. לאחר כמה ימים שלא עלה בידם למצוא לו תשובה הודיע להם רבי אייזל בצער, שהוא ממשיך בדרכו כדי למצוא חתן במקום אחר, וכן עשה.

בהיותו רחוק כמה פרסאות מן העיר שמע לפתע קולו של בחור הרץ אחרי עגלתו, ובקוצר רוח ביקש לעצור את העגלה, מיד הורה הגאון לעגלון להעמיד את הסוסים, לשמוע מה פני הבחור, אך כאשר הגיע הבחור נענה ואמר, רבי קדוש, אכן, לא אזכה להיות ה'חתן', אך הגידה נא לי מהי התשובה לאמיתיה של תורה, כי עוצם הקושיא איננה מניחה לי, תורה היא וללמוד אני צריך, כשמעו כן נענה רבי אייזל ואמר למקורביו 'בחור כזה חיפשתי', כי חפצי בצורבא מרבנן שאהבת התורה יוקדת בלבו באמת.

ומכאן נלמד כל איש לעניינו, כי פעמים והוא עומד בנסיון אדיר וחזק למעלה מכוחותיו, יזכיר לעצמו - אולי אכן אין הקב"ה דורש מעמי אלא שאעמוד ואתחנן לפניו... הצילני מיצר הרע, מכל מיני נסיון ובזיון... ועצם שאגת לבו גורמת נחת רוח במרומים לאין ערוך. וכאותו מעשה, שבכוונה תחילה הקשה הגאון בחריפותו קושיא עצומה

וזהו ה'נותר' שאמר משה לפני הקב"ה מה נעשה במותר - מה יהא עם אותם הרצונות והשתוקקויות, השיבו הקב"ה, לך ועשה בהם משכן לעדות, ר"ל שיעשה בבני ישראל עצמן משכן, שהם עצמם יהיו משכן לשכינה, שכן אין לו לקב"ה צורך ורצון בתרומה אלא ברצון הלב. והשתוקקות זו של אותם שחפצו ולא עלתה בידם היא התרומה הנבחרת ביותר (כן איתא נמי מהרה"ק הר"ב מפשיסחא - הובא באמרי הרי"ם פקודי, ועיין ישמח ישראל פקודי אות ב).

עוד בפרשתן (ויקהל לו ז), 'והמלאכה היתה דים והותר', וכבר הקשו שלכאורה הרי זה סתירה מיניה וביה, שאם היה 'דים' ר"ל שהביאו כפי הצורך כיצד נשאר ייתור ועודף^{טז}. ואיתא במדרש (שמ"ר נא ב) נכנס משה אצל בצלאל, ראה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה, רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר, אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות. והקשו ה'מפרשים' (שם) - האיך 'יעשה בהם משכן לעדות', והלא כבר נבנה המשכן.

והנה כתיב בפרשתן (ויקהל לה כו) 'והנשיאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלואים לאפוד ולחשן', וברש"י (מדרש במדב"ר יב טז), אמר רבי נתן מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה, אלא כך אמרו נשיאים יתנדבו צבור מה שמתנדבין ומה שמחסרין אנו משלימין אותו, כיון שהשלימו צבור את הכל שנאמר 'והמלאכה היתה דים', אמרו נשיאים מה עלינו לעשות הביאו את אבני השם וגו', לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחלה, ולפי שנתעצלו מתחלה נחסרה אות משמם, 'והנשאם' כתיב, עכ"ל.

וביאר הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע, שאביו הרה"ק מהר"י זי"ע פירש את לשון התפילה 'הבוחר בשירי זמרה' כלומר בשירי זמרה - פירוש כי האיש הירא את ה' אחר גמרו לקיים איזה מצווה מתבונן לחשוב שלא עשאה כתיקנה וחוזר להשתוקק מתי תבוא שוב לידי ואקיימנה ביתר שאת וביתר עז, ומחשבות השתוקקות אלו חשובים מאד אצל אבינו שבשמים, ועל זה אומרים 'הבוחר' בשירי זמרה, שהקב"ה בוחר בהם ואוהבם.

ויש לבאר מאי טעמא נחסרה אות י' דייקא משמם ולא אות אחרת, עוד קשה, מה חטא יש בזה שרצו להשלים את ה'חסר' לאחר נדבת הציבור, אדרבה

ביוצא בזה היה בנדבת המשכן, שלבבות בני ישראל בערו בשלהבת אש קודש ברצונם לבנות בית לאלוקינו, בהתחילם לחשוב שלא עשו ולא התנדבו כהוגן, וכל אחד השתוקק בכל נפשו שישוב לזכות להימנות לדבר מצוה ושיהא המשכן נבנה מחלקו",

שאינ עליה תשובה, ולא אבה אלא לראות מיהו הבחור ש'אהבת התורה' יוקדת בקרבן, ולגודל תשוקתו לדברי תורה הוא דורש ומחפש אחר התשובה, אף בשעה שנראה לו שלא יזכה להיות חתנו של גדול הדור.

טז. וידוע מה שביאר האור החיים הק' (לו ז) שנעשה נס במלאכת המשכן שאל אף שהיה 'והותר' נעשה נס והכל נכנס בבנין המשכן, עד שהמלאכה היתה דים. ופירש ה'חידושי הרי"ם' (עה"ת) הטעם שעשה הקב"ה נס זה, שאם היה נשאר ייתור מהתרומה שלא היה נכלל במשכן, היה כל אחד מתמרמר בליבו שלא זכה שתרומתו תעלה לרצון לפני הבורא ית"ש ולא נבנה על ידו המשכן, על כן הפליא ה' לעשות שיבנו המשכן מכל התרומה שהביאו ישראל בכדי שישמחו כל בני ישראל שקיבל הקב"ה נדיבות ליבם.

יז. בא וראה עד כמה גדולה מעלת הרצון והנדיבות, שהנה האריכה התורה בפרשתן (ויקהל לה כא-כז) בעניין מביאי הנדבה למלאכת המשכן, יש שהניפו תנופת זהב, או תכלת וארגמן וכו', מהם הרימו תרומת כסף ונחושת וכו', והנשיאים הביאו אבני שוהם וגו', ולבסוף כתיב (פסוק כט) 'כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה אשר ציוה ה' לעשות ביד משה הביאו בני ישראל', ולא נתבאר מה בא פסוק זה לרבות ומה חידוש יש בו אחר שכבר נאמר בפרוטרוט כל סדר הבאת התרומה. ומבאר הש"ך עה"ת בשם מורו, שהיו שהתאוו בכל ליבם להביא משלהם את כל מלאכת המשכן, אלא שלא היה להם אלא תכלת וארגמן וכיו"ב, והקב"ה בוחן כליות ולב ראה את עומק מחשבתם הטהורה והחשיב להם כאילו הביאו את כל מלאכת המשכן. ואמר הקב"ה למשה רבינו כתוב בתורה כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה ר"ל שהשתוקקו להביא את כל המלאכה, מעלה אני עליהם כאילו אכן הביאו את כל מה שהביאו בני ישראל.

באר הפרשה - פרשת ויקהל פקודי - החודש

גמורים. ולזה בא הכתוב ואמר ויבואו האנשים על הנשים, כי האנשים היו במעלה יתירה על הנשים, שבמקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד (ברכות לד:).

ומכאן חיוק גדול למי שנפל בחטאו, ומדרכו של היצר הרע להכניסו ליאוש ולעצבות, כשהוא מכניס בו את המחשבה שכבר אבד סברו והוא חוטא ופושע... אך האמת היא, כי לעולם לא ננעלו שערי תשובה, ואדרבה אם ישוב יתעלה יותר מכמות שהיה בראשונה.

בעניין זה ביאר הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע דכתיב בפרשתן (פקודי לט מג) 'ויברך אותם משה', ופירש רש"י, 'אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננהו', ומבאר, 'כי הנה מבואר בזה"ק כי כמה וכמה מקטרגים העומדים לבלבל את האדם, ובשעת העבודה ותורה ומצוות מביאים אותו לידי עצבות ומרה שחורה, ומחפים עצמם בכוונה לשם שמים, לאמר, אתה בן אדם למה תכניס את עצמך לעבודה הקדושה הזאת ואתה מלא עוונות ופשעים חלילה, הירצה ה' מידך וכהנה רבות בהזכירו עוונותיו רק בשעת תורה ותפילה, אמנם על האדם לדחות מחשבות אלו, ולעבוד את ה' מתוך שמחה והתחזקות, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיח י"ז) 'כל גוים סבבוני בשם ה' כי אמילם וכו', דחה

להם נאווה תהילה שהניחו תחילה לכל בני ישראל להשתתף בנדבה. אלא מבאר ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (עה"ת), שאין לקב"ה חפץ בזהב וכסף אלא כל רצונו הוא שיבער האדם בהשתוקקות לקיים מצות השם בזריזות ובהתלהבות, כן נמי אין מקום לומר שיביאו את אשר יחסר כי אין לקב"ה שום חסרון וצורך, וכל רצונו אינו אלא ב'נשיאת לבם' של בני ישראל בהבאת התרומה מתוך זריזות (ואילו העשיה בפועל אינה אלא בסיעתא דשמיא). לכן נחסר אות י' משמם, שאות זו מרמזת על שם 'יהודי', כי עיקר יהדות של ישראל תלוי בזריזות והתלהבות לעבודתו יתב"ש"ה.

עבודת הקודש - התחזקות כנגד מדוחי היצר

בפרשתן (ויקהל לה כב), 'ויבאו האנשים על הנשים', וכבר ביארו המפרשים כוונת הכתוב באומרו 'על', וביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרמ"ג ד"ה בשם) בשם זקנו הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע וז"ל, לרמוז על מעלת בעלי תשובה, שאנשים שחטאו נתעלו מעל הנשים שלא חטאו, עכ"ל. וכלומר, שהרי המשכן בא לכפר על מעשה העגל, ובחטא זה נכשלו רק האנשים ולא הנשים (שהם לא רצו להביא את תכשיטיהן), ובנדבת המשכן נתכפר לבני ישראל, ונמצא שהיו 'האנשים' בדרגת בעלי תשובה, שהם חטאו וחזרו ממעשיהם הרעים, אכן 'הנשים' שלא חטאו הן בבחינת צדיקים

יח. אמנם שבחה תורה את הנשיאים שמשראו שנחסרה אות משמם לא נפלו רוחם בקרבם אלא הבינו מה ה' דורש מעמם, וב'חנוכת המשכן' הזדרזו להביא את הקרבנות. וכבר אמרו צדיקים שיש לנו ללמוד מהם, כי הגע בעצמך, אם היה אחד מגדולי וצדיקי הדור אומר לאדם שהתעצל בדבר מצוה שחסרה בו נקודת היהדות, והיה מוציא אות יו"ד משמו, הלא מסתברא שאותו אדם היה כובש פניו בקרקע ונשבר לרסיסי רסיסים, וכ"ש בנידון דידן שהקב"ה כתב בתורה את שמם חסר יו"ד, והיה להם מקום לחשוב ששוב אין להם עוד תקנה, ועל כן יעזבו את ה'נשיאות' שלהם וישבו בחושך וצלמות לחזור כל היום בתשובה מתוך בכיות ודמעות, אך הם לא נהגו כן, אלא אמרו מאי דהוה הוה ומכאן ואילך נתחזק בזריזות של מצוה, ומיד בהזדמנות הראשונה תיקנו קלקלתם והזדרזו להקריב את קרבנות המילואים בחנוכת המזבח, ולכן האריכה תורה ב'חנוכת המזבח' לפרט כל הקרבנות של כל נשיא ונשיא בפני עצמו ללמדנו שרצה השי"ת את מעשיהם, ולכן אל יפול ברוחו לעולם, ואף אם התנהג שלא כהוגן יש בידו לתקן את מעשיו מכאן ולהבא, וזהו רצון השי"ת.

יט. אגב אורחא, הנה לכאורה קשה, מדוע היה זקוק לתפילה על השראת השכינה, והרי כל עשיית המשכן היה עבור זה, וכבר הובטחו מפי הגבורה (לעיל כה ח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', נמצא שכל עיקר ומטרת בנין המשכן וכליו היה כדי שתשרה שכינה במעשה ידינו, ומדוע הוצרך משה רבינו לברכם על כך (עיי' ספר חסידים תתר"כ). ומכאן הוכיחו צדיקים שאין שפע בא לעולם בלא תפילה, ולכן, הגם שעשו את המשכן בכל פרטיו ודקדוקיו לא תשרה השכינה במעשה ידיהם אם לא יתפללו ויבקשו על כך תחילה. ואף אם רצון השי"ת להשפיע מטובו לבריותיו עדיין צריך לאיתערותא דלתתא על ידי שיעמדו בתפילה.

יגיעה ועמל חשובה וחכיבה הרבה יותר אצל הקב"ה אע"פ שאינה יקרת ערך כ"כ (בשווי הממון).

והגם שזו עבודה קשה שבמקדש, מיהו שכרו יגדל מאד, וכפי שאמרו (אדר"נ ג ו) פעם אחת בצער ממאה פעמים שלא בצער, וכן מובא ב'ספר חסידים' (אות קנה) ומקבל שכר טוב מה שהאדם כופף את יצרו יותר ממאה מצות שאין יצרו מסיתו ותוקפו ודחקו עליה. כי הקב"ה יודע עד כמה קשה לבשר ודם להתגבר על נסיונותיו.²

לא תבערו אש - זהירות ממחלוקת בכל עת ובפרט בער"ש ושב"ק

בפרשתן (ויקהל לה ב-ג), 'ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה'... לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת'. כתב ה'חתם סופר' (ליקוטים ויקהל ד"ה ששת ימים) וז"ל. שעל ידי השבת מתברכים ששת ימי המעשה (זוה"ק יתרו פח). אלא שצריך כלי להחזיק הברכה, ו'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום' (משנה סוף עוקצין), ולכן כל מגמתו של שטן להחריק ריב בשבת - ביום שהברכה מצויה, כדי שלא תמצא כלי מוכן לקבל ברכה, ועי"ז מקולקלים כל ימי המעשה. ועד"ו אני מפרש ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם, פי' שמלאכת ששת ימי המעשה נעשה לכם בזכות קדושת יום השביעי, ולכן לא תבערו אש המחלוקת ביום השבת, כדי שתמצא הברכה מקום לחול, עכ"ל.³

דחיתני לנפול וה' עזרני וכו', לא אמות כי אחיה ואספר מעשי קה', שאותם ה'גויים' סבבוני להפריעני מעבודתו ית' והמה מתפארים בשם ה', כאילו אין כוונתם אלא לשם שמים, אך איני שומע להם אלא 'אמילם' - אחתוך ואדחה אותם מעלי. ועל כך הודה דוד ואמר דחה דחיתני לנפול בידם אך ה' עזרני והצילני מהם, ולא אמות - 'לא אעשה המצוות בעצבות בבחי' מיתה כי אם בחיות ושמחה ואספר מעשי י-ה'. ובוה יתבאר מה שבירך אותם משה, יה"ר שתשרה שכינה במעשי ידיכם, והיינו שיעשו את העבודה מתוך שמחה ולא מתוך עצבות על חמאיהם הראשונים, ורק עי"ז יזכו שתשרה שכינה במעשי ידיהם, שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה (שבת ל:).

וישים אל ליבו שכגודל הקושי כן ירב שכרו עד מאוד, שהנה כתיב בפרשתן (ויקהל לה כז) 'והנשאים הביאו', ובגמרא (יומא עה.) 'תנא נשיאים ממש', כלומר ש'עננים' הביאום מן השמים. ובוה ביאר ה'אור החיים' (ריש פרשת תרומה) דהנה בסדר הנדבות נקמה תורה את החשוב חשוב קודם, ולכן כתיב תחילה 'זהב וכסף ונחושת' ואחר כך 'ותכלת וארגמן ותולעת שני', וכן הלאה. מעתה יקשה, מדוע נזכרו 'אבני שוהם ואבני מילואים' שהם היקרים מכל הנדבות באחרונה. אלא, היינו טעמא, כי אבני החושן והאפוד הגיעו בדרך נס למדבר על ידי ענני שמיא, וכיון שלא התאמצו להביאם על כן נזכרו ונמנו בסוף, כי העבודה הבאה על ידי

כ. יש שביארו ביסוד זה, מדוע נקט התנא (אבות ה כב) לומר 'לפום צערא אגרא' בלשון ארמי (בשעה שכל המסכתא בלה"ק), דהנה מבואר בתוס' (ברכות ג. ד"ה היה) 'לכך אומרים קדיש בלשון ארמית, לפי שתפלה נאה ושבח גדול הוא על כן נתקן בלשון תרגום, שלא יבינו המלאכים (שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי, שבת יב:), ויהיו מתקנאין בנו', והכי נמי אמר 'לפום צערא אגרא' בלשון שהם אינם יודעים כדי שלא יקנאו בישראל.

כא. וכבר כתב ב'ספר חרדים' (פס"ו י) 'מי שאבד לו פרח, היתכן שבעיצובו וכעסו ישבור כלי ששוה אלף פרחים... לכן סבול בשמחה כהלל כל הבא עליך'... ומעתה כל איש חכם ונבון יעמיד על כף המאזניים את ה'רווח' שיש לו על ידי הכעס, ולעומת זאת ההפסד הגדול, הן בשבירת לבבות אנשי ביתו שהם שווים הרבה הרבה יותר מאלף פרחים... והן את הפסד הפרנסה לכל ששת ימי המעשה.

עצה טובה כנגד הכעס שמעתי בשם הגאון האדיר פמ"מ הגר"א וואקסמאן שליט"א ראש ישיבת 'מאור יצחק', שלמד 'פרק בחינוך' מהנהגת ה'מלמד' שלו בימי ילדותו, הנ"ל היה מניצולי המלחמה, ובכל עת שהיו הנערים - התלמידים, יוצאים מגדרם, ומתנהגים בשובבות יתר, היה המלמד מסנן מבין שיניו תיבות משונות שהיו נשמעים כמי שהוא מברכם (בלשון נקיה) ב'ברכות' בשפה ההונגרית (מוצאו של המלמד היה מאונגריין), והוא מקלל את התלמידים לרוב חרונו וכעסו, ובכל עת היו מחשבים לעצמם, נעבעך (מסכן) רחמנות על בריה למודת סבל כמותו - שהרי מ'ניצולי המלחמה' הוא, והנה, בסוף שנת לימודיהם אצל המלמד הנ"ל, ניגשו אליו כמה תלמידים לבקש מחילה

מוסיף ה'בן איש חי' על דבריו (ורא שנה שניה), ודע, כי הנה כל אדם העושה קטטה ומריבה עם אשתו או בנו או משרתיו וודאי נראה לו שהדין עמו וראוי לריב על המכשלה שיצאה מתחת ידם בעניני הבית, אך באמת, מי שיש לו מה בקדקדו בין יבין שאם יצא איזה מכשול מתחת ידם, אין זה נעשה מאתם, ואין זה מעשה ידיהם, אלא הוא מעשה שמו"כ כדי לחרחר ריב ומדון בעת ההיא... על כן, כל איש מבין כשיראה איזה מכשול וחסרון בענינים של הבית לא ישם אשמה על אשתו ומשרתיו לריב אתם, אלא יתן אל לבו התנצלות הזאת שכתבנו כי אמת הוא, ואז ישתוק ולא יריב אתם ולא יתבעס, וטוב לו בעולם הזה ובעולם הבא, עכ"ל.

ויקהל משה - בחשיבות אסיפתן של ישראל

בפרשתן (ויקהל לה א), 'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם', וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם זי"ע, כי כך אמר משה לעם בני ישראל, הנה 'ויקהל'

זכבר איתא בזוה"ק (עיי' תיקו"ז מ"ח) לפרש מה שנאמר 'לא תבערו אש' - 'לא תבערו אש הבעם בכל מושבותיכם ביום השבת', וכן כתב 'בעל הטורים' לא תבערו אש - אמר הקב"ה, אור שלי פי' של גיהנם שובת בשבילכם, גם אור שלכם יהא שובת. הוסיף על כך בספה"ק (עיי' 'תומר דבורה' להרמ"ק פ"ב), שהגם שמותר לו לאדם להראות פניו בכעס לצורך מצוה לחינוך הילדים אשר חננו ה', אמנם שבת היא יום מנוחה ואסור לו להיות בכעס אפילו כלפי חוץ, וזהו שאמר לא תבערו אש בכל מושבותיכם - אל תבערו אש הבעם בכל מקום שהוא, ואפילו אותה 'העמדת פנים' שהיא מראה כעס רק על פניכם מבחוץ ג"כ לא תבערו.

וכך כתב ה'בן איש חי' (פר' וירא פרשה שניה א) בשם החיד"א (מורה באצבע ק"מ), בעלות המנחה ב'ערב שבת' הוא עת מסוכן למחלוקת בין איש לאשתו, ובין המשרתים, והרבה טורח הס"א בזה לחרחר ריב, והאיש הירא יבוא יצרו, ולא יעורר שום מחלוקת והקפדה, ואדרבה יבקש שלום, עכ"ל.

על שהפריעו לו וגרמו לו לבוא לידי רוגזא, עד שהכריז עליהם כנ"ל... פתח המלמד את החומש בפרשת תצוה ופקודי והראה להם את דברי התרגום על 'שמות האבנים' שעל החושן, 'אודם פטדה וברקת' וכו', תרגם אונקלוס, סמקו ירקו ויבן... קנפרי טרקיא... ופנטרי, וביאר להם, דבשעה שכמעט והגיע לידי כעס על תלמידיו היקרים ורצה לקרר את כעסו מעליהם, היה חוזר בפיו את השמות הללו 'קנכרי... טרקיא... פנטרי... ובזה היה מזכיר לעצמו כי כל אלו התלמידים 'אבני יקר' אבני חפץ ונשמות טהורות הם, ובזה סר כעסו מעליהם. ומכאן ילמד כל אדם לייקר נפש כל איש יהודי, עד שירגיש בעצמו שאינו כדאי לכעוס על 'אבנים טובות ויקרות' כגון דא... כב. וכה כתב הרה"ק ה'עטרת צבי' זי"ע מזידיטשוב (עיי' סידור 'בית מנוחה' כניסת השבת סק"ז) 'קבלה בידינו לגרש השטן הזה לפרוס מפה על השולחן קודם חצות'.

עוד 'סגולה' לגרש את השטן המחרחר ריב מצינו בדברי השל"ה הקדוש (מסכת שבת, נר מצוה אות ד), וז"ל, כתב בעל 'ראשית חכמה' בספר 'תוצאות חיים' וזה לשונו, מורי נ"ע כתב שיפנה קורי עכביש מהבית בערב שבת, לסוד הרמז, ויתקן הבית בנרות דולקות ומטה מוצעת, עכ"ל. ואני הולך רכיל אגלה סודו וכו' 'והוא סוד הקליפות שרצונם למנוע שלום בית, והם המה העכביש שצריך לפנותם מהבית, ע"כ. (ועיי"ש שהאריך בזה). וע' ב'כף החיים' (סי' ר"נ סק"י) שהוסיף 'יש ליזהר לפנותו קודם שעה חמישית, משום דמשעה חמישית ואילך נכנסת הארת שבת'.

כג. פעם אחת נסע הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע עם בנו הרה"ק ר' אשר מסטאלין זי"ע בערב שב"ק לפנות בוקר, בהגיעם סמוך לעיר ראו מרחוק את העשן היוצא מהיסק התנורים שעקרות הבית כבר הסיקו לצורך הכנת מאכלי שבת קודש, נענה הבית אהרן ואמר לבנו בזה"ל 'זעה דיא מלאכים וואס גייען ארויס פון דעם רויך פון דיא קוימענס' - ראה נא את המלאכים היוצאים מהעשן היוצא מהארובות הקבועות בגגות הבתים, ודע, שהנשים מרוב יגיעה בעבודתן להכנת צורכי שבת קודש היו יכולות להגיע למדרגת רוח הקודש 'נאר מיט זייער ירגוזן מאכן זייא דאס קאליע' [- אלא, שעם ה'ירגוזן' - הכעס והקפידא הן מקלקלות את הכל].

כד. סיפר הגה"צ רבי משה אריה פריינד זי"ע גאב"ד ירושלים עיה"ק מה ששמע מחמיו, שפעם נסע עם רעהו לשפוך שיח על קברי הצדיקים בגולה, בהגיעם לבית החיים העתיק בעיר לעמבערג, ראו שעל מצבה אחת חרוט 'פה נטמן פלוני בן פלוני צדיק נסתר', ויתמהו מי האיש הטמון כאן ומה מעשיו, ע"כ, פנו השניים אל הנהלת

אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד, אף שאינם מדברים בדברי תורה, תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית משכינתא דשרי עלייהו, עד שהיה מתבטל ממציאיותו לגמרי. עכ"ל.

הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (תולדות תרע"ו, שבועות) מביא כן בשם הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, שכל מקום שיש בו עשרה מישראל, אפילו מלאך שבא לשם מתמוגג מפחד משום דכל בי עשרה שכינתא שריא^{כז}.

בה ביאר הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה, כי תצא ד"ה זכור) בלשון הכתוב (דברים כה יז)

- ישיבת בני ישראל בצוותא חדא ובאחדות, זה הוא עצמו מהדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם. ומסיים שם, 'הכנסיה וההתחברות מישראל מסיר החומריות והגשמיות מבנ"י'. (ליקוטי הרי"ם, ועיי' אור החיים) כ"ה.

דורשי רשומות אמרו (אמרי נועם, אהבת שלום, יהודי הק' ועיי' בית אברהם), שתיבת ויקהל עולה בגימטריא כמנין מקוה (151), כי ישיבת בני ישראל בהקהל מטהרתם ומקדשתם כטהרת המקוה^{כז}.

נוראות כתב הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע באגרתו הקדושה (אגרת הקודש כ"ג), וז"ל. 'שמעתי מרבותי, כי

החברא קדישא לשאול על כך, לאחר שנתנו מתת יד הגונה הסכימו אנשי חברא קדישא לפתוח בפניהם את פנקסי החברא הנושנים, ומצאו את דבר המעשה, וכך הוה, רבה של לעמבערג שהיה צדיק נשגב וקדוש עליון, הלך כדרכו לטבול בערב יום השבת קודש, בעודו עומד בבית המרחץ ניגש אליו אחד מיהודי העיירה, שהיה עני מרוד וכמעט אינו נראה, והיכהו חלושות על כתיפו עם המטאטא שבידו ואמר לו, הנה בשבוע זה צמת היום וגם מתמול שלשום, דע לך שגם אני צמתי כן, לאחר דקות מספר היכהו שוב ואמר לו הנה בשבוע זה התענית 'תענית הפסקה' משבת לשבת, דע לך שגם אני צמתי כן. אמנם הנפקא מינה בינינו הוא, שאתה בבואך מבית הכנסת לאחר תפילת ליל שבת ולאחר כל השבוע שלא טעמת מאומה, תאכל בשר ודגים וכל מטעמים, ואילו אני בבואי לביתי לא אוכל כי אם פת קיבר במלח ומים לחץ, ודע לך, שבאם תבוא בליל שבת ותראה שחתול אכל את הדגים שהיו מוכנים עבורך ותעלה חמתך ותבוא לידי משהו של כעס, שוב אין שום ערך ושוויות לכל התענית הפסקה שהתענית. ויהי כבוא הרב לביתו בליל שבת קידש על היין וכבר באה שעת אכילת הדגים אמרו לו בני ביתו שחתול אכלם, נזכר מיד הרב במה שאמר לו העני בבית המרחץ, ולא כעס כלל, אז הבין שזה העני אינו איש פשוט כלל וכלל, וודאי קדוש עליון הוא, שלח הרב את משמשו אל ה'צדיק הנסתר', אמר לו מיד ה'צדיק נסתר', הנה בשעה שצדיק נסתר בא לידי גילוי עליו להסתלק מן העולם תיכף ומיד, ובאם היה הרב בעצמו בא הנה היה באפשרותי ללמדו רזי עולם בעת הזאת, וישב המשמש את הדברים אל הרב, כשמוע הרב את דבריו רץ בזריזות אל ביתו של ה'צדיק נסתר' אבל כבר לא הספיק לדבר עמו לאחר שכבר שבק חיים לכל חי, לאור מעשה זה טמנוהו בחלקה חשובה וחרטו על מצבתו בציווי הרב פה נטמן פלוני ופלוני צדיק נסתר. נמצאנו למדים ממעשה נורא זה, שאותו צדיק נסתר היה מוכן להתגלות, ואף להסתלק בגין כך מן העולם, וכל זאת למנוע מהרב 'כעס' אחד, כי מידות רעות בכלל, ומידת הכעס בפרט מוציאים את האדם מן העולם.

לדידן ייאמר, גם אם 'חתול' בדמות בן אדם 'אכל' את שלך וכיו"ב אל תכעס - שלא תאבד טובה הרבה. כה. וכבר הגידו צדיקי הדורות כי 'צבור' ר"ת צדיקים בינונים ורשעים, לרמוז כי אפילו רשעים יש להם עליה כשהם נמצאים ומתאחדים בתוך ה'ציבור'.

כו. וכך ביארו במשנה (יומא פה:) אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל... ואומר 'מקוה ישראל ה'". כי ג' טהרות הללו שווים הם, ואלו הם. א. מקוה. ב. ישראל. ג. ה'. כלומר שיש ישיבת בני ישראל יחדיו וכן עצם הדביקות בה' וה'מקוה' מטהרים ומקדשים את האדם, ואם במקוה מצינו שהטבילה בה מהפכת את הגוי להיות יהודי - בטבילת גירות, כיו"ב בשאר הטהרות שנדמו לה.

וידוע כי רבים מצדיקי הדורות נהגו 'לטבול' בין יהודים, כדוגמת הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע (תורת חסד, ויקהל) וכן צדיק יסוד עולם שהילך בינינו הרה"ק רבי חיים זאנוויל מרבניץ זי"ע שהיה מרבה בטבילות במקוה, ופעמים שהיה מעמיד סביבו כמה וכמה יהודים והיה נכנס ביניהם ומרכין ראשו ביניהם כטובל במקוה (אם כי פשוט שלדידן אין בזה משום 'טבילה' לטומאה... מ"מ עלינו לדעת גם מעשה זה - כמה קדושה וטהרה נוסף ליהודי בשיבתו בין אחיו).

כז. נפלאות אמר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע על דברי חז"ל (סנהדרין טז.) 'כל בי עשרה שכינתא שריא', שיש לפרש 'שריא' מלשון מתיר ופוחח [כלשון חז"ל (ב"מ פו:) 'כיון דחזא דקא אסר ושרי', עיי"ש], כי כאשר בני

זכור את עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים', פתח בלשון יחיד 'לך' ומסיים בלשון רבים 'בצאתכם', לומר לך שגאולתן של ישראל מיד מצרים היתה בזכות שהיו באחדות, ועמלק גרם להפריד בין הדבקים עד שיהיה לעצמו 'לך', כי אין עמלק יכול לנצח את הכלל כשהם באגודה אחת, אלא רק את היחידים^ח.

זכרון לבני ישראל – לזכור מעלתו שהוא בן מלך, ושנתן ה' חכמה בקרבן

בפרשתן (פקודי לט ז), 'אבני זכרון לבני ישראל', וביאר ה'משך חכמה' (ר"ה אבני) דהנה איתא בגמ'

(סוטה לו:) לענין הנסיון הנורא שהיה לו ליוסף 'באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון, אמר לו, יוסף, עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפור ואתה ביניהם, רצונך שימחה שמך מביניהם, וזכרון זה עמד לו לנוס מהעבירה ולהינצל מן הנסיון. ובוה מפרש שאבני האפור המה זכרון לבני ישראל, להזכירם בכל עת שהם חקוקים על אבני האפור לפני ה', וממילא יתביישו לעבור עבירה, ויהיה לבבם דבוק בה' שזכרו את מעלתם... וכלומר שבא הכתוב להודיע לכל איש מישראל, זכור את מעלתך הגדולה, כי אתה עומד לפני ה' ברוב חביבותו אליך, ואל יפתך יצרך להתלכלך בדבר שאינו מתאים לפי מעלתך^{כט}...

ישראל באחדות ובצוותא גורמים להחיש את הישועה, שתוכל השכינה להתיר את עצמה כביכול מחבלי ויסורי הגלות המר הזה.

כח. גדולה מדת האחדות שעל ידה מתעלה כל יחיד ויחיד עשרת מונים, כמו שאמר הגאון ה'אור שמח' זצ"ל, שקדושת קרבן שלמים אינו אלא קדשים קלים, ואילו זבחי שלמי ציבור קדשי קדשים הם, אע"פ ששניהם 'קרבן שלמים' הם, כי הבא מכוחו של ציבור מתקדש להיות קודש קדשים.

וכתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (חנוכה תרע"ד ליל ב) לבאר אומרים (פסחים עז). 'טומאה דחוויה' בציבור, שבישיבת בני" בציבור הטומאה נדחית ומסתלקת מאתם.

כה אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, כי מלכותא דשמיא כעין מלכותא דארעא, ובארעא מצינו, כי בדורות קודמים היה ה'צאר' מחליט בעצמו כיצד תהא הנהגת המדינה, ואוי לו למי שימרה את פיו, אך כהיום הנהיגו בכל מדינות העולם, לקבוע החלטות רק בישיבת ה'סובייט' (מועצת השרים, וכיו"ב), כך נמי, כביכול ב'מלכותא דרקיעא' – כהיום הזה כשיהודים ישובים יחדיו כח אדיר יש בידם, לשנות הנהגת עולם לטובת בני ישראל.

כט. וכן ידוע מאמרו של הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (באר אברהם ליקוטי אמרים) בפסוק (משלי ג יא) 'מוסר ה' בני אל תמאס', וכה ביאורו, מוסר ה' – הקב"ה מטיף לנו מוסר, בני אתה, על כן אל תמאס, זכור ואל תשכח שגב מעלתך כי בני אתה. וממילא אל תמאס ותתלכלך בבוץ...

מספרים שאחר המלחמה עת נפלו רבים ברוחם ואיבדו את דעתם ויחד עם זה את דתם ל"ע, באותה שעה עלה לארץ הקודש אוד מוצל מאש בחור מבוגר, נצר לאחת המשפחות המפוארות והחשובות, גם הוא עקב המאורעות הקשים נשתבשה עליו דעתו, ועמד להינשא עם בת נכר ל"ע. רבים וטובים ניסו את כל אשר לאל ידם בכדי להניאו מלכרות את נפשו משורש עץ החיים בהסבירים את חומר הענין ואת עונשי הגיהנם וכו' אך ללא הועיל. בצר להם פנו אל הגה"צ רבי גד'ל איזנער זצ"ל שינסה להשפיע עליו. והוא בחכמתו שאלו למבוקשו או אז ענהו במילים ספורות, אה.. ס'איז פאסט נישט פאר א חסידישער בחור... ובכך ע"י שמצא את נקודת מעלתו מצא גם מסילות לליבו התועה וגרם לו תיכף ומיד לזנוח את מחשבתו הנואלת.

ואף אם נפל ונכשל ל"ע עדיין יזכור כי 'בני אתה', וכמו שסיפר הגה"צ ר"י גלינסקי זצ"ל, שבשנות הזעם כאשר הוגלה ע"י שלטון הרשע ברוסי' למחנות עבודה בסיביר, שיכנו את כל האסירים בצריפים ישנים, והנה הוא רואה כי מידי ליל באמצע הלילה כשהכל נמים את שנתם בעמקות נפלאה, קם אחד האסירים בדממה, ובזריזות רבה ניגש אל אחת מפינות הצריף, מוציא בגדים מאיזה 'חור', חיש מהר הוא מתלבש בהם, ומתחיל לעשות תנועות נמרצות בידיו לכל עבר במשך מס' רגעים, וככלות 'עבודה' זו הנו ממחר לפשוט את הבגדים, מחזירם למחבואם ושב למנוחתו. משחזר הדבר ונשנה גם בלילות שלאחמ"כ. החליט הגר"י לשאלו לפשר מעשיו המשונים. האיש החוויר וסירב לענות, אך לאחר שקיבל הבטחה נאמנה כי לא יודע הדבר לאיש, ניאות לגלות את סודו, וכה אמר, דע לך כי אנכי קצין גרמני בעל דרגה גבוהה מאד בצבא, מתוקף תפקידי הייתי ממונה על מאות חיילים אשר סרו

עוד נציגה את ביאורו של הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תצוה ד"ה ואתה תדבר) על הפסוק (כח ג) 'ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאותינו רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן', ומקדים להביא דאיתא ב'חובות הלבבות' (בהקדמה) שהקב"ה נטע בלבות אנשים 'חכמה' נטועה וגנוזה, אמנם, רק אם יבוא מי שיעוררם לגלות אותה חכמה - אכן יצא המטמון ויתגלה לעין כל, ואם לאו אזי ישאר נעלם ומכוסה ולא יצא ממנו שום תועלת. והדבר דומה לגרגיר הזורע באדמה, שאם יעדרו שם ויחרשו יצמח הגרגיר, יציץ ציץ ויעלה פרח לתפארה, אך אם לא יעבדו שם ירקב לגמרי. וזהו שאמר הקב"ה למושה, הנה מלאתי את חכמי לב רוח חכמה וצריכים לעורר אותם שיוציאו את חכמתם מן הכח אל הפועל, על כן אתה תדבר אל כל חכמי לב הא גופא אשר

הוסיפו על דבריו, שה'אבנים' המה זכרון לבני ישראל, לומר להם, ראו נא את שמו של יוסף חקוק על האבנים, ותתבוננו ב'שבר עבירה כנגד הפסדה', מה גדול ההפסד של עושי עבירה, שאם היה שומע אליה ח"ו כמה היה גדול הפסדו לדורי דורות עבור הנאה מדומה של רגע אחד... ולאידך גיסא, כמה גדול שבר הבורח מהעבירה, שמאחר שלא שמע אליה משם זכה להיות 'רועה ישראל' (וכדאיתא בגמ' שם), שזכה לזון ולכלכל את כל בית ישראל (מהרש"א), ולא עוד אלא כמו שפירשו בספה"ק ששמות י"ב השבטים על האפוד היו חקוקים על אבן השהם שהיא אבנו של יוסף, נמצא שלא זו בלבד שלא הפסיד את שמו להיכתב באבני האפוד כשאר אחיו, אלא עלה ונתעלה שהוא ה'יסוד' והמקיים לכל בני ישראל.

למרותי, וכל הגה היוצא מפי היה מתקיים כהרף עין. אך, לדאבון לב נפלתי כאן בשבי האויב הרוסי, ומזה תקופה ארוכה שמלבד העינייים במחנה העבודה המפרכים את הגוף, עוד מתאמצים המפקדים כאן בתחבולותיהם לשבר אף את רוחי בקרבי ולהוריד לי את ה'מוראל' עד עפר בעבודות בזויות ומשפילות. אלא שנתמזל מזלי, וכאשר הוגלתי הנה הצלחתי להבריח עמי את מלבושי הצבא שלי - עם כל ה'אותות' אשר קצין כמוני לובש על מדי הצבא שלו, עתה תבין, כדי לשמור על מעמדי גבורת נפשי, הנני לובש את בגדי אלו בהחבא, גם עושה אני תנועות של 'מפקד' רם ונישא המורה לחייליו לפנות ימין ושמאל וכיו"ב, ללא כל שינוי ממה שהייתי עושה בטרם גלותי, ובכך אני מזכיר לעצמי כי אני גנרל. למרות עינויי הגוף והנפש, וחרף כל ההשפלות וההכלמות המכלות מנפש ועד בשר לא אפול ברוחי כי אני גנרל.

והנמשל לענייננו מובן בפשטות, כי על כל יהודי להזכיר לעצמו בכל עת - אף לאחר שהיצר מפתהו לחשוב כי הוא נחות דרגא, אינו שווה מאומה, ירים ראשו ויאמר לעצמו, בן מלך אני, לא אתנהג הנהגה שאיננה מתאמת לבן המלך, נצר לשושלת כרם בית ישראל המפוארה.

וכך הוא לשון הרמב"ם בפירושו המשניות (אבות ב יג) 'ואל תהי רשע בפני עצמך, כשיחשוב אדם עצמו חסר ופחות לא יגדל בעיניו חסרון שיעשהו', וכלומר, כשאדם מחזיק עצמו בשפלות ופחיתות הוא עלול לעשות את כל החטאים ח"ו באומרו 'ממילא אינני שווה מאומה'... (ועיי' באריכות ב'שערי העבודה' לרבינו יונה באות א' המאריך מאד בהאי עניינא). ל. נוראות מצינו ב'מושב זקנים' מבעלי התוס' (לכ ט) שמקשה מדוע שבר משה רבינו את הלוחות, והגם שלא היו ראויים בני ישראל לקבל אותם, מ"מ קשה מדוע נהג בהם מנהג בזיון לשברם, והלא 'היה לו לגונזם תחת ההר דרך כבוד', וכתב 'מצאתי שפירש הרי"ח שלכך שברם כי היו כבדים עליו והשליכם מההר בידיו כדי לילך למחנה ישראל ולסלקם מן העון, כי כל זמן שלא היה בא אצלם היו חוטאים, וכתב הרי"ח ז"ל מכאן אם אדם נושא ס"ת ורואה שאחרים רוצים לחטוא ואינו יכול למהר ללכת ולמנוע אותם מחטא מפני ס"ת - ישליך ס"ת מידו כדי למונען מן החטא, עכ"ל. והיינו שהיה כדאי לשבור את הלוחות הקדושות מעשה אלוקים כדי למהר ככל שאפשר להציל את בני ישראל מלהמשיך לחטוא, ומכאן ראינו עד כמה נורא הוא מעשה החטא.

הוסיפו ביתר עומק, כי לכאורה צריך ביאור מה שייך 'שבירה' אצל הלוחות שכל כולם עניין רוחני קדוש ונשגב, אלא ללמדנו על גודל הפגם הנוצר כתוצאה מן החטא, שאין דבר בעולם שיכול לשבור מעשה אלוקים אלא מעשה עבירה... וכדכתיב (דברים ט יז) 'ואשברכם לעיניכם', שתראו ותבוננו מה נורא הדבר אשר עשיתם. ועל כך נאמר בסוף התורה 'לכל היד החזקה וכו' אשר עשה משה לעיני כל ישראל', ודרשו חז"ל 'זה שבירת הלוחות', שזהו הלימוד האחרון שבאה התורה ללמדנו לדורות, זכרו ודעו כמה חמור הוא כשחוטאים להקב"ה.

באר הפרשה - פרשת ויקהל פקודי - החודש

בהתנדבות הלב, שיתנדבו את עצמם וכל חייהם לזה וכו', ואף שעושים בחשבה מכל מקום הוא חביב ביותר וכו', וכן היה שגור בפי הרבי מקאצק זי"ע כל המקיים את התורה מעוני (אבות ד ט) היינו שעושה בחשיבה, סופו לקיימה מעושר' (עכ"ל). ומכאן 'תשובה' לכל האומר אין בי חכמה ואין בי דעת... כי אם ירצה ויתחיל במלאכת הקודש אזי הקב"ה ימלא אותו רוח חכמה לג'.

משכן העדות - בית המדרש וד' אמות של הלכה הם המשכן בזמן הזה

בפרשתן (פקודי לה כא), 'אלה פקודי המשכן, משכן העדות אשר פוקד על פי משה עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן, ובכפל התיבות 'המשכן - משכן העדות' מבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"ט בדיבור השלישי) עפ"י דברי המדרש שבכסף התרומה (הנותר) שלא הוצרכו למלאכת המשכן בנו 'בית מדרש' בסמוך ל'משכן', ואף הוא נקרא 'משכן', ולזה אמר הכתוב ב' פעמים, א. 'משכן העדות' אשר פוקד על פי משה - שבו ישבו תלמידיו של משה ועסקו בתורה. ב. משכן אוהל מועד - שבו הייתה עבודת הלויים. והקדים הכתוב 'משכן העדות' ללמוד בו תורה, ללמדך כי ה'תורה' חשובה יותר מהעבודה לג'.

מלאותיו רוח חכמה, זה עצמו תדבר אליהם ותודיעם כי הם מלאים רוח חכמה, ועי"ז ועשו את בגדי אהרן, כי יתעוררו לפעול בחכמה שיש בהם ושעד עתה נעלמה מעיניהם לג'. ולדין ייאמר, כי על כל אחד לאמור לעצמו - 'אשר מלאותיו רוח חכמה', הנה אני מלא ב'חכמה' ובכוחות גדולים ונפלאים לעשות רצון קונו, ואל יהיה שפל וקטון בעיני עצמו לג'...

שמו תאמר אין הדברים אמורים אלא לאותם 'חכמי לב', ולא אלי הדברים אמורים, הנה איתא מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, דכתיב בפרשתן (ויקהל לו א) ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה' וגו', ובמדרש (שמו"ר מח ג) דרשו, שכל מי שנתעסק במלאכת המשכן נתן בו הקב"ה חכמה ובינה ודעת, ולא רק בבני אדם אלא אפילו בבהמה וחיה, שנאמר 'בהמה' (ה'קרי' הוא בְּהֵמָה, אך מאחר שנכתב בלא נקודות על כן נדרש כאילו נאמר בְּהֵמָה). והקשה ה'חידושי הרי"ם' וכי בהמות עסקו במלאכת המשכן, על כן מבאר שהכוונה ל'עניי הדעת' שהם כבהמות אך מאחר שעסקו במלאכה נתן בהם הקב"ה חכמה. ולמד מכאן החי' הרי"ם לדורות לעובדי ה' שהם נקראים עוסקים במלאכת המשכן, וכלשונו 'ורק שיהיה

לא. והדברים אמורים ביותר למחנכים העוסקים בחינוך התלמידים ולהורים העוסקים בחינוך הבנים, הודיעו לבניכם ולתלמידיכם כי הם מלאים רוח חכמה, הראו להם שכשרונות חבויים בהם, ובזה תפיהו בהם רוח חיים, והנסיון מוכיח יותר מאלף עדים על גודל השינוי לטובה המתחולל בלב התלמידים כאשר הם שומעים על המעלות הטובות שיש בהם, והמפורסמות אינן צריכות ראייה ומעשים הם בכל יום ויום כאשר יכול להעיד כל מי שיש לו יד ורגל' בעסק החינוך...

לב. דבר נפלא שמעתי מאחד מגדולי האדמו"רים שליט"א לבאר בדרך הרמז בהא דאיתא במשנה (אבות ג א) 'עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלושה דברים וכו', דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון', שהנה כשאדם מתבונן מאין באת ולאן אתה הולך הרי נופל עליו אימתה ופחד, עד שיתכן שיבוא לידי נפילת הרוח ח"ו, אך משמתבונן 'לפני מי הוא עתיד ליתן דין וחשבון' - כלומר שבשמים מחשיבים את מעשיו, בשמים מתעסקים עמו ודורשים 'דין וחשבון' עליהם, אז יבין שתקותו גדולה... וממילא יתחזק לומר 'עלה נעלה' וגם נוכל...

לג. עוד 'עצה' טובה איתא בספה"ק, דאיתא בגמ' (ברכות נה). אין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה שנאמר (דניאל ב כא) 'יהב חכמתא לחכימין' וכו', וכן ממה שנאמר (לא ו) 'ובלב כל חכם לב נתתי חכמה', מעתה, מקשים העולם כיצד זוכים לחכמה ה'ראשונה', הרי גם היא ניתנת מהקב"ה, וביארו (נפש החיים ש"ד פ"ה, מי השילוח ליקוטי הש"ס שם, ועוד הרבה) שהחכמה הראשונה היא יראת שמים, וכמו שנאמר (תהילים קיא י) 'ראשית חכמה יראת ה'', ועל זה אמרו שאין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו 'חכמה' דהיינו יראת שמים. וזו מסורה לכל, ושערי חכמה פתוחים לכל הרוצה להיכנס, שעצתו להרבות ביר"ש ועי"ז יזכה למתנת החכמה מן השמים.

לד. רמז הרה"ק ה'קדושת ציון' זי"ע ה"ד, דהנה ידוע שחמץ מורה על היצה"ר (עי' ברכות יז. רש"י ד"ה שאור) והמילוי של אותיות 'חמץ' [חי"ת מ"ם צד"י] הן יתמיד, לרמז שעל ידי ההתמדה בתורה אפשר להתגבר עליו ולנצחו.

בדרך אחרת מהלך הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע, וז"ל. או יאמר, כפל המשכן משכן העדות, ופירש רש"י, רמו למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל, ולכאורה הוא תמוה - עדין לא הוקם המשכן, כבר רמו להם להעריך תיקון חצות על החורבן, ולאיוזה צורך רמו להם זאת עכשיו החורבן שיהיה לעתיד... והרי, בשעת חדוה חדוה.

אלא יש לומר, דידוע אמרם ז"ל (ברכות ה.) מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה, ובזוהר הק' (ויקהל ר א) היכלא דקודשא בריך הוא אורייתא איהי, וכד בר נש עסוק באורייתא, קודשא בריך הוא קאים תמן ואצית לקליה (היכלו של הקב"ה היא התורה, ובשעה שהיהודי יושב ועוסק בתורה עומד שם הקב"ה ומקשיב לקולו).

ואדרבה חשיבות מיוחדת יש לעסק התורה בימי הגלות, כי כה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, וז"ל. ענין אריכות הגלות כל כך, אולי משום שחשוב מאד בשמים לימוד התורה בזמן הזה, שהוא בקושי ודוחק גדול ועול פרנסה המטרידים את האדם. (שש"ק ח"ב קעו). והיינו שבימות המשיח תהיה הרחבה גדולה לישראל, כמאמרם (עירובין מג:) 'כיון דאתי משיחא הכל עבדים הן לישראל', ושוב לא יוכלו ללמוד תורה מתוך הדחק לה. והדברים נפלאים, שהרי הקב"ה מצטער בצרתן של ישראל, ככתוב (תהלים צא טו) 'עמו אנכי בצרה', ואמרו (חגיגה טו:) 'בזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי', ואעפ"כ מעדיף השי"ת יותר להצטער בצרתן של ישראל כביכול, כדי שיוכל להשתעשע בתורה שבני ישראל עוסקים מתוך הדחק לו.

ומצינו בגמ' (סוטה מט.) דברים נשגבים אודות העוסק בתורה מתוך הדחק, שתפילתו נשמעת, ומשביעין אותו מזיו השכינה, ואף אין הפרגוד ננעל בפניו. וביאר ב'מעיל צדקה' (אות תקמ"ב) וז"ל, כלומר, מרוב חשק השכינה עמו כדי להסתכל בו אין הפרגוד ננעל כדי להיות תמיד כנגדו שלא להסיר מעליו עיני השגחתו. עכ"ל.

בארץ מצרים החודש הזה - כה ההתחדשות אף מעמקי שאול וטומאת מצרים

צדיקי הדורות הגידו במעלת 'שבת החודש' אשר סגולתה ותפקידה להתחדש כבריה חדשה

זה שבישר להם, אף אם שמו יגרום החטא, ויחרב בית המקדש, אמנם משכן ה' של הארבע אמות של הלכה' - והיכלא דאורייתא זאת, לא יבוטל לעולם. זהו שנאמר 'אלה פקודי' - פירושי 'פקודי' לשון חסרון, כמו ולא נפקד ממנו איש (במדבר לא מט), ור"ל אלה פקודי המשכן, היינו בדורות אלה של גליות, שהמשכן חסר, ואין לנו לא משכן ולא מקדש, הגה משכן העדות היינו התורה הוא המשכן והמקדש (שהתורה תהיה במקום המשכן והמקדש), עכ"ל. נמצא שאין כאן כלל הזכרת צער, עכ"ל.

לה. בסוף ימיו נסע הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע לעיר וויען כדי לדרוש שם ברופאים, והתלווה אליו בנו הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע, ושהו שם במשך כמה שבועות, ביום השב"ק הבחין מהר"ד בבחור מבוגר שעוסק בתורה במשך כל יום השבת בהתמדה גדולה ובחשק עצום, ומאד התפעל מעבודתו ומלימודו, ניגש אליו ושאלו מאין הוא ומה מעשיו, נענה הבחור ואמר, שאנשי הצבא הנכריים גייסו אותו לשרת בצבאם, והיה מוכרח לחלל את השב"ק, לכן פנה אל מפקדיו שיתנו לו יום מנוחה בשבת, ותמורת כן יעבוד שעות ארוכות יותר בשבת ימי המעשה, וזכה לשאת חן בעיניהם והרשעים הללו יצאו מגדרם והסכימו להצעתו, מאז קיבל על עצמו לעשות את יום מנוחתו - יום השבת, כולו תורה, כשמוע מהר"ד את תשובתו נענה ואמר 'מי יודע אם בחור זה אינו מעכב את הגאולה...' שהרי בבוא גואל יוסר עול הגלויות ועול הגויים מעל צווארינו, ואז לא יוכל עוד כביכול להשתעשע עם לימוד התורה במסירות נפש כשל בחור זה.

לו. הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע היה מחזיק כולל אברכים לומדי תורה, ומידי חודש בחדשו היה תומך בהם כדי מחייתם, וכך היה סידרן של דברים אם לא עלה בידי הרה"ק להשיג מעות כדי חיותם, היה מצווה אותם ללוות מעות על מנת שהוא יפרעם, אך גם בזה התקשו האברכים מאד, כי לא בנקל מצאו מי שיסכים להלוות להם, לכך פנו המה אל רבם הקדוש וביקשו הימנו שיתפלל עליהם שלא יצטרכו להגיע לידי הלוואה, אמר להם הרבי, אלך אל בית הטבילה שם אעשה 'יישוב' על זה הדבר (בעת הטבילה היה שואל את שאלותיו מן השמים), ביצאו מן המקוה פנה אל תלמידיו ומסר להם את אשר ענוהו - 'אוי וויי ר'מיכל'ע... איך לא תדע שמעט הייסורים שלהם יקר אצלי יותר מכל תורתם ותפילתם.

ויזכור שאין שום מצב בעולם שאי אפשר לעלות משם לדרך המלך, ואף אם נמצא בשאול תחתיה אפשר לו לעלות במעלה ההר. וכבר אמר הרה"ק היסוד העבודה זי"ע בפסוק (תהלים קמה יב) 'להודיע לבני האדם גבורותיו', דקאי על האדם, שעליו להודיע לעצמו שבוחות עצומים טמונים בו, וכל עבודתו היא להוציאם מהבט אל הפועל.

וזה הביאור בדברי הגמרא (שבת קמז:): 'רבי אלעזר בן ערך איקלע לעיר 'פרוגיתא' שהיין שם היה משובח מאד, נמשך ר"א אחריהם ושכח את כל תלמודו, כאשר חזר לבני הישיבה רצה לקרוא בספר התורה, משבא לקרוא 'החודש הזה לכם' אמר 'החרש היה לכם', התפללו עליו חבריו החכמים, ונזכר בתלמודו. מכאן למד הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע, שגם מי ש'החרש היה לכם' ולבו אטום וסתום לכל דבר שבקדושה, כדוגמת החולה שלקה בליבו (בגופו של אדם) שהוא (הלב) עיקר חיותו (של האדם), והרי אם יסתם לבו אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך אפילו שעה אחת, מכל מקום בפרשת החודש יש גם בידו לחדש את לבו כבריה חדשה ממש (הובא באמרי הר"ם בא, משמו) לט.

יה"ר שיחדש הקב"ה עלינו את אורו כבתחילה, ונזכה אף אנו להתחדש בכל ענינו ומעשינו, אור חדש על ציון תאיר ונזכה במהרה לאורו.

לעבודתו ית"ש. שמא יאמר האדם, איני יודע מה אתה סת, היאך אתחדש ובמה אתחדש, ידעתי גם ידעתי את שפל מצבי - כבר אבד סברי ותוחלתי, כיצד אתעלה מעל מצבי, ישמע לדברי הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (שבת החודש ד"ה ויאמר ה') 'החודש הזה לכם' - היא המצווה הראשונה שה' צוה אותם, ואמרה להם (מצווה זו) עוד בהיותם בארץ מצרים, להורות בזה, שאיש יהודי הרוצה להתקרב להשי"ת לא ימתין עד שיצא מבין התאוות והטומאה שהוא משוקע בו, אלא בעוד היותו תחת 'מצריו' - משוקע במ"ט שערי טומאה ובגילולי ע"ז יתחיל כבר בעבודתו יתברך לז.

ולכן ההתחדשות היא מצווה הראשונה שנצטוו בה ישראל, כי היא יסוד לכל היסודות והעבודות, לבל יתייאש אף אם מצבו קשה ושפל, כי לעולם יש בידו להתחדש כבריה חדשה.

ואולי לכן נמשלו בני ישראל ללבנה (שוח"ט תהלים כב יב), דהרי הלבנה מתמעטת וחוזרת ומתחדשת מדי חודש בחודשו, וזאת אשר הראה הקב"ה למשה רבינו את הלבנה בהתחדשותה ואמר לו 'בזה ראה וקדש' (רש"י פסוק ב, מ'מכילתא) כהתחדשות הלבנה מתוך מיעוטה וקטנותה, כך על בני ישראל להתחדש תמיד אף מתוך מיעוט וקטנות לה.

לז. וכבר אמרו על דברי חז"ל (הובא רש"י בראשית א כ) 'כל דבר שאינו גבוה מן הארץ קרוי שרץ' כי כל עוד שאין האדם מתחזק להתרומם אפילו מעט מעל לארץ אינו קרוי 'אדם' אלא 'שרץ'. כי עיקרו של האדם הוא ההתרוממות מעל גבי הקרקע.

לח. סיפר הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע, שפעם התלווה אל דודו רבי זעליג לידר במסעו לאיטליה (שנסע לשם לצורך מסחר האתרוגים) ובהיותם במלון בעיר טריעסט מצא ספר קטן, ובו שואל על נוסח התפילה המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, מדוע עשה ה' ככה, ולא ברא בפעם אחת את כל הבריאה, ומתרחץ שם, שבא להורות לנו את הדרך נלך בה, שלא נאמר אבדה תקוותי - כזאת וכזאת עשיתי, וכבר אין לי כל תקוות טוב, לזה אומר לו הקב"ה, אף אני מחדש בכל רגע את העולם, ובכל רגע יש מציאות חדשה, גם אתה תתהפך מעתה למציאות חדשה. וכך הביא הגה"צ רבי משה מידנער זי"ע לפרש במה שאומרים בליל שב"ק 'מלך סומך נופלים, מלך עושה מעשה בראשית', שהקב"ה סומך נופלים על ידי שהוא מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ונמצא שבכל יום האדם הוא כבריה חדשה, וכאילו מעולם לא נפל (תורת אבות, שמחה והתחזקות, עז)

אמרו חז"ל (ברכות ד:): 'כל האומר 'תהלה לדוד' בכל יום שלש פעמים, מובטח לו שהוא בן העולם הבא', בדרך צחות היה מפרש הגה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל, כי הרי אנו מסיימים פרק זה בפסוק (קטו יח) 'ואנחנו נברך י-ה מעתה ועד עולם הללויה', ואכן מי שאומר ג' פעמים ביום מעתה - פירוש 'פון יעצט בין איך א נייע זלמן' (העבר אין, ומעתה הנני 'זלמן' חדש, ונקט זלמן כי כך היה שמו ובאמת הוא נוגע לכל אדם איש איש 'בשמו' הטוב יבורך), לכן מובטח לו שהוא בן עולם הבא. לט. אמרו חז"ל (תענית כ:): שאלו תלמידיו את רבי אדא בר אהבה במה הארכת ימים, ובתוך דבריו אמר להם 'מעולם לא ישנתי בבית המדרש' וביארו, שכוונתו הייתה שלא היה בבית המדרש כישן, אלא תמיד קיים בעצמו וחי בהם' בהתחדשות גדולה ובחיות.

באר הפרשה - פרשת ויקהל פקודי - החודש

ז

פעם שאלו את הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, הנה אנו שומעים תמידין כסדרן מפה קדשו של הרבי על עניין ההתחדשות בכל עת ובכל מצב, ולכאורה נראה הדבר כסותר את התפילה שאנו מבקשים 'שתרגילנו בתורתך' שמשמעו שמבקשים אנו על הרגילות ולא על ההתחדשות, נענה ה'אמרי אמת', שוודאי עיקר עבודת האדם היא להתחדש תמיד כאמרם ז"ל (הובא ברש"י שמות יט א) 'שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו', אך פירוש התפילה 'שתרגילנו' בתורתך - שיהא האדם רגיל בה כמו במידי דאכילה, שבכל יום ויום סועד את ליבו במאכל ומשתה ואף על פי כן אינו מרגיש שום 'רגילות' אלא עושה זאת מתוך התחדשות ופרישקייט מחדש בכל יום ויום, כך ממש יהא בדברי התורה 'כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם' - שילמד בכל יום בהתחדשות כמו ה'רעב' לשמוע דבר ה'

הרה"ק השרף מקאצק זי"ע תמה על הלשון (עיי' רמב"ם הל' יסודי התורה פרק ד הל' ג) 'מילא כריסו בש"ס ופוסקים' וטפי הוה ליה למימר 'מילא ראשו בש"ס ובפוסקים', אלא שלימוד התורה צריך להיות ככריסו של אדם, שאף שכבר סעד לבו במאכל ומשתה הרי לאחר כמה שעות שב הוא להיות רעב, כך יהא בתורה, לא יסתפק במה שכבר למד היום או...אלא תמיד ישוב להיות רעב וצמא על דברי תורה

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: ברכת השבת

בס"ד | גיליון מס' 322

פרשת ויקהל פקודי (החודש)

כיצד דרשת בר מצוה הצילה בשנות האימה?

ביום השביעי יהיה לכם קודש (ל"ה, ב)

וכאן כדאי לגלות גילוי נוסף, מהקדמת בעל האגלי טל' לספרו: שמירת שבת שקולה כשמירת כל תרי"ג המצוות, וממילא - לימוד הלכות שבת הוא כלימוד כל התורה כולה! **מדהים! אפשר ללמוד הלכות של מצוה אחת, שאנו ממילא מחוייבים להכיר את הלכותיה כדי לשומרה כראוי, וברוח נוסף - ייחשב לנו הדבר כאילו למדנו את כל התורה כולה! הכרת ההלכה, שמירת שבת כהלכתה, ולימוד כל התורה - בתבילה כדאית אחת ושמה 'לימוד הלכות שבת'!**

פרשת השבוע פותחת במתנת השבת, ועוד לפני הציווי באה האמירה 'ויקהל משה' - משה רבינו הקהיל את הציבור כולו לצורך לימוד מצוות השבת, לשיעור הלכתי על דיני ופרטי השבת. כי אי אפשר לשמור שבת כהלכתה מבלי להכיר את הלכותיה על בורין. רק ידיעת ההלכה כראוי, מאפשרת לשמור שבת כראוי, ולהתחבר בקשר הדוק לברכת השפע השבתית!

כמה נאה ויאה הדבר, לקבוע **מדי שבת בשבתו, בסעודות השבת, זמן איכות משפחתי של לימוד הלכות שבת**. זו חוויה משפחתית מרוממת שיוצקת תוכן איכותי לסעודות השבת, ובד בבד, בלימוד מסודר ורציף לאורך תקופה, ניתן לרכוש ידע מקיף בהלכות שבת, ולזכות לשומרה כראוי. והזוכים ללימוד הלכות שבת גם בימות השבוע - אשרי להם ואשרי חלקם, זוכים הם להתחבר לצינור השפע השבתי גם בימות החול, כמה נפלא ומרומם!

אחים יקרים, בשבוע זה, בו אנו קוראים על כך שמשנה הקהיל את בני ישראל ללימוד הלכות שבת, זה הזמן להקהיל את עצמנו, את ילדינו ואת כל בני המשפחה, לחוויית לימוד הלכות שבת. ביום השבת ובימות החול, כל יהודי זכאי לאושר הנפלא של הכרת הלכות שבת וחיבור איכותי לצינור השפע. הבה נלמד הלכות שבת, נזכה לשמור את השבת כהלכתה, ונזכה לשפע רב מאוצרה של השבת!

עשרה סימנים שהצילו שנים!

מיקירי קרתא דקרית ויזניץ בבני ברק, היה הגה"צ רבי דוד לייב שווארץ זצ"ל. הוא נודע בהיותו איש חסד שכל ימיו כיתת את רגליו לצורכי צדקה, אולם מעטים יודעים עד כמה היה גאון בתורה כבר משחר נעוריו, כפי שמעיד הסיפור הבא המופיע בספר 'בחזקת יד' תולדות חיו, וזה דבר המעשה:

רבי דוד לייב נולד בהונגריה, בה היה קיים 'חוק חינוך חובה'. גם ילדי החרדים לדבר ה' נדרשו להופיע ללימודים בבית הספר העירוני, בו למדו בשעות הבוקר את כל מקצועות החול. בית הכנסת בעיירה פתח את שעריו בשעות אחר הצהריים כדי ללמד את ילדי תשב"ר תורה ומצוות, אולם אביו של רבי דוד לייב ובנו הילד, רוח אחרת היתה עימם...

כל יהודי, בכל מצב ובכל זמן, מבקש לזכות בשפע רב משמים, שפע ברכה, שפע הצלחה, שפע נחת, שפע בריאות. שפע - הוא שם כולל שמקיף את כל מה שאנו זקוקים לו ויעשה לנו טוב בחיים, ואנו מבקשים לזכות בכמה שיותר שפע שמימי שירעף עלינו, כי זו הדרך לזכות לחיים טובים ומאושרים יותר. כל אדם מחפש את צינור השפע דרכו מושפע השפע משמי מעל אל עולמנו, והוא מבקש להתחבר לצינור הזה ולהחזיק בו בכל לב.

כל מה שנותן לברר הוא, מהו צינור השפע. היכן הוא נמצא, איך אפשר להתחבר אליו. הדבר ברור כי ככל שנתחבר אליו כך ישתפרו החיים שלנו, נותר רק לבדוק איך עושים את זה? איך יוצרים חיבור הדוק עם צינור השפע השמימי, איך דואגים שהוא ישיפע עלינו שפע רב?!

התשובה לשאלה הזו קלה למדי. מדי שבת בשבתו, בכניסת השבת, כולנו משוררים 'לכה דודי', ומתרגשים במילים 'לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה'. השבת היא מקור הברכה, זהו צינור ההשפעה השמימי. הדברים מבוססים גם בדברי חז"ל והזוהר הקדוש, כי ביום השבת מושפע השפע לעולם - עבור כל ימות השבוע, ולכן יום השבת הוא צינור השפע השמימי, המחזיק את השפע לכל ימות השבוע.

דא עקא, שבכך פתרנו רק יום אחד... בשבוע יש שבעה ימים, וביום אחד מהם - ביום השבת, אנו מסודרים. מחוברים לצינור השפע, יונקים ממנו, מקבלים ממנו במלוא חופניים. ועדיין נשאלת השאלה, האם יש דרך להתחבר לצינור השפע השבתי גם בימות השבוע? האם החיבור שלנו עם צינור השפע הוא באמצעות שמירת השבת בלבד, או שיש דרך להעצים את ברכת השפע השבתית, בצורה שנתחבר אליה גם בימות השבוע, ובעוצמה כבירה יותר ביום השבת?!

ובכן, לשמחתנו, התשובה היא שכן. אפשר להתחבר לצינור השפע השבתי גם בימות השבוע, ואפשר להעצים את החיבור הזה ביום השבת, כפי שנחשף בספר 'ערות דבש': שמירת השבת במיטבה - היא משימה גדושה בפרטים הלכתיים שונים, בהלכות המשתנות לפי מצבים משתנים, ובהכרת פרטי הדינים בכל אחת ואחת ממלאכות השבת. כדי להיות מחובר היטב לצינור השפע השבתי, צריך להכיר אותו היטב, לשמור עליו מכל משמר, לדעת את פרטיו ודקדוקיו...

ולכן - יתכן שאדם 'שומר שבת' עם כל הלב, מקדש על היין, משורר זמירות ברגש, נשמר מעשיית מלאכות, אולם אם אינו יודע הלכות שבת על בורין - קשה להאמין שיצליח לשמור שבת כהלכתה, לפרטיה ודקדוקיה, פשוט כי הוא לא יודע, ולכן החיבור שלו לשפע השבתי לא עובד כנדרש! מאידך, ידיעת הלכות שבת באופן ברור ובהי, מאפשרת לאדם לשמור שבת כהלכתה בצורה מיטבית, וממילא להיות מחובר לצינור השפע באופן מיטבי, ולקבל ממנו רוב שפע וברכה באמת!

זה פשוט עובד!

על המעשה הזה יכול אני להעיד בעצמי, בידי הווה עובדא: היה זה לפני כחודשיים, עת מכר אישי, יהודי יקר בשם ר' ישראל ט., שח לי ושפך את מר לבו, על בתו ההולכת ומתבגרת וטרם זכתה להיוושע בזיווג הגון. הוא סיפר כי בני המשפחה כבר ערכו תפילות וסגולות לרוב, אולם החתן המבוקש טרם נמצא, והנערה יושבת ומצפה...

בעת השיחה, שוחחנו על האפשרות שיקבל על עצמו ללמוד הלכות שבת בחיק המשפחה, לקבוע זמן מדי שבת בשבתו בעת הסעודה ללימוד הלכות שבת, מתוך אמונה ותקווה כי השבת היא מקור השפע - ולבטח בכוחה להשפיע את השמחה הנכספת. ר' ישראל לא הגיב להצעה, אולם ניכר עליו כי לקח את הדברים לתשומת לבו.

כעבור פחות מחודש ימים נפגשנו שוב, צהלנו בפניו וחיוך רחב על שפתותיו. 'מגיע לי מזל טוב!' - בישר בשמחה גלויה, 'בתי התארסה עם החתן המופלג... בן המשפחה חשובה מקהילת... לא יאומן כי יסופר! בדרך נס של ממש, הצעה שנחשבה חסרת סיכוי, הגיעה לכדי גמר בשעה טובה ומוצלחת!'

ואז הוסיף עוד לחישה רבת משמעות: 'זה עובד. כמה שבוועת למדנו הלכות שבת, וזה עובד!'

אחים יקרים, זה - הסגולה ללימוד הלכות שבת, זה עובד. כשיהודי מתחבר למקור השפע, לברכת השבת, לומד את הלכותיה ובקי בפרטיה, הוא מחדק את הקשר שלו למקור הברכה בעולם - ליום השבת, והשבת משפיעה עליו שפע ברכה ושמחה. הבה נאמץ את השיטה, נצטרף גם אנו לאלפים שלומדים הלכות שבת מדי שבת בשבתו בשולחן השבת, ונזכה בהשפעות וברכות השבת, ולשמחות בלב שמח!

לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה טעלישער בן הר"ר יוסף יונה ה"ד רוזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקשה בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל בר' מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"ל)
ת.נ.צ.ב.ה.

תינוק של הלכות שבת

אחד ממפעלי הפצת התורה הברוכים שהקים כ"ק האדמו"ר מקאליב זצ"ל, הינו מפעל 'ברבי על גלגלים', במסגרתו שעות הנסיעה בתחבורה הציבורית מנוצלות לצורך לימוד התורה. על המפעל מנצח גבאו המסור להבחל"ח הרה"ח רבי בנימין קירשנבוים שליט"א, אשר מדי יום ביומו בעלותו על האוטובוס לירושלים וממנה - מזכה את הרבים בהשמעת דברי תורה והלכה 'על הדרך' - תרתי משמע...

נוהג ר' בנימין לעורר את קהל השומעים המזדמן על האוטובוס, בדבר הזכות היתירה והחובה הנעלית ללמוד הלכות שבת ולשנן היטב, באשר זו הדרך היחידה לשמור את השבת כהלכה. הוא אף נותן דוגמה אישית לכך בלימוד הלכות שבת מתוך הספר 'מאורות השבת', ומעודד את קהל הנוסעים 'לאמץ את השיטה' - ללמוד הלכות שבת מספר 'מאורות השבת', שתי הלכות בכל סעודה, ובאמצעות לימוד זה לאורך תקופה - ניתן לרכוש ידע מקיף בהלכות שבת.

לצד נוסעי האוטובוס, יש באוטובוס נוסע נוסף, אולי החשוב מכולם... זהו הנהג. הוא המוביל את הנוסעים בבטחה למחוז חפצם, ואף הוא זוכה להאזין לדברי ר' בנימין בשיעוריו. מדי יום ביומו שמע הנהג - מר משה הררי ממושב 'מצליח', על הזכות העילאית ללמוד הלכות שבת, וביום מן הימים, תוך כדי הנסיעה, פנה למגיד השיעור, וביקש לשתפו בסיפור אישי נוגע ללב:

'חתני ובתי', סיפר הנהג, 'נשואים מזה כמה שנים, וטרם זכו לילדים. הם ממתנינים בציפיה ובכאב על כל יום שעובר, מתפללים לה' ומתחננים לישועתו, אולם עדיין לא זכו. האם לימוד הלכות שבת יכול להוות סגולה עבורם?' - שאל משה.

'אכן כן!' - נלהב ר' בנימין, 'לא נביא אני ולא בן נביא, אולם כך מקובלנו כי השבת היא מקור הברכה, לימוד הלכות שבת משפר את ברכת השמים בבית, ואין דבר שתלוי בברכת שמים יותר מהזכות לגדל ילדים. עצתי עבורך ועבורם לקבוע לימוד הלכות שבת בסעודות השבת, להתחבר למתנת השבת בקשר אמיץ וחזק, בלימוד והכרת ההלכה. לא צריך להיות גאון גדול כדי לעשות את זה...' - אמר ר' בנימין, והחווה על ספר 'מאורות השבת' שבידו.

'הנה, יש כאן הלכות סדורות, מובאות בשפה ברורה ושווה לכל נפש. אנשים ונשים, ובעזרת השם בקרוב גם ילדים, יכולים לקרוא מתוך הספר שתי הלכות בכל סעודה, להבין היטב את דבר ההלכה, ואז לשמור את השבת כראוי. אין ספק שלימוד כזה בכוחו לפתוח את שערי הברכה והשפע, אין ספק שיש בו סגולה להביא לשמחה משפחתית עליזה בקרוב!'

מר משה שמע, והחליט להפנים וליישם. בשעת ערב התקשר לחתנו ובתו, סיפר להם על השיחה באוטובוס, וביקש מהם לקבל על עצמם ללמוד הלכות שבת מדי שבת בשבתו בסעודת השבת, על מנת להתחבר בצורה טובה יותר לברכת השבת ואוצרותיה. 'כך, בעזרת השם כמוכך, נזכה כמוכך לבשורות טובות!'

את הסיפור שמענו מפי משה הררי בעצמו, שבקול נרגש מוסיף: 'כעבור פחות מעשרה חודשים, זכיתי בנכד! כן כן, לאחר שנות ציפה והמתנה ארוכות, לימוד הלכות שבת פתח את הפתח והביא לעולם את בנם של חתני ובתי! זכינו בתינוק מתוק ועליו, תינוק של 'הלכות שבת', תינוק שהוא תוצאה של שפע שמימי ללומדי הלכות שבת!'

אחים יקרים, השפעת הבורא מחכה לכולנו, כולנו יכולים לזכות בה. השבת היא מקור השפע והברכה בעולם, לימוד הלכות שבת מביא את השפע לכל הזקוק לו. ככל שנתחבר למתנת השבת, ככל שנכיר את הלכותיה היטב, ככל שנדע ונבין איך שומרים שבת כהלכה - כך נזכה לקבל את השפע המושפע בשבת, כך נזכה לישועות בזכות ברכת השבת!'

קרוב אלינו הדבר מאוד! כל אחד יכול לרכוש ספר לימוד הלכות שבת בשפה ברורה ופשוטה כמו הספר 'מאורות השבת', ללמוד ולהכיר את ההלכות היטב, ולזכות לשמור שבת כהלכה! לימוד שתי הלכות שבת בכל סעודה הוא חוויה רוחנית משפחתית מרוממת, שגם פותחת פתח בשערי שמים לברכה והשפעה מרובה! הבה נלמד הלכות שבת מדי שבת בשבתו, ונזכה בברכת השפע השבתית, כי על ידי זה יושפע שפע רב!

באמתלא כל שהיא, הצליחו להוכיח כי הילד דוד לייב אינו מוכשר ללימודים, וכך זכה 'להשתחרר' מחובת הלימודים בבית הספר הנוכרי שבעיירה. מאותו יום, כשנתיים לפני בר המצוה שלו, החל ללמוד עם אביו מדי בוקר הלכות שבת, כאשר הילד הצעיר גומע את ההלכות בצמא, ומשנן אותן היטב. ביום בר המצוה שלו, דרשת הבר מצוה שלו כללה סיכום בעל פה של עשרה סימנים בהלכות שבת בשולחן ערוך, עם דברי מבארי השולחן ערוך ונושאי כליו...

והיה היום, אין ויהי אלא לשון צער. שמי הונגריה הואפלו בענן אפור קודר, מלחמת העולם השנייה ומוראותיה הגיעו להונגריה וחוללו בה אסון נוראי. מאות אלפי יהודים הוגלו למחנות, והנער הצעיר דוד לייב ביניהם. במחנות הזוועה, לא ניתנו ליהודים תנאי מחיה בסיסיים כמובן, אלפים אלפים הוצאו להורג ה' יקום דמם, ולבטח לא היה ניתן לשמור תורה ומצוות כראוי...

אולם הנער דוד לייב התאזר בגבורה עילאית וקיבל החלטה, כי יעשה הכל כדי לשמור שבת מכל משמר. זו לא היתה משימה קלה, הן מדי יום ביומו הוצרך להתייצב למלאכתו, כאשר הנאצים האכזרים ושותפיהם שונאי ישראל עושים הכל כדי להכביד את גזירותיהם על היהודים האומללים. אולם דוד לייב הצעיר החליט להילחם כדי להחזיק מעמד...

וכך, מדי שבת בשבתו, היה מתייצב למלאכתו למראית עין, ואפילו מעמיד פנים כאילו הוא ממלא את כל המשימות שהוטלו עליו. אולם הודות לידע המופלג שלו בהלכות שבת, והודות להיכרותו המעמיקה עם כל פרטי ההלכות, הצליח לעבור את כל שנות הזעם בלי לחלל את השבת ולו פעם אחת!

מדהים! סביבו ייחוס הסער, שוטרים אכזרים נוגשים בו, מאות יהודים נופלים מימיו ומשמאלו, הוא מקבל רשימת משימות לביצוע, ומדי שבת בשבתו הוא מצליח לחמוק, בדרך לא דרך, להעמיד פנים כביכול הוא מבצע את המלאכות הדרושות, תוך כדי שמירת שבת הלכתית מהודרת! יכולת כזו היתה מופלאה ממש, הוא הצליח לשמור את השבת כהלכה לאורך כל שבתות המלחמה בלי להתבלבל ובלי לטעות אפילו פעם אחת!

כי כשיהודי מכיר את הלכות שבת על בורין, זוכר אותן בבירור ושולט היטב בכלליהן ובפרטיהן, הרי שבכל מצב בו הוא מצוי עומד לצידו הידע ההלכתי הנרחב שלו, ומסייע לו לשמור את השבת כהלכה. בימי מלחמת העולם השנייה, כשהעולם רגש וסער, זכה רבי דוד לייב לשמור שבת כהלכה רק הודות לידיעותיו הנרחבות בהלכות שבת, שכן ללא ידיעת הלכות שבת על בורין - גם בימים כתיקונם ובשבתות שגרה, קשה לשמור שבת כהלכה בלי לטעות חלילה!

אחים יקרים! זכינו שאנו חיים בימי שלוה ורוגע, איננו חיים בימי עברה וצרה. דווקא לכן, הזכות המוטלת עלינו גדולה שבעתיים, להכיר את הלכות שבת היטב, לדעת אותן על בורין, לשמור את השבת כהלכה כראוי! כך, בכל מצב בחיים, היכן שנתארח והיכן שנשעה - נוכל לפתור את השאלה בזמן אמת בצורה המיטבית. וגם אם ניתקע בבית חולים בנסיבות משמחות או עצובות חלילה, בעיר מרוחקת או במרחב לא מוכר - עדיין נוכל לשמור את השבת כהלכה!

העובדה כי ידיעת ההלכה מסייעת לאדם לשמור שבת בכל מצב - אינה רק הגיון בריא, אלא גם סגולה ממש. בספה"ק 'טירת הקודש' נחשף, שיהודי שלומד הלכות שבת, ההלכות שלמד עולות השמימה ומגינות עליו בעת פקודה לבל ייכשל חלילה. ההלכות עצמן עומדות ומבקשות ממלך מלכי המלכים שאין זה ראוי שאדם ששקט ולמד אותן - ייכשל בדבר שטרם עליהן! כלומר, לא רק שהידע בהלכות שבת מונח את הפעולות בצורה נכונה, ההלכות עצמן מגינות על הלומד לבל ייכשל!

ולא רק בעולם הזה, אלא גם בעולם הבא! ה'חפץ חיים' זצ"ל מגלה, שהעובדה שהגיהנום מושבת בשבת, אינה רק בשבת עצמה, אלא גם במשך הזמן בו היהודי נהג להתכונן לשבת, ובעומדו בשמי מעל, אם ייגזר עליו חלילה גיהנום, הרי הוא ניצול מגזר דינו לא רק ביום השבת, אלא גם בכל הזמן בו התכונן לשבת.

הוסיף על כך הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל גילוי נורא: הרי אין הכנה טובה לשבת יותר מלימוד הלכותיה, זו הכנה איכותית לשבת לא פחות מבישול החמין והכנת הקוגל... ולכן, אדם שלומד הלכות שבת בעיצומם של ימות החול, יקבל בעולם הבא 'פטור' מהגיהנום עבור כל שעות עיסוקו בהלכות שבת. כן כן, יביאו בחשבון שבימי ראשון למד כן וכך דקות הלכות שבת, ביום שני כן וכך שעות, וכל הזמן הזה יתקזז מגזר דינו!

אחים יקרים, לימוד הלכות שבת מגן בעולם הזה מפני טעות בשמירת שבת כהלכה, ומגן גם בעולם הבא. הבה נלמד ונשנן הלכות שבת, בסעודות השבת עם בני המשפחה, עם חברותא מדי שבת בשבתו, ואף בימות החול נקבע זמן ללימוד הלכות שבת, כי רק כך נזכה לשמור שבת כהלכה וקראוי, ונזכה בכל ברכות השבת והשפעותיה הטובות!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ונושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ויקהל - פקודי תש"פ

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

בשביל לשאול את פיו על בני משפחתו, ולא עלתה בידו. לימים, בא עני אחד הסובב ומחזיר על הבתים. והנה כבואו אל ביתו הכיר בו שהוא מעיר מולדתו ושמו מאד לקראתו, ורצה להשתעשע עמו לשאול אותו על בית אביו ומשפחתו הכבודה, אמר לו העני "מדוע תעצרני, הלא לעשות מלאכתי באתי הנה, לאסוף כסף, ולמה תגרמו לי הפסד". אמר לו האיש, אם כן הגידה נא לי כמה עלה בדעתך לקבץ פה, אמר לו העני, ב' וג' זהובים. אמר לו האיש, הא לך ג' זהובים ושב עמי, הסכים העני ויעש כן וישב עמו והתחיל לספר לו עסק משפחתו ואודותיהם ושלוש בניהם. ויהי אך התחיל העני לספר נפלה עליו תרדמה והוא יושב ומתנמנם, ויאמר העני אחר כי זכיתי להיות לי מקום לנוח בו, אבקש את הבעל הבית ויתן לי מקום מנוחה ואשכבה ואישן... כעס עליו הבעל הבית ואמר הלא אנכי עשיתי אותך איש בטל היום הזה למען הפק טובתי למען תספר לי משלום משפחתי ועתה מה לך לנוח או מדוע תשכב ותרדם. הנמשל, הקב"ה נתן לאדם נפש עליונה חצובה מתחת כסא כבודו ונתרחקה ממעונתו ובכל ימי השבוע גם כי הקב"ה משתוקק לשמוע טובות ממנה. אך האדם טרוד בעסקיו לכן הגביל להשתעשע עמנו ביום השבת והספיק לנו בעבור זה ביום הששי לחם יומיים. למען נהיה נקיים ביום השבת מכל טרדה ונוכל להשתעשע בקרבת אלקים יתברך שמו ולשוש באהבתו. וזהו ששת ימים תעשה מלאכה ואתה טרוד בעסקי הגוף ואם כן וביום השביעי שבת לה' אלקיך, כלומר ליחד את היום ההוא עמך ולא שתתעורר בתנומת עלי משכב או בעניינים אחרים וזהו שבת לה' אלוך. (ציוני תורה)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה וגו'. (לה, ב)

בשור"ע סימן עו סעיף ג נהגין לומר בתפלת ערבית "וינוחו בה" ובשחרית "וינוחו בו" ובמנחה "שבתות קדשך וינוחו בם", אמר אאמו"ר מאוה"ג זצ"ל עס איז ביטער צו זאגן אזוי א פשט [מר לי לומר את הפירוש הבא] אבל בעונותינו הרבים כך נוהגים רבים מאחינו בני ישראל. בכניסת השבת עומד הבעל בבית מסחרו ואילו האשה יושבת בביתה ומכינה צרכי שבת (וינוחו בה - האשה לבדה נחה בליל שבת ואילו האיש מחלל את השבת) ביום השבת בבוקר עומדת האשה בחנות ואילו הבעל הולך להתפלל לבית הכנסת (וינוחו בו - הבעל לבדו נח ואילו האשה מחללת את השבת) לפנות ערב בעת תפילת המנחה סוגרים את החנות והולכים לטייל האיש ואשתו (וינוחו בם - שניהם נחים)...

ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא: (לו, ו)

לגמרא במסכת ברכות (כח, א) מביאה שרבן גמליאל הי' מכריז ואומר 'כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש', ואיתא שם שהעמידו על זה שומר הפתח. מובא בשם החידושי הרי"מ ז"ל שהקשה דמנין הי' שומר הפתח יודע מי הוא אשר תוכו כברו? ואמר, שבאמת השומר לא הי' מניח לאף אחד להכנס, (מסתמא הכוונה שלא הכניסו אלא אותם שהיו ידועים ומוחזקים בכשרות ומשאר העם לא הניחו אף אחד להכנס) אלא שמי שהי' תוכו כברו כבר מצא עצה לעצמו האיך לדחוק ולהכנס עכדה"ק. והנה בפרשת תרומה כתיב ויקחו לי תרומה ופירש"י לי לשמי, וא"כ היו הגזברים יכולים ליקח לתרומת המשכן רק ממי שנתן לשם שמים, וקשיא נמי דמהיכן ידעו הגזברים מי הוא הנותן לשם שמים? ולכן יש לומר דבאמת עשו כמו שעשה שומר הפתח של ר"ג ולא קבלו נדבה רק מהיחידים המוחזקים בכשרות, אולם אלו שרצו בלב שלם להביא נדבתם למשכן כבר ידעו האיך לדחוק ולהביא. ומי שרצה להביא באמת לשם שמים כבר מצא דרך לדחוק ולהביא וכענין הנ"ל. ויש לפרש בזה בדרך צחות מה דכתיב בפרשת ויקהל "איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש" היינו שהיתה מלאכה רבה וגדולה - לדחוק ולהביא התרומה.... (טעם הצבי, מובא באוצרותיהם של צדיקים)

אלה פקודי בני ישראל (לח, א)

בספר אור החיים הק' כתב וז"ל: אומרו אלה לפסול כל מנינים שבועלם, כי כל מה שימנה אדם מקניינים המדומים אין מנינו מנין. ושמו מורה עליו - מה אתה מונה? אבל מנין זה עומד לעולם. והטעם: להיותו מנין המשכן המופלא אשר שכן שם אלוקי עולם עכ"ל.

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (לה, א) פירש"י למחרת יום הכפורים ע"כ. יש לומר בדרך צחות, דהנה בעונותינו הרבים ישנם אנשים באחינו בני ישראל שבים הקדוש באים לבית הכנסת ומתפללים ומתענים ומתודים, ועושים את כל מצות היום כדת וכדין כצדיקים ממש, אבל למחרת יום הכפורים שוכחים הכל מה שעשו אתמול וחוזרים לסורם לחיי היום יום, וזהו מה שאומר הפסוק "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל למחרת יום הכפורים ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם" שגם למחרת יום הכפורים חייבים לקיים את כל התורה ולא רק ביום הכפורים.... (עוללות אפריים)

'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל'.

ואילו בפ' כי תבא נאמר 'ויקרא משה לכל ישראל ויאמר אליהם, ויש להבין מהו הלשון 'ויקהל', ומהו הלשון 'ויקרא'. וביאר רבי שלמה קלוגר שיש שני דרכים לאסוף את הציבור, דרך אחד להסתובב עם מקרופון ולקרוא את כולם שיבואו לככר השבת, מתי מעט יבואו. אך יש עוד דרך, למשל אם יעמוד ר' יוסלה רוזנבלט בככר השבת ויתחיל לנגן בקול נעים, בלי שום מודעות ורמקולים, כולם יבואו לשמוע. הראשון הוא 'ויקרא' השני הוא 'ויקהל', כי ר' יוסלה אינו קורא, אלא מלהלל את העם סביבו את כל הציבור, לשמוע חזן כשר. משה רבינו כשקרא עור פניו, לא היה צריך 'לקרוא' להם, אלא נהיה מצב של 'ויקהל', לא שקראו להם, אלא כולם נקהלו והביאו את הילדים שיסתכלו על פניו של הצדיק, כך זה נראה כשזוכים.

וכ' הרש"ק בשם מדרש שיר השירים שקרני הוד שאיבדו בחטא העגל, הוחזר להם במעשה המשכן, וזהו שחורה אני ונאווה, שחורה אני במעשה העגל, ונאווה במעשה המשכן, כי חזרו קרני ההוד.

ומה שאמר האריז"ל שבשבת החזירים להם, כפי הנראה זה היה בין מעשה העגל למעשה המשכן, וכן היום כשאין לנו בבית המקדש, אנו זוכים לבחינה זאת בשבת קודש, אך כשהקב"ה יחזיר לנו את המקדש וכליו, יחזרו לנו קרני ההוד גם בימות החול.

וכן הובא בילקוט ראובני בפ' כי תשא אות פ"ז. ובזה פי' רש"ק שכיון שראה משה שכולם נקהלים אליו בלי שיקרא אותם, הבין שהסיבה הוא מחמת שקרנו עור פניו, וחשש שמא נחלשה דעתם שאין להם את קרני ההוד, לזאת חיוק אותם שיש שבת קודש, כולם תזכו לקרני ההוד, ויתרה מזאת, כשתעסקו במלאכת המשכן, אפי' רק תתחילו לעסוק בכך, שוב יחזרו לכם קרני ההוד. ולזאת נקהלו כולם אל משה, כי דרכו של בעל האבדה לחזר אחר אבדתו, כיון שקירון עור הפנים לא היו של משה אלא של בני ישראל, ממילא נקהלו אצל משה, כי צריך לנסוע להצדיק לחזר על אבדתו. (הגרמ"י ריימן)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת: (לה, ב)

בכמה מהמפרשים מביאים לפרש את הפסוק "יהיה לכם קודש" עפ"י דברי הגמ' "חציו לה' וחציו לכם", שכאן מזהיר הפסוק שגם את ה"לכם" תעשו קודש, דהיינו שגם כשמענג את עצמו בשבת שיהיה זה "לכבוד שבת" ולא לכבוד עצמו.

בספה"ק "תולדות יעקב יוסף" (פרשת כי תבא אות א) מביא בשם הבעש"ט, "שמעתי ממורי": משל לבן מלך שנשתלח למרחקים לכפר אחד שדרים שם אנשים נבערים פחותי ערך, ובהאריך הזמן שמה, הגיעו יום אחד מכתב מאביו המלך. רצה בן המלך לשמוח בו מאד, אך חשש מבני הכפר שילעילו עליו באומרים מה יום מיומים ושמחה מה זו עושה. מה עשה בן המלך, קרא לבני הכפר וקנה להם יין ושאר מיני יין המשכרים עד ששמחו העם ביין, והתחילו כולם לרקוד ולשמוח, הם על היין והמעדנים והוא על שמחת המכתב מאביו, ודפח"ח. והנמשל מוכן, כי הנשמה שמחה עם בא השבת, אבל מה תעשה שהגף אינו מבין לשמחה זו מהיא עושה, לכן נותנים סעודה טובה לגוף, ואז הגוף שמח מחמת האוכל הנשמה שמחה על השבת.

עוד בעניין הזהירות בקדושת השבת, מובא בספר "משלי יעקב" למגיד מדובנא, משל בעניין חובת האדם להקדיש עתותיו בשבת קודש קודש לה': המשל בזה לאחד שהרחיק נדוד ועזב את משפחתו וכל בית אביו לגור בארץ רחוקה, והיו עיניו נשואות וכלות אולי יראה איזה אורח הבא מעיר מולדתו

הוא מתחיל ומפרט: "כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש ויהי זהב תנופה תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלשים שקל בשקל הקדש". זה הזהב שנכנס. להיכן הלך כל הזהב הזה? משה רבנו לא מפרט! לא מוזכר בפסוקים מה נעשה עם הזהב.

לכאורה קשה, הרי כל מטרתו של משה רבנו היתה להגיש חשבון. וכי זה נקרא חשבון? לפרט הכנסות מבלי לפרט הוצאות?!

השאלה מתחזקת לנוכח העובדה שלגבי ככרות הכסף משה כן מפרט את ההכנסות מחד גיסא, ולאן הכסף הזה הלך מאידך גיסא. מחד הוא אומר: "וכסף פקודי העדה מאה ככר וארבע מאות חמשה ושבעים שקל בשקל הקדש", ומיד הוא מוסיף ומפרט למה שמש הכסף: "ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת. מאת אדנים למאת הככר, ככר לאדן. ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויים לעמודים".

גם לגבי הנחשת מפרט משה: "ונחשת התנופה שבעים ככר ואלפים וארבע מאות שקל", ומיד אחר כך "ויעש בה את אדני פתח אהל מועד ואת מזבח הנחשת וכו'".

מדוע אפוא לא מפרט משה מה עשו עם הזהב?

שמעתי ווארט טוב מאוד ליושב השאלה:

מי בקש פרוט? – ליצני הדור. ליצני הדור לא תורמים זהב, וכיון שלא תרמו זהב – אין צורך לתת להם פרוט עליו, ואילו אלו שכן נתנו זהב – לא נצרכו כלל לפרוט כלשהו! הם נתנו את הזהב עם "לב זהב" ולא התענינו כלל מה נעשה בו!

הליצנים יקבלו פרוט מדויק על מה שהם נתנו, על הכסף ועל הנחשת, אבל לא על הזהב שלא נתנו...

מאוצרות המגידים

ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב (לה, כב)

כתב בספרונו, "ויבאו האנשים על הנשים. עם הנשים המתנדבות באו האנשים שלהן להסכים בנדבה, כדי שיקבלו הגבאין מהן, שאין מקבלים מן הנשים אלא דבר מועט".

בעניין הזה, מן הראוי להסמיך שני סיפורים נפלאים מהגאון הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, כפי שמובאים בספר "האיש על החומה", הסיפור הראשון על נסוב על נקודה זו שמוזכרת כאן בספרונו מדברי הגמ' בבבא בתרא שאין לקחת צדקה מאשה בלא הסכמת בעלה, והסיפור השני גם כן מעניין זה, מראה על זהירותו המופלגת שלא לגעת בממון שאינו שלו:

מספר הרב משה בלוי בספרו: שמעתי מפי אבא מורי, שאשה אחת בהונגריה היתה חשוכת בנים, בעלה היה עשיר והיא היתה לו לעזר בהנהלת העסקים. באה האשה אל רב העיר, ובידה סכום של ארבע מאות זהובים שהיא מבקשת לשלוח פדיון נפש לאחד הצדיקים שיתפלל עבורה לזש"ק, רב העיר אמר לה שהוא מיעץ לה לשלוח את הכסף להצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד בירושלים. האשה מסרה לו את הכסף והוא שלחו אל רבינו.

כעבור שלשה שבועות, בא בעל האשה אל רב העיר בתרעומת על שקבל סכום כה גדול מאשתו לצדקה, הרב אמר שהוא חשב שהאשה עשתה זאת בידיעתו, אולם הלה תבע שהרב ידרוש חזרה מירושלים את הכסף. מאד לא נעם להרב לעשות זאת, והוא הציע לבעל האשה שאם הוא רוצה דוקא חזרה את הכסף, אזי ישלם הוא לו קמעא קמעא את הסכום הזה, באותו מעמד נכנס לפתע שליח הדאר לבית הרב, והביא לו מכתב באחריות שבא מירושלים. הרב פתח את המכתב, ומצא בו את הארבע מאות זהובים ששלח לרבינו זיע"א, צגלו פניו ומסרם תיכף לבעל האשה. האיש התרגש מאד, ובקש מהרב שיגיד לו גם מה שהרב זוננפלד כותב במכתב המצורף, אז הקריא לפניו הרב כדברים האלה: קבלתי את מכתבו יחד עם הכסף, אולם מכיון שמע"כ כותב שאשה מסרה לו זאת, חושש אני אולי עשתה זאת מבלי רשות בעלה. הנני משיב לו חזרה את הכסף, בבקשה למסרו חזרה להאשה, אולם כמובן שלא מעטתי בשביל כך למלא את בקשתה בדבר התפילות שתפקד, ויה"ר שהתפלות תקובלנה". עיני הרב ועיני בעל האשה זלגו דמעות".

עיקרון זה לא לקבל מאשה בלי הסכמת בעלה היה מקובל אצל מורנו, לא רק לגבי אחרים, אלא אפילו מאחותו היחידה "יעטל", הקפיד שלא לקבל אלא בהסכמתו המפורשת של הבעל, כפי שהוא כותב באחד ממכתביו לאחיו ר' שמואל: "כתבתיך שימחה אותי מאד, את החבילה מאחותנו היקרה קבלתי ע"י מר פאפנהיים, אבל את סכום הכסף שהכיל לפי השערתי כסו 1500 כתרם לא הסכמתי לקבל, כי סכום כזה הוא גדול מדי עבורה, וביקשתי ממר פאפנהיים להחזירו לה, וביחוד שלא היתה לי ידיעה ברורה אם בעלה היקר מסכים לכך. בצעירותי הייתי מקפיד מאד ומזהירה שלא תשלח בלי ידיעת בעלה, כל שכן לעת זקנה, יש להקפיד עוד יותר לא לנגוע במה שאינו שלי. תקותי בה' יתברך בחסדיו ורחמיו שהוא ימשיך לפרנסני מתחת ידו הרחבה בכדי שאוכל להמשיך להתנהג כפי שהורגלתי מנעורי".

סיפור אחד מני רבות, מפי עד ראה ושמיעה שרשם אותו בדיוק נפלא מפיו של מרא דעובדא הקדוש פרופ' יעקב ישראל דיהאן:

החפץ חיים זצוק"ל היה אומר: אנשים רגילים לומר – כי כל הטפשים הם חכמים לעצמם. ואני אומר להיפך – כל החכמים הם טפשים לעצמם, כי האדם עמל ויגע כל ימי חייו לאסוף הון ולבנות בתים וכדומה, ע"ז ותן כל זמנו ומרצו, אבל זה לא לעצמו. "ועזבו לאחרים חילם" "כי לא במותו יקח הכל" ולדאוג לעצמו אין לו שכל – כי הרי אין מלוין לאדם לא כסף וזהב אלא תורה ומצוות ומעשים טובים בלבד עכ"ד.

אמרת בדרך צחות: כתוב בפ' תשא – הקב"ה אמר למשה "פסל לך" ואמרו חז"ל: הפסולת שלך, מהפסולת נתעשר משה. לכאורה קשה – אם הקב"ה רצה להעשיר את משה לא היה לו ממקום אחר להעשיר אותו אלא מהלוחות? ועוד מהו המיוחד שבלשון פסל לך?

אלא, הקב"ה רצה ללמד לנו כי בשביל להיות עשיר לא צריך לעזוב את התורה, עם התורה יכול להיות עשיר, רק דבר אחד צריך האדם לדעת: שעשירות היא רק פסולת – והעיקר היא התורה. ולא לעשות מהעיקר פסולת ומהפסולת עיקר.

ויתנו את הפעמונים בתוך הרמונים וגו' (שמות לט, כה).

מזה מסתייעי הרמב"ן לפרש שהי' הפעמוני' בתוך הרמונים ממש לא כפירש"י שהי' בין הרמונים אמנם מקרא שלאחריו מסייע לפירש"י דאמר פעמן ורמן פעמן ורמן, ואולי דמסתיינא הייתי אומר או"א דא"ה כי הי' פעמן בלא רמון ואח"כ רמון ופעמן בתוכו ואח"כ פעמן בלא רמון ואח"כ רמון ופעמן בתוכו וכן הי' על שולי המעיל סביב סביב והרמז עפ"י דאחז"ל [ערכין ט"ז]. שמכפר על לה"ר, וני' דלאו דוקא המדבר רע על חברו אלא גם המדבר טוב על עצמו ומתפאר כך וכך עשיתי מע"ט היינו ממש כמו לה"ר על חברו ומי לנו גדול מנחמ"י נענש על אמרו זכרה לי אלהי לטובה [סנהדרין צ"ג ע"ב] ומכ"ש מי שאינו מתכוון אלא רק להתפאר, ע"כ הפעמוני' מכפרי' על לה"ר ורמונים עם פעמונים בתוכו מכפרי' על מלאי' מצות כרמון ומשמיעי' קול בחוצות. ועד"ו אמרתי רמז בפסוק פזר נתן לאביוני' צדקתו עומדת לעד [תהלים קי"ב] פ"י כי בנתינת צדקה ישובח גם זה האיש המפאר עצמו שאפי' לנסות הקב"ה הותר [תעני' ט]. מכ"ש לפאר עצמו בזה וזהו פזר נתן לאביוני' פז"ר ר"ת פ'עמון ז'הב ר'מון פ"י שמשמיע קול בנתינתו לאביוני' מ"מ צדקתו עומדת לעד. (חתם סופר)

כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו (מ, לח)

האש שבערה מעל המשכן היתה מעליו גם ביום ולא רק בלילה – מסביר המהר"ל מוואלקאווישק – אלא שביום לא ראו אותה מפאת הענן שכיסה על המשכן ועל האש.

מכאן עלינו ללמוד, שאש ההתלהבות בעבודת ה' אינה צריכה להיראות כלפי חוץ, אלא להיות כמכוסה ולבעור בתוך הלב פנימה.

על פי זה מבאר רבי סעדיה גאון את הפסוק בשיר השירים (ב' יד) "יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעיני את קולך" – כאשר "יונתי בחגוי הסלע" והאדם חבוי "בסתר המדרגה", מבקש הקב"ה "הראיני את מראיך השמיעיני את קולך", שכן אוהב דוקא את עבודת ה' הנעשית בסתר, הרחק מעין רואים.

בספר 'מילין חדתי' מביא לבאר ברעיון זה את מה שאנו אומרים: "בפי ישרים תתרום ובשפתי צדיקים תתברך ובלשון חסידים תתקדש ובקרב קדושים תתהלל". טעם השינוי לשון הוא לפי מדרגתם: "בפי ישרים" – הישרים המה מתפללים ומשבחים בפה, שנראה כלפי חוץ באופן גלוי לעין כל ולשמע כל אוזן, ומעליהם הצדיקים "בשפתי צדיקים" – בהצנע לכת ומשבחים רק בשפתיים. "ובלשון חסידים" – החסידים יותר צנועים ומשבחים ומהללים רק בלשון, "ובקרב קדושים" – הקדושים שהמה במדרגה גבוהה ויותר בהצנע לכת המה רק בקרב. כמו שכתוב (הושע יא) 'בקרבך קדוש'. (מילין חדתי)

ככל אשר צוה ה' את משה (לט, לב)

כשהספר מן החפץ חיים את חתנו רבי צבי הירש לוינסון הביא את הפסוק הזה ושאל לכאורה ראוי היה להיכתב כאשר ציוה ה' 'אותו', שכן בו דיבר הכתוב, אלא אצל משה רבינו לא היה קיים "אני", וממילא לא היה קיים גם "הוא", אלא שמצוי איזה יהודי בשם משה, שעשה כל מה שציוה ה' את משה זה...

אלה פקודי המשכן משכן העדת (לח, כא)

מובא במדרש (שמות רבה נא, ו): "ולמה עשה עמהם חשבון? הקב"ה יתברך שמו מאמינו, שנאמר (במדבר יב) 'לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא', ולמה אמר להם משה בואו ונעסוק במשכן ונחשב לפניכם? – אלא ששמע משה ליצני ישראל מדברים אחריו... ומה היו אומרים? רבי חמא אמר, היו אומרים: 'חמי קדל דבריה דעמרם', וחברו אומר לו: 'אדם ששלט על מלאכת המשכן אין אתה מבקש שיהא עשיר?!' כששמע משה כך אמר להם: חייכם, נגמור המשכן אתן לכם כשבון, הוי 'זאלה פקודי המשכן'".

נהנה נתבונן על מי מדברים כאן. מחד גיסא עומד משה רבנו, שהקב"ה המעיד עליו "בכל ביתי נאמן הוא", ומאידך גיסא עומדים חבורת ליצנים, אפיקורסים, שפלים שבשפלים, שמתלוצצים על הגינותו של משה... וגם כלפיהם רוצה משה רבנו לקיים "והייתם נקיים", והוא מגיש להם חשבון על כל ההוצאות וההכנסות של מלאכת המשכן.

השמים כחולים הם. מסביב הכל ירוק. מרחבים אין סופיים של ירוק. יעקב מנסה להביט, לשאוף אל ריאותיו את האוויר, את הנוף... לשאוף רק לרגע אחד, ולו לרגע אחד... וחבטה עזה על גבו מקפיצה אותו.

פה אסור לשאוף. פה צריך לעבוד. להתענות. אושוויץ. הוא הידק את אחיזתו במעדר והמשיך עם ידיים זבות דם להכות באדמה הקשה. להכות, להכות... אם יפסיק לרגע יכו בו...

שריקה חדה נשמעה. נעמד זקוף. שתי שריקות, ומיד הסדרו כולם בשורות, שמאל ימין, שמאל ימין... כמו חיילים ממושמעים. השמים כבר לא כחולים, והחושך כיסה ארץ. מובלים אל הבלוק, להניח קצת את העצמות השבורות, לאגור כוח למחר. במבנה פח, רחב ממדים, על רצפת אבן, שכבו בתוך שורות צפופות מאות אנשים. כולם, עם ראשים מגולחים ועל גופם שמלת פסים. כולם שוכבים. חלקם ישנים, אחרים מנמנמים ועוד שלא הצליחו להירדם, מכונסים בתוך עצמם ושותקים. אולי מהרהרים... אולי נזכרים... רק קול אנחה עולה מידי פעם.

לפתע, אומר מישוהו מילה. מילה אחת, אשר מחשמלת את גופו: "חנוכה!" חנוכה. חג הניסים. עוד שלושה ימים חנוכה!!! הוא חש איך האדרנלין מבעבע בגופו. חנוכה!!! עוצם את עיניו. נזכר בבית. עומדים כולם. שרים "מעוז צור"... הנרות מרצדים וריח סופגניות נישא באוויר.

החלטה מתגבשת בלבו. בחג חנוכה זה ידליק נרות חנוכה! יאירו הם את מחשכי אושוויץ! יתנו תקווה למעטים שנשארו! כן, בחג חנוכה זה ידליק נרות!!! אך מניין? מניין ישיג השמן? הפתילות?

תכף דוחף הוא בידו את יוסי, חברו לדרגש. יוסי עובד בבית החרושת, אולי יוכל להשיג לו משם פתילות. תמורת פרוסת לחם, מסכים יוסי מיד. עוצם את עיניו, די להיום. מחר יחפש מניין ישיג שמן.

במסתרם, הוחלפו שני תפוחי אדמה וחצי פרוסת לחם ב-50 גרם מרגרינה. פתילות יש לו, מרגרינה כבר יש לו. הערב, איי, יזכה להדליק נרות חנוכה!!! התרגשות אוחות בו.

יעקב רעב, רעב ללחם עד לכדי כאב, הרי ויתר על פת לחמו כדי לזכות לפתילות, למעט המרגרינה... רעב, אך האושר ממלא את כולו, נותן בו חיות. במרץ רב מכה הוא באדמה, עוד ועוד ועוד... מצפה הוא בכיליון עיניים לשריקה המיוחלת. ואז... כשיגיעו לבלוק... איזו הפתעה תהיה לכולם שם!!! כמה חיזוק ישאבו מהנרות!!! אורם יאיר את מחשכי הלב!!! יבשר על ניצחון המעטים על הרבים!!! כמעט ושומע הוא את כולם שרים "מעוז צור", חש על בשרו ממש את אווירת החנוכה.

כולם עומדים סביבו, נרגשים. יעקב טובל את הפתיל במרגרינה, ואז הופך אותו ותוקע את צידו היבש בתוך המרגרינה. עכשיו יידלק הפתיל, המרגרינה תימס ו...

אין לו סידור כדי לקרוא מתוכו את הברכות, אך הוא יודע אותן על בוריין. הברכות מאירות בראשו: להדליק נר של חנוכה... שעשה ניסים... שהחיינו וקיימנו... כולם סביב משתתקים. מתרגש הוא כל כך... תיכף ויברך... תיכף ויאירו הנרות את הלבבות הכבויים סביב...

לפתע... זעקה מחרידה מרעידה את הבלוק. אחד מהראשים המגולחים סביבו נופל ארצה. באחת, מסובב יעקב את גבו, מביט בנופל. הנופל, מביט בו, ומבטו מתחנן. מרים הוא את ידו ומצביע על המרגרינה...

יעקב מתבונן בעיניו. מבין הוא כי אחזו בולמוס. משתוקק הוא למרגרינה, ואם לא יקבלה... אם לא יקבלה... אבל גם הוא כבר יומיים לא אכל, כדי לזכות ולהדליק נרות חנוכה!!! גם הוא רעב!!! וכולם מחכים!!! וצריכים חיזוק ורוחני!!! והברכות... והאור...!!!

הלמות פטישים במוחו. כל ההסברים מדוע כן לברך, מדוע כן להדליק... אבל מנגד, אם ידליק שמא זו תהיה מצוה הבאה בעבירה, שהרי הנופל... שרוע הוא על הרצפה... מביט הוא בעיניים קרועות לרווחה על המרגרינה, מבקש לטעום, מבקש חיים...

ביד רועדת הוא מוציא את הפתיל מהמרגרינה. אי מי מנסה לעצור אותו, אך הוא מזיז את העומדים בדרכו. מתכופף, מתיישב על יד הנופל, פותח את פיו, וביד רחמאית מכניס אל תוכו את המרגרינה.

שלוש שנים הוא באושוויץ. הערב, הערב הוא בכה לראשונה. הנופל מוצץ את המרגרינה בקול, מחפש את מבטו של יעקב, רצה להודות לו. עיניו של יעקב מסומאות בדמעות. אין הוא רואה דבר. נתח ממנו, מבשרו, נתן הוא היום. ועוד יותר מכך. תחת אור הנרות אשר ביקש להפיץ, חש הוא את האור הגנוז אשר הדליק הערב הזה. אור הגנוז לצדיקים. אור המצוה... הדרך לפסגת ההצלחה בנויה מעלות: שלב אחר שלב, מעלה אחר מעלה עד לשלמות הנכספת.

יש פעמים בהם עליה על שלב מסוים דורכת על ערך מוחלט, על נשמה יהודית או אפילו על יבלת קטנה של בן אדם. וניצב האדם על פרשת דרכים: מחד, הוא יכול להעפיל להגשמה אמיתית יהודית ולרכוש פסגות בעבודת ה', ומנגד יתכן שהתעלותו הוא תבוא על חשבון משהו אחר, או ערך חשוב אחר. האם יעלה, חלילה, על חשבון בן אדם או ערך? או שמא ימנע עצמו מהגשמה איכותית?

הדילמה קשה והנסיון הוא עצום. בעל ה"חידושי הרי"ם" זי"ע עמד בנסיון כזה ויכל לו.

רעש והמולה בשכונת "בתי מחסה" אשר בעיר העתיקה. פמליא מכוונת פלשה לפניה שקטה זו, אל בית רבי יוסף חיים צועדת הפמליא, אשר בראשה ה"ליידי סמואל", אשתו של הנציב העליון לא"י, הרברט סמואל.

ורבי חיים עומד באותה שעה ושופך צקון לחשו בתפלת המנחה בביהכ"נ הגדול אשר בחצר "בתי מחסה". בחצר בית הכנסת נתעכבה הפמליא תוך צפיה לסיים תפלתו של "הרב".

כשסיים מורנו את תפלתו, הגוד לו ע"י שליח כי ה"ליידי סמואל", מבקשת לחלות את פניו.

כשיצא מורנו מבית הכנסת, נגשה אליו הליידי סמואל בנימוס רב ובהכנעה, שאלה בשלומו ומסרה למרן פריסת שלום מבעלה "סירי הרברט סמואל", בתום פגישה קצרה זו, נפרדה כל הכבודה ממורנו והלכה לה. והיה הדבר לפלא ולשיחת היום מה פשר ביקור פתאומי זה, ומה ראתה על ככה.

למחרת, כשביקר פרופ' די האן בבית מורנו, גילה את פשר הביקור הבלתי צפוי מאתמול. ומעשה שהיה כך היה:

במסיבה חגיגית ב'מעון לבנות' של מר גולדשמיד, שבה השתתפו מסלחה ומשמנה של החברה הגבוהה של הפקידות האנגלית, ובראשם הוד מעלתו הנציב העליון לא"י הרברט סמואל, נקשרה שיחה בין הרברט סמואל והפרופ' דיהאן, כשולפת פנה הנציב העליון לפרופ' דיהאן "הלא לגיד לי ידידי המלומד, בניי לבניך, איך זה הולך את מעמדך כאישיות בינלאומית רמת מעלה, ששמן מהולל בפי כל, להתחרת לאותה כת שמרנית הלוחמת בעקשנות נגד כל קידמה ומודרניזציה בחיים הציבוריים?!"

"לאט לך ידידי הלורד, ענהו פרופ' דיהאן, הבה ואספר לך מה שקרה איתי לפני שבועות אחדים עם ראש העדה הזאת, ותגיד לי אז אם תוכל למצוא בין כל אנשי הקידמה והאצולה שלך, אישיות טהורה ודגולה כזאת."

"עומד אני בראש קרן מיוחדת אשר מטרתה לתמוך בידי אנשי רוח. בישיבה האחרונה של הנהלת הקרן, הסברתי לחבר הנאמנים שעקב טרדוטי ונסיעתי לארץ ישראל, ומסיבות שונות אחרות, אני מציע לסיים את פעילות הקרן, ולמסור את שארית הסכום שבידינו לאישיות הדגולה ביותר שהכרתי מעודי, וזהו הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד מירושלים"

שוכנעו נאמני הקרן, והסכימו למסור בידי את כל הסכום שנשארו ברשות הקרן, ע"מ שאעבירוהו לידי אותו צדיק אשר בירושלים, ידוע ידעתי את מצוקתו הכלכלית הקשה של הרב זוננפלד, וביחוד את מצוקת בני משפחתו שסבלו מעוני ומחסור כל. כשהגעתי לירושלים דרכי הראשונה היתה אל הרב זוננפלד, לראות את פניו הקדושות, לדרוש בשלומו, והעיקר, למסור לו את הסכום הגדול שהצטנתי להשיג עבורו אחרי מאמצים קשים.

אחרי שיחה נימוסית וראשונה ושואלת שלום הדדית, הוצאתי מאמתחתי את הצ'ק הגדול, והושטתי אותו להרב זוננפלד, בהסבירי לו את מטרת הסכום, ואת הזכות הגדולה שנפלה בידי להביא לו את הסכום הנכבד הזה שבדאי יקל על מצוקתו הכלכלית ועל מצוקת בני משפחתו הרב זוננפלד נשאר שליו ורגוע ובקול שקט והחלטי הצהיר "אינני לוקח!"

ברגע הראשון לא תפסתי את כוונתו, והתחלתי לגמגם ולתמוה "מה פירוש? הלא זו קרן מיוחדת לאנשי רוח ומיועדת למטרה זו, ובהסכמת כל חבר הנאמנים הבאתי למורנו את הסכום, ואין לך מציאה כשרה מזו שהושגה בדרך הלגלית ביותר!"

"אין זה בשבילי ואינני לוקח", היתה תשובתו ברורה והחלטית. במבוכתי, פניתי לבית יו"ר העדה הרב ר' ראובן שלמה יונגרייז, סיפרתי לו את כל העניין, והפצרתי בו שישפיע על הרב לקבל את הכסף, הרב יונגרייז, בידעו את דרכו של הרב, לא נתן לי סיכויים רבים להצלחתי, אבל משום כבודי ניאות לבוא אתי לרב ולהסביר לו כמה שהעניין כשר וחלק, ואדרבה, בזה מתגשמת מטרת הקרן בצורה הנאותה ביותר וגם מצילה את משפחת הרב ממצוקתו.

גם השתדלותו של הרב יונגרייז לא נשאה פרי, ונאלצתי באין ברירה להחזיר את כל הכסף לאמסטרדאם."

ועתה, הבנמצא כזה איש אשר טוהר הנפש ואצילות הרוח בו בין כל החברה המתקדמת שלך?!"

הלורד סמואל נתרגש מאד למשמע הסיפור, וקרא אליו את ה"ליידי", וביקש ממני לחזור באזניה על כל הסיפור.

הליידי הביעה את משאלתה לראות במו עיניה עוד באותו היום את האישיות המופלאה הזאת, ועם תום המסיבה פנתה עם כל מלוויה לעבר "בתי מחסה" אשר בעיר העתיקה של ירושלים."

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל..." (לה, א) - "... וזה לא יתכן לבנות הבית הגדול והקדוש הזה מן הגזל..." ("כלי יקר").

"ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים" - למה עצי שטים? לימד הקב"ה דרך ארץ לדורות, שאם יבקש אדם לבנות ביתו מאילין עושה פרות, אומר לו: ומה מלך מלכי המלכים שהכל שלו, כשאמר לעשות משכן, אמר: לא תביא אלא מאילן שאינו עושה פרות - אתם על אחת כמה וכמה" (שמות רבה לה, ב).

הסיפור המצמרר הבא אירע באחד ממחנות ההשמדה בזמן השואה.

הרבה גדרים וסייגים שלא כאן המקום לפרטם, אולם עיקרון זה ידוע ומקובל ומוסכם על הכל).

כיון שכן, יכלו ישראל לסבור שעדיף לעסוק בפעילות חיובית, גם אם על ידה נדחים איסורי השבת, מה גם שפעילות חיובית זו היא מלאכת בניין המשכן, שמטרתה השראת השכינה בעם ישראל. כדי להוציא מלב מי שעלול לטעות כן, באה התורה והדגישה כי למרות החשיבות הרבה שנועדה לבניין המשכן, השבת לא תזוז ממקומה, וכל איסורי השבת יישמרו גם בעת העיסוק בבניין המקודש.

זהירות מגזל - אפילו לשם שמים

ה"כלי יקר" שואל שאלה מעניינת: בתחילת הפרשה נאמר "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל..." ורש"י מפרש שמדובר כאן למחרת יום הכיפורים כשירד מהר סיני. ואילו לעיל בפרשת יתרו (יח, יג) נאמר "ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם", ופירש"י שם כי היה זה למחרת יום הכיפורים? מתרץ ה"כלי יקר" וזה לשונו: "ונראה לפרש שידוע שהקהל זה היה להודיע להם מצות המשכן והנדבה כמו שיתבאר בסמוך, והיה משה חושש פן יתנדב אחד מהם למשכן דבר שאינו שלו והוא חושב כי הוא תופסו בדיו. וזה לא יתכן לבנות הבית הגדול והקדוש הזה מן הגזל, ומקום המשפט שם הרשע, על כן הכריז משה תחילה: מי בעל דברים יגש אלי למשפט, באופן שכל העם ממוקמו יבוא בשלום. ונדע לכל אחד מה שהוא שלו או אינו שלו על ידי שהוא דן ביניהם. ואז היה מודיעם עניין הנדבה לאמר קחו מאתכם תרומה לה, ומאתכם היינו משלכם ולא משל חברכם..." עכ"ל.

*

ואמרו חז"ל במדרש (שמות רבה לה) על הפסוק: "ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים". למה עצי שטים? לימד הקב"ה דרך ארץ לדורות, שאם יבקש אדם לבנות ביתו מאילן עושה פירות, אומר לו: ומה מלך מלכי המלכים שהכל שלו כשאמר לעשות משכן אמר: לא תביא אלא מאילן שאינו עושה פירות - אתם על אחת כמה וכמה."

גם כשצויה לבנות את המשכן - את המוסד הרוחני, מרכז השכינה והקדושה - הקפיד והזהיר את העם, לבל יביאו אלא מאילן שאינו עושה פירות!

ועוד שנו רבותינו בגמרא (בבא קמא צד ע"א): "הרי שגזל סאה של חיטים, טחנה, לשה ואפאה - והפריש ממנה חלה, כיצד מברך? - אין זה מברך אלא מנאץ".

וכנגד אותם ה"מתחסדים" הטוענים כי לשם שמים - בעבור קיום מצוה, מותר לעשות הכל... היה אומר הרבי מקוצק: כתוב בתורה "וכל העם רואים את הקולות" (שמות כ, טו).

מדוע נזקקו ישראל לראות את הקולות במו עיניהם?

שלא יפרשו את ה"לא תגנוב" - "לו תגנוב" כאילו ש"לשם שמים" - הגניבה מותרת!

אלפיים שנה - עד המגיד מקונויץ

סיפור נורא תשמעו היום, סיפור אמיתי, ובין השיטין טמון בו פרט צדדי אך מופלא, בענין שבת קודש - קדושת השבת, שבה מתחילה פרשתינו. היו שני נביאים - זכריה. הנביא זכריה המופיע בכתובים לא נרגם, אלא הנביא זכריה בן יהודע הכהן כמו שכתוב בדברי הימים (ב' כ"ד): "ורוח אלוקים לבשה את זכריה בן יהודע הכהן ויעמוד מעל לעם ויאמר להם כה אמר האלוקים למה אתם עוברים את מצוות ה' ולא תצליחו... ויקשרו עליו וירגמוהו אבן במצות המלך בחצר בית ה'... ובמותו אמר (הנביא) ירא ה' וידרוש". ואכן שנה אח"כ, ה' דרש את מותו, ליום השנה בדיוק באותו יום - עלה חייל ארם על ירושלים הרג והשחית כמו שכתוב שם.

חלפו שנים ארוכות - ונבוזראדן שר הטבחים נכנס לעזרה והבחין בדמו של זכריה הנביא שתוסס ורותח, אותו דם עמד על סלע ורתח במשך כמאה שנה מהריגתו של זכריה עד חורבן הבית.

נבוזראדן שאל "מאי האי?" נאלצו לספר לו שהוא דמו של זכריה נביא ה' שהוכיח אותם במילי דשמיא וקמו עליו והרגוהו: "נביא הוה בו דהוה קא מוכח לן במילי דשמיא קמינן עילויה וקטלינן ליה והא כמה שנין דלא קא ניח דמיה". אסון גדול התרחש שם באותה שעה כאשר נבוזראדן רצה להפסיק את רתיחת הדם ושחט עליו את זקני העם - הסנהדרין, אח"כ בחורים ובתולות ותינוקות של בית רבן עד שגם הוא עצמו הזדעזע משפיכת הדם, והתחנן כביכול - שהדם כבר יפסיק מרתחתו - עד שהדם נח. ואז נרעש כפליים, התגייר ושב בתשובה. (גיטין דף נז).

ועתה, נשמע היטב. אצל הליטאים ידוע על "הנובהרדוקער דיבוק" היה זה בחור יהודי מנובהרדוק שנכנסה בו רוח (נשמה תועה שנכנסת בגוף חי, ככל ה"דיבוקים" שהיו מתגלים לפני שנות דור). אצל החסידים ידוע גם על דיבוק מופלא, וסביר להניח, כפי שיובא להלן, ששניהם מדברים על אותו דיבוק - שתחילת דרכו הייתה בנובהרדוק והובא לביתו של תלמיד הגר"א רבי חיים מוולאזין, ולאחר מכן עבר לאיזור אחר שם הובא אל המגיד הקדוש מקונויץ ז"ע.

כפי עדות איש מפי איש - מגדולי הליטאים. (וכמצוטט בספר 'הצדיק ר' שלמה') אותו בחור היה פוסע ברחובה של עיר, פוגש אנשים והיה פורט

באחת מנסיעותיו אל הרבי מקוצק ז"ע לקח החידושי הרי"ם תכריך כתבים עב כרס, חיבור על שולחן ערוך חושן משפט, אשר עמל ויגע עליו שנים ארוכות כדי ליישב בקדושה עצומה את כל הקושיות שהיקשה עליהם בעל ה"שפתי כהן" ע"י בירור ההלכה בדרך האמת.

הראה ה"חידושי הרי"ם" את החיבור לרבי מקוצק שעיין בו זמן רב ואמר לבסוף: "חיבור זה טוב הוא, נאה ומשובח. אולם חוששני שבאם יודפס, חיבור זה ייטב עד למאד בעיני הלומדים והדיינים והם יפסקו ממנו הלכה ויפסיקו לעיין בש"ך. על כן דעתי, שתבער את החיבור מן העולם, שכן אין זה מן היושר שחיבור מאוחר ידחה חיבורו של הש"ך, אשר למד תורה לשמה ביגיעה ובהתמדה".

ה"חידושי הרי"ם" יצא מן החדר ופניו כלפיד אש בוערות, זוהרות, ועיניו דומה שדמעו. הוא חזר לחדרו שבאכסניא, ופסע בחדר אנה ואנה כשהוא אחוז שרעפים ורעיונות. כעבור זמן נטל מספר קסמי עץ ומעט חומר דליק, הפכם ללהבה והטיל לתוכה עבודה מאומצת בת שנים רבות.

הוא היה אומר - הוא קודם היה ועשה: השחית הגשמה של דברים, של כוחות ועמל. לאחר מכן, כעבור שנים, אמר לחסידיו:

אחד מכלי הנגינה בבית המקדש היה 'הנבל'. מדוע נקרא הכלי בשם זה? משום שנגינתו הייתה כל כך יפה ומושלמת שהיה מנבל את כל הכלים האחרים בניגנתו. מדוע אתם לו נבל (-בשם מכוער כ"כ, כאילו הוא הנבל) ולא קראו לו בשם מנבל?

הוא מתרץ: משום שמי שמנבל אחרים בניגנתו - הוא נבל!

יש פעמים שביטולה הוא קיומה, שהגשמה היא כליאת היכולות והדחקה הנתונים; שהדרך לפעול היא דווקא לחדול.

אם ההצלחות וההישגים באים על חשבון אנשים או ערכים - זה המקום והזמן להדחיק הכוחות, לכלוא כישרונות, לוותר על הגשמה איכותית וטובה למען שמו בהמון אהבה.

האדמו"ר רבי שמחה בונם מפשיסחא זצ"ל היה מפרש לאור יסוד זה את הפסוק הפותח את פרשתנו: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ויאמר אליהם, אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם" (לה, א).

אם נפרש מקרא זה מפשוטו, שהוא מוסב על מצות השבת שנאמרה בהמשך, תמוה הביטוי "לעשות", שבו משתמשת התורה. הרי מצות השבת הנזכרת להלן קובעת שישנם דברים שאין לעשותם בשבת, ומדוע אומרת התורה: "אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות"?

לפיכך, הוא מבאר, שפסוק זה אינו מוסב בדווקא אל הזהרת השבת, אלא אל כל יריעת התורה והמצוות שצויה משה לישראל. כל הגישה לעבודת המצוות צריכה להיות מתוך השכל ודעת, ומתוך חישוב המעשים בפלס דק ומדוקדק.

לא זו בלבד שהאדם צריך לשקול את מהלכיו במאזני התבונה ולהימנע מכל מה שיש בו שמץ חטא, אלא אפילו המעשים הטובים טעונים ביקורת קפדנית.

ברוח זו ניתן להבין מדוע התורה חוזרת וכופלת אזהרות וציוויים אודות שמירת השבת לבל תחולל גם במחיר מצות בניית המשכן.

הנה בתחילת פרשתנו (פסוק ב) נאמר כי בהקהיל משה את העם בשביל להורותם על דבר הקמת המשכן, הקדים להזהירם אודות שמירת השבת: "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת".

וכדברי רש"י: "הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן לומר שאינו דוחה את השבת".

כיוצא בזה מופיעים הדברים גם בפ' כי תשא (לא, יג) שם נאמר: "אך את שבתותי תשמורו". על כך הביא רש"י את דברי חז"ל: "אף על פי שתהיו רדופין וזריזין בזריזות ומלאכה (מלאכת המשכן) שבת אל תדחה מפניה".

בבית המקדש ובמשכן עצמו לא שבתה עבודת הקורבנות אף לא יום אחד. גם שבת היו מקריבים כסדרם ומוספין כהלכתן, למרות שהדבר היה כרוך בעשיית מלאכות שבת. אולם בניית והקמת המשכן או המקדש אינם דוחים איסורי שבת. רק עבודת הקרבנות עצמה היא שהותרה בשבת, אך לא מלאכה שנועדה להכשיר לעבודת בית המקדש.

האברבנאל מבאר (שם) כי ממה שהוצרכה התורה להזהיר לבל תידחה השבת מפני בניין המשכן משתמע שהיה מקום לסבור שראויה השבת להידחות מפניו. כלומר, אלמלא נצטוונו במפורש, היה מקום לסבור שהאזהרות שנאמרו בעניין שמירת השבת אינן תקפות כאשר המדובר במלכות שנועדו לצורך בניין המקדש.

הוא מסביר כי מדעת עצמנו יכולנו לסבור שבניין המשכן שב"קום ועשה", עדיף על ה"שב ואל תעשה" שבשבתה בשבת. הרי מטרת כל המצוות הינה דביקות בה' והשראת השכינה בעם, והדביקות באלוקים לכאורה מושגת מן העיסוק במעשים חיוביים, יותר מאשר בהימנעות ממעשים אסורים.

כלל גדול נאמר בהלכה: "עשה דוחה לא תעשה". כל מקום שיש בו התנגשות בין מצוות "עשה" שעלינו לקיימה, לבין איסור "לא תעשה" שניאלץ לעבור עליו אם נקיים את ה"עשה", ההלכה קובעת כי ה"עשה" דוחה את ה"לא תעשה". המצווה תתקיים גם במחיר דחיית הלאו. (כמובן שגם להלכה זו

לפניהם את עבירותיהם, כפי הסדר דלהלן: הוא ניגש ליהודי ואמר לו בשמחה "איך האב דיר האלט, כלומר - "אהבתך, אני אוהב אותך!" ומיד בידידות - התחיל לפרט את חטאיו שעשה בימי חייו. היהודי היה מתמוסס מבושה על פרסום מעשיו בקול ברחובה של עיר לפני רבים, ומיד היה מהרהר בתשובה, אז הרוח היה הופך את הטון והסגנון ואומר לו "איך האב דיר פיינט" - אני שונא אותך!" מגביה את רגליו ונס ממנו...

לפעמים עוד לפני שהיה אומר "אני שונא אותך" היה מנסה בדרך אחרת. היה פונה אליו כאילו בתחנון: "אחי היקר למה לך כך (לחשוב מחשבות של חרטות), מה אתה צריך לעסוק בכך?!" כלומר למה אתה מהרהר בתשובה, אך משהיה ממשיך להרהר בתשובה, נפרד ממנו במנוסה. היינו שרוח טומאה לפפה אותו, כי כידוע, התאוות והשאיפות לא נפרדות מהאדם לאחר פרידת הנשמה מהגוף. הנשמה, נפרדת רק מהגוף אבל לא מהרצונות שלה שהינם חלק מהנפש ונשארים בה... יסורי העונשים, אולי הם, מפרידים אותם מהנפש.

אז הרוח גילה ואמר, נורא ואיום, כי הוא הראשון שזרק את האבן על זכריה הנביא. יותר מאלפים שנה שהוא נע ונד ואין לו אפשרות להכנס לגיהנום ולחזק שם מעבירותיו, וכך נכנס בגופו של הבחור למצוא מנוח ומרגוע לזמן קצר. דבר פלא נוסף נמסר, שכמעט ולא יכל להמצא בסביבת תלמידי חכמים וצדיקים, כאשר פגש רשע - חיבקו גיפפו ונשקו טוב ושוב. אבל כשנקלע בדרכו לארבע אמות של צדיק לא יכל להביט בו - ברח, קילל וחרף.

רבי יוסף שלמה כהנמן הרב מפוניבז' נכנס פעם ל'חדר האוכל' בשיבת פוניבז' והבחין כי מספר שולחנו לא מכוסים במפה. היה זה ביום שבת קודש. פנה הרב אל קבוצת בחורים ואמר להם: בחורים יקרים! שמעו נא. מקובל אצלי על הנובארדוקער דיבוק, כי באחת השבתות הכניסו בכח את אותו בחור אשר בו הרוח אל ביתו של הגר"ח מוואלוזין. הבחור נבהל והתהלך אנה ואנה בבית כמי שאחוזו שטיוף, הוא פשוט לא מצא לעצמו מקום אחיזה - מפאת קדושת הבית והשבת, הוא רץ בסחור. עד שמצא פינה קטנה באחד משולחנות הבית - שם המפה התקפלה והשולחן היה מגולה. מיד התכופף קיפץ חיבק ונישק את המקום (כי רק שם היתה אחיזה לחיצונים) מעשה שהיה. ע"כ דבריו.

פעם כאשר איימו עליו שאם לא יצא יקחו אותו אל הגר"א מוילנא, השיב הרוח: "איני מפחד ממנו, כי להגר"א אין עסק עימנו (כהקדמת הגר"א לספרא דצניעותא) כך סיפר החפץ חיים לתלמידו רבי שלמה בלוך. עוד שאלו אותו האם ידוע לו מי הם הל"ו צדיקים שבדור. הוא מנה שמות רבים לא ידועים ביניהם גם הגר"א, אלא שאת הגר"א מוילנא לא מנה בין הראשונים ממש. שאלו אותו וכי הגר"א אינו הראשון או לפחות משלושת הראשונים?! והשיב "לא, מפני שהוא הרי קצת מפורסם, חלק ממעלותיו מפורסמות..."

לביתו של המגיד מקוזניץ
בספר "שומר אמונים" מוזכר (לראשונה) שייכותו של המגיד מקוזניץ אל אותו רוח, וזה לשונו: "כי פעם אחת הביאו לרבינו מקאזניץ איש אחד כדי לתקן את הנפש שנכנס (=כדיבוק) שאלו המגיד מי הוא היה בגילגול הקודם ובאיזה זמן והשיב כי יותר מאלפים שנה שהוא בצער ויסורים וכי הוא היה הראשון שזרק אבן על זכריה הנביא ומאז אין לו מנוחה והולך מדחי לדחי. וברחמי ה' נתקן ע"י הקדוש הנ"ל".

איך עבר מנובהרדוק לקאזניץ? ושמה היה זה איש אחר - שאח"כ נכנסה בו אותו רוח של זורק האבן? קשה לדעת בבירור, אלא מה שנספר לכם להלן, אולי יועיל לבירור הדברים.

"שאלתי את רבי אליהו לאפיאן" - סיפר רבי יעקב אדלשטיין (שליט"א) [זצ"ל] - "מה עלה בסופו של אותו בחור שהסתובב ורוח בקרבו" הוא השיב כי כפי הידוע לו, דבר הדיבוק התפרסם עד שרבים באו לשומעו ולקבל פחד ויראת העונש, ללמוד משפטי שמים על עבירות, עד שהענין דווח לחלונות הגבוהים, לממשלה, אנשי הממשל חשדו כי מכשף מסתובב לו בין היהודים והגויים. כאשר מבחינה חוקית נאסר כל מעשה כישוף והעוסק בו הסתכן אז בגזר דין מוות, משום כך, נכנס אותו בחור לכלל פיקוח נפש. והוחלט כי צריך להצילו, לא בגלל הרוח שבקרבו אלא סתם מדין הצלת נפשות. הבריוח אותו מחוץ לגבולות המדינה, מקום בו החוקים שונים. כך עזב את נובהרדוק וילנא וולאזין. א"כ שמה אז אכן זכה והגיע לקרבת יהודים אחרים שגררו אותו אל המגיד מקוזניץ. שם בסופו של דבר הגיע אל תיקונו כפי שמוכח ב"שומר אמונים".

רבי משה הולצברג זצ"ל ראש ישיבת קרלין סטולין, גילה פעם כי פרטי התיקון של המגיד מקוזניץ, עברו לאוזונו, איש מפי איש. והוא נאות לספר זאת לרבי יעקב אדלשטיין (שליט"א) [זצ"ל], וכה גילה:

בתחילה, המגיד ניסה להוציא את הרוח מגוף הבחור ע"י שמות ייחודיים. ולחש באוזונו יחודין בשמות הקדושים, גיחך הרוח צחק בקולי קולות ואמר אתם חושבים להפחיד אותי בדברים אלו, את כל היחודים הללו ידעת עוד בהיותי ילד לפני הכנסי למצוות, הלא אני מתקופת הבית - הלא אני זרקתי את האבן הראשונה על זכריה הנביא (ואז געה בבכי) אל תפחדוני!

שאל אותו המגיד "ואיך ישנה אפשרות לתקן את נשמתך?" (כי הוא רצה גם לתקן את נשמתו המיטלטלת והמתייסרת ביסורים נוראים יותר מאלפיים שנה). השיב הרוח ואמר: מאז מותי ועד היום לא היה תלמיד חכם שלימד עלי זכות, אם יהיה מי שימצא לי 'לימוד זכות' יציל את נשמותי שאבוא למנוחתי. הוא הדגיש שחייבים ללמד עליו סגוריה בפה מלא. המגיד חשב ומצא לו זכות אך הודיע לו שיעשה זאת בתנאי שיראה לו את דרגתו (את מהות רוחו - נפש ונשמה מתקופת בית המקדש) הרוח הסכים אך "לא כאן בבית ובעיר פנימה, בשדה מחוץ לעיר ארעה לך אם תוציאני למנוחה" אמר. המגיד הק' נתעטף ויצא מהעיר ואמר בפיו לימוד זכות עפ"י הלכה ואח"כ נראה לפניו עמוד אש מהארץ עד לרקיע, ומה שעוד ראה כמובן שלא סיפר.

מה היה לימוד הזכות? גם זה סיפר ר' משה הולצברג זצ"ל: הוא מצא לו סברה הלכתית, שבסברא זו קיימת הבנה בטעות - להתיר לרגום אותו באבן. טעות בהלכה, אבל יש בה כבר לימוד זכות מסוים:

הוא חשב כי ההלכה היא שנבואה רעה מאת ה' יתברך יכולה להשתנות כל זמן שהנביא לא אומרה בפיו. והרי זכריה נביא ה' ניבא אז לרעה כציווי ה' אלוקים, א"כ היה לו להימנע מלהינבא בשם ה' כדי לנסות להציל ע"י כך את עם ישראל, ואע"פ ש"הכובש נבואתו חייב מיתה" היה לו למסור את חייו ונפשו בזה ובבא, שבביל להציל את כלל ישראל. ואע"פ שאסור לנביא לעשות כך, אבל זו כבר צד טעות מבחינת ההלכה ולימוד זכות איך יכול היה לחשוב (רחמנא ליצלן) שמוותר לרוגמו באבנים.

(להגיד)

ראה מש"כ בספה"ק "תפארת שלמה" על מועדים - שער התפילה:
"כאשר ידענו כן המעשה מפי אדמו"ר הרב הקדוש המגיד מקאזניץ זלה"ה שספר על דברי הרוח הדבוק באחד שבא לפני הרב ר' יהודה חסיד משידלאוויץ. והרב הנ"ל נתכוון בשמות הקדושים לבעבור לגרשו מנפש האדם ההוא אז שחק עליו ואמר כי בימיו הילדים הקטנים היו יודעים מכוונות כאלה והוא ה' הראשון אשר הרים ידו ראשונה בזכרי הנביא ע"ה בעת הריגתו בבהמ"ק ומן אז והלאה יותר מב' אלפים שנה הוא נדחה מכף אל כף ולא ינוח ולא ישקוט אף בגיהנם. כאשר שמע ר"י את דברי הרוח התחיל לבכות ולהתמרמר מאד ואמר הוי ואבוי אם בזמן הרב כזה עדיין לא נתכפר לפשעי האדם מה נאמר ומה נצטדק מי יוכל לעמוד ביום הדין הגדול והנורא מי יאמר זכיתי מפשעי".

"ויקהל משה" אני יורד מהבית ביום שישי, ורואה שהשכן עולה עם שני סלים מלאים, מקיים מצות "והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו" (שמות טז, ה). הלכה פסוקה (שלחן ערוך אורח חיים רנ), אשריו ואשרי חלקו. הזכרתי לו שיאמר בפה מלא "לכבוד שבת קודש", שהדיבור פועל הרבה בקדושה ("משנה ברורה" שם, ב). העפתי מבט, הסלים מלאים נירות. נו, גם אם צריך. אבל יש שם אותיות עבריות, וזו בעיה. "מה זה", שאלתי.

"עיתונים", ענה, "עונג שבת". תמידים כסדרם ו"מוספים" כהלכתם. מותר? נניח ("משנה ברורה" שז, סג). ואם מתענג, אולי רצוי ("תרומות הדשן" סג). אבל אוי לו, שזה תענוגו! והלא ה"בית יוסף" (אורח חיים רצ, ב) הביא דברי המדרש: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל... ביום השביעי יהיה לכם קדש, שבת שבתון לה" (שמות לה, א-ב). אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אם אתם נקהלים בכל שבת ושבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ועוסקים בתורה מעלה אני עליכם כאילו המלכתם אותי בעולמי, שנאמר (ישעיה מג, יב): "ואתם עדי נאם ה' ואני אל", מכאן סמכו בכל תפוצות הגולה להתקבץ בבתי כנסיות לקרות מקרא ולדרוש בדברי אגדה אחר סעודת שחרית. ובירושלמי (שבת פט"ו ה"ג) אמרו שלא נתנו שבתות וימים טובים אלא כדי לעסוק בהם בתורה, ואמרו בזוהר הקדוש (ח"ג קע"ג, א) שבמוצאי שבת כשחוזרת הנשמה היתרה למקומה, נשאלת איזו חידוש חידשה בתורה.

ומי שקריאת העיתונים היא עינוגו, עליו המשילו לאמור - ביום ההכתרה, בקש המלך להיטיב עם נתיניו. להשביע רצון איש ואיש, לתת ככל אשר ישאל. הזהירוהו יועציו שאוצר המלוכה יתרוקן. הסכים לפשרה: יקציב לכך שעה. מי שיבוא באותה שעה ויבקש בקשה סבירה, יענה.

יומיים לפני המועד השתרך תור ארוך כנחש עקלתון, אנשים תפסו חזקה ולנו במקום. והרי בין כך וכך לא היה סיכוי אלא לחלק קטן. לשלושים, ואולי ארבעים. אבל מי יותר על החלום, ומי יותר על הסיכוי הקלוש. אולי יאות המלך ויעניק לו קצבה לכל חייו, יחליף את דירתו הדחוקה או יממן השאת צאצאיו.

לנשיאים, שלא נשאר להם אלא האבנים. וגם הם לא היו משלהם, אלא ירדו להם עם המן (שמות רבה לג, ח), ולא חסרו משלהם כלום. וכן הורונו ב"מסילת ישרים" (פרק ז), שלא יחמיץ האדם את המצוה, אלא בהגיע זמנה או בהזדמנה לפניו או בעלותה במחשבתו ימרה יחיש מעשהו לאחוזו בה ולעשות אותה, ולא יניח לזמן שיתרבה בינתיים כי אין סכנה כסכנתו. אשר הנה כל רגע שמתחדש יוכל להתחדש איזה עיכוב למעשה הטוב -

ועל אמירתו דבר זה העירונו (בראשית רבה עו) בענין המלכת שלמה, שאמר דוד המלך לבניו בן יהוידע: "והורדתם אתו אל גחון" ואמר בניו: "אמן, כן יאמר ה'" (מלכים א א, לג). ושאלו: והלא כבר נאמר: "הנה בן נולד לך הוא יהיה איש מנוחה, [כי שלמה יהיה שמו ושלוש ושקט אתן על ישראל בימי והכינותי כסא מלכותו על ישראל עד עולם]" (דברי הימים א כב, ט-י). אלא הרבה מפריעים יעמדו מכאן ועד גיחון!

על ענין זה, נשא ה"דברי חיים" זצ"ל את משלו - היה היתה באבקילע, אשה כפרית, עני מרודה, ולה בניים ובנות בלי עין הרע, מושכים בסנורה ושואלים לחם, ואין. נשאה עין למרום ושועה: "רבונו של עולם, ראה נא בעניי. המצא לי אוכל לעולל!" וה' שמע תפלתה. פקח עיניה, ומצאה ביצת תרנגולת שזה עתה הוטלה, חמה וטריה. כמה שמחה. נופפה בה וקראה: "שמעו, ילדים, מצאתי ביצה!"

כמה שמחו, שמחת עניים. מה יעלה בחלקו של כל אחד מהם מביצה בודדת זו. נשאו עיניים והושיטו ידיים, אבל האם הגביה עוד יותר את הביצה: "לא, ילדים, הבה ננהג בחכמה! לא נאכלנה. נבקש מהשכן שירשה לנו לשימה מתחת לתרגלתו הדוגרת. תדגור עליה, עד שיבקע אפרוח. אבל גם אותו לא נאכל. נגדל אותו עד שיהיה לתרנגולת גדולה" - "הידד", צהלו, "ויהיה לנו בשר" -

"ומרק עוף!" -
"לא, ילדים, לא הבנתם -
התרנגולת תטיל לנו ביצים" -
"וכל יום נאכל ביצה", איזה אושר!

"לא, גם את הביצים לא נאכל. נניח לתרנגולת שתדגור עליהן, ויבקעו המון אפרוחים, שיגדלו ויהיו ללהקות תרנגולים" -
"איזה יופי", קראו במקלה, "ונאכל כל יום בשר!"
"לא הבנתם - התרנגולות יטילו המוני ביצים, שיגדלו דור נוסף של תרנגולים, ואז נמכור את כל התרנגולים, ונקנה עגלה קטנה, ונגדל אותה עד שתהיה פרה, ותתן חלב, ותמליט עגלות נוספות, עד שיהיה לנו עדר שלם. ואז נמכור חלק ממנו, ונקנה בית משלנו, עם חלקת שדה. נרתום את הפרות למחרשה, נזרע ונקצור, ולא יחסר לנו מאומה!"
עיני הילדים נצצו, שכחו את רעבונם, והבאבקילע שחקה עם הביצה בעליצות, והיא נשמטה מידה והתנפצה.
כל החלום נגר ארצה...

ורגע, שלא תהיה אי הבנה -
זה לא אומר שלא לדגור על הביצה. זה רק אומר שלא לשגות בחלומות, ולא להשתעשע איתה. קום ועשה מעשה. תטגן או תדגור, אבל תנצל את ההווה במקום לחלום על העתיד! ונספר סיפור מהגמרא (גיטין סח ע"ב) -

התורה אסרה להניף ברזל על המזבח. החליט שלמה המלך, שבית המקדש כולו יבנה בלא שייניפו עליו ברזל. לשם כך ביקש את תולעת השמיר, שסגולתה לבקוע אבנים, הודיעוהו שמלך השדים יודע מקומה, ושלח את בניו בן יהוידע להביאו. בדרכם ראה מגיד עתידות המתימר לצפות נטרות ואנשים משחרים פניו, וחיך. שאלו מדוע חיך, וענהו: אותו קוסם יושב במקום בו טמנו אוצר. מה שתחתיו אינו יודע, את האוצר שתחתיו לא חשף, ועתידות ידעו!

אין ספק שהמעשה היה, אבל מדוע כתבוהו לדורות. כי לקח כה רב צפון בו! הן כל אחד מאתנו, כאותו קודם, יושבים אנו על אוצר, ועוסקים בחזונו עתידות תלוש - כל אחד חולם, מה יעשה בעתיד. את, כיצד ילמד ויתעלה ויכבוש מקום בצמרת. אולי, והלואי. אבל מה לך לחלום באספמיה, יושב אתה על אוצר, והוא ההווה. אותו, חשפת: אותו, אתה מנצל! קום, נצל את האוצר שאתה יושב עליו, נצל את הרגע הזה ואת השעה הזו. אל תדחה לעתיד, כי אין ספק מוציא מדי ודאי!

(והגדת)
ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון
לה כל עושה בו מלאכה יומת (לה, ב)
רש"י: הקדים להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן, לומר שאינו דוחה את השבת.

הרגע הגדול הגיע, השער הענק נפתח והכל נדרכו, ולפתע ניכרה תכונה ותווה. אדם טיפס במעלה התורה כשכולם מפנים לו מקום, מאפשרים לו להקדימם.

למה ומדוע. אם תהו אלו שלפניהם, מיד מיהרו ועשו כמעשיהם. המצורע של המטרופולין, זה שמנודה מכולם ומעביר את שממון ימיו בשפכי הפסולת שבפאתי העיר. שכל גופו מכוסה פצעים מוגלתיים ודוחים, והצחנה האופפת אותו מרחיקה ממנו כל אדם, מצורע זה שייט לו עתה בניחותא כשהכל סולדים בתחושת קבס.

הגיע לראש התור, וגרם למבוכה. החליטו לרחצו ולבשמו ולהחליף סחבותיו המרובבות לפני שביאווה אל המלך.

ענת בושם מצחין בשרה את בואו והמלך נטה אליו חסדו: "מה תבקש, במה אוכל לעזורך", התעניין.

"אדוני המלך", ניסה לקוד בגמלוניות, "הפצעים המוגלתיים מגרדים ומציקים, ומדיפים ריח בואש. כולם מתרחקים ממני, ואני ניזון מליקוט שאריות מזון שהושלכו לאשפתות. אין לי הנאה בחיי, זולת אחת: כשאני מתחכך, אני משכך מעט את הגריו. אבל יש לי בעיה. איני מגיע לגב... אבקש מהמלך שיואל ברוב חסדו לצוות שיתקינו לי שתי מברשות ארוכות ידי, שאוכל לגרד בהן את גבי..."

"כדברך יעשה", ענה המלך, ופנה אל השליש: "רשמת?"
"כן", ענה בחיך.

חיכו הבעיר את חמת המצורע: "אדוני המלך, יאמר נא, כלום נאה הדבר ללעוג למצורע?! למה הוא מחיך, זה שרשם את הבקשה!"
"אכן", הסכים המלך, "למה חייכת לבקשתו, האם נאה הדבר?" הוכיח את השליש.

קד השליש: "אדוני המלך, לא למומו הגשמי חייכתי, אלא לסיכולותו הרוחנית! עומד הוא לפני המלך, ויכול לבקש שרופאיו יטפלו בו וירפאוהו, פצעיו יעלמו ועורו יתנקו, מכאוביו ישכחו ויוכל לשוב לחברת בני האדם, ומעדיף הוא להמשיך להדיף צחנה ולסבול מפצעיו המוגלתיים והמדממים, לסבול מנידוי ולהתככלל מפסולת אשפתות, ולמצוא אשרו בהתחככות מענגת..."

נפגע המצורע, זיקר כתפיו ושררב שפתיו: "שלא יגיד לי מה לעשות!"
שוטה! בקש לפחות עתה... אין ללעוג לו, יש לנוד לו!
ואני נזכר: נסעתי ברכבת, מחדרה לבני ברק. מולי ישב יהודי, ופתח שולחן. הוציא מאמתחתו צרור תרופות וערך על הדלפק. גולות לבנות וצהובות, כמוסות אדומות וזהובות, מבחר מרשים ומשובב עין. נטלם לפיו עדרים עדרים, הגירם לגרונו בלגימת מים. לטשתי עינים כפי הנראה, כי הוא פנה אלי והזדהה עמי ברחמים: "שכחת את שלך בבית?!" שכחתי בבית? אשרי שאיני צריך!
(והגדת)

"והנשאים הביאו"

"והנשאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן" (שמות לה, כז). וכתב רש"י: מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה, אלא כך אמרו הנשיאים: יתנדבו ציבור מה שמתנדבים, ומה שמחסרים אנו משלימים אותו. כיון שהשלימו ציבור את הכל, שנאמר: "והמלאכה היתה דים" (שמות לו, ז), אמרו נשיאים: מה עלינו לעשות? הביאו את אבני השהם. לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחילה. ולפי שנתעצלו מתחילה נחסרה אות משמם, "והנשאים" כתיב.

והנשאים כתב סופר" זצ"ל: יש ללמד זכות על צדיקים אלו שאחרו מלהתנדב, על פי המבואר (סוטה יג ע"ב) שאין המצוה נקראת אלא על שם גומרה, כי לולא הגמר גם ההתחלה ללא הועיל היתה. ולכן התחכמו להמתין עד שביאו כולם נדבתם ומה שיחסר יביאו הם, ותהיה המצוה קרויה על שמם הינו שיעשו עיקר וגמר המצוה. והיתה כונתם לשם שמם -

ומכל מקום שלא כדין עשו, כי ידועה מסקנת ה"משנה למלך" (הלכות מגילה פ"א הי"א) ו"יחם צבי" (בתשובה סימן קו) [בשר אחד שנתן רשות לאסיר לצאת יום אחד מבית האסורים, שיצא ביום הראשון בו יוכל לקיים איזו מצוה שאי אפשר לו לקיימה בבית האסורים, ולא ימתין למצוה מאוחרת מדאורייתא כגון קריאת פרשת זכור, משום] ש"זריזין מקדימין למצוה" (פסחים ד ע"א) עדיף מעשיית מצוה מן המובחר. והיה לנשיאים להקדים המצוה ולהיות מהזריזים המקדימים, מלעשות גמר מצוה מן המובחר.

והטעם שזריזים מקדימים עדיף, על דרך שאמרו: אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמה לא תפנה (אבות פ"ב מ"ד). והכלל הוא: אין מחמיצין את המצוות (מכילתא בוא יב, יז), אולי לא יוכל אחר כך לעשות. וכך היה

"בואי בשלום עטרת בעלה גם בשמחה ברונה ובצהלה, תוך אמוני עם סגולה בואי כלה בואי כלה" (הרב שלמה אלקבץ) רבי שמעון בר יוחאי אומר, אמרה שבת לפני הקב"ה: "לכולן יש בן זוג ולי אין בן זוג". אמר לה הקב"ה: "כנסת ישראל יהיה בן זוגך" וכיון שעמדו ישראל על הר סיני, אמר להם הקב"ה: "זכרו הדבר שאמרתי והבטחתי לשבת, כנסת ישראל היא בן זוגך". וזהו שנאמר לישראל "זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ, ז) (בראשית רבה, יא ח)

ר' ראובן קרלנשטיין זצ"ל טופל במכשיר דיאליזה, מכשיר שמחליף ומסנן את הדם בגוף. את הטיפול עבר יחד עם אנשים נוספים, שביניהם היה גם חוזר בשאלה ועוד מספר חילונים.

באחד הטיפולים, הופיעה האחות הראשית ובידיה מגש עוגיות ובקבוק יין, וסיפרה שנולדה לה נכדה בשעה טובה ומוצלחת, והיא מעוניינת לשתף את החולים בשמחתה. ר' ראובן לא לגם, כמובן, מן היין שכן דינו כדן נסך. במקום נכח חוזר בשאלה שידע על האיסור לשתות, והוא הרים את קולו וקרא: "נראה לכם שאין הוא אוהב יין? הוא אינו שותה כי אנו בשבילו כמו גויים! כאילו נגע ביין הזה גוי!" מיד נעשה המקום כמרקחה, וכולם דרשו לשמוע תשובה מאת ר' ראובן.

בתשובה, סיפר ר' ראובן את הסיפור הבא:

בחור חמד שעמד להתחתן חיפש מתנה יוקרתית לכלתו. הוא הסתובב ברחובות בני ברק ותר אחר שעון זהב שימצא חן בעיניו. אחר חיפושים רבים מצא בדיוק את שחיפש: שעון יפהפה ויקר שהרשים אותו. היה זה שעון זהב משובץ יהלומים, ועלותו בהתאם.

בהתרגשות מרובה הגיש את מתנתו לכלה, והיא הסירה את העטיפה המרשימה, הביטה בו והבעת אכזבה נראתה על פניה. היא זרקה את השעון היקר על הרצפה ואמרה: "כזו מתנה אני מקבלת? כזו מתנה בזויה?" המשיך ר' ראובן ואמר: "אם לסנדלר היתה כספת, מה הייתם חושבים שיש בה? ובכספת של רוטשילד מה יש? ובכספת של המלך, מה לדעתם מונח? הקב"ה מלך מלכי המלכים, אמר "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה" הקב"ה מעיד שזו מתנה טובה והוא מוציא אותה מכספת! ואת המתנה הזו, שקיבלו ישראל הם רומסים ודורסים וכלל אינם מעריכים אותה! האם הנכם מצפים שעם כלה שכזו ישתה החתן יין?!"

(אמונה שלימה)

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד ביד משה

היום (כ"ז אדר) הילולת הגה"ק רבי יוסף שאול בן רבי אריה לייביש נתנון זצוק"ל רבה של למברג והגלילות. ונזכיר ד"ת משמו, ממה שכתב בספריו דברי שאול ויד שאול עה"פ אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד ביד משה ונדועה קושיית הזה"ק דף רכ"ה מה ראה משה לפקוד ולמנות את תרומות בני ישראל, והלא אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין, ואין מנאם תחילה ואח"כ ברכם, מה שייך ברכה למנין? ומה שתירצו בזה"ק מבואר בארוכה בקדושת לוי אוהב ישראל ועבודת ישראל, שיש חילוק גדול מיהו המונה, אם משה רבינו עושה מנין וספירה נכנס ברכה אמיתית, משא"כ כשאישי אחר מונה.

רבי יוסף שאול מבאר באופן אחר, בהקדים תמיהה נוספת מה שייך שמשה רבינו יברך 'שתשרה שכניה במעשי ידיכם', הרי כבר אמר הקב"ה ושכנתי בתוכם, וא"כ מה שייך לברך על זה. כמו שהקשינו אתמול.

וביאר ע"פ דברי הגמ' [ערכין דף כא: ובתוספות ד"ה אין] כשמבקשים שני שותפים לפרק את השותפות, צריך להמתין ליום השוק שאז הדבר עולה למחירו הכי גבוה ואז יתחלקו, ואמרו שם, שבהקדש אינו כן כי אין להקדש אלא מקומו ושעתו. וכן אי שם במשנה סוף פרק שישי [דף כד] לגבי פרה של הקדש, שאם ממתנין ליום האטליו הרי משובחת היא, דהיינו בפרה בעלת מום שהקדישה לבדק הבית, וכן אם הקדיש מרגלית אם יעלה אותה לכרך, יהיה מחירה הרבה יותר גבוה, אלא שאין להקדש אלא מקומו ושעתו, ופרש"י שאם הקדיש מרגלית בכפר, ובכפר מחירו קטן ביותר, ובכרך הוא שווה הרבה יותר, אין שמין את המרגלית אלא לפי מקומו. ואם הגזבר מבקש לפדות את המרגלית בכרך, אין פודין אותה כאן בכפר לפי מחיר הכפר.

והקשו בתוספות מה טעם יש בדבר זה, הלא עלינו לסדר שיהיה מה שיותר לטובת ההקדש, וכן מצאנו שצריך להמתין שום ההקדש ששים יום, היינו כשאדם מבקש לפדות איזה חפץ מהקדש, עושים אכרזתא ששים יום לראות מי משלם הכי הרבה, וא"כ מדוע אין דואגים לקופת ההקדש ליסוע לכרך ולפדות ביוקר. ועיי"ש בתוספות מה שתיירץ.

וביאר רבי יוסף שאול שכל ענין ההקדש הרי באמת אין הקב"ה צריך את הממון שלנו, שנאמר 'אם ארעב לא אומר לך.. האוכל בשר אבירים', ואומר 'אין חפץ לה' בעולות', אלא מה שהקב"ה רוצה מאיתנו הוא רק 'נדבת הלב' כמו שפי' האלשי"ך הק' ושאר ספה"ק.

הבן כפר שהקדיש מרגלית, היתה נדבת הלב שלו רק כפי שווי המרגלית בכפר, לדוגמא אלף דולר, אע"פ שבכרך זה שוה שלוש אלף

לאחר שהקב"ה אמר למשה ביום הכיפורים: "סלחתי כדבריך" (במדבר יד, כ) מכנס משה את עם ישראל ומדבר עמם על שני עניינים: שבת ומלאכת המשכן.

השבת הוזכרה לפני מלאכת המשכן, ומדוע: אומר הרמב"ם: שבת שקולה כנגד כל מצוות התורה, השבת היא אות בינו לבין הקב"ה.

שמירת השבת היא גילוי כבוד ה', בחילול שבת יש מן הכפירה בבריאת העולם. השבת היא אות, "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם" (שמות לא, טז) מה היא אות?

ה"חפץ חיים" ממשיך משל לאדם שפתח חנות ענקית של מוצרי חשמל, ועל החנות תלוי היה שלט גדול: "משה מוצרי חשמל". באחד הימים היתה החנות סגורה. העוברים ושבים שיערו שנגמרה הסחורה, או שהמוכר חולה. אך הזמן התארך והחנות עדיין היתה סגורה, העוברים ושבים שיערו שהמוכר יצא לנופש או נסע ליריד, אך כשהגיעה חברת הובלות והסירה את השלט, הבינו כולם שהחנות נסגרה לצמיתות. הבעלים אינו קשור לחנות, בהסרת השלט הסתיימה הבעלות על החנות. יהודי השומר שבת נושא על מצחו שלט: אני יהודי! בהסרת השלט, חלילה, נפסקת גם השייכות.

מסופר על ר' ברוך בער שראה חנות סגורה בשבת. הוא נגש אל המנעולים, נישק אותם ואמר: "יש כאן הוכחה שיש בורא לעולם!"

אם כן, כיצד יתכן שיהודי עובד בשבת ומחלל אותה רחמנא ליצלן? ידוע, שעיקר מזונו של הדג הוא דגים אחרים. ברגע שדג גדול רואה דג קטן, מתחיל מרדף. הפלא הגדול הוא שהדג הגדול בולע דגים ונהיה שבע, אך כשפותחים את בטן הדג מגלים דבר מדהים: ראשו של הקרבן נמצא בצד של הזנב, והזנב נמצא בצד הראש.

מה מתברר? הדג רדף אחרי הדג שאותו הוא ראה, אך הקדוש ברוך הוא זימן לו דג אחר! מה אנו אמורים ללמוד מכך?

חידוש עצום: בן אדם רודף אחרי כסף וחושב שעסקים ביום השבת יניבו רווחים, אך הקב"ה מזמן לו דג אחר- מקור אחר להכנסה. בעל ה"קיצור שלחן ערוך" אומר שזו אחת הסיבות שאוכלים דגים בשבת.

מסופר על נהג מונית שעבד בשבת, רחמנא ליצלן, והניח למשמרת את כל הכסף שהרוויח בשבת. הרב ניסה לשכנע אותו שבכסף לא תשרה ברכה, אך דבריו נפלו על אוזניים אטומות.

הוא צבר פרוטה אחר פרוטה במשך עשר שנים והגיע לסכום גדול: מאה אלף דולר. בתום השנים הללו קרה דבר נורא: הנהג חלה במחלה ממארת, עלות הניתוח שהיה עשוי להציל את חייו, היה לא פחות ולא יותר מאה אלף דולר...

ידוע שגוי ששמר שבת חייב מיתה, והרמב"ם כותב שאפילו גוי שהחליט לשמור שבת באחד הימים בשבוע חייב מיתה.

הרב פינקוס זצ"ל אומר שלמעשה, השבת היא נקודת ההבדל בין יהודי לגוי. הקב"ה ברא את העולם בדרך הטבע וכך הוא מתנהל. בעצם שמירת השבת יש הכרזה שהעולם אינו מתנהל בדרך הטבע, ביום זה היהודי אינו עושה דבר לפרנסתו. גוי שיעשה כך, יתחייב במיתה. ומדוע? כי בכך הוא פועל נגד הטבע.

שאלו פעם את הרב מבריסק האם להקים בית ספר "בית יעקב" בשכונה חילונית, ובתשובה סיפר הרב סיפור שהתרחש בעיירה בריסק. בבריסק היה בית ספר "בית יעקב" ומשפחה חילונית שהתגוררה בסמוך שלחה את בתם ללמוד בבית הספר, מפאת הקרבה. הילדה למדה מושגים שלא הכירה מעולם, וכמוכן למדה גם על שבת.

שבת אחת, רצו ההורים לצאת לנופש והפקידו את הילדה על החנות שבבעלותם. הילדה החליטה שתימנע בכל צורה מלמכור בשבת. בהגיע יום השבת, פתחה את החנות התיישבה בה ואמרה תהילים.

אחרי שעה נכנס גוי לחנות והתעניין על מחירו של אגרטל שנצב בחלון הראווה. הילדה ברצונה העז להימנע מלמכור נקבה בסכום הזוי, אלף שקלים. הגוי נדהם ועזב את החנות.

לאחר שעה שב ואמר: האגרטל מצא חן בעיניי מאוד. אסכים לשלם עליו שבעים וחמישה שקלים, על אף שנראה ששוויו עשרה שקלים בלבד." אך הילדה בשלה: אלף שקלים. לקראת הצהריים שב הגוי לחנות, והפעם ניאות לשלם מאתיים שקלים, אך הילדה בשלה.

כך ניסה עוד מספר פעמים, עד שלבסוף במוצ"ש שלף מכיסו את הסכום העצום והניחו על הדלפק. הילדה נדהמה, והוא הסביר: "טובי האדריכלים בנו לי וילה מפוארת, ואגרטל בגוני הטורקיז מתאים לי כל כך. לא יכולתי לוותר עליו!"

כששבו ההורים לביתם, סיפרה להם על השתלשלות העניינים, והם קיבלו על עצמם לשוב בתשובה שלימה "אין כל ספק האם לפותח "בית יעקב" סיים הרב מבריסק את סיפורו, "שמירת שבת של ילדה קטנה השיבה את הוריה בתשובה שלמה".

דולר, אין הקב"ה צריך את הכסף שלו, אלא את נדבת לבו, ונדבת לבו בכפר היה אלף דולר, א"כ אין שום צורך להוליכו לכרך להרוויח יותר, הרי זה יהיה פגם כביכול כאילו הקב"ה צריך שאנחנו נרים את המניות שלו... כמו אחד שקונה כרטיס לוטו להקב"ה, שאם זה ירוויח הוא יתן הכל לצדקה, הרי עדיף שיתן דולר אחד לצדקה, שזוהו נדבת לבו, אל תקנה לוטו לכבוד הקב"ה, לי הכסף ולי הזהב נאום ה'. אל תחפש עצות לפני הקב"ה איך שיהיה לו מליונים.

ולא עוד אלא שיש בזה ממש פגם בהתייחסות כלפי הקב"ה, בשלמא אם אומר שקונה את הלוטו לעצמו ואם יזכה יתן צדקה, נחא, אך אם קונה שני כרטיסי לוטו אחד לו ואחד להקב"ה, עדיף לתת את הדולר לצדקה ולא לקנות לוטו עבור הקב"ה.

מבאר רבי יוסף שאול, דכשמשא רבינו רואה את נדבת המשכן, הוא דווקא הולך ומונה, אלה פקודי המשכן, אע"פ שאין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין, כי אין הקב"ה צריך שיכנס ברכה בזה שנתנו לו, אם הוא רוצה, הוא יכול לגלות באוהל של משה מחצב של סנפרינון, הוא לא צריך שיכנס ברכה בתרומות שנתנו לו... זה לא הנוסח שנוהגים כלפי מעלה. אדרבה אין לנו שום אינטרס שיכנס שם ברכה, להורות שהקב"ה אינו צריך לכסף וזהב שלנו. לי הכסף ולי הזהב נאום השם.

וברכתו של משה אינו 'יהי רצון שיכנס ברכה במעשיכם', לא ולא, אין לנו כלל רצון שיתרבה זהב ההקדש, יש לנו רק ענין 'שתשרה שכינה'. ואכן באמת לא היו יכולים לעשות זהב כפי מנין הזהב שנתנו, כי כמו שמקום ארון אינו מן המדה, כך זהבו אינו מן המדה, ולכן מנה משה וכתב 'יהי זהב התנופה תשע ועשרים ככר', זהו לא נתרבה, אלא נשאר תמיד תשע ועשרים ככר, אלא כשהקב"ה רוצה יכולים לעשות מקצת זהב כלים רבים. כי אצלו ית' העיקר הוא נדבת הלב.

ומה שהקשו בתוספות מדין אכרזתא, כי כשאדם בא לפדות הרי צריך לברר כמה היתה נדבת הלב של התורם, כשאדם בהול למכור חפץ במהירות אינו מקבל את המחיר האמיתי, כדי לברר את נדבת לבו של התורם צריך לברר בישוב הדעת ולהמתין ששים יום, עד שיתברר כמה היה נדבת הלב של תורם החפץ. משא"כ כשהכפרי תורם מרגלית, הרי נדבת לבו היה רק כפי מחיר של הכפר.

כשמדברים מענין אמונה ובטחון, יש לדעת שיש בזה כמה מדרגות. מה שדברנו כעת, להאמין שהקב"ה יכול להסתדר לבדו, והוא יכול להחזיק את כל עולם התורה, הרי לפני עשרים שנה לא ידעו איך יתקיים עולם הישיבות ביום הזה, וב"ה הכל מתנהג יפה, וגם עכשיו אין יכולים העסקנים לחשוב מה יהיה עוד עשרים שנה, אם אנו מאמינים שאנו סמוכים ובטוחים בו ית', אין מה לדאוג כלל.

הן אמת שגדר ההשתדלות הוא גם כלפי דברי קודש, אך לא לדאוג שיהיה להקב"ה כסף מיותר, למעלה מנדבת הלב, זהו דבר שאינו, כי מה שהקב"ה מבקש שניתן צדקה לעולם התורה, הוא כי חפץ לראות נדבת הלב שלנו. כשנתת מאה דולר, יהיה השראת השכינה במאה דולר שנתת. ב"ה אנו מחנכים את ילדינו, וצריך שיהיה שם השראת השכינה, כל מה שאנו צריכים הוא רק השראת השכינה, השראת השכינה תהיה רק לפי נדבת הלב של היהודי, אמנם אם הנדבת הלב היא אלף דולר והוא נותן רק מאה, כי זה מה שיש לו, ובא הגזבר ועושה מהמאה דולר אלף דולר, אזי מה טוב ומה נעים להרבות המעות ברווחים שיהיה נעשה מזה אלף, שהרי היתה לו נדבת הלב של אלף דולר.

ויתכן שמה שאמרו חז"ל 'אין להקדש אלא מקומו ושעתו', כולל גם שאין לעשות 'השקעות' שבביל מוסדות התורה. כי הקב"ה משגיח עכשיו על כל מוסדות התורה, מה צריך לדאוג לו לעוד שבעים שנה. אין להקדש אלא מקומו ושעתו. וכן הופסק ברמב"ם שאסור לגזבר להוליך את היהלום לכרך. אמנם בימינו שיש שוויות גלובלית של זהב בכל מקום בעולם, א"כ גם הדר בכפר נותן מרגלית כפי מחיר הכרך, משא"כ בזמן חז"ל, האיש הכפרי לא היה לו השגה של מחיר של כרך.

ובזה פי' רבי יוסף שאול דברי הגמ' בב"מ דף קיד/א: 'יצא הקדש שאין צריך ברכה', שם מדובר כשאחד נתן משכון להקדש או שמשכנוהו מי שלא נתן מחצית השקל עד כ"ה אדר, לקחו ממנו כסות יום או כסות לילה, אזי הקדש אין צריכים להחזירו בלילה או ביום, דכתיב 'ושכב בשלמתו וברכך', יצא הקדש שאין צריכים ברכה. כשאדם מברך את קופת הצדקה שתתרבה, אין צריך את הברכות שלך יותר מנדבת הלב. כל מה שהקב"ה מצוה אותנו לנהל קופות צדקה של כלל ישראל, הוא לאסוף נדבת הלב ולא ממון, כי לי הכסף ולי הזהב נאום ה'. הוא יכול להסתדר לבד, אתה רק תביא נדבת הלב. אל תחקור איך להפוך נדבת הלב של מאה לעשר אלף. והוסיף בספרו 'יד שאול' ע"פ מש"כ הרמב"ן בב"ב שאין להקדש קנין חצר, כנודע דברי הקצות בסי' ר' בארוכה, ואפי' אם נאמר שיש להקדש קנין חצר, מ"מ אין בזה משום מעילה. דהיינו אם הקדיש יהודי שטח להקדש, ונפל צבי שבור בחצר המשתמרת להקדש, לא זכו הקדש בצבי

וזהו רבי יוסף שאול, כי הצבי השבור הזה, או הזהב והכסף שנפלו לחצר, הרי אין בהם נדבת לב של יהודי, אלא מעצמם נכנסו, א"כ יכול כל אחד לקחתו, אין לה' חפץ בריבוי נכסים כלל. המדרגה הפשוטה יותר הוא שאדם רוצה לעשות השקעות במוסדות התורה, 'לדאוג' שהקב"ה יהיה לו שפע בעוד שלושים שנה, זה לא כ"כ קדוש, ואפי' לדעת הי"א שהקדש כן זוכה בחצר אך אין בזה מעילה, היינו שאינו קדוש כ"כ, שלא היה שם נדבת הלב של בני ישראל.

והמדרגה היותר עליונה שאין צריך כלל שהחצר של הקדש תזכה, כי אין לה' חפץ כלל בריבוי הנכסים, רק נדבת הלב. בזה יש מעילה, ויביא המועל אשם מעילות, מדוע, כיון שהיה כאן נדבת לב של יהודי, כשאין נדבת לב, אין בזה מעילה, אין לזה חשיבות כלל.

י"ג שופרות היו במקדש שהם בחנו את נדבת הלב של יהודי, אך לא עשו מניות ורווחים ברכוש של הקדש, אין בונים בית המקדש מכסף של בורסה ומניות, שאין בהם נדבת הלב. כמוכן שכשאדם הרוויח כך וכך ממניות ותרים כך וכך לצדקה, במקום לתת רק מאה, השקיע את המאה ועשה מזה אלף ונתן את האלף לצדקה, אזי בוודאי יש בנדבת לבו מעלה יתרה. משא"כ הגבאי צדקה אין לו לנפח את מעות הצדקה יותר מנדבת הלב של התורם. לא דברנו הלכה למעשה, אלא שלמדנו דברי רבי יוסף שאול לצוק"ל.

וכן אמר רבי אהרן קאטלער להגאון מפוניבז' כשהציע לו על שטח גדול באמריקה שיכולים לעשות ממנו רווחים כפולים ומכופלים לייסד הישיבה לעוד עשרות בשנים, ואמר לו רבי אהרן כל הדברים הנ"ל, שאין לנו עסק להגדיל את הרווחים לקופת הקב"ה. עד כדי כך שמשא רבינו הולך למנות את ההקדש כי אין צריכים בו ברכה, לא אמרו שיקנה החצר של הקדש מה שנכנסים בו טל חרמון שיורד על הררי ציון, כי אין ענין שיהיה רווח בקופת הקדש. לי הכסף ולי הזהב נאום ה'. ופוק חזי איך הצליח רבי אהרן קאטלער מאד בבנייני מוסדות התורה באמריקה, כי אין להקדש אלא מקומו ושעתו.

וכן אמרנו בהפטרות שבת חנוכה, הנביא זכריה ראה מנורה, ושני זיתים עליה ונוטפים מהם שמן לנרות המנורה, ואי' בספ"ק ע"פ דברי המדרש שלא הכניס נח שתיל הזית לתוך התבה, כי דרך טבע הזית שאינו מחזיק יותר מיי"ב חודש, ואע"פ שהקב"ה ציוה לו להכניס מכל מאכל אשר יאכל, וחישב נח, היות שאמר לו הקב"ה שיהיה מבול שנה, א"כ איך יכניס זית, ועלה בדעתו ששוב לא יהיו זיתים בעולם. ואמר לבניו בתיבה, תספרו לנכדים שפעם לפני המבול היו זיתים בעולם, זכרונם לברכה.

אך היונה הביאה לו 'עלה זית טרף בפייה', אין הכי נמי שהקב"ה ציוה לו לעשות השתדלות, אומרת לו היונה, כבודך במקומך מונח, אין צריך להשתדלות, הבאתי עלה זית מגן עדן, ועד היום יש לנו זיתים וממנה מדליקים נרות המנורה.

שמן רומז על חכמת התורה, הקב"ה אינו צריך שבני ישראל יחזיקו את עולם התורה, איך חלמו לפני עשרים שנה איך יתקיים היום עולם התורה, ומה יהיה עוד עשר שנים, אין שיעור ואין גבול, בכל חסידות נולדים בכל שבוע ילדים רבים בלי עין הרע, בחסידות גור נולדים כמה מאות זכרים כל שבוע, כל שבוע צריך לפתוח עוד ישיבה שלימה, וכן בכל חצרות הקודש, מה יהיה כאן? רבי יהודי, אל תדאג לקופת הקב"ה.

אשרי מי שיש לו יד וחלק בעולם התורה, אך הקב"ה לבדו מסתדר יפה, רשבי"י הבטיח שלא תשכח מפי זרעו, הישיבות בוודאי יצליחו, תבא יונה עם עלה זית והכל יהיה בסדר. כך רואה זכריה ששני הזיתים מנטפים מאליהם לתוך המנורה, מכניסים שמן וזה דולק ח' ימים, כי השכינה שורה בישראל. היווני וחכמתו לא מסתדרים עם זה, אך זכריה אומר לנו בסוף ההפטרה 'לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבאות'. הקב"ה לבדו עושה הכל, הוא רק מזכה אותנו להיות שותפים בענייניו, כדי לגלות נדבת לבנו. יש לנו אב זקן.

וכל זה אמור כלפי הקדש ומוסדות הקודש, אך לגבי פרנסת האדם בעצמו, אדרבה אמרו חז"ל שיאמר 'ברוך אתה ה' מלך העולם השולח ברכה בכרי הזה', היינו שאני הכנסתי כור אחד, והקב"ה יכניס ברכה ויוכפל הכרי, כי אנו מבקשים ומברכים שיהיה ברכה במעשינו, משא"כ הקדש אינו צריך ברכה, הקדש לא צריך שיברכו את ממונו, הקדש צריך רק את נדבת הלב של בני ישראל. כי המוסדות של הקב"ה שיש לו גזברים שהם השליחים שלו, הוא לא מעוניין ברווחים של השקעות מכספי הקדש. ואפי' אם נאמר שיחול עליהם הקדש, אין בהם מעילה. וכן גידולי הקדש אין בהם מעילה.

ומי שיבדוק את ההסטוריה ימצא שכל מי שבנה מוסדות בעולם התורה, חי בבחי' 'אין להקדש אלא מקומו ושעתו'. הם עומדים בתחילת החודש, לא יודעים איך ישלמו חצי מליון דולר בחודש זה, אחרי ראש חודש הכל הסתדר, הם לא יודעים מה ואיך, רק נדבת הלב של יהודים, ונסים ונפלאות. אם יעשה אחד השקעות וקומבינציות, אין בזה ענין. נכון

שצריך השתדלות להקדש, היינו השתדלות להביא עוד נדבת הלב של בני ישראל, כל ירבו.

דברתי אתמול עם רבי יצחק לברון מאנטווערפן – אשדוד וסיפר לי מעשה ששמע לפני כמה שנים מהרה"ח רבי יעקב פרידריך שליט"א [מזקני חסידי חב"ד, ומתלמידי חכמים הגדולים דאנטווערפן] שהוא היה שליח לבנות תלמוד תורה על טהרת הקודש בעיר אמסטרדם, ובני הישוב התנגדו מאד והערימו כמה וכמה מניעות, אך הם התגברו על כל המניעות והתחילו לבנות בנין לת"ת, בתחילה נכנסו לעסק הבנין בכל הכוחות, וב"ה התחילו הקבלנים להכין תשתית לצורך הבניה. באחד הימים הוצרכו לשלם לקבלנים סכום גדול מאד, וע"פ תנאי החוזה, אם לא היו משלמים את הסכום באותו יום, מופר כל תכנית הבניה. יום לפני כן ישבו העסקנים במשרד שהוקם בשטח הבניה, ודאגתם בלבם ובפיהם מאין יבא עזרם לשלם סכום כזה ביום המחרת, כדי שלא ירד ח"ו כל יגיעתם לטמיון.

תוך כדי דיבורם נכנס אדם בלתי מוכר למשרד, לא תואר יהודי לו, ושואל אותם מה בונים כאן? העסקנים תמחו על שאלתם, והשיבו לו בקרירות שבונים כאן בנין לתלמוד תורה לילדים יהודיים, הוא התעניין עוד, והם הראו לו את תוכנית הבנין. לאחר כמה רגעים אמר להם 'תודה שהתייחסתם אלי' ויצא לדרכו.

כמה דקות לאחר שיצא ראו העסקנים שהאורח הבלתי מוכר שכח על השלחן איזה שקית, הם רצו אחריו להשיב האבדה, ולא מצאוהו. כשחזרו למשרד פתחו את השקית ומצאו בו בדיוק את הסכום שהם צריכים לשלם מחר לקבלן לצורך המשך הבניה. לא פרוטה אחת פחות. יש איתנו חיים היום כמה עדים שהשתתפו בעסק הבניה באמסטרדם.

הקב"ה מראה לנו 'לי הכסף ולי הזהב נאום השם', לא היה מי שיתרום בנדבת הלב, מאידך היה נדבת הלב של העסקנים בקודש במסירות נפש, כיון שהיה להם נדבת הלב, והיה חסר מי שיתן, שלח הקב"ה את שלוחו 'ושכח' שם את הסכום הזה.

ובאמת כל מנהל מוסד יכול לספר סיפורים כבגון דא, יתכן שכדאי להיות מנהל מוסד רק בכדי לזכות לראות פני אליהו הנביא בהקיץ מדי חודש בחדשו... אך באמת כל יהודי בעל משפחה הוא גם מנהל מוסד, וכ"ש כשמתחיל להשיא את הילדים, יוכל כל אחד ואחד להעיד איזה חסדים גלויים הקב"ה עושה עם כל אחד ואחד. זהו יסוד גדול שצריך לשנן הרבה, אין להקדש אלא מקומו ושעתו.

הגרי"ז מבריסק היה חוזר על הדברים שכפי הנראה שמע מאביו וזקנו, יסוד גדול מאד על מה שאמרנו חז"ל שהתורה קדמה לעולם, כי אם העולם היה הראשון והתורה לאחריו, אזי היה המצב שהעולם יש לו בעיות והתורה פותרת את הבעיות של העולם, יש עניים וחסרונות בעולם, והתורה מבקשת לתקן את החסרונות, לכן נצטוו בתורה על הצדקה. אך היות שהתורה קדמה, והעולם בא אחריו, הרי שהקב"ה ברא את העולם עם חסרונות כדי שיוכלו לקיים תורה ומצוות. שהרי הקב"ה הוא כל יכול, א"כ מדוע יש בעולם חסרונות, כמו שהקשו הראשונים, איך יתכן שלפעמים נולדים אנשים חולים או שאין גופם שלם, וכן מדוע יש עניים בעולם. ואמרו רז"ל [שמות רבה לא, ה'] 'דוד המלך אמר לפני הקב"ה ישב עולם לפני אלוקים' היינו שיהיה העולם מיושב בשלימות כמו שמתאים לפני אלוקים, והשיב לו הקב"ה 'חסד ואמת מן ינצרוהו', א"כ איך יוכלו להטיב אחד עם זולתו, והרי שכל מה שיש חסרונות בעולם הוא כדי שיהיה המוסד שמשלים את החסרון. כי התורה קדמה לעולם, הצדקה היא מהתורה, והעולם שבא אחריו נברא עם חסרונות לצורך קיום התורה. כדי שיוכלו לסייע ליתומים ואלמנות, לכן יש בעולם יתומים ואלמנות וכו'.

וז"ל המדרש שם (רבה שמות פסקה ה): "אמר דוד רבון העולמים ישב עולמן שנאמר 'ישב עולם לפני אלוקים' אמר לו הקב"ה אם אעשה עולמי שוה 'חסד ואמת מן ינצרוהו'".

זאת למדנו מאברהם אבינו שהיה יושב ומצטער על שאין לו אורחים, כמו שהאריך הבאר מים חיים, אם העיקר הוא העולם והתורה באה אחריה, א"כ מה יש להצטער שאין אורחים, כשיש אורחים מקיימים את המצוה, כשאינן, אין צורך. אלא לאחר שהתורה קדמה לעולם, א"כ מצטער אאע"ה שאין הקב"ה מזמין לו אורחים. וזה החילוק בין יהודי לגוי, שהגוי מסתכל על המוסדות שלו לאחר העולם, אך היהודי אינו עושה חסד כיון שהוא איש טוב, אלא כאשר ציוה ה'. כמ"ש ברש"י ובמדרש ובספרי. ולזאת מחזירים אבדה רק ליהודי ולא לגוי, להורות שאנו משיבים אבדה רק לקיים רצון יוצרנו ית"ש. נמצא שמה שהאדם איבד אבדה, הוא רק כדי שאני אקיים מצות השבת אבדה. כי התורה קדמה לעולם.

ונמצא שהעסקן שיושב ומטכס עצה איך לחסוך את הדאגה של המוסד לעוד חמש שנים, טעות גדולה הוא טועה בכך, כי אדרבה אנו צריכים את הדאגה לאחר חמש שנים, כי העולם צריך לשרת את מצוות התורה. אם לא יהיו דאגות של מוסדות תורה, יצטרכו להמציא דאגות אחרות... כי העולם בא אחר התורה.

וכן אמרו בגמ' ב"ב דף י' 'וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע אם אלהיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם א"ל כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם'. כי הקב"ה היה יכול לברוא עולם בלא עניים כלל, הגם שאין צריך ראיות לכך, אך כך אמרו חז"ל 'מעולם לא ראית ארי קייץ, שועל חנווני רק האדם צריך להיות כזה חלש ומלא חסרונות, רק בכדי שיהיה אפשרות לקיים מצות חסד וצדקה. אאע"ה יושב ומצטער שאין לו אורחים, למה יש להם מזגן בבית, ובחוף בווערת השמש כחום היום, איך הסתדרו כל הבעיות, הרי העולם צריך לשמש את התורה.

ונמתיק יותר הבנת הדבר ע"פ משל, כנהוג היום שהייערנים של כלי חשמל, פועלים בחכמה בעת בניין המכשירים שלאחר שנה שנתיים יצטרך האדם לקרוא אומן לתקנו, או להחליפו בדוגמא יותר חדשה. כך הוא גם במלכותא דרקיעא, הקב"ה ברא עולם, וסטר לה כמה סטירות, עניים, חולים, בעלי חסרונות, ויתומים, כדי שיעשו עמהם חסד ואמת. אע"פ שבוודאי הצור תמים פעלו ויש כמה וכמה חשבונות מדוע ילד זה הוא יתום וילד זה אינו יתום וכן באלמנות ועניים וחולים, אך אלו החשבונות אינם שייכים אל התורם, אתה צריך לתת להשלים החסרונות איך שאתה יכול, בגוף או בממון. הקב"ה מבקש שתהיה שותף שלו בהשלמת בנין העולם. בתורה שקדמה לעולם כתוב 'לא יחדל אביון מקרב הארץ', וכל זה כדי שתזכו להם לחיי עולם הבא'.

ומעתה מובן ביותר דברי רבי יוסף שאול נתנזון הנ"ל, שאין הקדש צריכים ברכה והרווחה, כל יסוד ההקדש הוא רק לקיים רצון ה' ע"י נדבת הלב. יהיה מה שיהיה.

והן אמת שכספי הצדקה צריכים זהירות גדולה מאד, לשמור על כל פרוטה, כי אסור לזלול בנדבת הלב של יהודי, הקב"ה מחבב את הדולר הזה, הוא נהפך להיות חפצא דמצוה, כמו לולקא של הרוזינער, כך יקר אצלו יתברך דולר שנתלבש בו נדבת לב, הדולר הזה שווה יותר מכל הממון שיש מסוף העולם ועד סופו. כמו שאסור לזרוק תפילין ואתרוג על הארץ, כך יש לכבד פרוטה של צדקה. וכמסופר בגמ' על מעות פורים שנתחלפו לו, ונתן את שניהם מרוב חשיבותם

עוד למדנו מכאן יסוד נוסף, כי האדם רגיל למדוד את חשיבות המצוה לפי התוצאה שלה, לדוגמא אם יוכל בשעה זאת לדבר עם יהודי רחוק לקרב אותו לתורה ומצוות, ובוזה ירגיש שזכה לפעול גדולות ונצורות, לעומת זה יש לו אפשרות להכנס לבקר איזה יהודי זקן לחזק אותו. דרך האדם שהוא מודד לפי התוצאה והפירות שיצאו ממעשיו. ואם לא יוכל המקבל להחזיר לי אפי' חצי חיוך, ולא ירגיש פירות במעשיו, כ"ש שקשה לו מאד, והוא מעדיף לעשות דבר שמכירים בחשיבות מעשיו.

וכמוכן שצריך תמיד דעת תורה מה לעשות כבגון דא, אך בבחינה מסויימת יש הרבה יותר נדבת הלב במקום שאינך מרגיש בחשיבות פעולותיך, כי אם באנו לקיים תורה לתקן בעיות של העולם, כמוכן שצריך לתקן את הבעיה היותר גדולה, להשקיע במקום שיראה יותר פירות. אך כיון שהבעיות הם לצורך התורה, יתכן שבמקום שלא תראה פירות בעמלך, שם נדבת לבך יותר זך ונקי. 'כי לא באת לעולם לפעול ולהצליח אלא לעשות ככתוב בתורה'. [טוען און נישט אויפטוען] במקום שהתוצאות לא כ"כ מבריקות, החסד יותר גדול. אלא שפעמים שמצד התורה עצמה יש להשקיע במקום שיראה יותר פירות. כמ"ש במשנה בהוריות שיש דיני קדימה כהן קודם ללוי וכו', אע"פ שמרגיש שיפעל יותר אצל הלוי מהכהן, אך התורה אומרת שכהן קודם ללוי, או יש דברים שאיש קודם לאשה ויש שאשה קודם לאיש, או מה שעניי עירך קודמים, אין ההלכה מתחשבת בפירות של פעולותיך, אלא אנו מצווים לעשות ככל אשר נצטוונו.

רבי ישראל סלנטר היה משנן על יסוד זה, והוכיח מפעולותיו של אברהם אבינו ביקש להעלות את בנו יצחק לעולה, הוא עשה מה שהיה צריך לעשות, ולא הצליח, הכניס אורחים בלתי רעבים כלל, רק היה נדמה שהם אוכלים. והוא רץ להביא שלושה בקר, הוא עושה ולא פועל למעשה, לא מעניין אותו אם הוא מצליח במעשיו, הוא עושה מה שהוא מצווה לעשות. וכן הוא עומד ומתפלל על סדום וכמה פעמים, ואברהם שב למקומו, אין תכלית להצליח בפעולות, אלא לעשות מה שהוא צריך.

יש בירושלים 'מכון הטכנולוגי לפתרונות בעיות ההלכה', זהו רחוק מאד מאד מן האמת, שמסתכלים על התורה כדבר שעושה בעיות לאדם, ומשתדלים לתקן את הבעיות. והוא טעות גדול ונורא, כי אדרבה הקב"ה ברא עולם עם בעיות, כדי שהתורה שקדמה לעולם תוכל להתקיים, לא שתתקן את הבעיות של העולם, אלא שיוכלו לקיים את התורה. כי לא בנו לתקן את העולם, אלא לקיים רצון השם.

לבד מזאת ידוע דברי הגמ' 'קצרו לפי חסד' אין צדקה משתלמת אלא לפי חסד שבה, ופרש"י שמודדים כמה יגיעות יגעת בצדקה זאת, ועוד שזה נחשב לפי צרכי העני, שאם היה העני רעב ביותר, והיה לך זכות לתת

לו לאכול, זוהי זכייה מיוחדת שהקב"ה זיכה אותך בכך, אך דבר זה אינו שייך לבחירה שלנו. זהו מוסד של קבלת שכר שאינו נוגע לנו כלל. נמצא שאע"פ ששכר מצוה למעלה יתרבה אם בפועל זכה לשמוח יותר את העניינים, אך זה אינו משפיע על שיקול הדעת בשעת נתינת הצדקה. רק דיני הצדקה משפיעים, ולא השכר שבה משפיע. בוודאי יתכן שרצוי לפני ה' שיזכה אדם להוציא לפועל, אך זהו השכר העליון, ולא באנו לתקן את הבעיות של הקב"ה כי אין להקב"ה שום בעיות, כמו שהעיד רבי יעקב פרידריך, וכמעשה דאיש חסיד היה וגם בבנים חמשה, ודברה לו האשה, ובה אליהו הנביא ושיוע בחצי הלילה, ובהו מלאכים, ונתעשר החסיד בשמונה מאות אלף זהובים. כי אין להקב"ה שום בעיה שצריכים לפתור אותה.

(הגרמ"י רייזמן)
"אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה..." (לח, כא).
"משכן העדות – ספר מעלות זה המשכן שבשילם היה ראוי להיות נצחי ושלא יפול ביד אויבים... שהיו ראשי אומני מלאכת המשכן וכליו מיוחסים לצדיקים שבדור, ולכן שרתה בו שכינה במעשה ידיהם ולא נפל ביד אויבים... אבל מקדש שלמה... [ו] בית שני שלא היה בו אחד מכל אלה תנאים – לא שרתה בו שכינה ונפל ביד אויבים..." (ספורנו, שם).
"טוב אחרית דבר מראשיתו" (קהלת ז, ח) – "טוב אחרית דבר – בזמן שהוא טוב – מראשיתו" (חגיגה ב ע"א).
את העובדה המופלאה הבאה מספרים רבותינו בגמרא (בא מציעא פה ע"ב):

"כשהיו מתנצחים זה עם זה רבי חנינא ורבי חייא (על איזה עניין) אמר לו רבי חנינא לרבי חייא: 'וכי אתי את המתקוטט? – חס ושלום אילו נשתכחה תורה מישראל הייתי מחזיר אותה מפילפולי'. אמר לו רבי חייא לרבי חנינא (בתשובה לכך): 'וכי אתי אתה מתקוטט? – שאני עושה שהתורה לא תשתכח מישראל כל עיקר! מה אני עושה? אני הולך וזורע זרעוני פשתן, וקולע מהפשתן שגדל רשתות ומכמורות, ואני צד בהם צבאים, ומאכיל את בשרם ליתומים. ואני מכין מגילות קלף מעורותיהם, וכותב תורה על מגילות אלו. ואני עולה לעיר שאין בה מלמדי תינוקות, ומלמד חמשה ילדים חמשה חומשי תורה, חומש אחד לכל אחד מן הילדים, ואני מלמד ששה ילדים (על פה) ששה סדרי משנה, סדר אחד לכל אחד מהם, ואז אני אומר להם, (בינתיים) עד שאלך לעיר ואחזור שוב לכאן, למדו זה את זה מקרא, ולמדו זה את זה סדרי משנה (שכל אחד מן הילדים ילמד את חבריו את החומש או סדר המשנה שלימדתי), ובכך עשיתי שמובטח לתורה שלא תשכח מישראל.

"לזה התייחס רבי באומרו: 'כמה גדולים (הם) מעשי חייא!'"
והדברים תמוהים ביותר: וכי עד כדי כך נשתכחה תורה מישראל, עד שלא נמצאו לו לרבי חייא חמשה חומשים מזומנים הכתובים מכבר? ואם נניח שרבי חייא ביקש לכתוב אותם חומשים על מגילות קלף בקדושה, הן יכול היה לכל היותר לקנות עורות מוכנים ולעבד אותם 'לשמה', ולכתוב עליהם את דברי הקדושה בקדושה ובטהרה. כל הטורח שקדם לעיבוד – כזריעת הפשתן, קליעת הרשתות, צידת הצבאים וכיוצא בזה – לשם מה נועד? כלום לא טוב היה לו לנצל את זמנו היקר לתורה עצמה, ללמוד וללמד?

משכן העדות – חותם הלשמה

האמת היא כי לא רק יצירת המשכן היתה כולה חתומה בחותם ה"לשם שמים" הטהור, אלא אפילו גביית הכס ושאר החומרים שהוצרכו לבניין, צריכה היתה להיעשות מתוך כוונה טהורה זו. זוהי הסיבה שהתורה צותה שחכמי הלב יתעסקו לא רק בעשיית המשכן וכליו, אלא גם בניצוח על מגבית החומרים למשכן. בפירוש העידה כך התורה (שמות כח, ה): "והם יקחו את הזהב וכו'" (עיי' בפירושו "ספורנו", שם. בזה).

המלבי"ם מבאר שהתואר "משכן העדות" (בתחילת הפרשה) מלמד שהמשכן עצמו העיד בעדות ברורה שכולו נעשה באמונה, מבלי שמץ שלמעל או גניבה. העובדה שלאחר שישאלו זכו להשלים את הקמת המשכן, אכן ירדה השכינה לשכון בתוכו, והיא העידה כמאה עדים שכל מלאכת המשכן התבצעה בשיא ההידור והשלמות, שאלמלא כן היה בלתי אפשרי שהשכינה תשרה בו בצורה נשגבה כל כך.

כך גם נאמר בתורה בפתח הצווים אודות בניין המשכן. על ההקמה עצמה נאמר: "ועשו לי מקדש", ופירש על כך רש"י: "ועשו לשמי בית קדושה". אולם לא רק הבניין חייב היה להיבנות לשמו של מקום, אלא גם הרמת התרומה היתה צריכה להתבצע כן, כפי שנאמר (כה, ב): "ויקחו לי תרומה", דהיינו "לי – לשמי" (בפירושו של רש"י, שם). נמצא שלמן הצדע הראשוני ביותר, כל מלאכת המשכן חייבת היתה להתבצע לשם שמים. יצירה שכל כולה נוסדה על טוהר כוונות של קדושי עליון, פשוט שתקבל תוקף מיוחד במינו.

הגאון ר' אהרן קוטלר זצ"ל הוסיף בענין זה ראייה מספר שמואל-א (טז, א). לאחר שנדחתה מלכות ישראל משאול, אמר ה' לשמואל הנביא: וְלֹא אֶשְׁלַח אֶת אִישׁ יֵשׁוּעַ בֵּית הַלְחָמִי כִּי רֵאִיתִי בְּבִנְיָ לִי מֶלֶךְ."

ונדרש בילקוט (רמז ככד): "שיה אמלך לשמי, שבכל מקום שנאמר לי קיים לעד ולעולמי עולם". והילקוט בהמשך הדברים מונה כמה דברים שנאמר בהם לי – בכהנים, בלוויים, בזקנים, במקדש. ביאור הדברים: בכל מקום שנאמר בו 'לי' היינו 'לשמי' – לשם ה'. ודבר הנעשה לשם הקב"ה קיים לעולם!

בשם הגר"א מווילנא נמסר שאמר שאלו היו בונים בית כנסת במחשבות טהורות בתכלית, לשם שמים, מבלי תערובת מחשבה זרה כלשהי, דהיינו, שאפילו חוטבי העצים למבנה וכיוצא בהם, היו פועלים אך ורק מתוך מחשבות טהורות, ולא מתוך נגיעות אנוכיות כלשהן – באותו בית כנסת אפילו תפילה אחת לא היתה יכולה להיאמר שלא בכוונה. הטהרה שביצירה חייבת לתת את אותותיה בקדושה שתשרה במקום.

מאליו מובן שדברים שהם נכונים בקשר לבניין כל מקדש מעט, נכונים פי כמה ביחס למשכן, שכל שלבי עשייתו התבצעו בידי גדולי קדושי ישראל, ובמחשבות קודש שלא היה בהן שמץ זרות.

בהתאם לכך אמנם זכו ישראל שהמשכן יצא לא רק כולו בהדרו, אלא ששרתה בו השכינה בצורה גלויה, וגם בסופו לא נפל בידיים זרות. עמדו ליצירה זו זכות וקדושת יוצריה וזכות מעשיהם, שהתבצעו במירב השלימות (עפ"י "מראש צורים" ח"ב).

מדוע דחה הגר"א הצעה להקמת ישיבה?

בספר "אבי הישיבות" מובא מעשה נפלא: שעה שביקש הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, לייסד הישיבה בעירו, וכבר נמלך ושקל את כל צדדי הרעיון והשלכותיו, פנה כהרגלו לשאול בעצת האורים-ותומים, אצל הכהן הגדול שבימיו, מורו ורבו, הגאון רבי אליהו מווילנא.

הוא פרס בפניו את פרטי השאלה, מנה והזכיר את נקודות התורפה של הדור, עניינים ידועים בעיקרם, שכבר התרעו עליהם בפומבי, וכתשובה ופתרון הציע להם את הקמת הישיבה. צורך השעה מחייב את ייסוד הישיבה, סבר רבי חיים, שכן זו תהווה תריס בפני הרוחות החדשות, ותעמיד דורות של מנהיגים ממשיכי מורשת. הוא דיבר בהתלהבות ובהתפעלות על סגולת הרעיון ומעלותיו, וציפה לתשובתו, הוראתו, האם להקים את הישיבה אם לאו.

אך הנה נכונה לו הפתעה. רבו המובהק, שכל שאלה גדולה וקטנה בסוגיות הכבדות והחמורות ביותר הכריע על-אתר, כמעט בטרם שסיים את שאלתו, נשאר הפעם שקוע בשתיקתו ולא הגיב. רבי חיים הבין אל-נכון כי לא היתה זו שתיקה כהודאה, ושב על עקבותיו, אל ה'שב ואל תעשה'.

עברו ימים, חלפו חודשים, אך הרעיון הנאצל שכל-כך כבש את ליבו, לא חלף ולא נגזר. אדרבה, ככל שרבי חיים הפך בו והפך בו יותר השתכנע כי הכל בו. מצוקות השעה לא נעלמו בכדי, ונפשו הסוערת לא שקטנה באחת. הגיע היום, יש אומרים כעבור שלוש שנים, ורבי חיים שוב עומד אצל רבו, מבקש אישור לתוכניתו החדשנית. כבפעם הראשונה כך גם בפעם הזאת, עוד הוסיף להטעים, ולהבייר, וכמה מעלות טובות ונכבדות מנה לזכותה רעיון שהגה.

והגר"א הסכים...

מובן שרבי חיים לא הופתע מן התשובה, שאלמלא ציפה וקיווה לה לא שב וניסה את ההצעה באוזניו, ובכל זאת תשובת הגר"א לא הניחה את דעתו. – מעיקרא מאי קסבר והשתא מאי קסבר – אזור הגר"ח עוז ושאל כמתמיה. ממה נפשך, אם גוף הרעיון פתרון טוב הוא, מדוע נפסל בראשונה, ואם פסול היה מעיקרו, הכיצד הוכשר איפוא באחרונה?

"רעיון נעלה ונשגב ככל שיהיה" - - הבהיר לו הגר"א את השקפתו, תשובתו – "אם יתערב בו שמץ של מחשבה זרה עלול הוא לכישלון מראשיתו. כאשר באים לייסד מקום תורה, וסחר בכוונת ה'לשמה' – כמו-כן יחסר ויירגע גם בהצלחת המקום. בביאתך הראשונה גילית מחשבותיך בהתפעלות ובהתלהבות יתירה. חששתי שמא נגיעה כל-שהיא מקננת אי-שם בליבך, ופוגעת בכוונת הלשם שמים, ולא יכולתי להסכים. מה שאין כן עתה, שבאת והרצת דבריך בניחותא וביישוב הדעת, כעומד מן הצד, הכרתי בך שלשם-שמים בלבד נתכוונת. מעתה לא אך מעשיך רצויים כי גם כוונתך רצויה, לפיכך נדון העניין להצלחה."

כנסיה לשם שמים – סופה להתקיים

"רבי יוחנן הסנדלר אומר: כל כנסיה שהיא לשם-שמים – סופה להתקיים; ושאינה לשם-שמים – אין סופה להתקיים" (אבות ד, יא).
מה חידש לנו ר' יוחנן הסנדלר בדבריו, הרי כל דבר שאינו לשם-שמים אין לו קיום?

מבאר הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצוק"ל (דרשות "שבט הלוי" שער סז):

חס על זמנו היקר בו יכול היה לפעול גדולות ונצורות, מאשר להתעסק בזריעת פשתן וצידת צבאים?

אך לאור היסודות הנ"ל המושגות על אדני תורתם של בעלי המוסר וגדולי ישראל יובנו הדברים היטב.

המהרש"א מאיר את עינינו ומסביר מה היו מניעיו של רבי חייא: "...שכל מעשה הזה לתורה הוא בתחילה לשם-שמים. כי אילו קנה בהמה לעורה, היה בו מצד המוכר שיתוף דבר-אחר, אבל מתחילת גידול הכותנה היה לשם תורה ולמצוה..."

נפלא ממש!

עד כדי כך!... משום שאם יתערב איזשהו גורם, אפילו עקיף, אפילו רחוק שברחוק, אם יחסר חסרון כל שהוא בדבקות ל"שם שמים" – כבר פגומות ההכנו, כך באין ערובה בטוחה להצלחה בלימוד. [וכפי שנוכחנו לראות מהמעשה הנ"ל עם אלישע בן אבויה שיצא בסוף ימיו לתרבות רעה, למרות גדולתו בעקבות הכוונה הלא זכה והלא טהורה של אביו, כשהפרישו ביום מילתו לתורה...].

הוא שאמרנו: "טוב אחרית דבר – מראשיתו".

(בנועם שיח)

"בהעלות הענן"

הפרשיות אחרונות בספר שמות עוסקות במשכן ובכליו: תרומה ותצוה, ויקהל ופקודי. כי זה עיקר, וזו הפסגה. וכמו שכתב הרמב"ן בהקדמתו לספר שמות, שספר בראשית הוא ספר היצירה, הן יצירת העולם והן יצירת האומה, וספר שמות הוא ספר הגלות והגאולה. והגאולה לא הסתיימה ביציאת מצרים, כי עדיין היו גולים במדבר, בארץ לא להם. גם לא בכניסתם לארץ והתישבותם בה. הגאולה התממשה בקבלת התורה ועשיית המשכן, "כששב הקדוש ברוך הוא והשרה שכינתו ביניהם אז שבו אל מעלת אבותם שהיה סוד אלוה עלי אהליהם והם הם המרכבה [לשכינה] (בראשית רבה מז, ח) ואז נחשבו גאולים. ולכן נשלם הספר הזה בהשלימו ענין המשכן, ובהיות כבוד ה' מלא אותו תמיד".

נפלאים הדברים.

אבל לאורם, נשאלת שאלה.

הואיל וספר שמות הוא ספר הגלות והגאולה, והגאולה הושלמה בהשראת השכינה התמידית במשכן, שסמלה הענן, היה הספר אמור להסתיים בפסוקים: "ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן. כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם" (שמות מ, לה-לח). ברם, מדוע נוספו עד שני פסוקים באמצע: "ובהעלות הענן מעל המשכן יסעו בני ישראל בכל מסעיהם, ואם לא יעלה הענן ולא יסעו עד יום העלתו" (שם, לו-לז). זאת יש להשמיע בפרשת המסעות (במדבר ט). כאן המקום לומר שהענן שכן על המשכן, ותו לא.

והתשובה יסודית, ומחייבת כל כך!

בגמרא (שבת לא ע"ב) אמרו, שמלאכת סותר בשבת, היא כשותר על מנת לבנות במקומו (וברמב"ם הלכות שבת פ"א הי"א). ושאלו, שהרי מלאכות השבת נלמדות ממלאכות המשכן, ובמשכן סתרוהו בצאתם למסע כדי לבנותו שלא במקומו, בחניה הבאה. ותרצו: כיון דכתיב "על פי ה' [יסעו בני ישראל ועל פי ה'] יחנן" (מבדבר ט, יח), כסותר על מנת לבנות במקומו דמי. ובאורו, שמקומם היה היכן שרצו ה' שיהיו. ובכל מסעיהם לא היה להם אלא מקום אחד, המקום בו ה' רוצה שיחנו, מה לי הכא מה לי התם.

ומעתה, זו התשובה לשאלה. אימתי נחשבו לגאולים, לא כשיצאו ממצרים, שעדיין היו במדבר בארץ לא להם, כדברי הרמב"ן. וגם לא כשנכנסו לארץ ישראל, שהרי גם ממנה גלו. הם נחשבו גאולים כשהשכינה שרתה ביניהם ומקומם הוא היכן שהשכינה, אחריה לכו ובעקבותיה יחנו!

ומה זה אומר לנו –

שאין לנו אלא רצון ה'. אין לנו מתפעלים את רצוננו, אין לנו הולכים אחר דעתנו. נושאים לנו עין אל הענן, שומעים לדעת תורה, וחוקרים מה אומרת ההלכה. רק לאורם נוסעים וחונים, רק לפיהם פועלים. ואז אכן גאולים, ובסיעתא דשמיא מצליחים.

ונספר –

בבריסק התלקחה מלחמת בחירות לועד הקהילה. מצד אחד נצבה רשימת היראים, שמעמדיה זכו לגבוי של הרב, מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל. מהצד האחר, מסטרא האחרת, רשימת פורקי העול שבקשו לבטל השגחת הרב על השחיטה ולבטל את הפנית תקציבי הקהילה, בין השאר, לתמיכת בחינוך התורני ובתחזוקת מקוה הטהרה. המערכה התנהלה בעיקרה באמצעות מודעות רחוב, פשקוילים, שהודבקו בעיקר על קירות בתי הכנסת, מקום כינוסם של היהודים, וכל צד ניסה למשוך אהדתם של הממונים, פשוטי העם, שבהצבעתם יקבע צביון הקהילה. שני הצדדים

לא ניתנה תורה למלאכי השרת כי אם לבני אדם, בעל נגיעות, אשר אף אם רוצים לעשות לשם שמים – היצר הרע נלחם בהם ומפגל מעשיהם.

אולם ביכולתו של האדם להקדים רפואה למכה: בתחילת כל פעולה, בתחילת כל כנסיה שהיא לשם שמים יודיע ויכריז שמטרת הדבר היא לשם שמים, כך יסתלק בתחילת הפעולה את המחשבות הזרות. ואז גם אם באמצע יצליח היצר הרע להסיח את דעת העושה מה'לשם-שמים' – מכל מקום סופה להתקיים.

ואם כן, "כל כנסיה שהיא לשם-שמים" בתחילתה – סופה להתקיים לשם-שמים, אף אם באמצעה היה הפסק.

כן נהג גם רבי נחוויה בן הקנה, שבכניסתו לבית המדרש התפלל תפילה קצרה (ברכות כח ע"ב).

מדוע נערים בני-טובים מתקלקלים?

הגה"ק בעל ה"בני יששכר" (בספרו "אגרא דפרקא" אות ככו) תמה בשם הרה"ק ר' מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל, על פשר העובדה שלעיתים ניתן לפגוש בילדים, שבעודם רכים בשנים הם מתמידים בתלמודם בבית רבם, גם מתפללים בכוונה ומיישרים אורחותיהם, והנה משעה שהם גדלים ומתבגרים כאילו הם משנים את עורם לבלי הכר. לצערנו, תופעה מוכרת וכואבת ללא ספק.

מלבד השוני הקיצוני המעורר פליאה, התמיהה רבה עוד יותר לאור מה שידענו כי הבל פיהם של תינוקות של בית רבן הוא הדבר הטהור ביותר שמצוי בעולמנו ועליו עומד העולם, ואם כן מדוע הבל טהור זה שאין בו חטא אינו מציל אותם מלחטוא? הרי מקולבנו שמצוה גוררת מצוה, ומדוע המצוות שעשו בצעירותם, אינן מזכות אותם בסיעתא דשמיא, שיוכלו להתמיד בדרגתם הרוחנית?

השיב על כך הרה"ק מרימנוב, שהסיבה לתופעה זו היא – משום שאבותיהם של אותם נערים עסקו במשא ובמתן שלא באמונה, ונמצא שבממונם התערב גם ממון של גזל. כיון שאותם ילדים ניזונו ממאכלים שנקנו מממון שלא היה נקי מעוון גזל, מאכלם לא היה בתכלית הטהרה, ועל כן נולדו בהם תאוות ומידות רעות, שבסופו של דבר הטו אותם מדרך הישר!

מעשיו הגדולים של ר' חייא

"סוף מעשה – במחשבה תחילה". אין אדם בר-דעת עוסק בעבודות שאין להם תכלית, אפילו בעובדין דחול. אבל מחשבת יעד התכלית המקופלת בגנזי הרהוריו בעת העשייה, אין לה יד ותפיסה בעצמו של מעשה. התוכניות, ההכנות וההכשר, אינם משנים כלום ואין להם תוצאות מורגשות, בעצמו של חפץ.

ובנוסף להאמור לעיל יש להעמיק: שולחן שיצרו נגר, אין בו חילוק אם עשהו כדי לשמש מצע לאכילה ושתייה, או שהתקינו על מנת שישמש עמוד לתלמוד תורה. רק הכישורים וההתמסרות שהשקיע האומן בשעת המלאכה, הם אלו שמעצבים וקובעים את דפוסו הגשמי.

שונים הם הדברים מן היסוד בחפצי שמים. ושורש הדברים נעוץ בתורת "לשמה" האמורה בחפצים של קדושה. חוטין של ציצית שנזרו במכונה, אבל לא נזרו לשמן – הריהו כשאר חוטי צמר בעלמא, ואינם כשרים למצוות ציצית. יריעה שעובדה לשם קדושת ספר תורה, נעשית מוכנה ומוכשרת שיכתוב עליה ספר תורה, ולקבל תחולת קדושתה. ולא עוד, אלא שאף "הזמנה מילתא", וכבר משעה שעובדה האדם וזימנה לכך, חלה בה מעתה קדושת ספר תורה, והיא אסורה לשמש לעובדין של חול. ואם לא נצטרף לעיבודה מחשבת לשמה, אין לנו בה אלא מה שהיא – עור בהמה גסה – ואינה כשירה לכתובת ספרים.

נמצאנו למדים, שבדברים שבקדושה, "המחשבה תחילה", היא תנאי קודם המעשה. ועוד יותר, היא עצם מעצמיו של קדושת החפץ. בניגוד למעשים של חול, בקדשים – כלי המעשה ממליכים את עצמם את כלי הדעת! והמחשבה של שעת עשייה, היא-היא שקובעת את צורתו הרוחנית של החפץ. יסוד הלשמה, הוא היכללות והידבקות המחשבה גופו של החפץ.

ומעצמן אתה למד, שאף אם נעשו ההכנה וההכשרה כדינם, עד שתהא ראויה הקדושה לחול ה- הרי תוקפה, צורתה ומתכונתה של הקדושה, משתנית ומתגבשת, לובשת ופושטת צורה, כפי שיעור מעלת האדם, ותוקף ה'לשמה' שלו בעת העשייה; כפי איכות ההכנה, וכשיעור שהיה רצון הנפש דבוק בו ית' בעת המעשה – כך יהיה החפץ ראוי ומוכן להשראת קבלת הקדושה.

מעתה שבים אנו למעשה המוצב בראש המאמר העוסק במעשיו הגדולים של רבי חייא, ונדרשים אנו לפרוע את חובנו. שאלנו, מדוע הקפיד רבי חייא לזרוע בכוחות עצמו פשתן ממנו קלע רשתות, בעזרתם צד צבאים, שמעורותיהם עיבד קלף, שעליו כתב חמשה חומשי תורה. מדוע נמנע מלקנות רשתות מוכנות, או עורות מוכנים מן השוק. וכי לא

הדפיסו מודעותיהם בבית הדפוס היחיד בעיר. הלה היה המרויח היחיד מהתלהטות הרוחות, מהכרוזים וכרוזי הנגד. בגדר חובת ההשתדלות העביר המדפיס כל כרוז שהוזמן לצד שכנגד, שיכין תגובה הולמת ויגביר את גובה הלהבות.

הבחירות היו אמורות להתקיים במוצאי שבת. ביום חמישי ישובו הנציגים החרדיים בבית הרב, לסיכום המערכה. ספרו על ההשמצות וההכפשות נגדם, על מערכת השקרים והעלילות שנוקמה ועל ההסתה הפרועה כאילו נציגי החרדים מתעלמים ממצוקות ההמונים העמלים ואינם דואגים לרווחתם ואת כל התקציב מפנים הם לעניני דת, בעוד שהרב דאג כל כך לכל יהודי והיה קשוב לכל מצוקה. כמה צדקה חולקה, כמה עזרה ומתן בסתר. ולהפך, הלא הנציגים החלונים ידועים בנהנתנותם, וידאגו רק לחוגם. הוחלט להדפיס מודעה מסכמת שתודבק בערב שבת בפתחי כל בתי הכנסת, תעלה על נס את פעילותם המסורה של העסקנים החרדיים ודאגתם לצבור הרחב ורוחתו, ותוקיע את ארחות חייהם ונהנתנותם של המעמדים האחרים. נסחו את המודעה שעברה את בקרתו המדוקדקת של הרב, אבל בקש שלאחר שתודפס תובא בפניו לראות האין בה טעויות ושיגאות, כי זו המודעה הגורלית שתכריע את המערכה. בשעת לילה מאוחרת נמסרה המודעה לבית הדפוס.

שעה לאחר מכן, נמסר העתק למפלגה היריבה. איזו סערה עוררה! דוקא משום שכל מילה בה אמת, דוקא משום שהרשימה כל כך בטיעוניה. החליטו שההגנה הטובה היא ההתקפה. הגיבו על סעיף אחר סעיף בלשון בוטה, בנאצות והשתלחויות. פגעו בנציגים אישית, ולא פסחו אף על הרב. פנו אל הרבדים האפלים ביותר שבנפש האדם, באשמות הבוקר מסרו את מודעתם לבית הדפוס. והדפוס, באותם ימים, נסדר באותיות עופרת יצוקה. אות אחר אות שובצה במלקחיים. בעבודת כפיים ומיגע. ככל שהתארך הנוסח, התאחזה העבודה. ועכשיו, שהיה עליו לסדר ולהדפיס שתי מודעות מרובות מלל, ארך הדבר שעות ארוכות. הכלל, בשעות אחר הצהריים של ערב שבת נמסרו המודעות למזמינים, שמיהרו איתן אל הרב מברייסק. הציגו בפניו מודעה לדוגמה.

"היכן כולן", שאל.
מדוע צריך את כולן, כדי לאשר די במודעה אחת. אבל דברו היה לחוק. שטחו על השולחן את ערמת המודעות.
גחן וקרא בתשומת לב, שורה אחר שורה. סיים, והביע שביעות רצונו:
"זעיינער גוט!" טוב מאד!

פני העסקנים זרחו. גחן שוב, ואסף את ערמת המודעות. פנה עמה אל החדר הפנימי, ויצא אליהם בידיים ריקות. נדהמו. מה זאת?

הסביר: "המודעות נפלאות, מתומצצות בבהירות, משכנעות בעליל. אבל השעה מאוחרת. וכשתשלחו נערים משולבהים להדביקן על כתלי הכנסת עלולים הם לגלוש מבלי משים מעבר לשקיעת החמה ולהכנס לספק חלול שבת. לכן החלטתי לגנון!"

"אבל בלעדן, נפסיד את המערכה!" קוננו העסקנים. השיבים הרב: "הכתוב אומר: סוס מוכן ליום מלחמה, ולה' התשועה (משלי כא, לא). כלומר, התוצאה ממרום, אלא שעלינו מוטלת חובת ההשתדלות. ואם כרוכה היא בספק איסור, לא זו ההשתדלות אודותיה נצטוונו!"

הציע אחד: "ניתן לגוי להדביק את המודעות. כדאי הוא בעל ה"עיטור" לסמוך עליו, להתיר אמירה לנכרי לצורך מצוה דרבים" (באורח חיים רעו ס"ק כה).

אבל הרב מברייסק היה כצור חלמיש, והפרנסים יצאו מלפניו בידיים ריקות, תרתי משמע. בתחושה שהמערכה אבודה. שהרי למשכילים ולחילונים אין כאלו עכבות, והם יכבשו את הזירה. ואכן, חששם התאמת. כתלי בתי הכנסת השחירו ממודעות הענק של החילוניים, שהשיבו בשצף קצף להאשמות החרדים. אותן האשמות שלא פורסמו, כיון שהרב גנז את המודעות שהוכנו. המוני היהודים שעלו לקבל את השבת עצרו וקראו את המודעות המתלהמות, את הביטויים הפוגעים והגדופים הזולים ולא הבינו על מה יצא הקצף, מדוע לתקוף כך ולהשמיץ בפראות, הניסוח הזול והירוד, ההשתלחות הפרועה חסרת הרסן, קוממה – אילו היו המודעות מודבקות, היו קוראים אותן מערכה מול מערכה, ומביינים שאין זו אלא תגובה, גם אם חסרת טעם ורמה. אבל עתה, נתפסה ההשתלחות התקפה מרושעת וזדונית, פוגעת ומקוממת, והיתה לשיחת היום. כמחאה נגדה, הציבוע המוני יהודי בריסק ברוב גורף בעד רשימת היראים המתקפת, שזכתה ברוב עצום.

"רואים אתם", אמר הרב מברייסק, "אין מרויחים מעברה, ולה' התשועה!" הרב מברייסק על פי ה' נסע ועל פי ה' חנה, על פי ה' פעל ועל פי ה' נמנע מפעולה – וזכה! כמה מחייבים הדברים כל אדם ואדם!

(והגדת)

בדרך הדורש

ובתמיד (ל"ב ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו, הצלחה נקרא יום וצרות לילה, ואם עוסק בתורה בעת גלות שכינה כנגדו ולא ימוש עמוד הענן יום ועמוד האש לילה, בעת הצלחה צריך לזכור כי יש עננים ובעת צרה לא יתייאש ויהיה לו אמונה שעוד יאיר לו הצלחה: וזה פירוש כי ענן ה' על המשכן יומם בעת הצלחה, מתיירא שאל יחשוך בענן, ועמוד האש לילה בעת חשכת לילה יבטח בה, זה היה תמיד לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם בגלות: וסיום הפרשה אחרי שמסיים כל עבודת המשכן, והיה תיקון על מעשה עגל והיה עדות שנמחל עונם, ובכינה לעתים [דרוש ס"ט ד"ה והיסודות] כתב דהתיקון היה בשלשה עקרים, מה שחטאו נגד מצוות ה' ותורה משמים ושכר ועונש כל זה תיקנו בעשיית משכן, ארון מרומם על תורה כון השמים, ושלחן על השגחה פרטיות ושכר ועונש, ומנורה על מצוות השם ואור פני מלך חיים עיני שם, ואחר כל זה זכו להשגחה השכינה:

ומסיים כי ענן ה' וגו', זו מידת הרחמים היה, והיה על המשכן זו כלל ישראל כמו שכתב האלשיך [תרומה פ"ט ט"א ד"ה עוד יתכן] על הפסוק [תרומה כ"ה, ח] ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם דכלל ישראל מדור לשכינה, זה לעיני כל ישראל בכל מסעיהם, רצה לומר בכל הזמנים הן בארץ וזבת חלב ודבש בעת שקרן הצלחה זורח עליהם והן בארץ גלותם עת שוקעת שמש לא יתייאשו, ויהיה נגדם דיבור אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, רצונו לומר כי אף שם אלקים הוא רחמים כי הוציא מארץ מצרים: וזה ואלה שמות בני ישראל וגו' [שמות א, א], אף שמתחילה היה הגוייה קשה מה שירדו יוסף ואחיו למצרים, עם כל זאת אחר כך ראו שהיה לטובה ויצאו ברכוש גדול,

וזהו ואלה שמות וגו' את יעקב מעשה אבות סימן לבנים, כמו באבות היה תחילתן יסורין וסופן שלוה אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה [ויגש מ"ד, ד], כן אתם אל תתייאשו מן הגאולה וחירות וענן ה' על המשכן יומם וגו', כל זה יהיה לעיני כל ישראל בכל מסעיהם שיאמינו בה' שאחריתם ישגה מאד, ויזכו לגאולה שלימה וקרובה במהרה בימינו אמן כן יהי רצון: (פרדס יוסף)

איתא בילקוט למה היו יתדות המשכן של נחושת ולא של ברזל משום דברזל מרמז על אדום ומשכן עתיד ליחרב ע"י אדום לכך לא רצה לרמוז שיחרב בית המקדש ע"י אדום, ואיתא ברש"י למה נאמר כפל לשון משכן משכן רמז שתמשכן בשני חורבנות על עונותיהם של ישראל והא"ש וכל יתדות המשכן נחושת ק"ק קושיית הילקוט למה לא ברזל וצ"ל שלא רצה לרמוז שיחרב ע"י אדום וקשה מנ"ל שיחרב ולכן אמר אלה פקודי המשכן שנתמשכן שני פעמים ודו"ק: (מדרש יונתן)

ויברך אותם משה רש"י: ויהיה נועם וכו' והוא אחד מאחד עשר מזמורים (ל"ט, מ"ג). וקשה מה בעי רש"י בזה. ומחאתי הרב הגאון האב"ד ק"ק מזוגיערש בעל המחבר ספר נוה שלום אמר דאיתא במדרש תהלים [צ, ד] י"א מזמורים שאמר משה בטכסיס של נבואה אמרן, ולמה לא נכתבו בתורה אלא אלו דברי תורה ואין מפסיקין בין דברי תורה לדברי נביאים עכ"ל, והיה קשה לרש"י אם משה רבינו אמר ויהי נועם כו' אם כן למה לא נכתבה זאת בתורה, לכן מותרין הדוא מן אחד עשר מזמורים על דרך נבואה ואין מערבין דברי תורה בדברי נבואה, ודפח"ה.

כי ענן ה' (מ, ל"ח).
לנען סוף הפרשה לפרשת שמות ראיתי בזה קצת עם הוספה ממוני, בפרוש הקרא בשלח (י"ג, כ"א) וחי' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך וליילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם וליילה, על פי מה שאיתא בברכות (ג"ד). כשם שמברכין על הטובה כן מברכין על הרעה, דאותו שם הרחמים בעצמו הוא אחד כמו שכתוב בתהלים (קט"א, י"ג) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא היינו רחמים, וכמו כן כתוב [שם פסוק ג - ד] צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא גם כן שם הו"ה שהוא רחמים, ובכל עת הן בעת טוב והן בעת רעה ח"ו יתחוק עצמו בה' הרחמים להאמין כי חסדי ה' לא תמנו: וזהו שנאמר וחי' הולך לפניהם יומם, היינו אותו השם הרחמים שהיה עמהם בעת הטובה לנחותם הדרך, הוא עמהם לילה היינו בעת צרתם וגלותם, יומם וליילה עת הטוב המרומז ביום וחושך גלות המכונה לילה:

והם הביאו איליו עוד נדבה בבוקר בבוקר (כח כא) ראו לתת טעם למה הביאו נדבת המשכן בבוקר דייקא, ונ"ל דידוע מ"ש ז"ל יבא זהב המשכן וכפר על זהב העגל, גם מבואר במפרשים דב' מיני חוטאים היו בעגל, א' מה שעשו העגל בפועל ממש אשר הרגום בני לוי ואשר נגפם הקב"ה, ב' מה שלא חטאו בפועל רק ה' בהם חטא שלא מיחו וגם אותן ביקש הקב"ה לכלותם ועליהם התפלל משה, ובס' אמרי שפר להג' רש"י מבראד ז"ל כ' בזה דבר נפלא בפסוק וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם, וקשה מ"ש דוקא כשיעניש אותם הקב"ה על חטא אחר או יפקיד עליהם ג"כ עון העגל ובלא"ה לא, ולפ"י אתי שפיר דהנה חטאם ה' על שלא מיחו בעושי העגל ועברו על מ"ע הוכח תוכיח וגו' וידוע מ"ש במנחות דאין הקב"ה מעניש על מ"ע רק בעידן ריתחא ע"כ יען דבאותה שעה ה' ריתחא גדולה על עושי העגל רצה הקב"ה לענוש גם אותן שלא מיחו והועילה תפילתו של משה שלא ענשם תיכף ושוב אח"כ ליכא עידן ריתחא ואין ראוי לענו על מ"ע, ומעתא יובן היטיב מ"ש הקב"ה ביום פקדי, היינו שיעשו חטא אחר ויהיה עידן ריתחא לענוש אותן על חטא אחר, או ופקדתי עליהם חטאתם ואענישם גם על שלא מיחו בעושי העגל ועברו על מ"ע הוכח תוכיח והבן. והנה בס' תיבת גומא פ' וירא הביא בשם רבינו הגדול הפני"ז ז"ל בפסוק השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה, כי על מ"ע מענישין בעידן ריתחא ולוט עבר מ"ע של הוכח תוכיח ואמרו חז"ל כשהשמש יוצאת ומלכי מזרח ומערב משתחוים הקב"ה כועס לכך ה' צריך לילך משם עכ"ל

וא"כ מובן היטיב מה שהביאו נדבת המשכן בבוקר, דעיקר ההבאה היה כדי להצילם מעונש חטא העגל, אך בלא"ה אין עונשין על מ"ע רק בעידן ריתחא, אמנם בבוקר כשהשמש יוצאת ומלכי מזרח ומערב משתחוים הקב"ה כועס ובעידן ריתחא מענישין גם על מ"ע ויש לחוש שיענישו גם הם לכן הביאו אז את נדבת המשכן כדי שיכפר בעדם וינצלו מעונש. וא"ש. (ילקוט הגרשוני)

אלה פקודי המשכן בפסוק הקודם וכל יתדות המשכן סביב נחושת וסמך לוי אלה פקודי המשכן משכן העדות

ורכב ואמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

שבע מאות ברכות בכל שבוע

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתו לה" (לה ב)

כתוב בספר 'מטעמים החדש' (עניני שבת אות כא): המקפיד לברך מדי יום מאה ברכות, זוכה לצבד במשך שבעת ימי השבוע שבע מאות ברכות. לכך רומז שמו של יום השבת; 'שבת' - ראשי תבות: 'ת"ש' [שבע מאות] ברכות הנשלמות ביום זה.

רבי יצחק אברהם שלמה מגילד מחכמי בגדד הוסיף כי נתן למצא לכך רמז בפסוק שלפנינו: "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי..." - "מים" בגימטריה 'מאה'; אם תברכו מאה ברכות בששת ימי המעשה וביום השבת, אזי "יהיה לכם קדש שבת שבתו לה" - ביום השבת החותם את השבוע יהיו בידיכם ת"ש ברכות.

צ"ל רכב'

תפלה ללא חשש גאווה

"והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לגשות אתה והותר" (לו ז)

דועה התמיהה כי לכאורה הפתוב סותר את עצמו; מחד כתוב: "והמלאכה היתה דים" - שהובא בדיוק כפי הצורך, ומאידך: "והותר" - שגותר מעבר למה שהיה צריך למלאכת המשכן?

סוד נפלא למד מן האדמו"ר רבי יעקב צבי מפוריסוב:

כיון שתכלית בגינת המשכן היתה כדי לשמש מעון להשראת השכינה בישראל, לא היה די בכך שישראל יבנוהו כתקונו, אלא היה עליהם לאפשר את השראת השכינה בתוכם בכך שילכו בענוה ובנמיכות לב. שכן המתגאה - כאלו דוחק את רגלי השכינה (ראה ברכות מג ב). לפיכך סבב הקדוש ברוך הוא שביאו ישראל למשכן יותר מכפי הצורך, וכך התהלכו כל ישראל בשברון לב, מפני שכל אחד מהם חשש שמא מחמת רבוי התרומות לא יזדקקו להשתמש בתרומתו למלאכת המשכן ולא תהיה לו שתפות במשכן.

זה שאמר הכתוב: "והמלאכה היתה דים" - נעשתה בשלמות באופן שכולה היתה השכינה לשרות במשכן, רק מחמת "והותר" - שהביאו ישראל יתר על המידה, שמתוך כך נכנס לבם ויכולה היתה

שבת ואמן מביאות לגאולה

"אלה הדברים אשר צוה ה' לעשת אתם" (לה א)

במסכת ברכות (נג ב) אמרו חכמים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך", ויש לפרש זאת כך: כיון שאמן הוא ראשי התבות א-ל מלך נאמן (שבת קט ב), נמצא שבעוד המברך מזכיר רק את: א-ל מלך [בגנח הברכה], העונה אמן מוסיף אף את התאר 'נאמן' שמשמעותו - נאמן עלינו ה' שיגאלנו מהרה כהבטחתו, ובכך גדלה מעלתו על מעלת המברך.

כאשר הצטוו ישראל על השבת בפסוק שלפנינו, נכלל בצווי זה חיובם להאמין בביאת הגאולה - יום שכלו שבת. ולכך נרמזה בפסוק זה אף ענית אמן שכאמור מסמלת את אמונת הגאולה, בתבות "אלה הדברים" שהן בגימטריה מאתיים תשעים ושבע בגימטריה של תבת אמן במלואה [אל"ף מ"ם נ"ו].

בת עין'

השכינה לשרות בו.

בהקשר ליסוד זה הובאה הנהגתו של האדמו"ר רבי ירמיה מאופלא, שאף בעת שהתקשה לאסוף מנין אנשים כדי להתפלל בצבור, עמד על כך שיתאספו אחד עשר אנשים ולא הסתפק בעשרה, בהסבירו: "הלא אמרו חכמים (סנהדרין לט א): 'כל בי עשרה שכינתא שריא', ואינו רוצה שאי מי מהמתפללים יתגאה בלבו בכך שיש לו חלק בהשראת השכינה, שכן הגאווה פוגמת בהשראת השכינה."

עטרה לראש צדיק; מפי סופרים וספרים'

אימתי ישיב לנו ה' את המשכון?

"אלה פקודי המשכון משכן העדת" (לח כא)

רש"י באר כי הסבה שספלה התורה 'המשכון משכון' היא כדי לרמז לבית המקדש שגלח כמשכון פעמים, בבית ראשון ובבית שני, מחמת עוונותיהם של ישראל.

האדמו"ר רבי יהושע מאוסטרובה תמה: הכיצד משכון הקדוש ברוך הוא בשל פשעינו את בית המקדש, מחמד נפשנו ורוח אפינו שכל חיינו וטובותינו הן בגוף והן בנפש תלויים בו? הלא מן

הפסוק (דברים כד ו): "לא יחבל רחם ורכב כי נפש הוא חבל" למדנו כי אסור למלוה לטל כמשכון דברים שיש בהם משום 'אכל נפש' (ראה רש"י שם)? וביותר קשה: הכיצד משכון זה אין דינו לכל הפחות כמלבוש שגלח כמשכון שצריך המלוה להשיבו בכל בקר, פכתוב (שמות כב כה): "אם חבל תחבל שלמת רעה עד בא השמש תשיבנו לו?"

ואולם, על פי הטעם שנתנה התורה לחיוב השבת מלבוש שגלח כמשכון (שם כו): "כי הוא כסותה לבדה הוא שמלתו לערו פמה ישכב" - כיון שהלווה זקוק למשכון ואינו יכול להסתדר בלעדיו - 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני', מישבים הדברים היטב: אלו אכן היינו מרגישים שבהעדר בית המקדש חיינו אינם חיים, בודאי היה הקדוש ברוך הוא ממחר להשיב לנו את המשכון בכת תפלותינו. אך העבדה שתפלותינו על הגאולה השלמה נאמרות שלא בכונת הלב מוכיחה כי הרגשות החסרון הנדרשת נעדרת מאתנו, וממילא אף הגאולה מתעכבת.

ככל שבעמיק בקורבנו את תחושת החסרון ונצעק מקירות לבנו ששיב ה' שכנינו לציון ברחמים, כך יחוס ה' עלינו וימחר להשיב לנו את המשכון שנטל מאתנו בעוונותינו.

תולדות אדם'

אימתי יהיה נעם' פהכנה להשראת השכינה

"ויברך אתם משה" (לט מג)

אמר להם: 'הי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם', 'ויהי נעם ה' אלינו עלינו...'. (תהלים צ ז) (רש"י).

על פי דברי רש"י באר ה"ז את הקשר בין בקשת 'ויהי נעם' לתפלת 'ואתה קדוש' הנאמרת לאחרונה במוצאי שבת: כפי שבגמור מלאכת המשכון שרתה השכינה לאחר שברך משה את ישראל ב'ויהי נעם', כך אנו מקדימים לומר 'ויהי נעם' לפני הזכרת הפסוק 'ואתה קדוש יושב תהלות ישראל' המתאר את השראת שכינתו. תברך על עמו ישראל. מסבה זו תפלות 'ויהי נעם' ו'ואתה קדוש' תלויות זו בזו, וכשאין אומרים 'ויהי נעם' במוצאי שבת אין אומרים אף 'ואתה קדוש'.

ט"ז או"ח רצה ג

ביום ששי הבעל"ט, ו' בניסן, יחול יומא דהלולא של הרבי הקדוש בעל השומר אמונים:

על דברי המדרש (דב"ר ז א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישאל עונים", כתב הרבי בספרו 'שומר אמונים' (מאמר פתחו שערים סוף פ"ג): כה: "ותראה דברי המדרש הזה שלא דברו גזמאות חס ושלום, שאין דבר חשוב לפני ה' כעניית אמנים... ומי זה קשה ערף לראות כל אלו ולא יהיה נמס לבו להזהר בעניית אמנים?"

יהי רצון שאחר ברכות השחר (ב)

שמירה יתרה מאדם רע

ההמשך בקשת ה'יהי רצון' שאחר ברכות השחר מבקשים אנו שיצילנו הקדוש ברוך הוא: 'מאדם רע, [מאזר רע], מחבר רע ומשכן רע'. אנו מבקשים זאת אף שכן בקשנו ב'יהי רצון' הקודם: 'והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע, לפי שב'יהי רצון' הקודם בקשנו על ענינים שבנפש שלא נגרר אחר חושים, ואלו פאו מבקשים אנו על ענינים שבגוף, שלא יסבו אדם רע או 'חבר רע', שום הזק לגופנו או לרוחנו (סדר צלותא דאברהם עמ' טו)

האדם רע רבי אהרן זמבעל פרש שב'יהי רצון' הקודם התפללנו על אלו שנתן להבחיין ברכתם, כפי שמוכח מלשון 'והרחיקנו' - שאנו מקירים בהם, ואף מבקשים מה' שיסיע בעדנו להתרחק מהם. אולם לא אנו מוסיפים ומבקשים על אלו שנתתם איהם נזרת, ועל פו בר הסכון שנתקרב אליהם ונלמד ממעשיהם, שיצילנו הקדוש ברוך הוא מהם (פשוט ועיון ברכות טו)

רבי חיים פלאג"י כתב שבבקשת 'והצילנו... מאדם רע' י"ז לכוון אף שנציל מכל מיני הענינות שבעולם, שכן תבות 'מאדם רע' הן ראשי תבות של ששת שמותיו של הענין: 'מסכן, אביון, דל, מר, רשע, עני' (פנה ללב ח"ב מ"ח ו'הקדו"ק דל)

ואי לרע - אוי לשכנו

על פחיתותו של 'שכן רע' כבר למדונו חכמי המשנה (אבות ט: א): 'נתאי האבילי אומר הרחק משכן רע'. חובתנו להתרחק משכן רע אינה רק מחשש שאם נלמד ממעשיו, אלא אף מחשש פו נענש בחטאו, כפי שמצאנו בהלכות נגינים שפורתים קור בבית המנוגע אף כאשר מעברו השני מתגורר אדם צדיק, שכן 'אוי לרשע - אוי לשכנו' (אבות דרבי נתן ט: א; ר"ב אבות טס). לפיכך, מביא רש"י אנו בקשה מיוחדת להציל משכן רע (אבודרהם ברכות השחר)

באופן נוסף באר זאת רבי אהרן לוי מרישא על פי המובא במשנה (שבת ד: א): 'פרתו של רבי אלקנה פו עזרה היתה יוצאה בראועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים' ו'שקברו שהוציאוה נחשבת כמשאוי'. ובגמרא (סם) מבאר שבדאי שרבי אליעזר לא עבר על רצון חכמים אלא פרה זו היתה של שכתנו, 'ומתוך שלא מחה בה - נקראת על שמו'. לפי זה יש לומר שאף על פו מכוונים אנו בבקשת: 'והצילנו... משכן רע', שפאשר שכינו עושים מעשים רעים עלולים אחרים לסבר שכפכוכול מספמים אנו לזעזעם ויאשימו אותנו בעוונם (ברכת אהרן ברכות פ"ב מאמר קכח)

שכן רע יכול להפך לשכן טוב

במוד שמאדם רע ומחבר רע נתן להתרחק ולהתנתק, השכן הרע דר תמיד יצאנו ועל פו זקוקים אנו לבקשה מיוחדת שנציל ממנו (ברכה ה'שולם ח' ט)

במסכת ברכות (א) הובא מעשה ברבי מאיר שבשכנותו דרו בריונים שהרבו להציק לו, ומתוך שרצה להציל מהם התפלל עליהם שימותו. אמרה לו ברוגיה אשתו: 'עד שאתה מתפלל

עליהם שימותו, התפלל עליהם שישובו בתשובה'

באר רבי נפתלי כ"ץ בעל 'סמיכת חכמים' (קדשה וברכה' סם) שרבי מאיר לא התפלל במפרש שימותו שכניו, אלא התפלל עליהם תפלה זו: 'שתצילני... משכן רע'. רבי מאיר היה סבור שתפלה זו יכולה להועיל בדרך ריגלה רק כל זמן שהשכן רע טרם בא לגור בשכנותו, אולם בריונים אלו שכבר דרים בשכנותו ופוגעים בו לרעה, אין דרך להציל מהם אלא במיתתם. אף ברוגיה אשתו חדשה לו שאף לאחר שהשכן רע בא לגור בשכנותו, נתן להתפלל עליו שיהפך לשכן טוב, בכך שישב בתשובה.

הצילנו מפגע רע

ה'אבודרהם' (ברכות השחר) מפרש שבבקשה להציל מפגע רע מכוונת כלפי פגעי העולם, שהם תקלות העוללות להתרחש במהלך היום, ככתוב (משל כו א): 'כי לא תזע מה ילד יום'. אולם יש מי שפרש שבקשה זו מכוונת כלפי מזיק שלא נתן לתובעו בדין תורה, כעין מה שצינו (ב"מ פו א): 'חרש, שוטה וקטן פגיעתו רעה, החובל בהן - חיב, והם שחבלו באחרים - פטורין' (סדר צלותא דאברהם' סם)

עוד יש מי שפרש שבקשה זו מכוונת כלפי ה'איצר הרע', על פי מאמר חכמים (ספה נב ב): 'תנא דבי רבי ישמעאל: אם פגע בה מנהל זה - משכהו לבית המדרש'. 'פגיעה' זו היא תחלת התעוררות העברה, ומעיתים זו אנו שכבד בשלבו זה נציל מהיצר (ברכת אבות עמ' ד)

מעשה ברבי בעל שפע חיים מצאנו: היה זה בשובו מאתרא קדישא מירון, לאחר ששפך סם את לבו בתפלה במשך כל הלילה. באשמרת הבקר עמד הרקב שבו נסעו הרבי ומלוויו במבואותיה של העיר האדמה - חיפה, שנודעה באותם ימים כקענו מחנה השמאל המרתח מןהמדת.

כיום נוספתם לעיר אמר הרבי מלניו: 'על האדם להרגיל עצמו תמיד לראות בכל דבר וענין אף ורק את חלק הטוב שבו. ואף תקנו לנו תפלה מיוחדת על פו: 'שתצילנו... מפגע רע', שתועילם לא נפגש ונפגע בחלקו הרע, אלא נראה את הדברים הטובים בלבד'.

דברי הרבי שהיו נראים בתחלה כסתומים, התבררו להם עד מהרה, פאשר בנגוד למצפה, בהכנסם אל תוככי העיר חיפה שכאמור נודעה כסמל לעזיבת הדת, המחזה הראשון שננגלה לעיניהם היה שלושה יהודים יראים ושלמים, משכמי קום, המחשיים צעדיהם ברוחבה של עיר, שצורתיק טלית ותפיליו תחת בית שמים. נראה היה בשלושה מהרו להפלת שחרית עם הגץ החמה.

בראותו זאת קרא הרבי בשמחה למקורביו: 'נהה ראינים; פאשר אדם רוצה לראות רק את הטוב, משמים דואגים שיקרא את הטוב בלבד... והיה לפלא' (לפיד האש ח"ב עמ' תרנא)

מאדם רע, [מאזר רע], מחבר רע העלולים להזיק לי בגופי או בממוני ומשכן רע - שלא אענש עמו על עוונותיו ומפגע רע - מפגעי העוון, דהינו תקלות העוללות להתחדש במהלך היום.

דירה שהרחכה בחברותא

לפניכם מכתב שנשלח אלינו אף לאחרונה מאת אברך נכבד ויקר המתגורר במרכז הארץ.

במכתבו מתאר האברך את ההשתלשלות המפלאה שהביאה ישועה מפתיעה לביתו - תרתי משמע - וזוקף אותה לעבדה שהוא המשיך להחזיק במנהג הקדום של אמירת ברכות השחר בחברותא, אף בתקופה שבה נסגרו בתי הפנסות וקול התפלה נשמע 'בחצרות בית ה'. הרי המכתב לפניכם בשניי עריכה ומתקשרים:

לכבוד הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א וצוות בני אמונים, אני שולח אליכם את המכתב זה בדחילו ורחימו, בהתרגשות ובהודאה לקדוש ברוך הוא, ובהפרת הטוב מיוחדת אליכם, שלוחי הנפלאים. בזכותכם זכיתי לישועה מיוחדת, פאשר יצאתי מן המצר למרחב והגעתי אל המנוחה ואל הנחלה לאחר שנים רבות של צפייה.

בשעה טובה ומצלחת זכינו אני ומשפחתי בימים אלו לברך על המסגר, עם סיום השפוך וההרחבה של דירתנו. עתה ברב תודה לה' יתברך יש בביתנו מקום לינה מרוח לשמונת ילדיו שעד עתה הצטופפו בו בתנאים לא יתנאים.

מאז התנתנו אנו דרים בדירה שרכשנו לאחר הנשואין דירה קטנה ואפנית לעיר מגורינו. במהלך השנים זכינו ומשפחתנו התרחבה, והמגורים בדירה הקטנה שהספיקה בתחלה, הלכו והפכו למצוקה מתמשכת.

כיון שהתרגלנו אנו מרצים מאד מהסביבה שבה אנו מתגוררים, לא רצינו לעבר לגור במקום מרוחק ובדירה מרווחת כפי שהעצ לנו מפי רבים, והעדפנו לחשב על אפשרות של הרחבת הדירה הקטמת.

לפני כשלוש שנים נאלצנו להתחיל במסע הבריקורטי המיגע המפר לכל מי שמבקש לערף שנויים בדירתו, ולאחר השקעה רבה ומאמץ זכינו להשלים את השלב זה. עתה היה עלינו לעבר לשלב נוסף שמלכתחלה סברנו שיהיה השלב הקל ביותר, והוא, לבקש את רשות השכנים שיאשרו את תכנית הבניה.

הבנין שבו אנו מתגוררים נחשב סמל לשלום ולפרגון הדדי. הדירים כלם הסכימו במשחה, מלבד אחד: היה זה זקוף השכן המתגורר בדירה שמעלי, יהודי מבגר וכבד שחתן את כל צאצאיו ומשום פו לא היה זקוף להרחבת דירתו. שכן זה טען בתקף כי הרחבת דירתו עשויה להפריע לאיכות חייו, ומשום פו הוא מתנגד לה.

הפתעתי לחלוטין מסרובו, אולם נזהרתי עד מאד ככבודו. בתחלה נסיתי לשכנע אותו ולהסבירו לי עד כמה ההרחבה נחוצה לי, אולם מאזם לא הועיל. האיש נותר איתן בסרובו. השכנים כלם נסו אף הם בטוב לב לסייע לי במסע השכנועים, אולם האיש נותר בעקשותו: 'אם אתה רוצה דירה מוחתת יותר - תעבר לדירה אחרת', חזר על תשובתו הנחרצת.

כיון שלא היתה בדי אפשרות סביבה לעבר לדירה אחרת, ואף האפשרות של בניה מובל להתחשב בדעתו של השכן היתה פסולה בעיני, לא נותר לי אלא לברות תפלה לפני החונן לאדם דעת ששכני יתרכך ויסכים לבניה.

התפללתי על פו מדי יום ביומו, ומטבע הדברים פנותי על פו במידת בבקשה ה'יהי רצון' שלאחר ברכות השחר: 'שתצילנו היום ושכני יום... משכן רע'. כמובן שלא החשבתי זאת שכני הנכבד לשכן רע' חלילה, אולם תבות אלו האירו לי לבקש בהן שייטבו לבו של שכני לעשות עמי חסד ולאפשר לי להרחיב את

דירתי. בין פו ובין פו פה פאה לעולם תקופת נגיף קורונה. חצר הבנין שבו אני מתגורר הפכה ביום בהיר ליחצרות בית ה', ואנו, דירי הבנין והסביבה, התחלנו להתפלל בה שלוש תפלות בכל יום.

גם מידענו השכן המבגר התפלל עמו, וכיון שבעקבות פעילות בני אמונים התעוררתי מלפני זמן רב להקפיד מדי בקר על אמירת ברכות השחר בחברותא בבית הפנסת שבו אני מתפלל, תרתי אחר 'חברותא' חדש לתקופה מיוחדת זו. נסיתי בהסוס להציע את הרעיון לפני אותו שכן, ושמתמי פאשר הוא גענה בהתלהבות לרעיון.

התחלנו לומר בכל בקר את ברכות השחר בצותא, והחברותא הזו ארבה בינינו. מתוך שהתקורבו הלבבות התחלנו אף לשוחח פה ושמ על ענינים פאלו ואחרים, ואף בתקופה שאותו שכן החליט בעצת הרופאים שלא לצאת מפתלי ביתו, הוא בקש שאבוא מדי בקר לפני דלתו כדי שהחברותא תשמר. אני מצדי הקפדתי בכל יום לדרש בשלום ולהציע לו את עזרתי. מפעם לפעם הוא נעזר בבני ביתי לקזיות ולשליחיות שונות.

לפני כמחצית השנה, הפתעתי למשמע נקישות על דלת ביתי בשעת בקר מקדמות. בפתח עמד שכני המבגר, ולאחר שאמרנו יחד את ברכות השחר כמנהגנו, הוא הסביר לי את פשר בקורו: 'כבר זמן רב שאנו אומרים בכל יום את ברכות השחר בצותא. אפשר לומר שבעקבות פו ובעקבות השיחות שערבנו בינינו הכרתי אותך מחדש, ואני מלא הערבה כלפיך וכלפי משפחתך. אולה לה כי לאחרונה, פאשר אני מקשיב ועונה אמן אחר ברפת' שעשה לי כל צרכי היוצאת מפיך, אני מרגיש שלא בנוח; הן מי כמיון יודע עד כמה קשה הצפיפות בביתך הקטן לה ומשפחתך הברוכה.

כעת אני בא אליך לאחר שהתלבטתי רבות בדבר, כדי לומר לה כלב שלם כי בעצה אחת עם בני ביתי החלטנו להסיר את התנגדותנו לבניה. בנוסף, כיון שאני יודע עד כמה קשה לה מבחינה כספית לבצע את הבניה, החלטנו להשתתף אתך בקעט מן ההוצאות'.

משמים את דבריו הושיט לידי השכן מעטפה עבה ובתוכה כסום נכבד של כמה אלפי שקלים, כסום שבדאי היה בו כדי לסייע לי בהוצאות המרבות שעמדו לפני.

השכן לא רצה להתעכב יתר על המדה מחוץ לביתו, ואני מרב שהייתי המום מהמפרף שהתחולל לנגד עיני, בקשי הצלחתי לסגן מבין שפתי את המלה 'תודה', לפני שימותו נעלמה בגרם המדרגות.

לנגד עיני ראיתי השגחה פרטית מפלאה; המתנגד נחרץ לבניה, הפך שכני לשותף נכבד בה. ביום בהיר התקבלה התפלה שאמרתי בכל יום בברכות השחר בחברותא, וזכיתי לשכון טוב.

עתה, לאחר שכלתה המלאכה המרובת והמתירה ואנו זוכים סוף סוף להתרחב בדירתנו החדשה, התפנו עותמי לשלח אליכם מכתב מתבקש זה ולהביע בפניכם את הפרת הטוב שאני חש כלפיכם על שהייתם שליחים טובים משמים לקורב בניי לבין שכני עד לישועה המפלאה.

אם בכל שנה אני מתעורר באמירת ברכת שעשה לי כל צרכי' להודות לכם על הנעלים שאתם מחלקים מדי שנה בערב פסה, עתה נוספה לה הודיה מיוחדת בברכה זו - בזכותכם! בהוקרה ורגישות הפרת הטוב, ש. א.

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה	
19:02	18:21	17:09	ירושלים
18:59	18:23	17:26	תל אביב
19:01	18:22	17:18	חיפה
19:02	18:23	17:27	באר שבע

פרשת ויקהל פקודי | שבת החודש • כ"ט אדר תשפ"א • גליון 713

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

זמן לחיות את החיים עצמם.

ואפילו אלה שרצים "ריצות" ברוחניות, כלומר לומדים תורה ומקיימים מצוות ומעשים טובים והכול למען התכלית: כדי להתקרב לה' ולהתחבר אליו. אבל עדיין, גם כל הריצות הרוחניות - הכול זה רק הרקע של החיים. אלה לא החיים עצמם.

מה הם החיים?

אז מה הם באמת החיים עצמם? מהו הקשר לה' שאתה מחפש אותו יומם ולילה?

"תפילה לא-ל חי". החיים עצמם הם התפילה. הקשר לה' שכולנו "רצים בשבילו" יומם ולילה - הוא התפילה. ר' יהודה הלוי אומר שהתפילה היא גרעין הזמן ופריו - כל מה שאתה עושה עשרים וארבע שעות ביממה מטרותו תכליתו היא התפילה. זו פסגת החיים שלך.

מי מאתנו לא היה רוצה חיבור עם ה', כיסופין געגועים, ערגה, לשפוך לב כמים, להתרפק על ה' בתפילה חמה, לומר תהלים בהתעוררות, לצאת לשדה ולהודות לה' עד ריקוד, ולערוך חשבון נפש עד בושע עמוקה, ולהתחנן לה' עד דמעות. כל אחד יכול להבין בקלות שְׁאֵלָה החיים המתוקים ביותר, גן עדן בעולם הזה.

נכון, אנחנו כל כך רוצים, אבל ממשכים לרוץ ולרוץ ואין לנו זמן לחיות, אין לנו זמן ליצור קשר עם ה'.

כי בדיוק כמו במשל, יש בעולם הזה רוח תזזית שמהתלת בנו ומשחקת איתנו ימים ולילות, גם בגשמיות וגם ברוחניות, וגורמת לנו ללכת סחור סחור מסביב לחיים של עצמנו ולא להיכנס פנימה...

לחיות זה לא בזבוז זמן

ותדעו לכם, זה הפספוס הגדול ביותר של כולם. הכול נראה לנו כל כך חשוב, עד שאין לנו זמן לדבר החשוב ביותר כמו שמגדירים חז"ל את התפילה במילים הנקובות ביותר: "דבר העומד ברומו של עולם ובני אדם

המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

חיים במתנה

חיים במרדף

משה הוא ראש משפחה במלוא מובן המילה. הוא מקדיש את כל חייו למשפחתו האהובה שאותה טיפח עשרים שנה. כל מעייניו הם לדאוג לרווחת בני ביתו, לאושרם, לעתידם. ולכן הוא אדם מאוד עסוק. הוא עובד קשה. השכם בבוקר יוצא לעבודתו וחוזר מותש בשעות המאוחרות של הלילה.

כמו כל אבא יהודי, משה כל כך מצפה לרגעים היפים של השבת שבהם הוא יוכל לבלות עם בני משפחתו היקרים לו מכול, אבל לצערו הגדול בשבתות הוא כל כך עייף ולפעמים קצר רוח, כך שהוא לא מספיק לשבת וללמוד עם ילדיו, הוא לא מצליח להגיע לשיחות עומק עם אשתו ובוודאי שלא עם בניו המתבגרים.

אם הוא היה חושב על זה קצת יותר, זה היה מתסכל אותו מאוד. למזלו, הוא כל כך טרוד עד שאין לו אפילו זמן לחשוב על זה, כי הוא נזרק לעוד שבוע של ריצות וסחרור...

החיים מתחילים

הטלפון שכולנו מפחדים לקבל - היה דווקא הטלפון שהציל לו את החיים. ביום בהיר אחד מקבל משה מיודעו הודעה שהוא מחויב בבידוד והחיים שלו "קופאים" לשבועיים. בהשגחה פרטית זו הייתה גם תקופה של סגר והוא מוצא את עצמו 24/7 כפול שניים עם אשתו ועם ילדיו. לאחר שהשלים עם ההלם הראשוני, הוא היה חייב להסתגל למציאות החדשה, מציאות שאותה מעולם לא חווה. והוא החליט לנצל את ימי הבידוד ולהשקיע יותר ביחסים שבתוך המשפחה.

השבועיים האלה היו עבורו שיעור לחיים. הוא כל כך נהנה לשוחח שוב עם אשתו כמו אז לפני שנים רבות

ולא להסתפק רק בשיחות על עניינים טכניים כמו מה לקנות ומי צריך הסעה. הוא סוף סוף התחיל להבין שלילדים שלו יש אישיות, יש בהם איכויות, שהם צריכים אותו, שהוא יכול לתרום ולעזור להם, שהוא כמעט לא מכיר אותם והם כמעט לא מכירים אותו.

לפתע הכתה במשה שלנו ההכרה שכבר למעלה מעשור הוא בעצם לא חי, הוא רק נמצא ברקע של החיים של עצמו, אבל בעצם הוא מפסיד את החיים עם האנשים הכל כך יקרים לו שבשבילים לכאורה הוא כל כך מתאמץ.

אבל משה הוא איש מעשי. הוא לא שקע בְּאֵבֶל על העבר, אלא החליט להתחיל מהיום התחלה חדשה, ולמעשה הוא החליט להתחיל לחיות: לשים את החיים עצמם את המשפחה ואת הזוגיות במקום הראשון, ואת שאר כל העיסוקים להשאיר ברקע על אף כל חשיבותם.

אין זמן לחיות

אם חוויתם פעם חוויה דומה, אתם בוודאי יכולים להזדהות עם הסיפור של משה. אבל אם אתם עדיין נמצאים ברקע של החיים של עצמכם - כדאי מאוד שלא תחכו לטלפון מהשב"כ ותכניסו את עצמכם לבידוד יזום בשביל להתחיל לחיות את החיים שלכם באופן פעיל.

זה כשלעצמו הוא מסר חשוב וחזק מאוד, אבל הייתי מעוניין להשתמש בסיפור הזה כמשל לעולם הרוחני, לעבודת ה'.

גם בעבודת ה' ישנם עיסוקים חשובים מאוד שכולם נעשים לְשֵׁם קשר עם ה'. זו לכאורה המטרה שלנו. אבל לפעמים אדם מוצא את עצמו כל היום בריצות ובעסקים בגשמיות כדי שיוכל לשלוח את הילדים לשיבות וכדי שיהיה לו זמן ללמוד וכדי לתת צדקה כדי לנהל בית של תורה וכו' - ואין לו זמן לקשר עם ה', כלומר אין לו

דואגים לצרכי כולם

בדיחות הדעת

נס ממש במטה הבחירות. בחור יושב שבעה על אביו ולא יכול להצביע ביקש לנמנם קצת. ואז... נגלה אליו אביו וביקש ממנו לצאת ולהצביע בבחירות. ענה לו הבן אבא אני לא יכול איך אצא באמצע השבעה עליך? ענה לו אביו אם אני הלכתי להצביע גם אתה יכול...

העלון מוקדש להצלחת אסתר אוקסנה בת שרה אימנו ולע"נ
יהיא בן יעיש וציביה ז"ל
להקדשת העלון: 02-5308000

בהכרח ילד מפונק- אם הוא מקבל גם את התשובה "לא" כתשובה.

בדיקת מפונקות

שימו לב, אחד הסימנים המובהקים, לבדיקה אם ילד מפונק, הוא: אם התשובה שלכם לדרישותיו "לא" מתקבלת כתשובה. ילד שמקבל את החלטת הוריו, הוא אינו ילד מפונק, ודרכי הטיפול בו הם שונות. לדוגמה: הילד קורא לאמא לבוא אליו לחדר. האמא עונה: "דניאל, אמא לא יכולה לגשת אליך עכשיו, כשאתפנה אגיע"

במידה ולדניאל ברור, שהחלטה אם לגשת אליו או לא, נתונה בידיים של אמא, ולכן הוא מסכים להודעתה ולא מנדנד או בוכה, ילד זה, הוא ילד המקבל סמכות ומכאן שאינו ילד מפונק.

בסיפור בכותרת נראה שהילד "מפונק" ולא מגלה עצמאות וכדו' ולכן חשוב להבהיר לו שוב ושוב שאנו לא מושפעים ממנו, לא מתרגשים מהבכי והצרחות שלו ולא מפחדים מהאימים שלו.

חשוב להבהיר לו שאבא לא לחיץ ולא סחיט. אם אבא רוצה, הוא יקנה לך ואם אבא החליט לא לקנות לך-אז הוא לא יקנה.

ולכן המשפחה בשאלה של תחילת המאמר חייבת לקבל הדרכה ע"מ לטפל בילד המפונק שלהם, אחרת ח"ו לא תמיד זה עובר עם הגיל, וחבל לסבול כמה שנים.

הרב אבוהצירא- יועץ, מאבחן ומטפל לייעוץ טלפוני ללא תשלום בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוהצירא

סמכות הורית ומשמעת בגיל הרך פרק ה'

שאלה: בני בן שנתיים וחצי. בזמן האחרון ההתמודדות איתו היא בלתי נסבלת, אי אפשר להגיד לו "לא". אם הוא רוצה משהו ואומרים לו לא, הוא מתחיל לבכות. אם הוא רואה שזה לא עוזר, הבכי הופך להיות היסטרי ומלווה בצרחות. הוא לא נרגע ורמת השיגעון שלו עולה ועולה עד שהוא מקבל את מה שהוא רוצה.

כדי לא להיכנס לעימותים מיותרים, אנו מנסים לפעמים מוותרים לו, לפעמים מנסים להסיח את דעתו לנושא אחר כדי שישכח ולפעמים מנסים להגיע לכל מיני פשרות באמצע, אבל התנהגותו רק הולכת ומחמירה. בעבר ניסנו ללכת איתו ביד קשה, אך הוא נהיה עקשן יותר ויותר. אנו מנסים מחדש שהוא יתרגל להיות ילד טובעני, שכל מה שהוא רוצה הוא משיג על ידי בכי היסטרי ושגעונות, שאנו לא מסוגלים לעמוד בפניו. שאלתנו היא: מדוע הילד מתנהג כך וכיצד עלינו להתמודד עם המצב?

עקשות-

הילד מביע סירוב כללי לרצון ההורים. לדוגמה: מסרב לקום בבוקר, לישון בזמן, לאכול בשיבה כאשר הוא נמצא קרוב לצלחת, להתקלח, להתלבש, לצאת מהבית או להיכנס אליו וכדו'. בקיצור הילד עומד על שלו. במקרה זה: מאחר ומדובר בגיל הרך, צריך "לאזן" את התנהגותו. מצד אחד הוא מגבש את דעתו ועצמאותו ומצד שני, הוא ח"ו יכול לגדול כמרדן ובלתי ממושמע. לכן, חשוב לתת לו "מרחב פעולה" שבו הוא יכול להחליט, אפילו נציע לו מידי פעם להחליט לבד, כדי לספק את רצונו. אך את שאר ההחלטות יקבעו ההורים ע"מ ללמדו שיש כאן "בעל הבית" ויש הורים שמחליטים לו. כדי לכתוב את כל הרעיונות איך לבצע זאת, נדרשת הדרכה אישית, כל הורה וילד לפי טבעיהם.

מפונקות-

ילד מפונק במשמעות השלילית הוא ילד טובעני, בכיין ועקשן, החושב שהכל מגיע לו וכולם צריכים למלא את רצונו.

הילד המפונק מהסוג השלילי נעשה כזה, לא מסתן תשומת לב, חום ואהבה. אלא מתוך הרגשה שלהתעקשויותיו ולבכיו יש השפעה עליכם. עודף תשומת לב והערכה, לא יפכו ילד-למפונק. הפיכת ילד למפונק אינה תלויה כלל ב-כמה תתנו לו, אלא ב-איך תתנו לו.

אם הילד יצליח לגרום לכם לשנות את דעתכם או לוותר לו, בעזרת בכי ואימים-הוא יבין שזו דרך טובה ומהירה להשפיע עליכם ולכן יעשה זאת שוב ושוב.

עלינו לדעת שילד שמבקש בקשות רבות, אינו

מרדנות, עצמאות או פינוק

תשובה: הורים יקרים, כולנו מכירים וחווים את תופעת ה"מרדנות בגיל הרך" וכשהילד "משתגע" אנו עומדים חסרי אונים מול התופעה ובמיוחד "בזמנים בעייתיים" כמו ליד בני משפחה, חברים או בסופר השכונתי כשהילד מנדנד שנקנה לו משהו וכדו', במקרים כאלו, אכן קשה לנו "לטפל" בילד כפי שצריך. במילה "לטפל" אני בהחלט שולל כוחניות או הרמת יד. אני מתכוון לשיטתנו הידועה: הבנת הבעיה וטיפול פרטני לפי מאפייני הילד. ננסה לעשות סדר ולקרא לילד "בשמו" נגדיר כל בעיה וננסה עד כמה שניתן לבצע הדרכה בכתיבה.

קטנויות-

הילד יודע, רוצה ודורש לעשות הכל לבד. הוא מתנגד לעזרה או ייעוץ, הילד "קובע" בדעתו מה ואיך לעשות ולכן ה"מצב הנתון" שלו, הוא מצב של מלחמה וכעסים תמידיים. לדוגמה: הוא עוד לא החליט אם הוא רוצה לשתות מבקבוק או מכוס, אם לשתות מים או מיץ, אם לאכול גם את החביבית או רק את הגבינה, אם ללבוש את הסוודר או לבכות לאמא שהוא לא רוצה.

במקרה זה: אין לנו כל כך מה לעשותמבחינה טיפולית,

מבצע פסח

מארז 10 הגדות של פסח של הרב שלום ארוש

במחיר מיוחד

להזמנות:

052-2240696

ילדון חידודון

שני איסורי שחיטה לזמן מסויים נמצא בפרשה, שני האיסורים ל"אמא" קשורים, האיסור הראשון קיים- מס' ימים, והאיסור השני רק ביום בו נשפכו כבר דמים.

תשובה פרשת תרומה: האותיות כ', פ', ו'-ת' מופיעות בשם של שלושה פריטים שונים במשקל: "כפרות" שמכסה את ארון הברית "פרות" שמפרידה בין הקודש לקודש הקדשים, "כפתור" - העיטורים העגולים - שכמורה.

לא נמצא זוכה ששלח תשובה נכונה ומלאה, נסו בפעם אחרת.
al5308000@gmail.com | 02-5812252

- חיזוקית -

ראש חודש ניסן

הגאולה העתידית
תהיה בניסן,
גאולה זו תהיה
במידת הרחמים,
בנחת ובשלווה

(הרמח"ל)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

תודה על גלגלים

אז פשוט התחלתי לומר תודה- בהתחלה אמרתי מזמור לתודה כמה פעמים ואחר כך אמרתי תודה במילים שלי- על הכל- על הבית המשפחה וגם על החברים שלי אותי ועל כל המשחקים שלי ובאמת יש לי המון...

למחרת קרה דבר מפתיע- התקשר מנהל העבודה של אבי, (הוא עובד במפעל) וביקש מאבי לעבוד בבית, אבי שיתף אותי בעבודתו והבטיח לי סכום כסף עבור ההספק.

תוך מספר ימים היה לי את כל הסכום הנדרש לרולרים שלי, ולשמחה שלי לא היה גבול!

הלכתי לחנות וקניתי את הרולרים ואפילו נשאר לי עודף- ומה שלא שכחתי- זה לומר מזמור לתודה לאחר שנושעתי.

אמרתי תודה וקניתי רולרים...

שלום,
הסיפור תודה שלי התרחש בתקופת הקיץ- בדיוק התלבטתי מה לעשות עם קופת החיסכון שלי- היה שם 50 ש"ח,

ואז פתאום היה לי רעיון נפלא- אני אקנה רולרים!

אחרי שבררתי מה המחיר הבנתי שאצטרך את עזרת אימי שתשלים לי את הסכום.

אבל אמא שלי אמרה לי- "יקירי, יש לך די ויותר משחקים, רולרים עכשיו זה לא מוצר הכרחי"

הצטערתי מאוד, כל כך התחשק לי רולרים במיוחד בחופש הגדול, עזבתי את החדר באכזבה, וסתם ישבתי בחדר שלי.

ואז תוך כדי המחשבות, נזכרתי שצריך להגיד תודה גם כשלא הכל הולך לפי התכנית וגם על מה שאין.

פטרונות יש לשלוח למייל
al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252
יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

מדור ילדים שעשועון מגוון

ענין של סדר

זהו את התמונות, השתמשו באות הראשונה של כל תמונה סדרו את האותיות בכל מילה והרכיבו משפט בן 3 מילים המתאים לפרשת השבוע

“רבי יהודה היה נותן בהם סימנים”

דואגים לצרכי כולם

בתרומתך אתה שותף ל:

מאות
משפחות
מאושרות

אלפי
מצרכי מזון
חיוניים

מאות
סלי
מזון

עשרות
שנים של
נתינה

קמחא דפסחא ע"י מוסדות "חוט של חסד"

צלצל עכשיו 02-5308000

התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46

שו"ת אקטואלי

השאלות שלכם, התשובות של הרב

מה העצה להתבודדות כל יום?

ומה עושים כשקשה לבקש תמורה כספית עבור הספרים והחבורות?

ידה נזכה להתמיד ולעשות שעה התבודדות מידי יום ביומו?

תשובה: אשריך! אשריך שאת זוכה לעשות בכל יום שעה התבודדות! זה דבר גדול מאוד.

גם אני עברתי את המלחמה הזו, שהייתי נלחם בכל יום על השעה התבודדות. עד שהגעתי למסקנה שאני לא מתחיל את היום בלי שעה התבודדות.

זה הדבר שהכי חשוב לי בחיים? דבר ראשון אני עושה את זה. תראה איך שכל היום יראה לך אחרת, ותהיה לך סיעתא דשמיא.

תשים את ההתבודדות מקום ראשון אצלך ביום, זה לפני הכל, קודם כל זה!

כמובן מה שמוכרחים לעשות מוכרחים, אבל אחרי שאתה מתפנה את עושה את השעה התבודדות! שהיום שלך יתחיל רק אחרי השעה התבודדות.

כל יום הייתי מתפלל על זה: "תודה לך שזכיתי לעשות היום שעה התבודדות, תזכה אותי גם מחר, וכל ימי חיי שלא יעבור עליי יום בלי שעה".

בכל יום הייתי מודה על העבר ומתחנן על העתיד: "תזכה אותי שגם מחר אני אבוא לפגישה האישית! תרחם עליי! שאני לא אפסיד את הפגישה!". וכל היום הייתי סביב הדבר הזה. אני מבטיח לכם, הייתה לי מלחמה על ההתבודדות. עד שהגעתי למסקנה, ולהחלטה שזה הדבר הראשון שאני עושה. וכשמגיע הזמן של השעה התבודדות, אני סוגר את הפלאפון ולא מעניין אותי שום דבר בעולם. שעה אחת ביום אני נעלם! רק מעניין אותי שתהיה לי פגישה עם המלך, ואני אחיה בצורה נורמלית, עם ידיעה שיש מלך בעולם, ואני בסה"כ רק הבן שלו.

ואין עצה, כי ברגע שמתחילים לדחות את זה, זה היצר הרע. אדם צריך להאמין במה שאמר רבנו הקדוש, התבודדות היא מעלה עליונה וגדולה מן הכל.

אשריך שהתחלת לעשות שעה, ובעזרת ה' אני מברך אותך שמחיום תזכה לשים את השעה לפני הכל וכבר לא יעבור עליך יום בלי שתעשי בו לפחות שעה אחת התבודדות כראוי בשלמות אמן.

שאלה: כבוד הרב אמר, שלפי מה שכתוב בזוהר הקדוש, רק כשאדם משלם על מצווה על ידי זה הוא פודה אותה מן הקליפה. ומפה יוצא שזה לא נכון לתת ספרים בחינם, אפילו לצורך זיכוי הרבים.

בכל אופן, אני מאוד מתבייש לבקש מאנשים כסף, ולכן אני רק מניח את החבורות בבתי כנסיות או בחדרי המתנה וכדומה, ומי שיזכה יקח. רציתי לשאול את כבוד הרב, האם גם זה אפקטיבי ומניב פירות, או שחייבים תמיד לדרוש תשלום עבור הספרים והחבורות?

תשובה: נכון, אמנם אסור לתת חבורות וספרים בחינם. בכל אופן לא חייבים תמיד לדרוש מחיר מלא על חוברת או ספר, לפעמים מספיק שאדם ייתן אפילו כמה שקלים, וכבר תהיה לך האפשרות לתת לו חוברת או ספר.

לתת בחינם זה תמיד גרוע. תשים לב שלפעמים אדם לוקח בחינם, כי הוא מתבייש מסך, ולא נעים לו להגיד לך 'לא', ובסוף הוא זורק את החוברת לפח, או במקרה הטוב גונז אותה, ומה עשית בזה?

לכן כדאי תמיד לדרוש תשלום, אפילו שקל, וזה מספיק על מנת להוכיח שיש לאדם איזה רצון למצווה, ובזה לבד הוא כבר פודה את המצווה מן הקליפה.

בכל אופן, גם כשאתה שם את החבורות, לדוגמא באיזה שהוא חדר המתנה, ואדם בא ולקח מרצונו איזו שהיא חוברת, זה גם כן פועל איזו שהיא פעולה. כי אחרי הכל הוא בא ולקח מעצמו, וזה מראה שיש לו רצון ושזה מעניין אותו.

גם במקרה שאדם מבקש מסך חוברת או ספר ואין לו כרגע כסף לשלם לך, אבל הוא מבטיח לך שילמד בזה, גם אז תוכל לתת לו בחינם. בהצלחה.

שאלה: בחסדי ה' יתברך התחלתי להתבודד בכל יום שעה. יוצא לי לפעמים שאני מוצאת את עצמי שנגמר לי היום והתפספסה לי השעה. האם יש לכבוד הרב עצה שעל

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד:
052-6672221

כא שבג בני ישראל,
אנאבים אהבג אינא!

אני אוהב כל יהודי

להזמנות: 050-9931931

ויקהל

משה את כל עדת בני ישראל---

הסדרה שלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

בשלום עם כל העולם

בכוח האמונה הפשוטה הזאת, שידעה אסתר המלכה שהכל בהשגחה פרטית והכל לטובה, היה חן מיוחד נסוך עליה ומצאה חן בעיני כולם כמוצא במדרש (אסתר רבה ו'): "ובהגיע תור אסתר וגו' ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל ראייה" - ר' יודא אומר כאיקונין (תמונה) הזה שאלף בני אדם מביטים בה והיא ערבה על כולם. ר' נחמיה אומר העמידו מדיות מכאן ופרסיות מכאן והייתה אסתר יפה מכלן, ורבנין אמרין ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה בעיני העליונים ובעיני התחתונים כמו שנאמר: ומצא חן ושכל טוב בעיני אלוהים ואדם. (משלי ג') אדם שהולך עם אמונה פשוטה ותפילה, יכול לחיות בשלום עם כולם, והוא מסתדר עם כולם ומוצא חן בעיני כולם. כי בוודאי מחמת אמונתו, הוא לעולם אינו מקפיד על אף אחד, וגם כשעושים דברים נגדו ומקניטים אותו, הוא מוחל וסולח, והוא נותן לכולם ומשפיע. כללו של דבר, בזכות אמונתו הוא זוכה למידות טובות, וממילא חי בשלום עם כולם. כי כל אדם שאינו חי בשלום עם מישהו בעולם, ולא משנה מהי הסיבה, זהו רק מחמת שאין לו מידות טובות, כי על ידי מידות טובות ואמונה אפשר לחיות בשלום אפילו כשחיים עם האדם הרע ביותר. והראיה לכך היא מאסתר המלכה

השפע לעולמות כולם, לכן כולם מרגישים תלויים בו, אף על פי שאין הם יודעים בדיוק למה הם מרגישים כך. וכל שכן כשמתפללים במסירות נפש על ישראל כמו שעשתה אסתר המלכה, אזי הכל אוהבים אותה, כמוצא בספר המידות (אהבה): "מי שמתפלל על ישראל במסירת-נפש, הכל אוהבין אותו". ופירוש "הכל אוהבין אותו", דהיינו אפילו הגויים אוהבים אותו. מחמת שבאמת אף על פי שאינם יודעים זאת, זוהי טובתם שיהיה טוב לישראל, וזה המתפלל על ישראל מיטיב עם כולם, גם עם הגויים, ולכן הם מרגישים בליבם אהבה אליו. וזוהי אנו מעוררים את הנשים היקרות להתפלל במסירות נפש על עם ישראל כמו אסתר המלכה, ולהקדיש לכך לפחות עשר דקות ביום, ומי שתעשה כן היא בוודאי תהיה אהובה למעלה ולמטה.

גם תתפלל על בעלה וילדיה, ועל ידי זה תתגבר אצלם האהבה אליה בלי שעור, שהרי אין טובה גדולה יותר שאפשר לעשות לאיזה אדם מאשר להתפלל עליו, וכאשר מתפללים על איזה אדם, גם אם אינו יודע שמתפללים עליו, ליבו מרגיש מי הוא זה שאוהב אותו כל כך ומשקיע בו תפילות ותחנונים והוא נקשר אליו בעבותות אהבה מבלי שידע מדוע, וכל שכן כאשר יודע מי הוא המתפלל עליו, שזה 'מחמם' לו את הלב ומעודד אותו וגורם לו לאהוב ביותר את זה שמתפלל עליו.

בעצמה: וכי היא לא חיה עם השטן בעצמו? הרי ידוע הדבר שאחשוורוש היה אשמאי זקן, נואף ומרושע, והיא השכינה לחיות עמו בשלום ואף להטות את לבו להיטיב לעמה ולנקום בהמן הרשע ולעשות שפטים באויבים של ישראל בכל עיר ועיר. וכל זה מחמת אמונתה הגדולה ומידותיה הטובות, שראתה רק את ה' יתברך ואת השגחתו נלגד עיניה. ובפנימיות הדברים צריכים לדעת, שאדם בעל אמונה העוסק הרבה בתפילה, כל העולמות כולם מקבלים את השפע שלהם ממנו ולכן כולם ששים לעשות רצונו בכל דבר, וכמאמר החכם באדם (משלי טז): ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים עמו. וכן מביא רבינו הקדוש בלכותיו מוהר"ן (תניניא א): "וזה בחינת נשיאות חן, בבחינת: 'ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה' (אסתר ב') - שכל אחד ואחד נדמה לו כאימתו (מגלה י"ג) כי זה הבעל תפילה הוא בבחינת דבר ה', שהוא השורש העליון, שכל הכוחות וכל צבא השמים כולם מקבלים ממנו, ועל כן כל צבא השמים וכל השרים העליונים, כל אחד ואחד נדמה לו כאימתו, היינו שהוא נושא חן בעיניהם, וכל אחד ואחד נדמה לו שהוא עוסק עמו לבד, כי כולם מקבלים ממנו".

פירוש מאמר זה הוא, שמי שעוסק בתפילה, כולם מרגישים קשר מיוחד עמו, כי מאחר ועל ידו נמשך כל

רבי שלמה הכהן מרדומסק זיע"א כט' אדר

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

פעם אמר עליו הרה"ק ר' חיים מצאנז כי היהודי הזה הרה"ק מראדאמסק זיע"א מוכן לקבלת התורה בלי שום מניעה ואנכי עדיין לא התחלתי להרגיש אף אחת מני אלף מה שמרגיש הרה"ק מראדאמסק. פעם שאלוהו לפשר דבריו באמרו על מופתיו שאין הם מופתים והשיב הרבי על פי מעשה מהבעש"ט שפעם אחת הבעש"ט הקדוש הפציר באחד מתלמידיו שיקבל על עצמו להיות רב ומו"צ בעירו, והתלמיד לא אבה לקבל עליו את עול הרבנות, בראות הבעש"ט את סירובו של תלמידו כעס עליו מאד על שאינו רוצה לישב על התורה בהתמדה וללמוד בשלוה וגער בו על שאינו מתמיד כלל ואינה רוצה לקבל עליו עול הרבנות ועוד דברים כיוצא בהן, והתלמיד עמד על שלו שאין הוא חפץ בכך ומשראה הבעש"ט גודל נחישותו של תלמידו אמר לו בסדר גם אני אינני רוצה שתהיה רב ורק בעבור לנסותך הפצרתי בך עד כה, ע"כ המעשה. ואז ענה הרבי מרדומסק לשואלו תדע שפעמים מנסים משמים את הצדיקים ע"י שנותנים על ידם אותות ומופתים גדולים לבעבור נסותם אם ילכו בדרך הענוה והשפלות או שמא יגבה לבבם וישכחו את ה' ולכן מי אומר שהמופתים הם ממני אולי הם לגמרי משמים ללא שום צדק מצדי והיא ניסיון עוברי. ביום לפני פטירתו באו אליו שני אורחים מכובדים מצדיקי הדור לקחו ממנו ברכת שלום ולא היה ניכר על רבנו כלל כי עומד להפטר, ולאחר שני שעות לאחר חמות הלילה "נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש", ועלה רבנו לשמי שמים. בזמן פטירתו לא היה איש בביהמ"ד הסמוך וכאשר באו אל ביתו ראוהו יושב על סמא קודשו וראשו הקדוש מונח על ספר הזהר הק' הפתוח לפניו ורבינו הק' גופו טהור יצא נשמתו בטהרה. בבוקר סגרו החנויות והמליכו את בנו עליהם באותו יום ולאחמ"כ נתפרסמה השמועה כי רבינו נפטר, ובאו לחלוק לו כבודו האחרון מכל הסיביבה וקברו את גופו הטהור ביום שישי סמוך לכניסת שבת קודש הוא כ"ט אדר ערב ר"ח ניסן שנת תרכ"ו לפ"ק בק"ק ראדאמסק. זכותו יגן עליו ועל כל ישראל אמן.

מוהר"ר שלמה ב"ר דב צבי הכהן נולד בשנת תקס"ג בעיר וולוצאוו, כבר כנער התברך בכישרון מופלא והיו הצדיקים שבאותו הדור מעידים עליו כי נער זה נוצר לגדולות.

לכשגדל הלך ללמוד אצל גדולי הדור ביניהם הרה"ג אברהם צבי זצ"ל אב"ד פיעטקוב מחבר ספר ברית אברהם, ושם למד בהתמדה עצומה ושם לילותיו כימים ומילא את שכלו בדעת ובתבונה.

בראש השנה שנת תקצ"ד התקבל לרב בראדאמסק ואז גם דרש את דרשתו הראשונה בעיר, ושם גם חיבר את ספרו הנפלא "תפארת שלמה" על המועדים. כידוע אנשים שנעשו חולים במחלת הדיבוק קשה מאד היה להוציא את זה מהם והרבה צדיקים שעסקו בזה היו צריכים להתייעץ מאד כמה ימים עד שהיו מצליחים במלאכתם ע"י שמות קודש ותפילות ומהם שהיו אף ניזוקים מזה ואפילו יש שנתקצרו ימיהם. בימיו של הרבי היו כמה מקרי דיבוק רח"ל שהרבי הושיעם כלאחר יד, ומסופר על אישה אחת שהתגוררה ליד העיר קראקא שפעם אחת הניחה בני ביתה להיות לבדה בבית ולכשחזרו לא מצאוה והתחילו לחפש ומשלא מצאוה נהיה רעש גדול בכל הכפר והתחילו כל בני הכפר לחפש עד שמצאוה מוטלת באיזה מקום ללא דעת ר"ל ונסעו עימה לרופאים לרפאות את נפשה אך ללא הועיל. ומשראו בני ביתה גודל צרתם לקחוה לאדמו"ר מרדומסק וכשהגיעו אליו לא רצתה להיכנס לביתו בשום פנים והייתה שואגת כאריה ואז ראו בעליל שנכנס בה דיבוק רח"ל ומשראה האדמו"ר כך אמר לבני ביתה שיקחוה לאכסניה הקרובה ויתנו לה משיירי מאכלו וכך עשו אמנם לכשהביאו לה את השיריים של הצדיק התחילה להשתולל ולא רצתה בשום אופן להכניס לפיה את האוכל עד שהוכרחו בני ביתה להכניס את האוכל בכח לפיה. לאחר כמה ימים אמר האדמו"ר כמדומה שהאישה נרפאה וכן הוא שהאישה חזרה לעצמה לגמרי ולא ידעה כלל מה היא עושה ברדומסק.

קו האמונה
02-6444250

חיזוקון
לומדים הלכה

ברכת האילנות

זריזים מקדימים
למצוות - לכתחילה
יברך 'ברכת האילנות'
ביום ראש חדש
ניסן עצמו
(בהלכה ובאגדה)

לקבלת מסרים מחזקים 052-6672221

מזלזלים בו".

אותם "בני אדם" שהגמרא מדברת עליהם - לא מדובר רק אנשים שרחוקים מעבודת ה'. המונח "בני אדם" כולל גם תלמידי חכמים שרואים בתפילה ובהתבודדות בזבוז זמן ומכנים את זה ביטול תורה. הם כמובן יכולים לדרוש דרשות ולומר שיחות על חשיבות התפילה, אבל בפועל הם רחוקים מתפילה, שזה אומר שהם רחוקים מהחיים של עצמם. הם לא חיים.

חיים מתוך הזעזוע

מעיינותיהם של רבותינו עשירים במקורות מעוררים ומלהיבים בנושא תפילה, כבר כתבתי על כך רבות והבאתי חיזוקים. אבל אני מרגיש שאין די במקורות וברעיונות. אם הייתי מדבר עם משה על חשיבות המשפחה, הוא היה מהנהן בהסכמה מלאה ואולי אפילו מתלהב מאוד, אבל הוא לא היה משנה את החיים שלו אפילו כהוא זה, כי הוא לא היה מרגיש לרגע שהדברים נוגעים אליו. רק זעזוע שזעזע לו את כל החיים הרגילים שלו - רק זה עורר אותו.

אותו דבר בעניין התפילה. רובם של אלה שזוכים להכיר את דרך התפילה וההתבודדות וההשתטחות על קברי צדיקים - זה כאשר משהו מזעזע להם את החיים. רק אז הם מבינים שהם בעצם לא חיו בכלל עד עכשיו, ורק הצרה שנחתה עליהם משום מקום בעצם החזירה אותם לחיים כי היא קרבה אותם אל התפילה.

החייאה בלי מכת חשמל

כוונתי היא שכל מי שקורא את המאמר הזה יתחיל לחיות בלי צורך בזעזוע. למה לנו לחכות למכות ולצרות כדי להתחיל לחיות? למה שלא נתעורר להציל את החיים של עצמנו בעצמנו?

שבת "החודש" היא זמן של התחדשות, אנחנו בערב ראש חודש ניסן שזה ראש השנה שלנו, חודש של גאולה שמואב בספרים הקדושים שהגאולה היא שהתפילה יוצאת מן הגלות; שהתפילה, שנראית אפרורית וחסרת חן כמו הלבנה, מתמלאת ומתחילה להאיר כמו אור החמה, וכולם רואים ומרגישים את חשיבות והמתיקות והמרכזיות של התפילה.

זה הזמן להחליט ולהתחדש בעניין התפילה!

יש לך שלוש הזדמנויות ביום לחיות, כלומר ליצור קשר אמיתי עם ה'. זה ממש מעט כי "הלואי שיתפלל האדם כל היום כולו". אבל את המעט הזה צריכים לעצל. אם עד היום "החתמנו כרטיס" - מהיום מתחילים להתפלל. מהיום שומעים חיזוקים על תפילה. מהיום שמים את התפילה במרכז.

ואם עד היום אתה תפס בריצות ובסחרור ואין לך זמן לשעה התבודדות, אז מהיום הדבר החשוב לך ביותר זה להתבודד ושאר כל העיסוקים יעמדו בתור. תכניס את עצמך לבידוד יזום לשעה אחת ביום. הקשר שלך עם ה' הוא לפני הכול, והוא ייתן לך את המשמעות, את הכוחות, את הברכה ואת ההצלחה בכל מה שתעשה, כי הוא זה שנותן לך את החיים!

בברכת שבת שלום ומבורך

"לא ימות בלי תשובה"

"מי שייגע בידית הדלת של קברי בבואו להשתטח עליו לבקשת ישועה ורחמים", הבטיח הצדיק הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע, "לא יעזוב את העולם הזה בלא תשובה". אביכם כנראה השתטח על קברו של הצדיק הלז, ומשום שעדיין לא עשה תשובה - זכות הצדיק עומדת לו שלא ייפרד מן העולם בלא תשובה אמיתית וכנה.

העולם הזה בלא תשובה". אביכם כנראה השתטח על קברו של הצדיק הלז, ומשום שעדיין לא עשה תשובה - זכות הצדיק עומדת לו שלא ייפרד מן העולם בלא תשובה אמיתית וכנה. בו במקום הובאו למיטתו עשרה יהודים כשרים שאמרו עימו וידו, החולה לחש את המילים באפס קול כשבליבו מתוודה הוא על חטאיו הפרטיים, ומיד לאחר שסיימו להתוודות עימו, פרחו נשמתו מגופו ונראה היה כאילו כבר מספר ימים אינו שוהה בעולם הזה.

יהודי אחר ששמע הבטחתו של רבי אלימלך מליז'ענסק אשר הבטיח כי כל מי שייגע על ציונו הקדוש לא יעזוב את העולם הזה בלי תשובה זו החליט בלבו שכעת יכול הוא לעבור עבירות. בסופו של חשבון, טרם שיעזוב את העולם ישתטח על קברו של הרבי המופלא ואז לא ייפטר מן העולם בלי תשובה. דבר אחד הוא שכח לקחת בחשבון: את מאמר חז"ל הקדושים "האומר אחטא ואשוב, אחטא ואשוב, אין מספיקים בידו לעשות תשובה". כך חי לו בהפקר גמור ובהוללות מוחלטת ביודעו שאכן יש דין ויש דיין. אבל בידיו מצוי נשק מיוחד לעבור את יום הדין...

באחרית ימיו החליט האיש שהגיעה העת ללכת ולהשתטח בציון הרבי הקדוש בליז'ענסק. אסר את הסוסים למרכבה ובלב קל נסע לקראת ציונו של הצדיק. אך משמים רצו אחרת, ללמד לכל ולהראות שהעולם אינו הפקר, וביד מכוונת משמים, מטרים ספורים טרם שנכנס בשערי ליז'ענסק, התהפכה גגולתו והוא נהרג במקום.

זכה היהודי הלז לכל הפחות, שבכח אמונת החכמים האדירה שלו בהבטחת הצדיק, ישובו רבבות יהודים בני אותו הדור בתשובה, לאחר שנכחו לדעת שמדברי חז"ל לא נפל ארצה דבר.

באחת הערים הסמוכות לליז'ענסק נתקלו הרופאים בתעלומה בלתי פתורה. אחד היהודים שהיה זקן ושבע ימים שכב על מיטתו, שפתיו מעלות קצף, פניו חיוורות ועיניו מפלבלות. כל כולו אומר גסיסה, אבל נשמתו מסרבת לצאת מגופו. טובי הרופאים הובאו אל מיטתו של החולה ולא הצליחו למצוא מזור למחלתו. לאחר שהתייאשו הרופאים מן המצב שנמשך ימים רבים, החלו להגיע אל מיטת החולה בעלי סגולות, קמיעות, ואפילו רבנים בעלי שיעור קומה שניסו לעזור לו לצאת ממצב הביש אליו נקלע. לא רבים הם האנשים שמשותקקים לעזוב כבר את העולם הזה, ובכל זאת לא עולה בידם. כזה היה מידעיו.

לאחר שעברו חודשים מספר ותרופה לא נמצאה לארוכתו, התייאשו רוב בני העיר מלמצוא לו מזור. כבר השערות שונות ניסו, כגון להפסיק להאכילו או להשקותו. כך, היו הכל בטוחים, ימות הוא תוך יממה או שתיים. אך סבלו של החולה גבר ונשמתו נאחזה בציפורניה בגופו המיוסר והצפוד. עור פניו כבר שינה את צבעו לצהוב מתקלף וכולו אומר דמות של "בר-מינן" שלא מעלמא הדין. באחד הימים הגיע יהודי ובפיו רעיון חדש. הוא ניגש למיטת החולה וביקשו שישמן בתנועת עיניים בלבד - שכן את ידיו כבר לא היה בכוחו להניע - האם התשובה לשאלתו חיובית. החולה סימן שהבין את הבקשה, וההלך שאל: "האם נזדמן לך להיות אי פעם בקברו של הצדיק הנשגב רבי אלימלך מליז'ענסק?" החולה הנהן חלושות בעיניו לאות תשובה חיובית, ופני ההלך היהודי נחרשו קמטים. לבני משפחתו של החולה הסביר שנמצא פתרון לתעלומה של אביהם הגוסס.

לאחר שנכח במבטי התמיהה שלהם הסביר: "מי שייגע בידית הדלת של קברי בבואו להשתטח עליו לבקשת ישועה ורחמים", הבטיח הצדיק הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (פטירתו בכ"א באדר), "לא יעזוב את

גורשנו מבית הכנסת בעוון זלזול כבוד בית כנסת
מהיום מכבדים, לא מגורשים!

מוסר הפרשה חידושים לפרשת שבוע

תפילת הנשים

בפרשתנו אנו קוראים אודות הכיור שכיזעו נעשה במראות של הנשים כמו שכתוב בתורה (שמות לח ח) "וַעֲשֵׂה אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת פָּנָיו נְחֹשֶׁת בְּמִכְרָאֵת הַצְּבָאֹת אֲשֶׁר לְפָנָיו וְכָאֵל מוֹעֵד" וכמו שפירש רש"י: בנות ישראל היו בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות ואף אותן לא עכבו מלהביא לנדבת המשכן והיה מואס משה בהן מפני שעשויים ליצר הרע א"ל הקב"ה קבל כי אלו חביבין עלי מן הכל שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים" בתרגום אונקלוס תרגם "וַעֲבַד יְתִיבֵינָא נְחֹשֶׁת וְיַתְּסִינָא בְּמִכְרָאֵתוֹן נְשִׂימָא דְאַתְּתָן לְצִלְצָלָהּ בְּתַרְעָה מְשַׁנְּנָא דְזִמְנָא, פִּירוּשׁ שְׁהִי נְשִׂימָא בְּאֹתֵי הַתְּפִלָּה בַּמִּשְׁכָּן.

וצריך הבנה למה הוזכר בנדבת הנשים שהיו באות להתפלל במשכן?

ומסביר האבן עזרא כי משפט כל הנשים להתייפות לראות פניהם בכל בוקר במראות נחושת או זכוכית לתקן הפארות שעל ראשיהם. כי מנהג ישראל היה כמנהג ישמעאל עד היום. והנה היו בישראל נשים עובדות השם שסרו מתאוות זה העולם ונתנו מראותיהן נדה כי אין להם צורך עוד להתייפות. רק באות יום יום אל פתח אוהל מועד להתפלל ולשמוע דברי המצות. וזהו אשר צבאו פתח אוהל מועד. כי היו רבות.

וזה באה התורה ללמדנו שבח הנשים - שלא הייתה זו סתם נדבה, אלא שנשים אלו הרגישו שאין להן עוד צורך להתייפות אלא רק לבוא להתפלל לפני ה'.

כנינים חסידות ברסלב

היה אומר בצחצח הרב הקדוש רבי ברוך מלמד זצ"ל, אלו היו בני ישראל נוהגים ללכת בחדש ניסן לשיצילם השם יתברך מלפניהם חמץ בפסח, היו יכולים ללכת תרנגולים ואינם פטומות בחדש תשרי, כי כבר אמר הא"י הקדוש נשמי שיציל מלפניהם חמץ בפסח מלפניהם לו שלא יחטא כל השנה. ואמר רבינו הגדול הפנהג לנהגים בסדר החידושים. ופרש לפי זה הפתב (שמות יג) "וַעֲבַדְתֶּם אֶת הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת בְּחֹדֶשׁ הַזֶּה". והינו העבודה הזאת היא עבודת התשובה של חדש אלול וסדר "העבודה" של יום הכיפורים, ואת העבודה הזו צריך לעשות ב'חדש הזה' הוא חדש ניסן כמו שנאמר 'החדש הזה, לכם ראש חדשים'. ואלו היו בני ישראל בוכים בניסן לשישקם ה' מלפניהם חמץ היו יכולים ללכת ב'חדש הזה' הפתב (ש"ש ק ו תקנו)

ובכך הכניע את כל אויבי עם ישראל, והוא לימד את עם ישראל ללכת בדרך זו של תפילה ותשובה, וכל זה רק בכח תפילותיה של אם.

כל אשה שתלך בדרך של האמהות הקדושות, ושל חנה, ושל כל הנשים הצדקניות שהיו בכל הדורות - להרבות בתפילה, ולהתעקש בתפילה, ולנצח את השם יתברך בכל מיני אמתלאות וטענות והפצרות - תזכה בודאי גם היא לדברים גדולים ואף לבנים כשמואל הנביא שניהגו וידריכו את עם ישראל בדרך הנכונה. אשריה.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

בדיקת חמץ

א. קודם הפסח צריכים לנקות ולכבד את חדרי הבית והחצר בניקוי יסודי כדי שלא ישאר שום חמץ ברשותו בימי הפסח, וכן יש לבדוק בכיסי הבגדים ובייחוד בכיסי בגדי הילדים ובילקוטי בית הספר שלהם, פן נשאר שם חמץ, ואם ניקה כראוי ובשעת הניקוי בדק לאור השמש שאין חמץ, או שמישש בידו וראה שאין חמץ כלל (כגון בארעות וכדומה שהעביר סמרטוט ויודע בבירור שאין שום דבר בארון), שוב אין צורך לבדוקם בליל י"ד לאור הנר, ועל סברא זו סמכו בזמנינו לבדוק את החמץ בליל בדיקת חמץ בהעברה בעלמא.

ב. היוצא מביתו לפני הפסח, ואין בדעתו לשהות בביתו בימי הפסח, כגון שמתארח בבית קרוביו או שמתאכסן בבית מלון בפסח, אם יוצא מביתו קודם לפסח שלושים יום, (דהיינו אם יצא מביתו קודם פורים) אינו חייב לבדוק, ואם יוצא תוך ל' יום חייב לבדוק את ביתו קודם שיצא, אף אם אין בדעתו להיות שם בפסח. אמנם אם מוכר את חמצו במכירת חמץ הנהוגה כיום יוצא מביתו קודם ליל בדיקת חמץ, אינו חייב בבדיקת חמץ, אבל צריך להקפיד שיהיה בביתו מעט חמץ לכל הפחות בשוה פרוטה, כדי שתחול עליו המכירה, ולא רק פירוים בלבד, ומכל מקום אף במקרה זה טוב וראוי לבדוק חדר שיש בו ד' אמות (1.90 מ' על 1.90 מ')

בביתו, ויבער החמץ משם.

ג. הצורך לבדוק בימים שקודם ליל בדיקת חמץ, יבדוק לאור הנר בלא ברכה, וכאשר עושה את הביטול ישנה קצת מהנוסח המופיע בסידורים ויאמר: "כל חמירא וחמיעא דאיכא בביתא הדין" (כל חמץ ושאר שיש בבית זה) כי אינו מבטל את כל החמץ שברשותו אלא רק מה שנמצא בבית זה בלבד.

ד. זמן בדיקת חמץ הוא אחר צאת הכוכבים תיכף ומיד, ומי שאינו יכול לבדוק מייד בתחילת הלילה, ימנה שליח עבורו שיבדוק בתחילת הלילה, וזה עדיף משיבדוק הוא בעצמו מאחר יותר.

ה. יש לבדוק בכל מקום שדרך להכניס שם חמץ, כגון ארונות מטבח, מזווה, מחסן שמאחסנים שם מזון וכדומה, כמו כן יש לבדוק את הכיסים שאין שם חמץ, ובפרט את כיסי הילדים, ובבית שישנם ילדים קטנים יש לבדוק כל מקום שילדים עלולים להגיע לשם, שמא הצניעו חמץ בתוכו. אמנם כל מקום שעשו נקיון יסודי קודם הפסח ובדקו שאין שם חמץ ושמו מקום זה שלא להכניס חמץ, אין צורך לבדוק מקומות אלו.

ו. נוהגים לתת חתיכות קטנות של פת, כל אחת פחות מכזית (פחות 200 גרם), בארבע פינות הדירה, והבודק מחזר אחריהם למוצאן ולבערן עם יתר החמץ אשר

ימצא בזמן הביעור. והמקובלים נוהגים להניח עשר חתיכות, ואף שאין מנהג זה מעכב, מכל מקום ראוי לנהוג מנהג זה, שמנהג ישראל תורה הוא, ואם אבדה חתיכה אחת מעשר החתיכות של החמץ אין צורך לבדוק כל הדירה היטב עד שימצאה, ויכול לסמוך על ביטולו שמבטל אח"כ את החמץ.

ז. יש ליטול לצורך הבדיקה נר של שעווה, אבל אין להשתמש בנר שיש בו יותר משתי פתילות משום שאורו רב ודומה לאבוקה, ובאבוקה יש חשש שלא יכניס את הנר בכל הפינות החבויות בבית, משום שיחשוש שמא הנר יגרום לדליקה.

ח. נר חשמלי או פנס כשרים לבדיקת חמץ, בשעת הצורך כשאין לו נר אחר, ויכול גם לברך עליהם.

ט. לאחר בדיקת חמץ יש לבטל את החמץ הנמצא בביתו ויאמר "כל חמירא דאיכא ברשותי דלא חזיתיה ודלא בערתיה, ליבטיל וליהי כעפרא דארעא" (תרגום בלשון הקודש: כל חמץ ושאר שישנו ברשותי שלא ראיתו ושלא בערתו, יבטל ויהי כעפר הארץ). וצריך לומר הביטול בלשון שמבין, כדי שיהיו שניקו כוונתו לבטל החמץ עד שיהיה בעיניו כדבר שאינו חשוב כלום, וכדבר בטל לגמרי, אבל אם אומר הביטול בין בלשון הקודש בין בארמית ואינו מבין שהוא מבטל החמץ, אלא חושב שאומר חתינה ובקשה, לא יצא ידי הביטול, וצריך לחזור ולבטלו שוב בשפה שמבין ואפי' בלועזית.

נוהגים לומר את נוסח הביטול ג' פעמים.

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כט אדר תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 5:09 תל-אביב: 5:24 חיפה 5:15 מוצאי שבת: ירושלים: 6:22 תל-אביב: 6:24 חיפה: 6:23 ר"ת: 7:01

פרשת ויקהל-פקודי

ברכה לרעהו

ראוי לאדם לברך את רעהו, ובמיוחד אחרי שהשלים מלאכה חשובה!

נלמד, בדרך רמז, מהפסוק: "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה... ויברך אותם משה" (פרק ל"ט-מג)

וכתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים ס' תתרכ"א-ב): כשאדם גומר מלאכה גדולה, צריכה ברכה. שהרי לאחר שברא הקב"ה את עולמו ברכו שר העולם שנאמר "ישמח ה' במעשיו". וכן כשכלו מלאכת המשכן ברך אותם משה. וכן עשה דוד ושלמה, וכן חזקיהו. וכן הוא אומר "מי האיש אשר נטע כרם ולא חללו", שלא ברכו... ואם תאמר: למה נאמר ויברך אותם משה שתשרה שכינה במשכן והלא כבר הבטיחו הקב"ה "ושכנתי בתוכם"? אלא שהיה ירא שמה יגרום החטא.

הקשה האור החיים הק': לשם מה הוצרך הכתוב לומר "ויברך אותם משה" הרי כבר בתחילת הפסוק נאמר: "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה", ואם כן, די היה לומר "ויברך אותם" ומה פשר הדגשת הכתוב לשוב ולומר שהיה זה משה שברכם?!

ותירץ הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל (בספרו **אזנים לתורה**) עפ"י מעשה שהיה עד לו: בחנוכת הבית של מוסד ציבורי, שנבנה בעמל רב על ידי רב גדול שאסף נדבות לצורך הבנין ומסר דו"ח למנדבים והבנין כולו היה חסד לרבים. כשינגיש הרב לומר דברו שמע רבי זלמן כיצד הוא מודה ומברך לנדיבים על עזרתם להקמת הבנין.

מוסיף רבי זלמן ומספר: "כאשר הזמינו אותי לנאום על המאורע, אמרתי שעולם הפוך אני רואה כאן, שהרי משורת הדין היה על הקהל לברך ולהודות לרב, שהשקיע כל כך הרבה עמל להקים בנין ציבורי כזה ושהמציא לנדיבים מצוה רבה כזו..."

"אלא" - הטעים רבי זלמן - "יש בו, ברב, מדעת משה רבינו, שאחר שנתן דו"ח מהנדבות שנתנו על המשכן, לא המתין ולא ציפה שהמנדבים יברכו אותו על שהמציא להם מצוה רבה כזו ועל טרחתו הגדולה בבנין המשכן והעמדתו, כפי שהשכל היה מחייב, אלא הוא מציאו בירך את המנדבים ואת עושי המלאכה".

לפי"ז? מתורצת קושית האור החיים, שלכן הדגיש הכתוב שמשה הוא שבירך, מפני שמשורת הדין הרי היה על בני ישראל לברך ולהודות למשה. על כן בא הכתוב ללמדנו שאעפ"כ משה הוא זה שבירכם.

וכן אנו רואים תמיד, שהעני הוא זה שמברך לבעל הבית, אעפ"י שאמר: יותר ממה שבעל הבית עושה חסד עם העני, העני עושה עם בעל הבית... שהרי בעולם הפוך אנו חיים".

"ברכת רפואה" לשפעת העופות...

בשנת תשס"ו, כאשר מגיפות "שפעת העופות" השתוללה בלולי תרנגולים רבים ברחבי הארץ, הושבתו קווי יצור של שחיטת בד"ץ שארית ישראל במשך זמן לא מבוטל מחמת מחסור בעופות תיקניים הראויים לאכילה.

ביקשו כמה ממגדלי העופות מהגאון **רבי נחום יברוב זצ"ל** (מרבני שחיטת בד"ץ שארית ישראל) שיבקש מהגרי"ש **אלישיב זצ"ל** ברכה לרפואת התרנגולים... עשה רבי נחום כפי שהתבקש, ניגש להרב אלישיב ובקשה בפיו: "יברך נא כבוד הרב את התרנגולים שיהיו בריאים".

חייד הרב אלישיב ואמר: "והלא כאשר מברכים ומתפללים על חולה, יש להזכיר את שמו ושם אמו, והיאך אדע את שמות התרנגולים ואמותיהם?" כעבור דקה הוסיף הרב אלישיב ושאל: "היכן הם לולי התרנגולים?" פירט לו רבי נחום את שמות הכפרים והקיבוצים בהם שוכנים הלולים.

בירך הרב אלישיב את התרנגולים שבלולים השוכנים באותם מקומות. הדבר היה ביום חמישי. והנה ביום ראשון שלאחריו כבר נערכה שחיטה מהודרת של עופות בריאים ושלמים...

הלמות עמלים - ח"ב

לייקר ברכתו של יהודי...

בעיני כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג - רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל יקרו מאוד ברכות ואיחולים שיצאו מפיו עם ישראל קדושים, הוא היה מנצל כל הזדמנות שיהודי, אפילו פשוט, יעניק לו ברכה.

פעם ביקש הרבי מיהודי אחד, לערוך מכתב מסויים בשמו. כשסיים הלה לכתוב את המכתב, עבר הרבי במעוף עיניו על הדברים והעיר לו: "בהיותי ילד, נזדמן פעם אחת שאבי זצ"ל נסע מן הבית למעונות הרפואה, וערכתי אליו באותם הימים מכתב על לימודי וכיו"ב, ובתוך הדברים שכחתי לפעמים לברכו בברכת החיים "שליט"א".

השיבני אבא בגלויית דואר כדברים האלה: "יש לך אב זקן אחד בארץ ואתה חס לכתוב לו שליט"א?"

לפיד האש

עלון "איטש לרעהו" פרשת ויקהל פקודי הוקדש לעילוי נשמת

ר' שלום בן ר' מרדכי מנדל ז"ל

שיום היאהרצייט ראש חודש ניסן

ת . נ . צ . ב . ה .

משפחת ר' מרדכי מנדל - וינה, אוסטריה

משפחת הגב' אסתר בילדר - בני ברק, ישראל

"לתת לכולם את זכות החזקת התורה"...

סיפר הגאון **רבי שאול קרביץ זצ"ל**: יום אחד הגיע **החפץ חיים** לעיר **ביאליסטוק** במטרה לבסס את "ועד הישיבות" שהקים שנים אחדות קודם לכן. הוא התאכסן אצל גביר מפורסם שהתגורר בבית בן שתי קומות. היה צורך להרים את הח"ח על כסא עד הקומה השניה. שני גבירים התמודדו על הזכות הגדולה הזאת. אחד מהם "זכה" בנתינת סכום כסף גדול ל"ועד הישיבות" והוא זה שהרים את הח"ח עד הקומה העליונה.

במהלך היום נכנסו אליו כמה עשירים מופלגים ושאלו אותו, כמה הוא משער שיתנו כל יהודי **ביאליסטוק** בסכומים חודשיים, והם - כך התחייבו - מוכנים לתת את הסכום הזה מידי חודש בחודשו, וכך יוכל הח"ח לשוב מיד לראדיו, ללא כל שהות וטרחה.

שמע הח"ח את הצעתם, הניד ראשו לשלילה ואמר: "לא! התורה שייכת לכולם! גם לעניים וגם לעשירים. צריך לתת לכולם את חלקם בתורה, כולם רוצים להשתתף בהחזקת התורה"...

למנוע ביטול תורה...

סיפר כ"ק **האדמו"ר מגור** - **רבי פנחס מנחם אלתר זצ"ל** (בעל הפני מנחם): פעם נפגש **כ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת** עם הגאון **רבי אלחנן וסרמן זצ"ל** בלודז'. תוך כדי הילוכם ברחוב, התעניין הרבי מה הביא את ראש הישיבה דברנוביץ ללודז'.

השיב לו רבי אלחנן בקצרה: "בגלל המצוקה הכספית של הישיבה..." ו"ביטול תורה"...? - תמה האדמו"ר. משך רבי אלחנן בכתפיו כרומז שאין לו ברירה.

אולם הרבי מגור ללא שהיות תחב בידו של רבי אלחנן את מלא כל הסכום שהיה דרוש לו וזירזו בנימה ידיונית שישוב לתלמידיו. "מלאכה כזאת צריכה להעשות על ידי אחרים"...

אור אלחנן

"לא כל אחד זוכה..."

באחד הימים נודע לגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל** על קרוב משפחתו שמנהל בנק גדול בתל-אביב, כי עומד הוא בראש "אגודה ציבורית לקידום החינוך בישראל" שמעניקה מידי שנה סכומים גדולים לצעירים אקדמאים יוצאי העדה הלבבית.

ניסה הרב צדקה לדבר על לבו שיעניק מלגות גם לבני ישיבות העוסקים בתורת ה'. אמר הלה: אני משוכנע שהנהלת האגודה תסכים לכך, אך מכיון שרוב הכספים באים מתרומת חילוניים מסתבר שידרשו כי אותם בחורים שיזכו לגמילה ישתלמו גם במקצועות חול...

השיב לו הרב צדקה: "אם-כן מוותרים אנו לגמרי על בקשתנו איננו מעוניינים בתמיכת אגודה כזאת... לא כל אחד זוכה להחזיק בעץ החיים של התורה. רק כסף טהור לחלוטין הולך למקום טהור"...

וזאת ליהודה

"רק לומדי התורה מקיימים את הארץ..."

פעם ניסו גבאים לשכנע גביר מסויים, לתת כסף למוסדות תורה. אך הלה אמר כי קיבל על עצמו לתת כסף רק לענין "ישוב ארץ ישראל". באו להוועץ עם **רבינו הגרא"מ שך זצ"ל** לשמוע ממנו סדר העדיפויות.

אמר להם הרב שך: "אמרו לגביר, שגם לשיטתו ועפ"י קבלתו, ראוי שיתן מכספו לישיבות. שכן רק לומדי התורה מקיימים את ארץ ישראל, כי בלומדם נותנים הם תוכן רוחני והצדקה לזכות קיומנו בארץ. וממילא הם הם הבונים את ארץ ישראל!"

עפ"י שמושה ש"ת

זכות גדולה להיות שותף בהחזקת ותמיכת לומדי תורה!

נלמד מהפסוק: "בקע לגולגולת מחצית השקל... לצקת את אדני הקודש" (פרק לח-כו, כז)

וכתב החפץ חיים (עה"ת): ציוה הקב"ה לעשות מן הנדבות הללו האדנים, שעליהם יעמוד גוף המשכן, והוא כדי שיהיה לכל ישראל חלק בזה. וכן הדין עם הלומדים את התורה והמחזיקים אותה, כזה כן זה, מסייעים לקיום העולם ושניהם שותפים בזה.

בעל הכתב סופר (בדרשותיו) המחיש בשם אביו בעל החתם סופר עד כמה יש לתלמידי חכמים ולומדי תורה להכיר טובה למחזיקי התורה והתומכים בהם כזבולון ליששכר, והמשיל על כך את המשל הבא:

מעשה באדם שהלך ברחוב בבגדים יקרים ונקיים מכל רבב. נעליו היו מצוחצחות עד ברק. הדרך מרופשת היתה. רגליו בוססו בשלוליות ונעליו המבריקות כוסו בבוץ. אף שולי מעילו נתלכלכו.

התמרמר האיש וצעק על רגליו: "בגללכם, בגלל שבוססתם ברפש, התלכלכו נעליו היפות והוכתמו שולי המעיל..."

השיבו רגליו: "מה תכעס עלינו, במקום להכיר לנו טובה! הרי לולא התנדבנו לשאת אותך, על כרחך מתנהל היית על ירך וגורר גופך ברפש ומתלכלך כל כולך! כמה לכלוך נטלנו על עצמנו וחסרנו ממך, ועוד תבוא עלינו בטענות?! כמובן הצדק עמם.

והנמשל: הלא כל עם ישראל כגוף אחד! גדולי הדור הם ראשי העדה, ויש שהם בבחינת לב וגוף, ועד להמון העם תומכי התורה שהם בבחינת הרגליים. והנה לומדי התורה אורגים לעצמם בגדים נאים ומרהיבים, בתורה ובמצוות ובמעשים טובים. אבל המון העם הטרוד על המחיה ועל הכלכלה, אין להם פנאי לעסוק בתורה וכשלים הם בכמה מן העבירות, מבוססים הם ברפש. והראש כועס על הרגלים המלכלכות את הנעלים ושולי הבגד, והגוף בכללותו מתקער על ידם.

ואולם אותם תומכי תורה טוענים בצדק: הרי לולא הם, היה על התלמידי חכמים ולומדי התורה לצאת מאהלה של תורה, וכלום לא היה דבק בהם רבב? א"כ, כמה חייבים לומדי התורה להוקיר את תומכי התורה מהמון העם ולקרבים!

בכינוס רבנים מטעם "ועד הישיבות" (שהתאסף בתל אביב ב-ט שבט תש"ב) היה **הרב מפונביץ'-הגרי"ש כהנמן זצ"ל** אחד מראשי המדברים. בתחילת משאו הזכיר את פירושו של הגאון **רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל**, על הפסוק בתורה "כאשר ישא האומן את היונק" המבטא לדבריו את הטרגדיה של ראשי הישיבות בימינו. משה רבינו התאוונן על כך, שבמקום למלא את יעודו להודיע לעם את חוקי האלוקים ותורותיו, עליו לתת בשר לעם ויאכלו. תחת לשובב נתיבות בתורה ולחנך התלמידים, על ראשי הישיבות להתרוצץ אחרי נדבות, כדי להחזיק את מטבח הישיבה...

ועם כל זאת - הוסיף הרב מפונביץ' והכריז - לא לישיבות הקדושות אורבת סכנה בתנאים הקשים, כי קול התורה לא יפסוק מהן אפילו במצב החמור ביותר, אבל סכנה היא לציבור הרחב שאינו יודע להעריך כראוי את חשיבות לימוד התורה בימים טרופים כאלה. סכנה היא לכולנו כאשר איננו מתמסרים בכל לבנו ונפשנו לגדל את הדורות העתידיים לתורה ויראת שמים.

בהמשך דבריו אמר הרב מפונביץ': "עלינו לזכור כי עמלי תורה אינם יכולים להזקק לשום אומנות או עיסוק אחר כדי להתפרנס. הציבור הוא שמחוייב בפרנסתם." נמשלה התורה כאש" - אומרים חז"ל, כל חומר שבעולם ניתן להפוך אותו לנוזל מימי, לפחות למהול אותו במים. רק את האש אי אפשר לזווג עם המים בשום צורה שהיא, אף הישיבות הקדושות אש התורה צרופה בהן, אי אפשר לערבב בהן אפילו שמץ של ענין זר מחוץ ללימוד התורה".

על מעשי האדם להיות טהורים ונקיים מכל חשד גם בעיני הבריות !

נלמד מהפסוק: "אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה" (פרק לח-כא)

וכתב בעל הטורים "מלא וי" שפקד לכל שש מאות אלף שלא יחשדוהו שלקח מן הכסף". ואמרו חז"ל: למה עשה חשבון הרי הקב"ה מאמינו שנאמר (במדבר יב-ז) "בכל ביתי נאמן הוא" ומשה נותן חשבון; אלא מפני ששמע ליצני הדור שהיו משיחין אחריו שנאמר "ויהי כצאת משה וגו' והביטו אחרי משה". היו חושדין בו כי נתעשר משום שנתמנה על כספי מלאכת המשכן. כששמעו כן אמר, חייכם, משנגמרה מלאכת המשכן אני נותן לכם חשבון. כיון שנגמרה אמר להם "אלה פקודי המשכן" (מדרש תנחומא ומד"ר שמות תנא-ו). "מכאן ילמוד כל אדם" - כותב השל"ה הק' - "להיות נקי מישראל בקל וחומר ממשה רבינו ע"ה.

נשאל הגר"י זילברשטיין שליט"א: גבאי צדקה שמרננים אחריו שלוקח מכספי צדקה לעצמו, ועכשיו מסתפק הגבאי מה לעשות, האם להתפטר מהגבאות, כדי שלא ירננו אחריו, ולקיים "והייתם נקיים מה' ומישראל", או שאין לו לחשוש מכך והרינון אחריו יהיה לו לכפרת עוונות.

והביא את דברי חז"ל (ירושלמי שקלים ועוד) שאסור לו לאדם להביא עצמו לידי חשד, וכן אמרו חז"ל (מו"ק יח): אין אדם נחשד בדבר אלא א"כ עשאו, ומקשה הגמרא מרב פפא שאמר שחשדו בו ולא היה בו, וכן רבי יוסי אמר יהא חלקי עם מי שחושדין בו ואין בו! ומתרת הגמרא שאם יש "קלא דלא פסיק" וגם אין לו אויבים שהם הוציאו את הקול, בכח"ג יש סימן שעשאו והחשד מוצדק.

והמהר"ל כתב (בנתיבות עולם - נתיב שם טוב פ"א) ששמו של אדם הוא מהמהות המופשט השכלי, וא"א שיהיה בו שקר, ויש להזהר מאוד שלא ייצא עליו שם רע, ולא חשד. ואם יצא עליו "קלא דלא פסיק" ואין לו אויבים, לא יתכן שזה יהיה שקר, ומוכרח שיהיה בו עכ"פ מעט אמת.

לפי"ז, אם לגבאי יש אויבים אין לו לחשוש מהרינון עליו. אך אם עושה מעשה כזה שיש מקום לחשד, כגון שנוהג בפזרנות יתירה וגם יש "קלא דלא פסיק" לא יתפטר אלא יעשה כפסק הרמ"א (יו"ד סי' רנז ס"ב) כדי להיות "נקיים מה' ומישראל" טוב ליתן חשבון וכתב בביאור הגר"א (סק"א) שזה נלמד מהמדרש בתחילת פרשת פקודי (כדלעיל).

חז"ל בגמרא (ברכות מג): מונים מספר דברים שת"ח צריך להזהר מלעשות מפני שגנאי הוא לו [כגון לצאת לשוק כשנוסף מבגדיו ריח בושם] ומבואר בגמרא שחלק מהדברים הללו הוא מפני החשד, ונאמר "והייתם נקיים..." ויש לתמוה: הרי דין זה שייך בכל אדם ולא דוקא בת"ח?!

יש לתרץ: דברים אלו רוב בני אדם דנים בהם לזכות ורק מיעוט בני אדם דנים אותם לחובה, וממילא אדם מן השורה אינו צריך לחוש למיעוט שידונוהו לחובה, אך ת"ח צריך להחמיר ולהקפיד יותר מפני חשש חילול ה'.

ויובן יותר עפ"י הביאור של הגר"ש אלישיב זצ"ל (בשיעורי ברכות) שבאמת כל החשד האמור הוא רק על תלמיד חכם! שכן דוקא על ת"ח מחפשים להוציא לעז וחושדים בו...

"והמור מי לקחתי?"

עוד בטרם הגיע החזון איש להתישב בארץ הקודש, יצא פעם בימי הקיץ לקייט ביער הסמוך לוולקניק. לפתע נקרא לעיירה זו כדי לפסוק שם בדינו של שור שנשחט ונמצאה סירכה בריאותיו, אם להכשיר או להטריף, והוא הלך ובא לשם ברגליו דרך פיתולי היער העבות, בדק את הריאה ופסק כפי שפסק.

כשעמד לחזור לביתו, מיהר הקצב בעל השור לשכור על חשבונו עגלון וכרכרה שתחזירנו לקיטנתו. ואולם החזון איש סרב לנסוע בה. הפציר בו הקצב מספר פעמים שסעע בה. אך הוא נשאר בשלו. על שפתותיו ריחף חיוד ביישני והוא הסביר:

"אני עושה כן לא מחמת צידקות ולא מתוך גאווה. את דרכי ההתנהגות עלינו ללמוד מאבותינו - זה שמצאנו לשמואל הנביא משביע את ישראל שיעידו בו: "את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי" וכי יעלה על הדעת שהתפאר ויבקש שישבחוהו על שלא התפרץ בלילה לאורות איש מישראל לגנוב ממנו שור או חמור? אין זאת, אלא אפילו קראוהו לבדוק "סירכא" ולפסוק ב"שאלה" והעמידו לרשותו חמור לרכיבה, לא לקח...

פאה"ד ח"ב

זריזות למצווה

לבצע בזריזות כל פעולה טובה שמזדמנת לו לעשות לזולתו !

נלמד מהפסוק: "והנשאים הביאו את אבני השהם" (פרק לה-כז)

ו**כתב רש"י:** אמר רבי נתן מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה? אלא כך אמרו נשיאים: "יתנדבו ציבור מה שמתנדבין, ומה שמחסירין אנו משלימין אותו, כיון שהשלימו ציבור את הכל שנאמר "והמלאכה היתה דים" (פרק לו-ז) אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השהם וכו'. ולפי שנתעצלו מתחילה נחסרה אות משמם "והנשאים" כתיב. עכ"ל.

ידועה השאלה: אם כוונת הנשיאים, במה שלא התנדבו תחילה, הייתה לטובה, מדוע נחשב להם הדבר לפשע ומה זה שייך לעצלות?

אלא צריך לומר שכאשר משתוקק אדם בכל לבו לקיים מצוות ה', מבטל הוא את כל החשבונות האחרים, אף אלו שהם כביכול לטובת המצווה, ומזדרז לעשות את המצווה עליו, במחשבה אחת.

שכן פעמים, דוקא החשבונות שאדם מחשב לצורך המצווה הם בעוכריו, וגורמים למנוע ממנו את עשיית המצווה, ואף שמתכוון בכך להדר במצווה. על כן אמר **רבי צדוק הכהן מלובלין** זצ"ל, כי כניסתו של אדם לקיום המצוות צריכה להיות בחיפזון! וכשמשתוקק בכל לבו לקיים מצוות ה', מתמסר הוא לביצוע המצווה ואיננו נותן לשום חשבון להטרידו.

וכפי שכתב **האורחות צדיקים** (שער טו): הזריזות היא מעלה גדולה לתורה ולמצוות, וגם לענין תקנות העולם הזה והיא מדת הצדיקים, ובדרכי הזריזות מגיעים לעבודת השל"ת... ומי עושה מעשיו בזריזות, בזה הוכחה גדולה שהוא אוהב את בוראו, כעבד האוהב את אדוניו ומזרז בעצמו לעשות רצונו כי הזריזות תלויה בלב האדם, וכשיתפנה לבו מכל המחשבות האחרות ותופס מחשבה אחת, אזי הוא מזדרז ובלי ספק שיצליח.

הוא רץ למצווה...

המעשה הבא אירע בערב ראש חודש ניסן תרפ"ח. הגאון **רבי יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל היה שרוי בתענית כמנהגו. בסיום הצום התלוה אליו **רבי מנחם מנדל שינין** זצ"ל, סיפר הרב שינין: משנכנסו הביתה הופיע לפתע אברך וסיפר כי אשתו מקשה ללדת וזקוקה להתקבל בדחיפות לבית החולים "שערי צדק" ומבקש המלצה מהרב.

כהרף עין הניח הרב זוננפלד את מעילו על כתפיו ורץ לדלת. בנתיים התקרבה הרבנית עם מגש קפה ועוגה ושאלה בתמהון: "היכן הרב הלא טרם הפסיק את צומו! סיפר לה הרב שינין מה שקרה. היא החלה לרוץ כדי להשיג את הרב ולהחזירו שיטעם דבר מה.

ואולם לאחר מספר דקות חזרה ואמרה בנימת יאוש: "אחרי ששמעתי כיצד האברך הפציר ברב להמתין ליד שער השכונה עד שירוץ לשער יפו ויביא לרב כרכרה שתיקחה לבית החולים ואילו הרב עמד על כך שהוא ירוץ יחד עמו עד שער יפו, הבינה ששום כח בעולם לא ישכנעו לחזור הביתה להפסיק את הצום, בטרם יסודר ענין הכנסת האשה לבית החולים..."

האיש על החומה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

חז"ש [חזרה לשגרה] / הרב נפתלי וינברג

לאחר חג הפסח.

מדובר בחוברות **מקוצרות**, המתאימות ביותר לתקופה הקצרה שנתרה לנו. די בהקדשת שיעור שבועי אחד בחוברת, על מנת לסיימה עד ר"ח אב.

מניסיון, כאשר השיעור מועבר בצורה חיה וחוויתית, התלמידים מעצמם כבר ירצו להמשיך עם החוברת המלאה - לקראת שנת הלימודים תשפ"ב הבאה עלינו לטובה.

במשך השנים הלא מעטות שאנו פעילים בתחום, זכינו לפגוש מלמדים רבים שהתחברו אישית למטרה הנעלית של העמדת ילדים בעלי מידות טובות. הם העניקו בכיתה את החשיבות המתבקשת לתחום מרכזי זה, וסחפו אחריהם את הילדים הרכים לשאיפה בלתי מתפשרת של כמיהה לאחדות וסלידה ממחלוקת.

כן, זה עובד!!!

* * *

אם מטרה זו הינה תמיד ראשונה-במעלה, על אחת כמה וכמה עכשיו כאשר גלי שנאה תוקפים אותנו מכל-עבר. מה התרופה האמיתית לשנאה, אם לא שאנו עצמנו נתחזק באהבת ישראל אמיתית? ומה התרופה הרוחנית לאנטישמיות, אם לא שאנו נתחזק באהבה לכל מי שנושא עליו את שם אלוקי ישראל?

ועדיין לא התייחסנו לשאר הקשיים וההתמודדויות, שהביא הנגיף למחוזותינו בשנה האחרונה. מה יחזיק אותנו מאוחדים וחזקים, אם לא נילחם בעצמנו על מטרה זו?

כל בר-דעת מבין ויודע שתורה ללא דרך-ארץ מהווה מתכון בלתי אפשרי, ולכן אנו פונים מכאן לכל המחנכים וההורים שליט"א, להיות לנו לפה. אין לנו "תקציבים" כדי לחולל מהפכות לבד, כולנו שותפים לאותה מטרה: לגדל את תלמידינו ובנינו כבעלי מידות טובות, אז תיגשו למנהל בתלמוד תורה ותביעו בפניו את שאיפתכם שגם המוסד שלכם יצטרף למוסדות הרבים שמקדישים שעה שבועית אחת שמחוללת פלאות!!!

אנו פנויים ליעץ לכם בענין - טל' במשרד: 02-5671812

בברכת הצלחה רבה!

ברוך השם שסדר-היום מתחיל לחזור לשגרה, והמצב כבר יותר יציב. וזה אם-כן הזמן הנכון לבדוק את עצמנו, ולכוון את צעדינו קדימה!

עדיין מהדהדות באוזננו המילים מתוך מגילת-אסתר (ד, טז) **"לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים"** וכפי שידוע מדורשי-רשומות: רוצים להיוושע מהצרות? רק באמצעות אחדות! רק כך נתנתק **מהגדרת "עם אֶחָד מְפֹרָד וּמְפֹרָד"** (אסתר ג, ח) שהוא-הוא הגורם לצרות! (וכפי שמבארים המפרשים בפסוק זה, שפיזור והפירוד של ישראל הוא לא רק בין העמים, אלא שגם בתוך עצמם הם מפוזרים ומפורדים במחלוקת).

מסתבר שהמן ידע את הסוד. הכיר את עקב-אכילס שלנו (נקודת חולשה)... עלינו מוטל לתקן זאת כדי שנזכה לגאולה השלימה - ואם לא עכשיו אימת?

מה הם פְּלִי-הַתְקוּן? כולנו מכירים ויודעים: מידות טובות, דרך-ארץ, אהבת ישראל, כיבוד אב ואם וכבוד-חכמי ישראל.

אך כיצד מְבַצְעִים את השינוי בפועל? מה יגרום שהמילים לא תשארנה על הנייר? מה יתמוך בשינוי שורשי עמוק ואמיתי, ולא בשינוי חיצוני שפג תוקפו יחד עם הצלופנים של משלוח-מנות?

על-כך בשורות הבאות!

* * *

כל אחד מבין שכדי שיצמח עץ-ארז צריך לשתול עץ-ארז. אי אפשר לשתול דשא, ולהתפלא שכבר בקיץ הראשון הוא התייבש. ממילא ברור שכדי ליצור שינוי אמיתי בנושא האחדות, עלינו למקד את מאמצנו בתחום החינוך. ילד שְׁגָדֵל מגיל צעיר עם הערכים הנכונים, מאמץ אותם באופן טבעי והם הופכים להיות חלק מאישיותו הטהורה.

בדיוק למטרה זו הפיק **'מכון אהבת אמת'** חוברות לימוד, בהן עושים שימוש במוסדות. הן מתמקדות בנושאי בין אדם לחבירו, והלימוד בהן הפך לסיפור הצלחה בשנים האחרונות!

בדרך כלל מדובר בתוכנית לימוד שנתית, של פעם בשבוע. אבל שנת הלימודים תשפ"א כבר עומדת להסתיים - כמעט לפני שהתחילה... ממילא עלינו להתגייס באופן דחוף, שכמה שיותר ילדים יתחילו ללמוד בחוברות בזמן קיץ הקרב ובא - מיד

**היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il**

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויקהל פקודי

"ויקהל משה" (לה, א)

מובא ב'לקוטי שמעוני פרשת ויקהל רמז תח: "ויקהל משה רבותינו בעלי אגדה אומרים מתחילת התורה ועד סופה אין בה פרשה שנאמר בראשה ויקהל אלא זאת בלבד. אמר הקב"ה עשה לך קהילות גדולות ודרש לפניהם ברבים הלכות שבת כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת ושבת ולכנס בבתי מדרשות ללמד ולהורות לישראל דברי תורה, איסור והיתר, כדי שיהא שמי הגדול מתקלס בין בני".

ה"חתם סופר" מביא את דברי המדרש (משלי י) שבשעה שהחכם יושב ודורש והעם שומעים מוחל הקב"ה עוונותיהם של ישראל. ומדקדק ה"חתם סופר" כיצד יתכן שמחמת מצוה כה קלה של שמיעת דרשה בבית הכנסת

מוחל הקב"ה על כל עוונותיהם של ישראל?! עוד דקדק ה"חתם סופר" בלשון המדרש 'והעם שומעים' וכי יתכן שהחכם ידרוש והעם לא שמעו?

ובאר, כי למדנו (ברכות יב, ב) אמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עונותיו, העובר עבירה ומתבייש בה, אין הכוונה שאדם אחר מביישו אלא שהוא מתבייש בינו לבין עצמו לאמר מה עשיתי כי פעלתי און, בשעה שחכם דורש ומזכיר כמה עניני מוסר ודינים ועניינים ברבים וכל אחד השומע ויודע בעצמו שנכשל בדבר זה אעפ"י שהחכם לא כיוון עליו ח"ו ולא

ידע כלל מזה, בכל זאת הרי הוא מתבייש בינו לבין עצמו, וא"ר יוחנן משום רבי יוסי טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות (ברכות ז, א) ולכן הקב"ה מוחל עונותיו בשמיעה בעלמא בלי שום מעשה בפועל.

כאשר פשוטי העם מתאספים לדרשה בשעה פלונית שבה ידרוש חכם פלוני בהלכה ובאגדה, והם באים לשמוע דברי האגדה, אכן גם ישמעו קצת דברי הלכה... ועל כך שהם יושבים ושומעים בסבלנות את דברי החכם למרות חוסר הבנתם בהם ודאי מגיעה להם מחילת עוונות.

מוסיף על כך ה'תפוחי חיים': 'ויקהל' הם ראשי תיבות - 'וביום השביעי יהיה לכם קדש' מדוע? מפני שעל ידי ה'ויקהל' - על ידי שבאים אנשים לשמוע את הדרשה 'יהיה לכם קדש' - על ידי כך הופכת השבת ל'קדש'.

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה" (לה, א-ב)

רבינו האור החיים הקדוש מעלה מספר שאלות בפסוקים אלו: המילים 'אלה הדברים' לכאורה מיותרים? איך יתכן לומר 'לעשות אותם', הרי מדובר כאן על שמירת שבת, שהמצווה היא על אי עשיה, שלא לעשות מלאכה בשבת? הרי כבר נצטוו על שמירת השבת כמה פעמים בפרשיות

הקודמות, ומדוע מוסיף ומצווה להם על שמירת השבת, והאם ואיזה שייכות יש לזה לציווי מלאכת המשכן?

ומיישב באופן נפלא, מכיוון שעם ישראל חטאו בעוון העגל החמור, וכפי שאמרו חכמינו ששקולה עבודה זרה כנגד כל התורה, והרי נחשב להם כאילו עברו ופגמו בכל מצוות התורה, והם צריכים תיקון לנפשם, ובפרט כעת שבאים לבנות משכן להשראת השכינה, עליהם לתקן ולטהר נפשם.

אולם דבר זה 'רחוק מגדר ההשגה' לתקן ולשמור את כל התורה, לכן צוה ה' כאן על שמירת שבת, ובזה יתקנו הפגם שפגמו בכל התורה,

היות ששבת שקולה כנגד כל התורה כולה, כמו שמובא בירושלמי (נדרים ג) אמר ר' אלעזר בי ר' אבינה... להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצוותיה.

ומציין רבינו הקדוש את דברי הגמרא (שבת קיח) 'כל המשמר את השבת, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלין לו', ודורשים מן הפסוק 'כל שומר שבת מחללו', ואת המילה 'מחללו' מפרשים כאילו כתוב 'מחול' - לו'.

לפי זה מפרש הפלא ופלא, שהמילים 'אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם' אינם מתייחסים למצוות שמירת שבת הנאמרת בהמשך, אלא זה מתייחס לעוון העגל הנאמר בפרשה הקודמת.

וכך מתפרש הפסוק: 'אלה הדברים אשר צוה ה' כל מצוות התורה, שהם עברו עליהם על ידי מעשה העגל, 'לעשות אותם' אם תרצה לתקן ולכפר עליהם, (כי המילה 'לעשות')

**"כָּשֶׁם שֶׁצָרִיךָ אָדָם לְהֶאֱמִין בְּהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ,
כִּן צָרִיךָ אַחֵר כִּן לְהֶאֱמִין בְּעֶצְמוֹ"
(צִדְקַת הַצַּדִּיק קנ"ד)**

נְנִיחַ וְאַתָּה פּוֹגֵשׁ אֶת חֲבֵרְךָ הַטּוֹב בְּרָחוּב,
וְהוּא הוֹלֵךְ בְּפִסְיֵעות אֲטִיּוֹת, פָּנָיו מְכַרְכְּמוֹת
וְעֻצּוֹבוֹת, כְּתַפְּיו שְׁמוּטוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר שְׁלֹא
לְרֹאוֹת אֶת הַמְצוּקָה זֹעֶקֶת מִפְּנֵיו...
מָה תֹאמַר לוֹ? כִּיצַד תִּתְיַחַס אֵלָיו?
אִם אַתָּה אָדָם מִן הַשׁוֹרְהָ, זֹו בְּכָלֵל לֹא
שְׁאַלְהָ! אַתָּה תִגְשׁ אֵלָיו, תִּטְפַּח עַל שְׁכֵמוֹ
בְּעֵלְיוֹת וְתַבִּיעַ לוֹ אֶת אֶהֱבָתְךָ...
יִתְכֵן שָׂרָק תִּצְעֵק לוֹ - תִּתְחַזַּק אַחִי!.....

**לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין ביווש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן**

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויקהל פקודי

וזה לא יוכל האדם לעשות בלי לדעת היטיב את ההלכות, לכן דקדקו חכמים ואמרו 'כהלכתו'.
ועוד, שצריך לעשות גדרים וסייגים שלא יבואו לידי חילול שבת, ובלי זה לא יוכל האדם להגיע לשלימות שמירת שבת, וכל זה נכלל במצוות 'ושמרו בני ישראל את השבת', וזהו 'כהלכתו'.

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם" (לה, ב)

בעת העלייה הגדולה לארץ בתקופת הכרזת המדינה כאשר תנופת בניית מקומות יישוב חדשים הייתה בעיצומה בנה קבלן שומר מצוות שכונה בעיר חדשה כאשר את השכונה הסמוכה בנתה חברת סולל בונה.

העלות הכספית הגבוהה ביותר בענף הבניה הייתה אז רכישת המלט כי הוצרכו לקנותו ולהביאו מחוץ לארץ תמורת הון רב. הקבלן הזמין כמות גדולה של מלט וההזמנה הגיעה ביום שישי אחד שבתחילת הקיץ בחביות מגולות. והנה אחרי הצהרים של אותו יום שישי כשכל המלט היה מונח באתר הבניה והפועלים כבר חזרו לעיר מגוריהם יפו נתקדרו השמים בעבים ובכל רגע היה עלול לירד גשם זלעפות. הופיעו הפועלים בבית הקבלן בבהלה והזהירוהו אודות כמות המלט הגדולה הנמצאת בחביות מגולות באתר הבניה ואם ירד גשם והמלט יירטב הוא יתקלקל לגמרי וההפסד הכספי יהיה אדיר. אין ברירה אחרת הם אמרו אלא שהם ייסעו לשם עם עגלות טעונות קרשים כדי לכסות את החביות היטב. אולם בדיקה מהירה של הזמן שנותר עד שבת העלתה כי פועליו עתידים בנסיעה זו לחלל את השבת עבורו.
הוא היה איש ירא אלוקים וענה להם בנחרצות: "אני אינני מוכר את השבת תמורת כל הון שבעולם! וכן אני מזהיר ששום יהודי לא יחלל את השבת עבורי גם לא בכדי להציל את כל רכושי שעלול לרדת לטמיון".

ואמנם בליל שבת ירדו גשמים עזים בארץ כך שהדבר היה ברור שכל הרכוש הגדול נאבד ונפסד. אולם יהודי יקרא זה ערך את שולחן השבת שלו

מתפרש מלשון תיקון כמו שנאמר 'ועשתה את ציפורניה', 'ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש' כי שקולה השבת כנגד כל התורה, ומידה כנגד מידה שעבדו עבודה זרה ששקולה כנגד כל התורה, ישמרו שבת שהיא שקולה כנגד כל התורה, ויהיה להם כפרה ותיקון.

ובפרשת יתרו מפרש רבינו הקדוש את הפסוק (שמות כ, ט) 'יום השביעי שבת לה' אלוקיך' שעל ידי שמירת השבת, האדם חוזר להיות תחת אלוקותו של השם יתברך, שגם אם עבד עבודה זרה, אם שומר את השבת, נמחל לו מה שקיבל על עצמו אלהות אחרת, ומעתה הוא רצוי לאלוקיו.

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר

אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם" (לה, א)

רבינו האור החיים הקדוש, מביא את דברי המדרש, שהמקום היחיד בתורה שנאמר לשון 'ויקהל משה', הוא במצוות שמירת שבת. שואל המדרש, מה נשתנה מצווה זו של השבת מכל המצוות?

ועונה וזה לשונו: 'אמר הקדוש ברוך הוא עשה לך קהילות גדולות, ודרוש לפניהם ברבים הלכות שבת, כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת ושבת, ולכנוס בבתי מדרשות ללמד ולהורות לישראל דברי תורה, איסור והיתר, כדי שיהא שמי הגדול מתקלס בין בני'.

מפרש רבינו הקדוש, שהפסוק 'אלה הדברים' מתייחס לעניין של 'ויקהל משה' הנאמר בפסוק הקודם, ועל זה נאמר 'אשר צוה ה' לעשות אותם' שיש מצווה להקהיל קהילות לדרוש להם הלכות שבת המוזכרים בהמשך, כדי שידעו 'לעשות אותם' כי בלי לימוד הלכות שבת אי אפשר לדעת איך לנהוג.

ובספרו חפץ ה' מסביר רבינו הקדוש את הביטוי הנמצא בגמרא 'המשמר שבת כהלכתו', ולכאורה המילה 'כהלכתו' מיותרת שאם הוא שומר שבת בוודאי שזה כהלכה.

אלא, מכיוון שבשבת יש הרבה זהירויות דקות מאוד, שאפילו ה'דיבור' וה'הליכה' צריכים להיות שונים בשבת מבחול,

.....אולי תרוץ לקיוסק הסמוך, ותרכש
עבורו כוס משקה מרגיע...
אולי תזרק לו אינשהו פתגם עצמתי
ושובה לב...
ואולי, מתוך הבנה בנפש האדם, רק תגש
אליו ותלחש לו לתוך אזניו: ידידי, לא
משנה מה, אנוחנו אתך!
נווווו, אולי למה כשאתה עצוב, אתה כל
כך אכזרי כלפי עצמך??
תגש לעצמך! תטפח לעצמך על השכם,
תלחש לעצמך - אני אתך! תקנה לעצמך
כוס משקה ותביע לעצמך אהבה
ואמפתיה...
(נקודת של אור - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויקהל פקודי

משיגים מטרתם אלא מהפכין זאת לגמרי. בספר "אהבת מישרים" כתב שהסיבה שמלחמת העולם הראשונה פרצה הייתה בגלל הכעס, שכן השליט הרוסי סזונוב כעס על שפחתו שהקדיחה תבשילו, ובאותו רגע התקשר אליו השר הגרמני לנסות להשכין שלום, אך השר הרוסי שהיה בכעס צעק ורתח בטלפון, השר הגרמני לא טמן ידו בצלחת, וממילא פרצה המלחמה הנוראה שגרמה לנשים רבות להיות אלמנות ולבנים רבים להיות יתומים. והכל נגרם כתוצאה מן הכעס. וכך היה מתפלל התנא הקדוש רבי עקיבא בכל יום, "יהי רצון שלא אכעס היום ולא אכעיסך". (ספר חרדים פרק סז)

"ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' לאמר קחו מאתכם תרומה"

(לה, ד - ה)

קשה, מדוע כתוב שתי פעמים 'לאמר', ומה זה הלשון 'מאתכם'? הגמרא אומרת (שבת י:): הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו, וביארו בתוספות שהרי 'מתן בסתר יכפה אף' (משלי כא-יד), שהיכן שהמקבל לא מתבייש, כגון מתנת שבת שנתן הקב"ה לישראל באהבה, הודיעים. מה שאין כן צדקה שאדם נותן לעני, שהעני מתבייש, יתן בסתר. ולכן כאן אחר שהזכיר מצות שבת, אמר 'זה הדבר', רצונו לומר שבת, אשר צוה ה' לתת לישראל, 'לאמר', צריך להודיע. אבל

קחו מאתכם, 'בסתר', תרומה שהיא צדקה.

(דרוש שמואל)

"וכל אשר נדבה רוחו אותו הביאו" (לה, כא)

דרש בעל הכתב סופר, פעמים רבות, אנשים בודקים כמה נתן השני, ולפי זה מחליטים כמה עליהם לתת. ולפי שדרכו של אדם להגזים ביכולותיו של הזולת, הוא מורה היתר לעצמו שאם שכנו העשיר נתן כמות מסוימת, הרי שהוא, לפי מעמדו וממונו, ודאי יכול לתת פחות ממנו.

הפסוק מעיד שבנדבת המשכן לא היה כך, אלא כל אחד נתן תרומה 'וכל אשר נדבה רוחו' אותו - דהיינו את מה שבלבו, בלי להסתכל מה נדב חברו. (ילקוט מאיש לרעהו)

בפנים מאירות שר את הזמירות כרגיל למד חומש עם ורש"י ועסק באמירת תהילים כהרגלו כאילו שום דבר לא קרה ולא יקרה כפי שאכן הורו חז"ל שבשבת על האדם להרגיש כאילו "כל מלאכתך עשויה".

רק בצאת השבת לאחר שהבדיל על היין החל לבו נוקפו על ההפסד הגדול באיבוד הכמות הגדולה של מלט שעלתה לו בדמים ויגיעה רבה וכשירד הכל לטמיון. מיד נטל עגלה לנסוע למקום הבניה. אולם כשהגיע לשם הופתע ונדהם ממראה עיניו כל חביות המלט שלו היו מכוסות היטב בקרשים ופחים ואבנים כראוי וכיאות ומאומה לא התקלקל!! הוא לא האמין למראה עיניו ורצה לממש את הנס בידי. הוא תחב ידו לתוך המלט והנה הוא יבש וטוב לשימוש. מחשבה עלתה בדעתו מי יודע אולי נשלחו מלאכי עליון לשמור על השקעתו הגדולה ולכסות את חביות המלט השייכות לו שלא ינזקו במטר.

רק למחרת נודע מה שקרה. אנשי הנהלת חברת "סולל בונה: שלחו פועלים לכסות את חביות המלט שלהם אך בחשכת הלילה הגיעו הפועלים בטעות לאתר הבניה של מיודענו הקבלן וכיסו את החביות שלו במקום לכסות את החביות של סולל בונה וכך ניצל רכושו.

(אות ישראל)

"לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (לה, ג)

בתיקוני הזוהר (תיקון מ"ח)

כתוב: "כל מאן דכעיס בשבת כאילו אוקיד נורא דגיהנום" דהיינו: כל הכועס כאילו מבעיר אש גיהנום חס וחלילה, בספר חסידים (סימן קמה) כתב, בעלי הכעס חייהם אינם חיים (פסחים ק"ג ע"ב) ומתים קודם זמנם.

מעשה בשועל שהסתבך ביער ופגש באריה רעב ראהו האריה ושאג מדוע לא הביא טרף עד עתה וכמעט עמד לשסע את השועל ענהו השועל בערמה ובחכמה שאריה גדול וחזק ממנו עכבו עד כה. כעס האריה כיצד יתכן שיש משהו חזק וגדול ממנו ענהו השועל שמוכן הוא להראותו לאריה "היקר". מיד לקחו לשפת הבאר והאריה ראה את הבבואה שלו במים עמד ושאג וכנגדו השתקפה דמותו בשאגה אדירה החליט להסתער וקפץ

בפנים וסופו היה למות בטביעה במים העמוקים והשועל ניצל. כך המשילו רבותינו את הכעסנים שסופם אבדון ולא רק שאינם

הִרְהִי"ק רַבִּי פִּנְחָס מְקוֹרִיץ אוֹמֵר: בְּשֶׁהִבּוֹרָא רוּצָה לְהַעֲנִיק לְאָדָם שְׁפַע גְּדוֹל, לַפְּנֵי כֵן הוּא נוֹתֵן לוֹ יְשׁוּעָה קִטְנָה, אִיזוּשְׁהִי עֶסְקָה שְׁבָה הוּא מַצְלִיחַ, מְשֻׁהוּ טוֹב שְׁקוּרָה לוֹ - וְכָל זֹאת כְּהַקְדָּמָה לְשְׁפַע הַגְּדוֹל שְׁאָמֹר לְנַחֵת עָלָיו... אַבְל, הָאָדָם אוֹהֵב לְהִתְנַאֲוֹת, הָאָדָם אוֹהֵב לְהִתְפַּאֵר, וְלִכֵּן הוּא מְפַטֵּט עַל הַצְּלָחוֹתָיו וְלֹא מְפַסֵּיק לְסַפֵּר לְכָלֵם עַל גְּדֹל מַצְלָחוֹתָיו - וְאִינוּ יוֹדֵעַ שֶׁבְּמַלִּים הִלְלוּ הוּא מְבַזֵּז אֶת כָּל אוֹצְרוֹת הַשְּׁפַע שֶׁקָּבַל...
(נְקֻדוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויקהל פקודי

המקום, כיון שלא חרבה ובטלה הרי לא נתמשכנה. לכך יפה אמר "משכן, משכן" פעמיים על שם שהמקדש עתיד להתמשכן שני פעמים.

(רבי אליהו מישקובסקי)

"ככל אשר צוה ה' את משה בן עשו בני ישראל את העבודה" (לט, מב)

ביאר המגיד מדובנא זצ"ל את הפסוק במשל: מלך הגיע לעיר שרוב תושביה היו עניים, ומלבד עשיר אחד, לא היה בידם להביא מנחה לפניו. אולם העשיר רצה לזכות במתנה את כל בני עירו, והזמין כלי יקר המורכב מהרבה חלקים קטנים של זהב, כסף ונחושת, ועל כל חלק הפקיד אדם אחר שיהיה אחראי על עשייתו, וכך צירף הרבה אנשים למלאכת המתנה עבור המלך.

כשנגמר הכלי, הלך העשיר עם כל בני העיר להעניק למלך את המתנה. הכלי מאד מצא חן בעיני המלך, שביקש לדעת מי הם האומנים ששקדו על עשייתו. הצביע העשיר לעבר בני עירו שהתייצבו לפני המלך.

כך גם נהג משה רבינו ע"ה, בשעה שנגמרה מלאכת המשכן שנעשתה בנדיבות לבם של כל בני ישראל, הביא את כולם והעמידם לפני ה' ואמר, "כל בני ישראל הם האומנים של בית מקדשך". (ילקוט מאיש לרעהו)

"ויעל הנרות לפני ה' כאשר צוה ה' את משה" (מ, כה)

כשכיהן רבי אריה לייב הלר זצ"ל בעל קצות החושן כרב בעיר סטרי, היה שם בעל בית עשיר שהתעסק רבות במעשי צדקה, אבל רצה שכל מעשה טוב שעשה יתפרסם ברבים. העיר לו פעם הרב, שבעשיית מצוה אסור שיהיו פניות עצמיות. שאלו העשיר "וכי מה זה מזיק? הרי נמשלה המצווה לנר ככתוב (משלי ו, כג) 'כי נר מצוה ותורה אור', ומה משנה איך מדליקים את הנר?" השיב לו רבי אריה לייב, שבתורה כתוב במפורש 'ויעל הנרות לפני ה' - את הנר צריך להדליק לפני ה', רק לשם שמים בלא פניות.

(ילקוט מאיש לרעהו)

א אלו שבת

"והנשאים (והנשיאים) הביאו את אבני השוהם" (לה, כז)

רש"י מציין על אתר שהנשיאים המתינו עם תרומתם עד שיביאו הציבור את כל התרומה למשכן, ואז הם ישלימו את החסר. מכיוון שהביאו הציבור את הכל, לא נותר לנשיאים אלא להביא את אבני השוהם. "ולפי שנתעצלו מתחילה, נחסרה אות משמם, והנשאים כתיב" (רש"י).

ומהיכן הביאו הנשיאים את אבני השוהם? ה"חתם סופר" מביא את המדרש רבה (לג, ח) שהנשיאים הביאו את אבני השוהם מענני הכבוד שהורידוהו להם יחד עם המון.

לאור האמור הוא מבאר ביאור נפלא בדרך פשוט את קושיית המפרשים הידועה: "והמלאכה הייתה דים... לעשות אותה והותר" (לו, ז), אם "דים" זה לא "הותר" ואם "הותר" זה לא "דים". אלא כיון שישאל הביאו את כל הדרוש למלאכה, למעט אבני שוהם שלא היו בהישג ידם,

נדבו ישראל מעות לצורך קנייתם כאשר יתאפשר הדבר. וזהו שאמר רש"י "כיון שהביאו ציבור הכל", לא נותר לנשיאים מה להביא. אבני השוהם שהגיעו לידם בדרך נס, גרמו לכך שהמלאכה, מבחינת חומרי הגלם, הייתה "דים", אך המעות שיועדו לאבני השוהם מתחילה, כעת נעשו "והותר"...

"אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה" (לה, כא)

וברש"י כתב: מה שנאמר "המשכן משכן" הוא "רמז למשכן שנתמשכן בב' חורבנין על עוונותיהם של ישראל". ולכאורה תמוה, הלא דווקא בית המקדש הוא שנתמשכן ונחרב פעמיים, ולא המשכן?

אלא, מה בין משכן למקדש? המשכן, הוא עצמו, דהיינו הבית, היה קדוש, אבל הקרקע לא נתקדשה עמו כי אם לזמן שעמד עליה, ומשנעקר ממקומו בטלה קדושת הקרקע. ואילו במקדש, גם הבית עצמו היה קדוש וגם מקום המקדש נתקדש עמו עולמית, שעה שחרב בית המקדש, הלא רק הבית שהוא בבחינת משכן, נחרב, אבל מקום המקדש הרי לא בטלה קדושתו. נמצא אפוא שרק הבחינה של משכן שבמקדש, שהוא הבית, הוא שנתמשכן, אבל הבחינה המיוחדת למקדש, והיא קדושת

{ אז נדברו }

פרשת ויקהל פקודי תשפ"א | גליון מספר 505 | לסדר: "החודש הזה לכם ראש חדשים"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

החברותא היחודית שהקב"ה בכבודו ובעצמו "סידר" אותה...

בפרשת השבוע אנחנו פוגשים את החברותא היחודית שהקב"ה בכבודו ובעצמו סידר אותה... **בצלאל בן אורי ו-אהליאב בן אחיסמך!!!** ורש"י מדגיש שלמרות שבצלאל הוא משבט יהודה שהוא מגדולי השבטים, ואילו אהליאב היה משבט דן שהוא מהירודין שבשבטים מבני השפחות, למרות זאת בשביל מלאכת המשכן הם חברותא מצויינת... למה??? לקיים מה שנאמר "ולא ניכר שוע לפני דל..." **אבל באמת צריך להבין:** סו"ס למה??? נכון שלפעמים ניתן לשדך גם בין שני ניגודים... אבל סו"ס כשקובעים חברותא... בודאי עדיף לכתחילה לקחת שני אנשים שמתאימים ושנים אחד לשני? למה בכונה הקב"ה לקח דווקא את בצלאל שהיה מיוחס בתכלית היחוס עד מרים הנביאה... ולחבר אותו עם אהליאב בן אחיסמך משבט דן??? **ואולי הביאור בזה הוא כך:** אל תשכח שבצלאל הוא **נכד של חור!!!** ואנחנו עדיין בתוך השנה לפטירתו הטראגית של חור... חור היה נביא ה' והוא הוכיח את עם ישראל על חטא העגל... ועם ישראל קמו והרגו אותו...

וסליחה על השאלה: מי הרג אותו?? בעצם מי יזם את חטא העגל?? מיכה משבט דן... חטא העגל היה איכשהו מיוחס לשבט דן יותר משאר שבטים... **והנה!!! כעת הם נפגשו!!!** עומד לו בצלאל נכדו של חור שהוא זה שעמד בפרץ והתריע שלא יחטאו בעגל מצד אחד!!! **ומאיך** עומד אהליאב בן אחיסמך שהוא העומד מצד שבט דן... **ושניהם!!!** שניהם כעת בשיתוף פעולה הדדי עוסקים במלאכת המשכן לכפר על חטא העגל... **צריך פה את שניהם!!!** צריך פה מצד אחד את בצלאל שמייצג את החסידים ואנשי מעשה שאומרים "אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו" ומאיך את אהליאב שעומד מצד שבט דן שמייצג את הבעלי תשובה שאומרים: "אשרי זקנותנו שכיפרה את ילדותנו" ושניהם!!! בצלאל אהליאב... שניהם אוחזים ביריעה... שניהם אוחזים בקורה שכעת בונים אותה... **ואלו ואלו אומרים: אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב ומחול לו.** הנה... בשביל זה אנחנו כאן... אנחנו פה בשביל לבנות את בית הבחירה לכפר על עוונותינו...

שמעתי וורט נפלא על דרך הדרש: מה היתה חלוקת העבודה בין בצלאל ואהליאב?? סו"ס שניהם הרי עבדו ביחד... אז בכל זאת מה הוא עשה ומה הוא??? **אולי אפשר לומר על דרך הדרש:** בצלאל כולו בצל קל!!! כל כולו אש להבה... בצלאל מתחיל... מתחיל לבנות את המשכן עם כל הברען... בונה... מנסר... דופק עם כל הלב... אבל רגע... עד כמה? איפה להפסיק??? איפה צריך לעצור?? מה הם המידות המדויקות??? אוהו... זה כבר התפקיד של אהליאב משבט דן!!!

הרי קיי"ל בתחילת פסחים: שכל האומר דונו דיני הרי הוא משבט דן!!! כי שבט דן צמוד לדין!! שבט דן יודע מתי **סוף** זמן ק"ש... מתי **סוף** זמן תפילה!! (בצלאל לא יודע מתי סוף זמן ק"ש... בצלאל יודע במקרה הטוב מתי יראוך עם שמש...) כן... היות ושבט דן מתוקף תפקידו הוא מאסף לכל המחנות... אז הוא צריך להכיל את היהודים החלשים שאי אפשר לצפות מהם יותר מהמינימום... לכן הוא צריך חייב לדעת מה שורת הדין!!! עד כמה אפשר למתוח את החבל וזה לא יקרע...

וזו אולי חלוקת העבודה בין בצלאל לאהליאב עכ"פ על דרך הדרש... בצלאל מתחיל לנסר את הקרשים עם כל ההתלהבות... ואהליאב פתאום אומר לו עצור!! סטופ!! עשר אמות אורך הקרש ולא יותר... בצלאל מתחיל לנסר את הארון וכל כולו לבת אש... ואהליאב עוצר אותו... עד כאן!! יש מידות!!! אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו... בצלאל מתחיל להתפלל... ואהליאב עומד עם שעון... להזדרז... עוד מעט סוף זמן תפילה... והחברותא הזו היא החברותא הכי אידיאלית בעולם!!! השילוב המנצח שביניהם הוא ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל...

אבל בשביל זה צריך שבצלאל ידע להעריך את אהליאב ואהליאב ידע להעריך את בצלאל...

וזה לא קל!!! לכל קהילה יש את הבצלאל שלה ואת אהליאב שלה... והחכמה הגדולה היא לדעת לעבוד בכוחות משותפים!!! הבצלאל יעמוד ויתריע איך זה יכול להיות שבקהילה שלנו יש כאלו שיש להם פלאפון מוגן... זה ממש חטא העגל... ואז מגיע אהליאב של הקהילה ואמנם הוא מסכים עם בצלאל... מגבה אותו... הוא צודק!!! טוב שיש לנו בצלאל שתובע שלימות בלתי מתפשרת... אבל בשלב מסוים אהליאב אומר לבצלאל סטופ!!! עד כאן... בסופו של דבר הקב"ה רוצה גם את הירודין שבשבטים... גם להם יש מקום במשכן... ובצלאל מקבל את הסטופ של אהליאב!!! מצד אחד אהליאב מקבל את התובענות של בצלאל שתובע שכולם יהיו מרוממים בצל קל... אהליאב יודע שלכאן צריך לשאוף ובשביל זה יש לנו צל קל... ומאיך!!! בצלאל יודע שבסופו של דבר במשכן יש גם מקום ל"השוכן איתם בתוך טומאותם..." בסופו של דבר אהליאב בכבודו ובעצמו מגיע משבט דן והוא חלק מהמתמונה!!! ואהליאב מזכיר לו שיש שורת הדין וצריך לדעת להכיל את היהודי הפשוט והמינימלי וככה בשילוב מנצח ביניהם יוצא המשכן...

נכנסים אנו לחודש ניסן!!! מראש חודש ואילך... כל יום הקריבו הנשיאים את קרבנם לחנוכת המזבח... והתורה מקדישה לזה יותר משמונים פסוקים!!! ללמדך שלכל שבט יש את החשיבות שלו... ולתורה חשוב שנדע את זה... שיהיה לנו את הראש הגדול להבין שיש מקום לשנים עשר שבטים... שהם אמנם ניגודים אבל לכולם יש מקום במשכן... וכולם נכנסים בשער אחד!!! לא לחינם התורה מקצה שמונים פסוקים שחוזרים על עצמם דווקא בהקמת המשכן... כדי לחלוק כבוד לכל שבט ושבט... ובכל ה"ב ימים הראשונים של חודש ניסן אנחנו לא נאמר תחנון... בגלל שכל יום יש שבט אחר שמקריב היום וזה ה"י"ט שלו... ואנחנו חוגגים איתו ושמחים איתו למרות שזה לא היום שלנו... זה מסר שמומלץ להתחיל איתו את חודש ניסן!!! ואז נגאל...

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק- רח' גאולה 15,

חיפה

תודה מראש!!!

מה הקשר בין פרשת פקודי לתפילת שמונה עשרה...???

יש בחז"ל כמה טעמים למה יש שמונה עשרה ברכות בתפילת י"ח! ואחד הטעמים שמוא בירושלמי הוא לא פחות ולא יותר **כנגד שמונה עשרה פעמים שמוזכר "כאשר ציווה ה' את משה" בפרשת פקודי!!!** כן... אתה מוזמן לבדוק... המילים "כאשר צוה ה' את משה" מוזכר שמונה עשרה פעמים בפרשת פקודי!!! **ובאמת יש להבין:** למה זה מוזכר כ"כ הרבה פעמים?? למה לא מספיק להגיד את זה פעם אחת??? למה צריך להזכיר את זה על כל דבר בנפרד??? וחץ מזה... מה זה בכלל קשור לתפילת שמונה עשרה??? וכי בגלל שזה מוזכר בפרשת פקודי י"ח פעמים... לכן צריך להתפלל י"ח ברכות??? מה הקשר??

והביאור בזה הוא כך:

כשה' ציווה ועשו לי מקדש... ה' אמר למשה שהעבודה הזו **לא מוטלת עלינו** אלא על בצלאל ואחיסמך!! הם אלו שיעשו את המשכן... זו עבודה שלהם... זה תפקיד שלהם!! ומשה אכן ציווה אותם... אמר להם מה צריך לעשות וזהו... עקרונית כאן נפרדו דרכיהם... כל טוב... כשתגמרו את העבודה תקראו לי ואז אני אבא... אבל לא!!!

ז"ל המדרש: **והלך משה ונתן נפשו על כל דבר ודבר, שיעשו כשם שהראה לו הקב"ה, כדי שלא יטעו בו, לכן כתיב על כל דבר ודבר כאשר ציווה ה' את משה, לכן נקרא המשכן על שמו, ויהי ככלות משה להקים את המשכן,** כתוב כאן שמשה היה יכול להעביר להם את המושכות וללכת!! אבל לא!! משה הכניס את עצמו בעובי הקורה, ולקח אחריות על כל דבר ודבר ולא הניח...

זה בדיק מה שקורה בתפילת שמונה עשרה... אני לא מבין: אנחנו מתפללים בשמו"ע ולירושלים עירך ברחמים תשוב ותשכון בתוכה כ... כ... כאשר דברת... מי? מי? מי דברת?? הרבש"ע בכבודו ובעצמו דיבר!! הקב"ה בעצמו כבר הבטיח שהוא ישוב לירושלים... נו... אז מה אתה רוצה עכשיו?? מה אתה מבקש על זה?? תהיה רגוע... העסק מטופל... זה בידיים טובות... אתה יכול ללכת לישון... **אבל לא!!! אני לא מוותר!!!** אז מה והקב"ה הרגיע את רחל שישבו בנים לגבולם... אבל אני בכל זאת דוחף את עצמי לתמונה... תקע בשופר גדול לחרותנו ושאל נס לקבץ גלויותנו... אני בכל זאת מבקש שאם ירושלים כבר צריכה להיבנות אז ובנה אותה **בקרוב! בימינו!** אני דוחף... דוחף את זה עוד יותר... איכפת לי... אני מבין שאני גם בתמונה... שיש בכוחי לדחוף שזה יהיה יותר מהר... **וככה זה לאורך כל ברכות תפילת שמונה עשרה...** קח איזה ברכה שאתה רוצה, לדוגמה: השיבה שופטנו כבראשונה ויועצנו כבתחילה... מה זה התפילה הזו?? על מה היא מתבססת?? על נבואה מפורשת שהקב"ה כבר מבטיח ישעיה: לכן נאום האדון... הוא אנחם מצרי ואנקמה מאויבי... ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצייך כבתחילה... ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה!! זה כבר כתוב!! זו נבואה מפורשת שמקובלנו שהקל הנאמן האומר והעושה המדבר ומקיים... ודבר אחד מדברך לא ישוב ריקם... אם ככה... אז למה אני צריך שלוש פעמים ביום להתפלל: השיבה שופטנו כבראשונה... הרי הקב"ה הבטיח וזה בטוח יקרה?? רק מה?? היא גופא!!! אז מה זה יקרה... לכן אני אלך לישון ותעירו אותי כשציון תפדה... לא!!! איכפת לי!!! אני דורש את ציון... אני מכניס את עצמי לנושא!! אני מחכה לזה... מתפלל על זה... אני מנסה לקרב את הרצון האלוקי הזה בכל דרך אפשרית, אם ע"י מעשים וכעת בשמו"ע ע"י שאני מתפלל על זה... (כן... תדע כלל בתפילת שמו"ע... כל בקשה שאנחנו מבקשים בשמו"ע מבוססת על נבואה והבטחה שכבר כתוב בתורה או בנביאים... ואנחנו כעת מתפללים שמה שהקב"ה כבר הבטיח, ש... שזה יקרה יותר מהר... שמהרה תצמיח... וגאלנו מהרה, ותחזינה עינינו... למרות שהקב"ה בלאו הכי הבטיח שזה יקרה יום אחד, אנחנו מכניסים את עצמנו לעניין ורוצים לקדם את זה!!) זה בדיק הקשר בין תפילת שמו"ע לבין משה רבינו בפרשת פקודי!!! כמו שמשה רבינו יודע שהעסק בשליטה... אם הקב"ה נתן לבצלאל ואהליאב תפקיד... אז אפשר להיות רגוע... זה בידיים טובות!! אבל לא!! משה רבינו לא עוזב את השטח!! איכפת לו... הוא ממשיך להיות בעניין מתוך תשוקה להיות שותף ברצון ה'... אותו דבר בשמו"ע... בשמו"ע אנחנו מתפללים על דברים שבין כך יקרו כי הקב"ה הבטיח שזה יהיה... אבל אז מה!!! איכפת לי מזה... ולכן אני מכניס את עצמי לעניין... ומקובלנו שמי שדוחף את עצמו לתמונה הוא נכנס... נכנס לתמונה... רואים אותו שם...

ויום אחד כשהקב"ה יבנה את בית המקדש אז למרות שמקדש ה' כוננו ידיו ית... בכל זאת יהיה שם טביעות אצבעות שלי... כי... כי למרות שהקב"ה הרגיע אותי שהוא כבר מטפל בזה... אבל אני לא ויתרת... והמשכתי להתחנן ובנה אותה בקרוב!! בימינו!! היה איכפת לי ש"גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה!!"!! אם ככה אז המשכן נקרא על שמו של משה וגם כל הגאולה השלימה תיקרא על שמנו... כי מי שנותן את נפשו על העשר נקרא על שמו...

כבר הוזכר כאן לא פעם שיש קשר הדוק בין מלאכת המשכן למאה ברכות... כי כל הרעיון של מלאכת המשכן שאע"פ ששכינה יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט, אותו דבר מאה ברכות, אע"פ שהשפע יורד מן השמים... אבל ה' מאפשר לי להכניס את עצמי ולהיות שותף של הקב"ה בהשפעת השפע הזה!!! אני יכול במו ידי לסלול עוד ועוד צינורות של שפע חדשים להוריד ברכה לעולם... אני יכול **להבריר** שפע!!! אתה יודע מה זה הברכה באילן???

אני בן אדם חרוץ... לפני ארבע שנים נטעתי עץ גפן ובי"ה הוא הולך וגדל... וחבר שלי רואה את הגפן שלי עושה ענבים והוא מקנא... אוי... אני רק עכשיו ניגש לנטוע... יש לי עכשיו שלוש שנים לחכות עד שיתיימו שני ערלה... ראיתי כמה חבר שלי עוצב... והחלטתי לשמח אותו... אמרתי לו: מה הבעיה?? אני אבריק לך את הגפן שלי... לקחתי ענף אחד מהגפן שלי... הכנסתי אותו באדמה לכיוון השדה של חבר שלי... אחרי חודש חודשיים הופה!!! הענף שלי יצא בתוך השדה של חבר שלי... אמרתי לו: בתאבון... קבלת גפן בת שלוש שנים תוך חודש... חבר שלי כולו בהלם!!! מה... איך בדיק?? מה אתה לא מבין... אני הברכתי לך אותה!!! עוד כמה זמן אתה תראה ענבים... ועוד בקיץ הקרוב אתה תוכל לראות פירות... זו הברכה!!! זה הרעיון של ברכה!!! ברכה זה מלשון הברכה!! אבא שבשמים משפיע שפע... ולפעמים מכל מיני סיבות מגזירת החכמה העליונה השפע הזה מגיע לרשע שטוב לו ואילו צדיק?? צדיק רוע לו... (מה שנקרא הנהגת היחוד) אבל אם אני רוצה... יש לי אפשרות לעשות הברכה!! אני פשוט מתחזק במאה ברכות וככה אני פשוט מקבל שליטה על משק המים!! אני יכול להבריר שפע מלמעלה ולהמשיך אותו למקומות הנכונים... אני יכול להשפיע שפע לכלל ישראל ברוחניות וגשמיות ואבא שבשמים שמח בזה שאני שותף שלו... שאני לוקח את השפע שלו לקדושה... לא לחינם מאה ברכות הוא סגולה לכל הישועות ואכמ"ל...

קבלו אותם!! הם חוזרים הביתה...

עוד מעט החיילים הקרביים שלנו חוזרים הביתה!!! כן... זו התחושה... כמו אחרי מלחמה שהחיילים חוזרים הביתה כולם מקבלים אותם בהערכה ובהצדעה... צריך לדעת שבחורי הישיבות בחורף האחרון עברו זמן חורף שלא היה מזמן מלחמת יום כיפור!!! כן... אבא שלי זוכר עד היום שהזמן חורף שאחרי מלחמת יום כיפור היה זמן חורף חלש בישיבה... הלך קשה... בקושי סחב... והיו שדיברו בשעתו ואמרו: שהסיבה שזמן חורף הלך קשה כי לא היה בין הזמנים נורמלי בגלל המלחמה... כעת בא ננסה להשוות: תחשוב: הבחורים של פעם שהספיק להם בין הזמנים של סוכות בשביל לצבור כוחות לכל החורף... ברגע שלא היה להם את הבין הזמנים הזה אז כל הזמן חורף הלך קשה... לעומת זאת הבחורים של הדור שלנו... זה לא סוד שהם צריכים כל חודש שבת חופשית (חוץ מהיציאות הנוספות...) אז תחשוב שהשנה כל זה לא היה להם... נו... אז איך היה אמור להיראות זמן חורף?? כאפות! על הפנים... ו... ו... ותכליס קול התורה נשמע בעוצמה ועשו שטייגן וישבו ולמדו ועמלו ולא התלוננו... ושרדו שבועות ממושכים בתנאי קפסולה... והנה הם חוזרים... קבלו אותם!!! תכבדו אותם!! ו... וגם תבינו לליבם...

אבל תעשה טובה בחור יקר... אם אתה כבר מתפרק תתפרק בצורה מחושבת... אל תעשה את הטעות שלי... אני, כשסיימתי את ה"א חודש על אמי ע"ה... הייתי כ"כ מסוייט משנה שלימה שכל יום לגשת בתור ש"ץ ולדפוק כל יום בשעה שבע בבוקר... עד כדי כך שבחצי שנה לאחמ"כ התפרקתי לגמרי והגעתי למנין הכי מאוחר לפני סוף זמן תפילה... וחבל!! עד שהתרגלתי לעמידה בזמנים בכת אחת שברתי את כל הכלים ואח"כ עוד הייתי צריך לאסוף את עצמי ולהתנרמל... חבל... **אז אתה תהיה מחושב!!!** סו"ס בשנה האחרונה קרה לך משהו טוב... גילית שיש לך יכולת לשלוט ולרסן את עצמך... לא האמנת שאתה מסוגל לשרוד חודש ימים במקום אחד... והנה גילית שאפשר!! גילית שאתה יכול... אז כעת שאתה יוצא לדור אל תאבד את המתנה היקרה הזו שקבלת בשנה האחרונה... תקח אותה איתך!! זה שאתה כעת מאוד מאוד רוצה להשתחרר... זה לא סתירה שאת הכח והשליטה שסיגלת לעצמך בשנה האחרונה זה נכס שמאוד נחוץ וקריטי להמשך החיים!!! ואתה יכול לקחת אותו איתך גם לטיול בעצמך!!! תשתמש בכלי השקול והמדוד הזה... אדרבה... דווקא כשאתה כבר מאוד רוצה לצאת לטיול... והנה... קדימה... יוצאים... דווקא כאן תשלוף את הקור רוח ואת הסבלנות שרכשת בשנה האחרונה ותעצור רגע ותברר: האם אנחנו שקולים??? האם אין פה יציאה פיזיה מידי??? האם אנחנו יוצאים בשעה הנכונה ועם תנאי הבטיחות הנדרשים??

סו"ס עשינו משהו בשנה הנכונה!! התרגלנו להיות מחושבים... לקחת בחשבון כל מיני שיקולים... ובפרט שבשנה האחרונה עשינו הרבה שטייגן בסוגיה של שמירת גופו... הקרבנו הרבה מאוד בשביל לשמור על הבריאות, אז אנא, בית המדרש מחכה לך בתחילת זמן הבא... כלל ישראל זקוק לך!!! תזכור שקדוש שרוי במערך!!! תסע לשלום... תחזור לשלום... ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום... ברוכים הבאים בשם ה'...

שמקשיבים למידע של פרעה שמעדכן על יציאה מהסגר המימיה... היישר לכוננות לקראת המכה הבאה - סליחה... המוטציה הבאה???

אתה קולט?? יש לי פה שאלה מאוד עקרונית!!!!

סו"ס אנחנו כבר בערב פסח... השבת הקרובה זה פרשת החודש... יש לנו כבר מצוות והגדת לבנך... כעת יש לי שאלה עקרונית: האם לפתוח לילד שלי את ההגדה ולהראות לו את עשר המכות שה' הביא על מצרים ואין שלמרות הכל פרעה נשאר עם פיג'מה באמצע הלילה... או עזוב!!!! בשביל מה לפתוח את ההגדה... השנה במקום לפתוח את ההגדה, בא נפתח את החלון!!!! ואני אראה לילד שלי איך הקב"ה מטלטל את כל העולם... ביד חזקה ובזרוע נטויה... ו... ו... וכולנו נשארנו עם פיג'מות... לא זזנו מילימטר!!!! למה להמשיך ללעוג לפרעה?? אולי הגיע הזמן ללעוג לעצמנו... שה' נתן מכה ואנחנו שוב יוצאים המימיה... אני רוצה להצמיד אותך לקיר!!!! אתה מבין על מה אני מדבר או לא?? אנחנו שרים אוטוטו... מי אמר שאוטוטו?? אולי אנחנו כבר בפנים... אנחנו שרים לרבש"ע: זאג שוין...

סליחה: אולי הקב"ה שר לנו זאג שוין... אני בורא עולם כבר אמרתי ממזמן שוין... אני כבר שנה שעברה לביל הסדר אמרתי לכם: ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר!!!! כבר לפני שנה נתתי לכם להבין שאני מנענע את העולם בחזקה, האם זזתם מילימטר?? האם קלטתם שאני מקפל את הציוד של העולם ואנחנו לקראת הגאולה השלימה... ואנחנו ממשיכים לשיר לא על ידי מלאך לא!!!! לא על ידי שליח לא!!!! רק הוא לבדו... סליחה... מי אמר לך שהקורונה היא מלאך?? מי אמר לך שהיא שליח?? אולי כל הקורונה הזו היא בגדר "ועברתי בארץ מצרים בשנת התש"פ והתשפ"א אני ולא מלאך!! אני ולא שרף!!!! בנינו. מי שקצת הספיק לאבד אימון בכל הדיווחים הסותרים ובכל המסקנות המתחלפות של מערכות הבריאות העולמיות... קל מאוד להבין ולזהות שזועק מהקורונה הזו שלא על ידי מלאך לא!!!! לא על ידי שרף לא!!!! רק הוא לבדו... אז למה אנחנו ממשיכים בקנאות להעביר את הכדור לרבש"ע... למה אנחנו מכבדים אותו שהוא יגיד זאג שוין??

אולי הוא מחכה שאנחנו נאמר זאג שוין???

אולי הקב"ה רוצה שנצא!!!! נצא ממצרים!!! נלך אחריו!!!!

בשנה האחרונה הקב"ה מקפל ציוד... משתק את כל העולם ופונה אלינו: אתם מוכנים לבא אחרי?? אל תדאגו... לעושה נפלאות פלאי פלאות יא טאטע יא... אבל בשביל זה צריך יא בני יא... אתם מוכנים ללכת אחרי בארץ לא זרועה ולסמוך עלי??

אני רוצה לעצור רגע ולהסביר: אין בעיה... קבלתי... הפנמתי שה' רוצה לסגור את העולם וה' רוצה שאני

מוטציה כזו או אחרת... מי שרצה האשים את ביבי ואת פרעה... מי שרצה האשים את החרדים - את משה ואהרן.. בקיצור: מי שרצה יכל לברוח לכל מיני נישות ולהסיט את הנושא לאן שהוא רוצה ותכל"ס להישאר תקוע במכת חושך...

אה... פתאום קלטתי את השאלה שלנו!!!! השאלה הזו תפסה אותי... בשבוע האחרון אני כל הזמן חושב על זה... באמת מי אמר שעשרת המכות היה משהו כ"כ דרמטי כמו בציורים של ההגדות ש... ההלו... הרבש"ע שואל "מה נשמע???" והוא רוצה לשמוע תשובה...

אולי לא!!!! אולי הקב"ה אמנם באמת דיבר... היו פה אותות ומופתים!! היה פה עשרת המכות והכל היה... אבל בכל זאת מי שלא התחשק לו להבין עניין היה לו לאן להימלט... היו לו מוטציות... היו לו חרטומים שסיפקו לו כל פעם מחדש עוד כמה מילים נוספות בלטינית שיסבירו לו מה ההסבר לתופעה הנוכחית... בקיצור: מי שרצה יכל לסדר לעצמו את עשרת המכות בראש ולהישאר יחד איתם במצרים...

ועובדה!!!! עובדה שזה מה שקרה!!!! עובדה ששמונים אחוז מעם ישראל לא זזו מילימטר גם אחרי שהם ראו תשע מכות... היה או לא היה???

ולמה זה כ"כ מטריד אותי??? כי תבין... בראש שלנו מבחינה מסוימת הכדור נמצא בידיים של הרבש"ע... אנחנו מרגישים שאנחנו נמצאים בהסתרת פנים... לא!!!! לא רואים את הרבש"ע... אנחנו מחכים לגילויים... להארת פנים... מה שנקרא "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות..."

כן... כולנו מכירים בשנה האחרונה את השיר מתי מתי תמלך אוטוטו... בזו השעה... הנה זה בא יא טאטע יא... כן... כולנו משלבים ידיים נו טאטע... רבש"ע: אנחנו יושבים פה עם הגדה של פסח ורואים פה את כל האותות ומופתים שעשית לנו פעם ונו... יא טאטע יא... מתי מתי מתי?? מתי תמלך?? סליחה אדוני... מי אמר לך שהוא לא פה!!!! הנה... אתה כעת!! כעת ממש בעיצומה של אחת מעשרת המכות... הקב"ה מדבר כעת!! מראה לכולם את היד החזקה כעת!! ואתה יושב ושר מתי מתי מתי תמלך...?? ? ! ? ! ? מה מתי?? מה מתי??

הנה עכשיו!!!! זה כבר קורה!!!! זה כבר שנה שלימה קורה!!!!

לא איינס! לא צווי! לא דריי! ולא פיר!!!! אלא אנחנו כבר שנה שלימה עמוק בפנים... ו... ו... ואנחנו יושבים ומספרים על איזה משוגע אחד שקראו לו פרעה שהוא קיבל מכות ומכות והמשיך להכביד את לבו... עכשיו אתה מבין מה מטריד אותי???

מי אמר לך שאנחנו לא פרעה בעצמו?? מי אמר לך שאנחנו לא נמצאים כעת ועכשיו בעיצומה של אחת מעשרת המכות ממש כפשוטו... והקב"ה כעת ועכשיו מראה לנו את המסות הגדולות אשר רואים עיניך... ו... ואתה יכול להבין עניין... ובאותה מידה לא...?? אתה יכול להיות מהעשרים אחוז המוזרים שהפנימו שהרבש"ע מדבר איתם... או לא לפרוש מן הציבור ולהיות עם השמונים אחוז

יא טאטע יא... טאטע זאג שוין...

בזו השעה...

מישהו שאל אותי השבוע שאלה מרגיזה: כולנו מכירים את הציורים המרהיבים של עשרת המכות מתוך ההגדות של פסח... אתה רואה איך שהברדלס קופץ על איברהים והפיל מרים את מוסטפא עם החדק והסנונית פותחת את התריסים של מחמוד... וכן הלאה וכן הלאה... בקיצור: המסות הגדולות אשר ראו עיניך והאותות והמופתים והיד חזקה והזרוע נטויה... כשאני רואה את הציורים האלו ומנסה להיכנס לסיטואציה... אתה פשוט רואה את הרבש"ע בעיניים!!!! אשר ראו עיניך... טען לי אותו אחד: מי אמר שעשרת המכות היו מרשימות ועוצמתיות כמו שזה נראה בציורים... אולי... אולי... אולי זה היה נראה משהו כמו קורונה... הקורונה הרי היא גם משהו עוצמתי ומאיים בכל קנה מידה... הקורונה הרי היא גם מכה לכל דבר... אבל בכל זאת מי שלא מתאים לו הסיפור הזה ולא מתחשק לו להתייחס לקורונה... יכול להמשיך הלאה את החיים כאילו אין כלום...

השאלה הזו ברגע הראשון קוממה אותי... אמרתי לו: מה הסיפור שלך?? לאן אתה בדיוק חותר... אתה רוצה רח"ל להכחיש את עשרת המכות...?? אתה רוצה לדבר כמו כופר ולהגיד שזה לא היה כפשוטו... עזוב... עדיף כבר שתכחיש את הקורונה... מאשר שתכחיש את כל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל...

אבל לא!!!! הוא נזעק: חס ושלום!!!! לא התכוונתי לכפור או להכחיש... אני חותר למשהו אחר לגמרי: סו"ס המציאות היא שעם ישראל ראו אותות ומופתים בעיניים!! גם המצרים ראו עשרת המכות בעיניים!!!!

ותכל"ס... המצריים נשארנו מצריים... ושמונים אחוז מעם ישראל נשארנו במצרים ולא זזו מילימטר מהתפיסה שהייתה להם עד עכשיו... איך?? איך אתה מסביר את זה?? הרי אתה רואה את הרבש"ע בעיניים... אתה רואה בעיניים שלך את עשרת המכות... עיניכם הרואות!!!! אז איך שום דבר לא זז לך?? זו הרי שאלה שאמורה להטריד אותנו... אבל השנה ??? ! ? ! ? השנה קבלנו תשובה... עכ"פ תשובה חלקית... הנה לך!!!! בשנה האחרונה אנחנו עוברים מכה!! הקב"ה דפק דפיקה חזקה על השלחן... נו... ומשהו זז לנו בלב???

שום דבר!!!! בנינו... נכון או לא נכון??

נו... אם ככה... טען לי אותו אחד... השנה הוכח לנו שאפשר לפגוש את הרבש"ע ולהישאר באותה בלטה!!!! אפשר לעמוד מול מכה שהקב"ה מפעיל כח!! מפעיל את כוחו הגדול וזרועו הנטויה ובכל זאת המשכנו הלאה... אם ככה... אז אולי זה גם מה שקרה במצרים... כן... היו עשר מכות... היו אותות ומופתים... אבל בכל זאת!!!! בכל זאת מי שרצה יכל להמשיך הלאה... מי שרצה יכל להסביר שזה

הגיע הזמן שנפסיק להגיד לרבש"ע זאג שוין... כי הכדור ממזמן אצלנו...

עכשיו: אם אתה רוצה בכל זאת איזה משהו מעשי פרקטי שאפשר להיאחז בו... או יותר נכון להתפיס עליו את הנקודה העמוקה הזו...

החיזוק שנדרש מאיתנו בימים אלו: לא לקחת ללב!!!!

שמעת?? **לא לקחת ללב!!!** מה הכוונה???

אני אנקוט בדוגמא מצמררת: לסבתא שלי לפני השואה היו חמש אחיות מעליה מעוכבות שידוך!!! (סבתא שלי העידה שהיא זוכרת שני דברים שהיו לפני השואה בדיוק כמו היום: א. מחלוקת!!! ב. נערות מבוגרות מעוכבות שידוך) מפחיד לומר אבל אותן חמש אחיות של סבתא שלי, לידער לידער... אם הן היו יודעות שעוד מעט בלאו הכי כולם מגיעים לאותו מקום... תסכים איתי שהן לא היו לוקחות ללב שהן נשארו אחרונות במחזור... **אז כעת בא ניקח את זה לכיוון ההפוך:** אם נקח בחשבון שבלאו הכי אוטוטו לעושה נפלאות פלאי פלאות יא טאטע יא... אז לא ניקח ללב אם נשארו אחרונים בתור... אם בלאו הכי לעתיד לבא עתידה אשה שתלד בכל יום וזה הולך לקרות אוטוטו יא טאטע יא... אז יש סיבה טובה לקחת פחות ללב על אי עמידה בקצב החברתי... אם בלאו הכי "אז ידלג כאילו פסח ותרון לשון אילם..." אז אפשר לקחת פחות ללב כל מיני מצבים רפואיים גם אם נכון לעכשיו הם בלתי הפיכיים... סוף סוף הקב"ה כעת באמצע ללחוש לנו זאג שוין... אז שוין... זה לא בלתי הפיך... זה עניין של זמן... אם בלאו הכי אוטוטו ה' שולח לנו את אליה הנביא שתפקידו ל"השיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" זו סיבה טובה למחות את דמעותיה של אותה אמא על הבן שהתרחק... זה עניין של אוטוטו... ואם בלאו הכי אוטוטו הרי "ושמתי כדכוד שמשותיין ושעריין לאבני אקדח", הרי גם אם מצב העו"ש בחשבון הבנק לא פשוט בכלל... אז יש סיבה טובה לא לקחת ללב... כי אוטוטו... בזו השעה, הנה זה בא... אז לא לקחת ללב!!! זה בהחלט כלי וחפץ שאפשר להיאחז בו די במוחשיות בייחס לדבר הכללי והרחב שה' רוצה מאיתנו בימים אלו... ה' רוצה מאיתנו שנבא אחריו... שנשחרר אחיזה... שנגיד שוין וניתן לו יתברך את המושכות... מה שבטוח ה' יסדר את כל הבעיות וברגע אחד... ואם כבר לא לוקחים ללב... אבל בא ניקח את זה למקום טיפ טיפה יותר מרומם: לקבל!!!! לקבל באהבה... אבא שבשמים אני איתך... לא מתלונן... אחד איתך!!!!

עם הרבה ממתקים ומתנות ודמי חנוכה ופורים שהוא עדיין לא נתן לנו... זוכר את התחושה המעורבת הזו??? זוכר את הטלטלה הרגשית הזו בין משיכה טהורה למשהו טוב שהולך להתגלות כאן... לבין המשיכה מטה מטה ש-די... תן לי להמשיך הלאה בשגרה ולבוסס בבוץ...???

הנקודה!!!

אבא שבשמים בסה"כ רוצה שתבחר במשיכה הטהורה הזו שהציפה אותנו אז בפסח דאשתקד... תן לו להופיע פתאום... תן לו להפתיע... אל תבעט לכל הכיוונים כמו ילד היסטרי שמפחד מהאי וודאות...

לצערנו הרב יש הרבה הרבה יהודים שמאוד מאוד מחכים שהקב"ה יבא ויגאל אותנו... מדובר ביהודים שסובלים והחיים שלהם קשים ומרים והם לא רואים שום קצה תקווה... והתקווה היחידה שנותרת להם זה מתי מתי מתי תמלך... אוטוטו בזו השעה הנה זה בא...

הם כבר מחכים!!! השאלה מה איתך... אתה פה הלשון מאזניים!!! אתה שב"ה מסתדר בחיים... גם אם יש לך פה ושם חריקות... אבל עדיין אתה מבוסס... טוב לך... ואתה ממש לא היית רוצה שמישהו יזעזע לך את הבלטה שאתה עומד עליה והכסא שאתה מתרווח עליו... אתה פה הסיפור!!! האם אתה מוכן לפתוח ראש ולתת לרבש"ע להפתיע אותך...

אתה יודע מה... למה לפנות אליך??? בא נדבר על עצמי... אני כותב את העלון אז נדבר... יש לי במה... יש לי שטעלע... יש לי את המקום להתגדר בו... ו... ו... ואני לוקח בחשבון שפתאום יבא האדון אל ביתי ובבת אחת מלאה הארץ דעה את ה'... יש סיכוי רציני שגיליון אז נדברו אפפסס... לא יודע... לא יודע מה יהיה איתנו... מה שבטוח הרשימת תפוצה במייל בודאי תמחק לחלוטין (ולא בגלל התקפת סייבר... אלא בגלל התקפת דעה את ה') ונראה לך ש-קל לחשוב על זה??? אני מרגיש דובי!!! יושב כעת ומקליד את העלון ומרגיש שאני מחנך את כל העולם... ופתאום משיח בא ואויס קאפעלוטש... רק מה?? אני מרגיע את עצמי שהרבש"ע ידאג לי לשטעלע אחר... רגע ואם לא... אז מה??? נו... אז מה?? אז שלא יבא???

כאן המקום שלי להסכים!!!! להסכים לצאת... לצאת אחרי הקב"ה... להסכים לקפל ציוד וללכת בעיניים עצומות אחרי ה'... מתוך הבנה ש... שאל תדאג... הולכים אחרי אבא שבשמים והכל יסתדר... וזו!!! זו הנקודה שנדרשת ממני, ממך, מאיתנו בימים אלו... להסכים לשחרר... לשחרר אחיזה ולתת... לתת לקב"ה את האחיזה... גם אם אתה לא מבין מה... מה יהיה עם התרגולים והעיזים (כמעשה הידוע...)

קח את הדוגמא מהזוית אישית שהבאתי על עצמי ותקיש אותה אליך... לזוית הפרטית שלך... זה לא קל!!! זה נשמע קצת משעשע... (ושישאר בינינו... זה נשמע שאני כבר אוחז שם... תשכח מזה...) אבל מי שהבין את ההנהקודה יודע שזה בכלל לא פשוט... כי פה אנחנו תקועים!!! הכי קל לחשוב שאנחנו תקועים בדיבורים בבית הכנסת או בשאר חיזוקים נקודתיים... (וזה כמוני גם נכון... ברור שבין היית צריך לסגור את כל שאר הפינות...) אבל מי שמבין עניין יודע שזו ההנהקודה!!! זה הגרעין החזק!!!

אזיז את עצמי... מה?? במה?? במה זה מתבטא שאני אזיז את עצמי?? שאני אתחזק בשמירת הלשון?? שלא לדבר בבית הכנסת? להתחזק בלימוד התורה?? מה... מה בדיוק...?

אז עזוב... לפני החיזוקים הנקודתיים... יש פה משהו הרבה לפני כן... האם אתה מוכן לצאת!!! לצאת עם ה'?? תאר לעצמך שה' באמת מכריז על סיום שית אלפי שנים וה' קורא לך בא... בא איתי... רגע... אבל לאן... עזוב לאן... עזוב איזה חיזוק לקבל... עזוב כעת פרטים... אתה מוכן גם לקפל ציוד... או אתה רוצה להיות האחרון שמכבה את האור???

זו!!! זו הנקודה!!! העשרים אחוז שכן זכו לצאת ממצרים, הם יצאו לא בהכרח בגלל שהם התחזקו שלא לדבר בבית הכנסת... הם יצאו לא בהכרח בזכות שהם התחזקו בצניעות או בשמירת שבת... (זה בהחלט דבר גדול מאוד וחשוב, אבל לא זו הנקודה שנדרשה מעם ישראל לקראת הגאולה) הם יצאו בזכות אחת ויחידה: שהם הסכימו לקפל ציוד!!! הם הבינו שה' רוצה לצעוד קדימה ולצאת מכאן... והם הסכימו ללכת אחריו... הם הסכימו לשנות תפיסה ולהבין ש... שאנחנו יוצאים מפה... לאן... איפה... איך... לא יודעים... אנחנו עם ה'... לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה...

לעומת זאת אותם שמונים אחוז שכן נשארו במצרים... למה הם נעשו ונשארו שם?? בגלל שהם לא חזרו בתשובה?? בגלל שהם לא קיבלו על עצמם חיזוק בעיני השעה?? **לא!!! יש סיבה אחת ויחידה:**

הם נצמדו לכסא והחליטו שהם רוצים להיות האחרונים שמכבים את האור... ככה?? אין בעיה... באמת נכבה האור במכת חושך והם נשארו שם... בינינו... כמה שהנקודה הזו נשמעת מופשטת... אבל למעשה מאוד קל להבין אותה... בא תכנס שניה אחת לסיטואציה... תאר לעצמך שעכשיו הקב"ה באמת מדבר... ושלא נדע... תאר לעצמך שח"ו מגיע עוד משהו... ופתאום חרטומי ביבי כבר אומרים אצבע אלוקים היא... ואתה מתחיל לקלוט שה' מדבר איתך... ה' רוצה "לסגור את העולם..." תנסה להיכנס לסיטואציה מטלטלת כזו... כן... הרי יום אחד זה יקרה... ה' יום אחד יסגור את העולם... תאר לעצמך שזה מורגש באויר... ואם אתה זוכר התחושה הזו היתה מאוד מוחשית לנו אז בע"פ דאשתקד תכנס לאוירה המחשמלת הזו ותנסה לדמיין את התחושות שלך...

בינינו... נכון התחושה היא לא!! לא!! די!! לא רוצה!! תעזוב אותי!! תן לי לחיות!! רבש"ע... אני רוצה להתעורר ולגלות שהכל היה חלום... כן... זוכר את התחושות האלו של הפאניקה לפני שנה שמידי פעם צבטנו את עצמנו בתקווה שעוד מעט נקום מהשינה עם הכאבי בטן של הצונט? אבל!!! מצד שני... כולנו זוכרים את תחושת הטהרה שהייתה אז... הרגשנו שקול ה' מנסר בחלל העולם והוא מדבר... והוא אבאלע שלנו... אבא טוב שלנו... ואם הוא מופיע פה פתאום... אז הוא מופיע כמו אבא שחזר מחו"ל

פתאום בא' בניסן בא האדון אל היכלו... זה קרה... ומה באמת קרה???

הסיפור הזה אירע לפני הרבה הרבה שנים... זה קרה ביום כ"ט באדר!!! ביום הזה הגיעה השמועה על מותו של המלך אחז!!! יש לציין שהתחושות היו מאוד מעורבות... כולם הגיבו בחשש... כולם מנסים לממש את הדופק... ולנסות לנחש לאן פנינו מועדות... מה הולכים להיות פה ההתפתחויות...

עד כה המצב היה מאוד עגום!!! בתי כנסיות ובתי מדרשות כבר כמה שנים סגורים על מנעול ובריח!!! יש סגר הרמטי!!! "צור תעודה, חתום תורה בלמודי..." ז"ל רש"י בישעיה (ח) שאהז בתי כנסיות ובתי מדרשות שלא ילמדו תינוקות של בית רבן תורה אמר אם אין גדיים אין תישיים אם אין צאן אין רועה אגרום לו לסלק שכנתו... אמר לו הנביא כל מה שאתה קושר התעודה והותם התורה לסתמה שלא תמצא בישראל לא יועיל לך... לבנתיים ישעיה הנביא פתח את מוסדות החינוך במחותרות ובכל מיני מרתפים למיניהם מאימת המשטרה... כמובן שאנחנו זוכים לשינוף פעולה מלא לא פחות ולא יותר מבנו של המלך אחז... הלא הוא חזקיהו שדוחף בכל עוז ותעצומות את עסק התורה ופתיחת בתי כנסיות ובתי מדרשות... אם לא בריש גלי... אבל לכה"פ במחותרות "הנה אנכי והילדים אשר נתן לי ה' לאותות ולמופתים בישראל- הם תלמידים שחביבין עלי כבנים יהיו לאותות ולמופתים שתתקיים תורה בישראל על ידם... עיי"ש בישעיה...

והנה!!! ביום כ"ט באדר הגיעה השמועה על מותו של המלך אחז... האם כעת אפשר לצאת מהמחותרות ולפתוח את בתי המדרשות לרווחה?? מוקדם מידי לדעת!! אי אפשר לדעת מי יתפוס את השלטון לידים... אמנם חזקיהו הצדיק הוא בנו של אחז... השאלה כמה סמכויות הוא יקבל וכמה זמן זה יארך...

אבל זה קרה!!! זה קרה יותר מידי מהרה!!! הלווייה התקיימה... ובמעמד הלווייה הכריזו על הכרת המלך החדש יחזקיהו!! ישעיה הנביא הכריז את נבואת ה' המרטיטה: הנה ילד יולד לנו בן ניתן לנו, ותהי המשרה על שכמו ויקרא שמו פלא יועץ וגו'... כמו כן באותה לוויה עמד האחייך של אחז- ישעיה הנביא והכריז עוד הכרזה אישמה ונוראה: **שמים זה ואילך תמה זכות אבות!!!** "ולמרבה המשרה ולשלום אין קץ על כסא דוד ועל ממלכתו להכין אותה ולסעדה, קנאת ה' צבקות תעשה זאת (דווקא קנאת ה' ולא זכות אבות... כן זה עכ"פ לשיטת רבי יוחנן עיין שבת נה... אגב: חשוב להדגיש: זכות אבות אמנם תמה אבל לא ברית אבות) ואז!!! ברגע שכל העם הכריזו יחי המלך במעמד הלווייה... וחזקיהו קיבל לידיו את שרביט המלכות... לפתע!!! באותו מעמד חזקיהו המלך הפתיע בצעד חריג ויוצא דופן שעורר זעזוע ותדהמה בציבור... חזקיהו מתוקף תפקידו כמלך ציווה לגרום את אביו על מטה של חבלים כדי לבזותו... וכדי להעביר מסר חד משמעי שהוא מוקיע את כל ההנהגה שנעשתה עד עכשיו ע"י אביו... ומכאן ואילך ההנהגה משתנה מן הקצה אל הקצה... ההוראה הזו התקבלה בחשש רק... עדיין הכל כ"כ רגיש... עדיין חוששים לגבות את חזקיהו המלך... אבל ימים יגידו זה מהדברים שעשה חזקיהו המלך וחכמים הודו לו...

ומיד!!! על היום הראשון למלכותו של חזקיהו... חזקיהו לא המתין אפילו יום אחד... מיד חזקיהו פתח את היכל ה' לרווחה לאחר שהוא היה נעול!!! ומיד התחיל בהרתת ההיכל והעזרות... מיותר לציין שמאותו יום נפתחו מוסדות התורה לרווחה... זהו... לא צריך לרדת למחותרות... לא צריך לחשוש שמי שישב וילמד ידקר בחרב... לא ארכו הימים ושוב!!! שוב ננעץ חרב בפתח בית המדרש!!! וברגע הראשון... זה החזיר אותנו אחורה... רגע... מה... עוד פעם חוזרים לסגר... עוד פעם מאיימים שמי שיכנס לבית המדרש יקנס בחרב?? **אבל לא!!! הפעם זה לכינון ההפוך לגמרי!!!** חזקיהו נעץ חרב בבית המדרש: מי שלא עוסק בתורה ידקר בחרב... חזקיהו מכריח את כולם לעסוק בתורה... חוק חינוך חובה!!! איזה מהפך של מאה שמונים מעלות... תוך תקופה קצרה כל ילדי ישראל בקיאים בששה סדרים משניות... כל תינוק ותינוקת בקיאים בטומאה וטהרה... לבנתיים יש כעת עבודה קדחתנית במקדש... עובדים כעת סביב לשעון עשרים וארבע שעות ביממה... מוציאים כמויות אדירות של כסף וזהב שקילפו מקירות בית המקדש שנעשו לשם ע"י... מדובר בשכבות ע"ג שכבות של זהב יקר... שאם רק תתן לי מטיל אחד של זהב אני יכול להתעשר... אבל לא!!! את כל הכמויות של הזהב הזה מתיכים ומשליכים לנחל קדרון ומאבדים מן העולם מדין "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם..." כי הכל נהיה ע"י... ניתן להגיע לבית המקדש ולראות איך נעשית עבודה מאומצת... הכהנים מוציאים מהעזרה... והלויים מקבלים מהם... מעמיסים ומוציאים מבית המקדש... אתה צריך לראות באיזה שאט נפש ובחילה הם מתייחסים לפיניו הזה... הם מתייחסים לזה כמו איזה נבילה... וישעיה הנביא מספק על העבודה!!! כן... אל תשכח שישעיהו הנביא הוא זה שחידש לנו את הדין שעבודה זרה מטמאת כנידה... "תזרם כמו דוד צא תאמר לו" (גם הפסוק הזה נאמר חלק מנבואה שלימה על דורו של חזקיהו... כי עם בציון ישב וגו')... לא לחינם עובדים פה סביב השעון!!! יש לחזקיהו המלך הטרי משאלת לב להספיק לטהר את בית המקדש **עד!!! עד חג הפסח!!!** שנספיק עוד בחג הפסח הקרוב לעשות קרבן פסח... אבל עם כל הרצון הטוב... ועם כל העבודה המאומצת... **לא!!! לא הלך...** לא הצליחו לגרד ולקלף את כל השכבות של עבודה זרה שהצטברו בהיכל והעזרות... אבל חוץ מזה... יש בעיה עוד יותר עגומה ועצובה... לצערנו ולדאבונו הרב... היות ובתי מדרשות היו סגורים כ"כ הרבה זמן... הרבה מכלל ישראל הספיקו לשכוח חלק נכבד מהתורה... ורוב הציבור כבר לא כ"כ בקי בהלכות טומאה וטהרה הבסיסיים ולא בהלכות קרבן פסח... ובקיצור: לא מספיק מאורגנים לקראת הקרבת הפסח... אבל אל תדאג... עוד מעט יהיה פה מהפך!!! ותוך תקופה קצרה לא יהיה תינוק ותינוקת שלא יהיו בקיאים בטומאה וטהרה... תבא לפה בעוד חצי שנה ותראה פנים חדשות!!! אבל נכון לעכשיו... עד כה שצור תעודה היה חתום!! ובתי המדרשות היו נעולים... זה היה מתכון לעמראצות גמורה... ולא יעזור שחזקיהו יזדרז לטהר את המקדש... תכלס... לכלל ישראל חסר את הידע הבסיסי ואת ההיערכות המינימלית להקריב קרבן פסח... (שאגב: אנחנו צריכים לעשות חשבון נפש נוקב, מה קורה אם השנה בא' בניסן משיח מגיע, האם אנחנו לא נהיה במצב די דומה) **ולא היתה ברירה וחזקיהו המלך החליט לעבר ניסן בניסן!!!** דווקא את זה חזקיהו עשה ורבנן לא הודו לו... (למפה?? דכתיב "החודש הזה לכם", זה ניסן ואין אחו ניסן ואכמ"ל...) אבל עכ"פ מה שנעשה נעשה... וכעת ניתנה ארכה נוספת... יש לנו כעת עוד חודש שלם להתארגן לקראת קרבן פסח!!! ושוב העבודה היתה סביב לשעון... חזקיהו שלח פרישים ושליחים בכל גבול ישראל לקרא לכלל ישראל בקריאה של חיבה ואהבה... בוא... בואו לבית המקדש... בית המקדש נפתח לרווחה... כן... זה לא פשוט!!! עם ישראל כעת באופן כללי קרוע ופשוט... אל תשכח שלפני שנים אחדות הגיע סנחריב והגלה את כל עשרת השבטים ונשארו בודדים ממש... ואליהם חזקיהו שלח שליחים בואו... והגיעו קצת יהודים... וחזקיהו שלח אותם לשיעורים פרטיים מזורזים אצל הלויים ששיארו להם הלכות בסיסיות איך נטהרים ואיך מזים... ומה זה קרבן פסח... ליתר בטחון חזקיהו הציב את הלויים שהם יהיו השוחטים והמפשיטים... וב"ה לאחר חודש וחצי של מאמץ בלתי נדלה סביב השעון... ב"ה הגיע י"ד בניסן וזכינו להקריב קרבן פסח... להגיד לך שהוא נקרב ממש כהלכתו?? קשה לומר... סו"ס חלק גדול מכלל ישראל עמאצים גמורים בשלב זה... לא נותר לחזקיהו המלך להתפלל לה'... אגב... תקבל את הקרבן פסח אע"פ שהיה בו כל מיני פשלות מחוסר בקיאות כהלכתו... בשביל זה יש לנו פרשת החודש!! אם כ"כ באדר הקרוב פתאום יבא האדון אל היכלו... האם אנו נראה יותר טוב מאותו דור? זה מה שצריך להטריד אותנו בקריאת פרשת החודש בשבת זו!! יידן... להתכונן... פתאום יבא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים...

הערה בונה לבחור ישיבה לבין הזמנים...

תרשה לי בחור יקר לומר לך הערה בונה... ידוע: אחד המוקשים של בין הזמנים, שהוא זמן מועד להתפתחויות של יוכוחים בין ההורים לילדים!!! בזמן האחרון הגעתי למסקנה ש... שאת רוב הויכוחים וההתחכמויות אנחנו כמו דינו מזמנים!!! ולמה?? כי יש לנו איזה יצר הרע כזה לבדוק!!! לבדוק אחד את השני!!! כן... כמו שפותחים את המקרר מידי כמה דקות לבדוק אולי התפתח שם משהו... וכמו שפותחים את המייל לראות אם יש משהו חדש... ככה יש לנו מין יצר כזה לבדוק אחד את השני... הרי אני יודע שההורים שלי לא אוהבים נושא פלוני... אני יודע בדיוק מה דעתם בענייני השקפה מסוימים אבל זה כואב לי!! סו"ס הייתי רוצה שהם כן יסכימו איתי... שהם כן ישנו את דעתם... אז אמנם נכון לחמישים שנה האחרונות לא ידוע לי שהם שינו את דעתם... אבל אולי היום... בא ננסה לבדוק... בא ננסה שוב להציף את הנושא אולי תהיה הפתעה וההורים יזדהו עם הדעה שלי... אז אתה בודק!!! מעלה את הנושא הטעון... ושוב פיצוץ... ואותו דבר ההורים... קל לדבר... אבל מפריע לך אמא יקרה שיענקלה שלך לא כ"כ בקו החשיבה שלכם... ואת מתפללת על זה... ושופכת דמעות ומובטח לך שיום אחד משהו שם יזוז לו בראש (מניסין אישי של אפי) אז אולי נבדוק... אולי זה כבר קרה... ואז אמא יקרה... את שוב פותחת את הנושא הטעון בוהירות... שוב מציפה את הנושא... ושוב פיצוץ... וחבל!!! תבדוק את זה... יתכן שרוב הויכוחים האלו הם מתזמנים... כל אחד מנסה בוהירות להציף שוב את הנושא... ואנחנו סתם מזמנים העכרת אוירה... ואם פתחנו את הנושא הזה... אז אני מרגיש חוב בנפשי שוב ושוב לשפוך קיתון רותחים עליך בחור יקר: אמנם כשהייתי בחור לא הייתי יותר טוב ממך... אבל מה שנכון נכון: ההורים שלך לא חייבים להבין אותך!!! אבל אתה כן חייב להבין אותם... לא כתוב שההורים צריכים לכבד את ילדיהם... ולכן אין מקום לטענה למה ההורים לא מבינים אותי... אבל אתה?? אתה כן מחויב להבין אותם... כן!!! בפירוש... אה... אתה לא מצליח להבין אותם?? אז תשתוק... תעביר נושא... אל תציף אותו... תכבד אותם!!! אגב: אחת הטעויות שצפויות לקרות לבחור ישיבה... בחור מתרגל לפתוח נושאים לדיון בחדר אוכל... כן ללכת לצבא או לא ללכת... כן ללמוד תורה או ללכת לעבוד... זה נורמלי!!! הכל תיאורתי... אף אחד פה לא חושב בריצנות ללכת לצבא או ללכת לעבוד... אבל זה מה שנקרא לדבר בהשקפה... הכל ברמת העקרון... זה שפראך של בית מדרש!! זה שפראך של חדר אוכל בישיבה... אבל כשאתה מגיע הבייתה ואתה מתחיל להתווכח עם אמא שלך בהשקפה כן צבא לא צבא... כן ללמוד תורה או ללכת לעבוד... היא לא מכירה את השפראך הזה... היא מקבלת התקפת לב במקום!!! הילד שלי רוצה ללכת לצבא... לא יעזור לך שתסביר לה שהכל רק בדיוורים... היא לא מכירה את השפראך הזה... אין שום בעיה!!! זה מצוין!!! תעשה את זה עם החרים שלך... תעשה את זה איתי בסמפוזיון... אבל כשאתה מגיע הבייתה אל תתחיל לדבר בשפה הזוה... ובינינו... גם עם אבא שלך תחשוב פעמיים האם לדבר ככה... כי נכון שאבא שלך כן מכיר את השפראך הזה... אבל כשהוא מגיע לבן שלו יתכן שהוא כבר "לא בדיוק" מבין את זה... כשהוא שומע אותך מסביר לך ה"שני" צודק... הוא נוטה להילחץ... ודו"ק...

מאמר מיוחד לחבר שלי בגיל ההתבגרות...

המאמר הזה לא מיועד לכל בחור... זה מיוחד רק לחברים שלי... אלו שאני מבין אותם והם אותי... אנהנו יכולים לדבר בקודים ומי שלא צריך להבין לא יבין... אליכם מיועד המאמר הזה באופן אישי... נקודה למחשבה במיוחד לבין הזמנים... מי שהמאמר הזה לא נוגע יבין לבד...

ובכן: יש לי אבידה שאבדה לי ואני מחפש אותה כבר זמן רב...

מהי האבידה? כשהייתי תינוק קטן היה לי דחף לעשות דברים לבד!!! אני רוצה לפתוח את הבקבוק לבד... למזוג לבד... לקחת לבד מהארון... לצאת לבד מהמיטה... להיכנס לבד... מכיר את זה? כן... זה לא רק אני... כל ילד קטן יש לו את התכונה הזו... את הדחף להיות עצמאי!!! לא רוצה שיעזרו לי... לא רוצה שיתנו לי... רוצה לקחת הכל לבד... רוצה להרים לבד... להרגיש גדול... אני יכול לבד... (וכמובן שאמא צריכה לפעמים לייב עם הילד על זה... כי לא תמיד הוא באמת יכול לעשות את זה לבד... עכ"פ-)

השאלה שלי לאיפה נאבדה לי התכונה הנפלאה הזו??? היום אני יושב לי בספה ומצידי רק תביא לי... רק תגיש לי... רק תמזוג לי... לו היו לי משרתים שהיו מוכנים לעשות בשבילי לא הייתי זז מהמקום (נס שאין לי...) **ואני שואל: איפה נעלמה התכונה הזו שהייתה לי פעם כשהייתי תינוק???** איפה הדחף הבריאה הזה שהיה לי פעם שאני רוצה לעשות לבד כל דבר ואני לא רוצה שיעזרו לי... איפה זה היום?? תכונות זה משהו שטובע בנפש... אז באיזו תחנה זה נשכח?? אולי צריך להתקשר למחלקת אבודות ומציאות של אגד... באיזה מסוף של אגד זה נמצא??

התשובה היא מפתיעה: התכונה הזו לא נאבדה ממני... היא נשארה אצלי בנפש... רק מה??

התכונה הזו כנראה עברה איזושהי מו"ט צ'יה!!!!

כשהייתי תינוק קטן היה לי את התכונה והתכונה המקורית!!! הייתי ישר כאשר עשה אותי האלוקים וה' שם לי בתוכנה דחף בריא ונפלא שאני רוצה להיות עצמאי!!! רוצה לעשות... לפעול... לייצר מעצמי... להרגיש גדול... להרגיש שליטה!!! להרגיש שאני מסוגל לעשות דברים לבד לבד... אבל במשך השנים משהו שם השתבש בתוכנה... מה שנקרא "והמה חשבו חשבונות רבים..." כשהגעתי לגיל ההתבגרות התכונה הזו עברה מוטציה... נכנס שם איזה וירוס בתוכנה... והתכונה הזו הוסטה למישור אחר לגמרי לגמרי...

לאן?? לאן זה הלך??

הסיפור הוא כך: השנה שמונה בבוקר ואני ישן... לא בא לי לקום... אני רוצה להמשיך לישון... ואז הגיע תשע בבוקר... ואני עדיין ממשיך לישון... אין לי כח לקום... ואז אבא שלי הגיע וניסה... ניסה להעיר אותי... ניסה לנער אותי... נו כבר... תתחיל את היום... **ואז התעצבנותי!!!** למה אבא מעיר לי?? למה הוא נכנס לי לחיים?? לא רוצה!! אל תגידו לי מה לעשות!

החלטתי שאני רוצה לא לקום מהמיטה ואני רוצה לעשות את זה לבד!!!

החלטתי שאני לא רוצה לעשות כלום עם עצמי... ואת הכלום הזה אני רוצה לעשות לבד!!! שאף אחד לא ינסה לנער אותי או להגיד לי מילה...

אתה קולט?? לפני עשרים שנה... אני רציתי לצאת מהלול לבד... ואבא שלי קצת חשש שאני אפול ולכן הוא התעקש לעזור לי לצאת מהלול... התעצבנותי... בכיתי... למה אבא עוזר לי?? אני רוצה לבד לבד לבד לצאת מהמיטה... רוצה להרגיש גדול... שאני עושה לבד!!!

והנה עשרים שנה לאחמ"כ... שוב אותה סיטואציה... שוב אני שוכב במיטה ושוב אבא שלי מגיע למיטה שלי... **רק הפעם יש הבדל "קטנטן" בסיפור...**

הפעם דווקא אני לא כ"כ רוצה לקפוץ מהמיטה... אדרבה... אני דבוק למיטה... ואבא שלי הוא זה שמנסה פה להקפיץ אותי ממנה...

וגם פה אני מתעצבן על אבא שלי בדיוק כמו שהתעצבנתי לפני 20 שנה... ולמרבה האבסורד אני מתעצבן עליו **מאותו מקום בדיוק!!!** הכעס שלי נובע מאותה תכונה בנפשי!!! אבא... למה אתה מתערב לי...? למה אתה מפרע לי להיות עצמאי?? אם החלטתי שאני לא רוצה לעשות כלום אלא להישאר במיטה אז אל תפריע לי... תן לי להמשיך לא לעשות כלום!

אתה מבין את המוטציה הבריטית שקרתה פה??

לפני עשרים שנה רציתי שיש... רציתי לפעול ולייצר... רציתי להרגיש עצמאי ולוודא שאני לבד יודע לעשות הכל... והנה היום?? **לקחת את התכונה הזו בעצמה למקום הכי שלילי שיכול להיות...** החלטתי לא לעשות כלום... אני החלטתי למרוח את היום... וחשוב לי לוודא שאף אחד לא יעיר לי ח"ו ולא ינסה לנער אותי... אני מסתובב בבית וכל הזמן בודק ומרחרח ומוודא שאבא ואמא לא יגידו לי מילה... כי אני עצמאי ואם החלטתי שאני לא עושה כלום!! אז אני עושה את זה לבד!!!

רק שתקלט את עוצמת האבסורד: כשהייתי תינוק קמתי בעליצות רבה בשעה שש בבוקר ומיד התחלתי לשחק ולהשתולל בקול רעש גדול... אמא שלי ניסתה להרדים אותי בחזרה... נו... תישן עוד קצת... עדיין מוקדם מידי בבוקר... אבל אני התעצבנותי... לא אמא!! אני רוצה לצאת הרגע מהמיטה... כי יש לי תכונה להתבטא!! לעשות!! לפעול!! לייצר!! ולכן לא מתאים לי להמשיך לשכב במיטה (זו אחת הסיבות למה ילדים לא אוהבים לישון)... והנה חלפו להם עשרים שנה ואותו תינוק שאמא שלו לפני 20 שנה רצתה שהוא ימשיך לישון והוא התעצבן והתעקש כן לקום!!! לא עברו עשרים שנה והנה המשגיח הגיע והעיר לי למה אני לא!!! לא קם בבוקר... ותנחש איך הגבתי?? התעצבנתי עליי!!! והתעצבנתי עליו **בדיוק מאותו מקום** שהתעצבנתי על אמא שלי לפני 20 שנה...

רק מה?? כשהייתי תינוק רציתי להתבטא!! במה?? **בזה שאני עושה!!!** מייצר... פועל... ואמא שלי רצתה שאני אמשיך לישון ולכן כעסתי ובכתי... עברו כמה שנים... וכעת אני שוב רוצה להתבטא... במה?? אני לא אעשה כלום עם עצמי!!! ושאף אחד לא יגיד לי מה לעשות!!!

אתה מוטיציה או לא מוטיציה??? הפחד הנוראי של בחור שאל תגידו לי מה לעשות ואל תכתיבו לי את החיים... **או בסה"כ אני יושב על התכונה הריאה שאני רוצה להתבטא!!** אני רוצה להרגיש עצמאי שאנחנו נולדנו עם התכונה היחידית הזו... **כעת ישנם שתי דרכים קיצוניות איך לבטא את זה:**

או שאני מתעורר בבוקר ומתחיל לזום... לוקח את המושכות לידיים שלי... ומקבל החלטה מה התכונה שלי היום הזה ואני עומד כמו גבר מאחורי מה שהחלטתי ושום פיתוח של מריחת זמן לא יזיז אותי מזה... **זו אפשרות אחת!!! והאפשרות השניה היא:** החלטתי שאני לא עושה כלום עם עצמי... החלטתי שאני כותב לעצמי על הגב "גדר" ושאף אחד לא יפריע לי להיות סמרטוט... שאף אחד לא ינסה להגיד לי מילה על זה שאני סמרטוט... כן... תכבדו אותי!!! אני כבר לא ילד קטן... מותר לכם לכבד את ההחלטה שלי!!! ואם אני החלטתי שאני סמרטוט!! אז אני סמרטוט!!! נא לכבד את הסמרטוטיות שלי... לדרוך עלי רק עם נעלי שבת...

נו... עכשיו אתה מבין לאן נעלמה התכונה הנפלאה שהייתה לי פעם שאני רוצה להיות עצמאי

ולעשות דברים טובים... העברתי אותה מוטציה... היום התכונה הזו נמצאת בשבילי!!! איפה?? בזה שהחלטתי שאני **לא!!!** לא עושה כלום! ושאף אחד לא יפריע לי בזה...

אני רוצה להציג בפניך שני משפטים מאוד דומים שנאמרו לי בחיים... מדובר בשתי משפטים מעליבים. תגיד לי איזה משפט יותר מעליב מהשני.

המשפט הראשון: מישוהו ניגש אלי ואמר לי בתקיפות: **אני שולט עליך!!!**

המשפט השני: מישוהו ניגש אלי והעיר לי: **תתחיל לשלוט על עצמך!!!**

כעת תגיד לי: איזה משפט נראה לך יותר מעליב משפיל ומקומם??

אין פה בכלל שאלה... ללא ספק: מי שאמר לי **אני שולט עליך...** זה משפט של דיקטטור עריץ ומדכא שבשניה שיהיה לי טיפה אומץ אני אקום עליו ואשכיב אותו על הדשא... שינוח קצת... ואילו מי שמעיר לי **תתחיל לשלוט על עצמך...** זה בסה"כ הערה בונה שבמקרה הכי גרוע... ההערה הזו אולי הגיעה לי לא בזמן הנכון... **נכון או לא נכון???**

מסכים או לא מסכים??

ובכן: אתה יושב לך בבית בבין הזמנים על הספה ומורח את הזמן... פתאום מגיע צינתוק מאיזה קו נייעס... באותו רגע אתה מתקשר ומקשיב מתחילה ועד סוף... אחרי חצי שעה... שוב צינתוק והפעם מהקו של משרד הבריאות... עוד איזה ריאיון עם איזה יו"ר אגף משהו... אתה יושב באדיקות ומקשיב מתחילה ועד סוף... וככה כל כמה זמן אתה מעביר את הזמן כל פעם עם מישוהו אחר. בקיצור: לא צריך לספר לך... ואז!!! אחרי כמה שעות שאמא שלך רואה אותך מורח את הבוקר כמו סמרטוט... בשלב מסוים היא עשתה את טעות חייה... ויצאה לה פליטת פה: שלוימי... תתחיל להזיז את עצמך... תעשה משהו עם עצמך... או שתלך ללמוד... או תעזור בבית... אוהו... איזה טעות היא עשתה... אתה כמובן נעלבת עד עמקי נשמתך!! אוף... בבית הזה כל הזמן חופרים לי... אומרים לי מה לעשות... מכתיבים לי את החיים... ועצבים... ואכמ"ל...

ואני כעת שואל אותך שאלה פשוטה:

כשהקו נייעס צינתק לך... מה הוא **אמר** לך בצינתוק הזה?? הוא תפס אותך בעורף והודיע לך חד משמעית: **אני שולט עליך!!!** אתה מסכים איתי או לא?? אתה מסכים?? אין בעיה... בא נראה אותך לא חוזר אליו... נראה אותך מקבל צינתוק **ולא!!!** לא חוזר... נראה אותך... אתה הרי תחזור אליו כמו כלבלב שקשור לעמוד חשמל... היה או לא היה?? אל תסכים איתי... תנסה... תנסה לא לחזור... נו... אם אכן ככה... אז כשהקו נייעס מצנתק אליך הוא במילים אחרות אומר לך: **אני שולט עליך!!!** אני פוקד עליך לחזור אליו!!! היות ואני צריך לעשות כסף על על הדקות שיחה שלך אז קדימה כלכלב שלי... להתקשר כעת ומיד... ואתה מקבל את הדיכוי הדקטטורי הזה באבה... לא ראיתי שנעלבת מהקו נייעס... לא ידוע לי שהכרזת מלחמה על קווי הנייעס... (אדרבה... אם כבר הכרזת מלחמה על מי שהעיר להילחם בהם) והנה... אחרי כמה צינתוקים מכמה קוים שונים שהם כבר קבעו לך שאנחנו שולטים עליך... פתאום אמא שלך כאמור עשתה טעות ואמרה לך בחצי פה: תעשה משהו עם עצמך... ואני שואל אותך: מה אמא שלך אמרה לך במשפט הזה?? האם היא אמרה לך אני שולט עליך... אני מחליטה עליך... אני מכתיבה לך את החיים?? **ממש לא!!!** היא בסה"כ אמרה לך: תעשה **אתה** משהו עם עצמך... במילים אחרות היא אמרה: אני אמא שלך שאוהבת אותך ואכפת לי ממך ומהמקום הזה אני מעירה לך הערה בונה: אנא... תשלוט אתה על עצמך... כואב לי לראות איך אחרים שולטים על הזמן שלך ושורפים לך את החיים... **אז למען ה':** למה כשהקו נייעס צינתק ואמר לך אני שולט עליך... לא נעלבת... לא התקוממת... לא טענת שהוא מכתיב לי את החיים ושולט עליך ושוף לי את כל התכונות שתכננתי לעשות היום... לא!!! אתה לא מתעצבן עליו בכלל!!! ואילו כשאמא שלך הדואגת והאוהבת אמרה לך בסה"כ הערה מלב אוהב תשלוט אתה על עצמך... פה פתאום נעלבת עד עמקי נשמתך... שולטים עלי... וחופרים לי... ומכתיבים לי את החיים... יורדים לי לחיים... **איך אתה מסביר את זה??**

הרי סיכמנו שהמשפט "אני שולט עליך" הוא משפט הרבה הרבה יותר מעליב ודקטטור מ"תשלוט על עצמך"... אז למה על קווי הנייעס שהם באמת שולטים עליך והם כן מכתיבים לך את החיים... עליהם אתה לא כועס בכלל... ואילו ההורים שלך שאף פעם לא שלטו עליך... (ברור שלא... אני סומך עליך בעיניים עצומות שלא נתת להם את זה) והם בסה"כ אומרים לך: **תשלוט אתה!!!** אתה על עצמך... תזיז אתה את עצמך... למה עליהם אתה כן כועס?? הרי סיכמנו שזה הרבה פחות מעליב??

איך לי תשובה על השאלה הזו!!!

התשובה היחידה שמצאתי... תנחש מה?? **מוטיציה!!!** פשוט משהו שם כנראה הסתבך לנו בשכפול של הנתונים... עמוק בלב יש ריאקציה נוראית שאני לא רוצה שישלטו עלי וכתיבו לי את החיים ובצדק!!! לכולנו יש סלידה מדיכוי דקטטורי!!! רק פה השתבש משהו בתוכנה... במקום להבין שהקו נייעס והחברים הרעים הם אלו שעושים לך את זה... הם אלו ששולטים עליך ומכתיבים לך את החיים!!! כי זו המציאות ועובדה שזה כך... (העובדה היא: שנראה אותך מסרב להם)... בטעות זה עבר למוטיציה אחרת לגמרי... דווקא להם אני מרים דגל לבן... בואו... תעוללו בי מה שאתם רוצים... ומכתיבו לי את החיים... תשרפו לי את השנים הכי יקרות בחיים... תגרמו לי שבסוף יום אני ארגיש איכס... אני אשאנ את עצמי ואגעל מעצמי כי ארגיש שלא עשיתי כלום היום... להם אני מרים דגל לבן ואני נותן להם את כל הכבוד... ואילו כשהאמא הזו שאכפת לה ממני באמת... והיא לא מסוגלת לראות איך אנשים רעים שולטים עלי ומכתיבים לי את החיים ומהמקום הזה היא אומרת לי בכאב: תשלוט על עצמך!!! בדיוק עליה אני מתעצבן... איזה אבסורד זה... איזו מוטיציה ארוכה זו... איזה עיוות בלתי נסבל זה!!!

תחשוב על זה!!!! איך שאני מכיר אותך... אתה כנה!!! אתה לא סתם מזלזל... ואתה גם לא פראייער... אתה לא נתן שישלטו עליך...

יש לך שנים יקרות לבנות את עצמך... להתרגל לשלוט על עצמך ולפתח אישיות חזקה של בן של ה'... בידיך הדבר!!! קדימה... קום מהמיטה!!!

גיליון מס' 422 פרשת ויקה"פ החודש
תשפ"א שנה תשיעית

לעילוי נשמת
ר' יצחק שלמה ב"ר שמואל
קרליבך ז"ל
נלב"ג ג' ניסן תשע"ט תנצב"ה

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

משולחנם של רבותינו עיני העדה
רבינו מרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א
רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ג ארלשטיין שליט"א

הבהרה: ארורים כל הגוים

בגליון פרשת תצוה-פורים הובא מספר שיח המגילה, בשם חתנא דבי נשיאה הגאון הגדול רבי שרגא שטינמן שליט"א, אודות נוסח הפיוט 'ארורים כל הרשעים ברוכים כל הצדיקים'.

היות והדברים שם לא היו מדויקים, נתבקשנו לתקן כי הנוסח הנכון שרבינו גורס הוא 'ארורים כל הגוים ברוכים כל היהודים', והצנזור שינה וכתב רשעים וצדיקים, עכ"ד.

ערב חג הפסח הבעל"ט

לידינו קוראי הגליון שליט"א אליה הגליון הבא ייצא לקראת שבוע הבא - פרשת ויקרא, והוא יצורף אל מארז חוברות ייחודי וחגיגי לכבוד חג הפסח, ובו יופיעו מתורתם של גדולי הדור שליט"א (ועוד...), על ידי מערכת ה'קובץ גליונות'.

כמו כן יופיע חוברת 'דברי שיח' נפרדת מתורת מרן שליט"א, ענינים חדשים ומענינים מתורת מרן שליט"א בעניני חג הפסח, ומאמר מרתק אודות המהפכות - פרק ג'.
בברכת חג פסח כשר ושמח

פנינים על הפרשה

מראה - שייכת רק לנשים

ויבואו האנשים על הנשים (ל"ה כ"ב)

כתב הספורנו כאן, כי הגיעו עם הנשים משום שאין מקבלין מאישה בלי רשות בעלה אלא דבר מועט (ב"ק ק"ט), ולכן הגיעו גם הבעלים, כדי שיקבלו מהם כל מה שהביאו.

והעיר רבינו, מדוע לגבי מראות הצובאות שהביאו הנשים (להלן ל"ח ח') הוא לא נזכר שהגיעו גם הבעלים.

ויישב: מראה היא דבר השייך רק לשימוש הנשים, כי הרי הלכה היא (יר"ד סימן קנ"ו ס"ב) שאסור לגבר להביט במראה. ותכשיט שהוא מיוחד לאישה מותר לה להביא בלי רשות בעלה!

בסעודה אחרת בזמן אחר הוסיף:

לולא דברי הספורנו פשט הכתוב הוא, שכאשר הגיעו איש ואישה, הקדימו את הגברים תחילה, ואין הכי נמי אישה שאין לה בעל כגון שאינה נשואה, הגיעה לבדה, ובא הכתוב לומר שאם שניהם עומדים בתור, את האיש מקבלים תחילה, כיון שאיש קודם לאישה כדתנן בהוריות (י"ג א').

ואגב סח רבינו:

בדיני ספירת העומר דנו הפוסקים אם נשים יכולות לספור בברכה או חוששים שישכחו ולא יזכרו לספור כל הימים (ועין משנה ברורה סימן תפ"ט סק"ג) ואבא, מרן הסטייפלר זצוק"ל, רצה שהבנות יספרו כל יום בברכה ולא ישכחו, וחיפש מקום בולט לתלות פתק של תזכורת.

והיה מניח פתק תזכורת על המראה... כי ידע ששם בוודאי הבנות יראו בכל יום, ולא ישכחו לברך... ואכן כך היה, תמיד זכרו לספור כל יום בברכה.

חכמת בעלי החיים בהכנת כלי המשכן

ועשה בצלאל ואהליהב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה (ל"ו א') איתא במדרש (שמות רבה פמ"ח סי' ג') כל מי שנתעסק במלאכת המשכן, נתן לו הקב"ה חכמה ובינה ודעת, שנאמר: 'ויעשו כל חכם לב', ולא רק בבני אדם אלא אפילו בהמה וחיה, שנאמר: 'חכמה ותבונה בהמה', בהמה כתיב, שנתנה חכמה באדם ובבהמה.

וצריך עיון, בשביל מה היה צריך את הנס הגדול הזה, שגם לבעלי חיים תהיה חכמה?

ואמר רבינו, כי הנה כל כלי בית המקדש היה צריך לעשותו לשמן, דכתיב (ריש תרומה וברש"י שם) ועשו לי - לשמי (רמב"ם פ"א מבית הבחירה ה"כ ובקריית ספר שם, ושם לא עשו לשמן פסול).

והנה כשהביאו את הזהב למקדש, היה צריך לזקק אותו מסיגין שיהיה זהב טהור, וכיצד עשו, איתא בירושלמי (יומא פ"ד ה"ד) שהיו חותכים את הזהב לחתיכות קטנות ומצפים אותן בבצק, ונעמיות אוכלות אותן ומסננות במעיהן ואחרי זה מוציאות זהב מזוקק.

והרי הנעמיות צריכות לכוון לשמן, ולכן אפוא נתן הקב"ה חכמה בלב בעלי חיים... (שבענו מטוביך)

כשעלו רבינו ומשפחתו לארץ בניסן תרצ"ד היה רבינו ילד כבן שש, שלח הגאון ר' מתת'י שטיגל ר"י בית יוסף בב"ב את ר' צבי כגן שהיה אז תלמיד הישיבה לנמל חיפה לקבל את פניהם, והביא להם דברי מאכל, בתוך הדברים היה גם בטנים, רבינו שהיה אז ילד בן שש ראה דבר שלא הכיר כלל (ברוסיה לא היה מצוי דברים אלו) היה בטוח שזה פרי חדש, מיד אמר: הנה יהיה לנו כבר שהחיינו לפסח [ולא ידע שזה קטניות האסורות בפסח]..

(מנחת תודה)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

קרבה שנת השבע (ג)

הגרי"ש קרליבך זצ"ל עם להבחל"ח רבינו מרן שליט"א

רבינו שותה 'לחיים' בחול המועד סוכות, בסוכתו של הגרי"ש ז"ל כששהה בסוכות בבני ברק

קעבדא קמיה מריה

תמונה נדירה של חגיגת סיום השמיטה שנת תשנ"ד, לחקלאי הדרום, בעיר אופקים (נואם: הגר"א פילץ)

ידיד ה' ישכון לבטח

את המדור בנושא השמיטה, נקדיש השבוע לזכרו של פאר מקורבי רבינו מרן שליט"א, להבחל"ח הגאון רבי יצחק שלמה קרליבך ב"ר שמואל זצ"ל, שיום פטירתו השני יחול א"ה בתאריך ג' ניסן תשע"ט. שנים רבות קבע הרב קרליבך את מקום מגוריו במושב 'תפרח', שם עבד את בוראו בדביקות ובתמימות, וזכה להרבות ולהפיץ חיילים לתורה.

רבינו שליט"א חיבבו וקירבו בימין צדקו, ובכל פעם שהיה מגיע למעונו היה מקדיש לו זמן רב יותר מהרגיל. בשנים האחרונות היתה לו קביעות מיוחדת להשתתף בלימוד המיוחד של מרן שליט"א עם גיסו הגר"י זילברשטיין, ומלבד זה היה זוכה לשבת לצד מרן שליט"א כמה פעמים בשעות הערב במשך השבוע, וכבר הזכרנו את הדברים אחרי הסתלקותו ז"ל.

בהיותו תלמיד חכם ואיש של אחוה, באו לפתחו הרבה חילוקי דיעות שהתגלו - כמנהגו של עולם - כדי שהוא בחכמתו יישב את הדברים. ואכן ברוב תבונה הוא תמיד ידע להשיב את השלום על כנו, ולדאוג לכבוד כל הבריות. אמונת החכמים היתה טבועה בדמו, וכל אימת שהיתה לו שאלה ללא הכרעה, לא היה מתעצל, ולא הסתפק בלהרים טלפון או לשלוח מכתב לבית מרן שליט"א, אלא היה עולה לאוטובוס ונוסע לבני ברק, שואל את השאלה וחוזר לביתו.

על חיזוק השמיטה

בין שלל זכויותיו, (שרובם לא נודעים, אודות לשתיקתו רבת המשמעות), שמר רבי שלמה זצ"ל קשר הדוק עם הרבה בעלי תשובה מתחזקים, וחלק נכבד מאורחות חייהם ויראת שמים שלהם נזקפים אך ורק לזכותו. מפעם לפעם היה ניתן לראותו בבית רבינו שליט"א כשאליו מתלווה יהודי מתחזק, והרב קרליבך פורס לפני מרן שליט"א את מבוכתו, ומסייע לו בדרכי החיים.

בין השאר, נהג הרב קרליבך בפועל לחקלאים שומרי השמיטה. מושב תפרח שוכן כידוע בין שדות, ורבים מהם נמשכו כפרפרים אל האור אחרי שלוותו ואור פניו של רבי שלמה ז"ל, הם ביקשו את עצתו והדרכתו. כפי הידוע לנו, באחד ממטעי האתרוגים שמרו שמיטה כדין ולקחו את שליחות 'אוצר בית הדין' בליווי המלא של רבי שלמה ז"ל.

בעיון בין פנקסיו שכתב ידידו ז"ל, ונמסרו בזמנו למערכת 'דברי שיח' לזיכוי הרבים, מצאנו כי הוא כותב בשם מרן שליט"א כי ברכת השביעית 'וצווייתי את ברכתי' נאמר הן על הפירות שיצמחו בשפע, והן על העוסקים בלימוד ההלכות, והן על התומכים בממון להחזקת גבורי כח החקלאים. ועצם האסיפה של כסף בענין זה הוא חלק ממצות שביעית.

מעשה חמד - ברכת האילנות

בשורה מרנינה בעולם התורני עם הופעתו המחודשת של הספר הנודע מעשה חמד על ברכת האילנות, הספר היוה חידוש כשיצא לאור לפני כ-35, תופעה שלא היתה מוכרת בשעתו, ספר בן 350 עמודים על סעיף אחד בשו"ע, ת"ח מובהקים הופתעו לשמוע עתה שנוספו בס"ד אלפיים עמודים נוספים בלעה"ר, אין זה אלא המחשה נפלאה למה שאמרו חז"ל (חגיגה ג): מה נטיעה זו פרה ורבה אף ד"ת פרי'ן ורבי'ן, הספר נחלק לעשרים וחמשה פרקים המכילים מעל אלף וחמש מאות סעיפים עם אלפי הערות ומקורות פעמים בארוכה ופעמים בקצרה כדרכה של תורה לשמחת לב ולאובהי תורה.

עבור ת"ח מופלאים אלו מהוה הספר בשורה מרנינה ביותר בהיותו דולה ומשקה, כאשר שמו היקר של מורינו שר התורה שליט"א מופיע בספר יותר משמונה מאות פעמים!!!

במדור 'שיח חכמה' המופיע בראש הספר, המכיל מעל 30 עמודים ד"ת של רבינו שליט"א.

הרהמ"ח שליט"א חקק ע"ג ספר מרגלית נאה מפי רבינו שליט"א, שכאשר שוחח עם רבינו שליט"א באחת הסוגיות חזר בפניו על חידוש של בעל האשל אברהמי הבוטשאטשר, הוא מספר שרבינו שליט"א תיקן מיד את לשונו ואמר הגאון מבוטשאטש, היינו שרבינו שליט"א באמירתו הקצרה והברורה הסב את תשומת לבו שיש להזהר בכבודם של תלמידי חכמים ולהזכיר בדרך כבוד, ושאינו לכנותו אלא בדרך כבוד בשמו הנאה לו הגאון מבוטשאטש. דברי פי חכם חז.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשידי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שיח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה- 4310